

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

34'üncü Birleşim 13 Aralık 2023 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	70
II.- GELEN KÂĞITLAR	73
III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER	74,116,117,132,150,177, 180
A) KANUN TEKLİFLERİ	74:110,116:117,117:131, 132:145,150:166,177:178, 180:214

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve
Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36)

74:110,116:117,117:131,
132:145,150:166,177:178,
180:214

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37)

74:110,116:117,117:131,
132:145,150:166,177:178,
180:214

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

74:110,116:117,117:131,
132:145,150:166,177:178,
180:208,208:209

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

74:110,116:117,117:131,
132:145,150:166,177:178,
180:208

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

74:110,116:117,117:131,
132:145,150:166,177:178,
180:208,209

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

74:110,116:117,117:131,
132:145,150:166,177:178,
180:208,209:210

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

74:110,116:117,117:131,
132:145,150:166,177:178,
180:208,209

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

74:110,116:117,117:131,
133:145,150:166,177:178,
180:208,209:210

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU

74:110,116:117,117:131,
133:145,150:166,177:178,
180:208,210:211

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

74:110,116:117,117:131,
133:145,150:166,177:178,
180:208,210

2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

74:110,116:117,117:131,
133:145,150:166,177:178,
180:208,210:211

Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

75:110,116:117,117:131,
133:145,150:166,177:178,
180:208,211:212

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

75:110,116:117,117:131,
133:145,150:166,177:178,
180:208,211

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

75:110,116:117,117:131,
133:145,150:166,177:178,
180:208,211:212

D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

75:110,116:117,117:131,
133:145,150:166,177:178,
181:208,212:213

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim
Bütçesi

75:110,116:117,117:131,
133:145,150:166,177:178,
181:208,212

2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim
Kesin Hesabı

75:110,116:117,117:131,
133:145,150:166,177:178,
181:208,212:213

E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU

75:110,116:117,118:131,
133:145,150:166,177:178,
181:208,213:214

1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2024 Yılı
Merkezî Yönetim Bütçesi

75:110,116:117,118:131,
133:145,150:166,177:178,
181:208,213

2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2022 Yılı
Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

75:110,116:117,118:131,
133:145,150:166,177:178,
181:208,213:214

F) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

75:110,117,118:131,133:145
150:166,178,181:208,
214

1) Millî Savunma Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

75:110,117,118:131,133:145,
150:166,178,181:208,214

2) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

75:110,117,118:131,133:145,
150:166,178,181:208,
214

IV.- AÇIKLAMALAR

110,145,147,166,179

1.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi ile Balıkesir Milletvekili İsmail Ok'un 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde AK PARTİ Grubu adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

110:111

2.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi ile Şırnak Milletvekili Arslan Tatar'ın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde AK PARTİ Grubu adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

111:112

3.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal ile Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

112:114

4.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı'nın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde MHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

145:146

5.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

147:148

6.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

148:150

7.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, HEDEP Grubu adına konuşan hatiplerin 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe

Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

166:167

8.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, HEDEP Grubu adına konuşan hatiplerin 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

167:168

9.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu ile Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

168:169

10.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

169:170

11.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç'ın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde HEDEP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

170:171

12.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

171:172

13.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

172:173

14.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu ile Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

173:174

15.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

179:180

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

114,174,178

1.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal ile Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştas'ın yaptıkları açıklamaları sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

114:115

2.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

174:176

3.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine ve şahsına sataşması nedeniyle konuşması 178:179

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

117,146

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın, Saadet Partisi Grubunun Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in tedavisini takip etmeleri nedeniyle bütçe görüşmelerine bugün katılamayacaklarını bildirdiklerine ve Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'e acil şifalar dilediğine ilişkin konuşması 117

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın, Anayasa'nın 3'üncü maddesine göre devletin resmî dili Türkçe olduğundan Genel Kurulda resmî dilde konuşulması gerektiğine ilişkin konuşması 146:147

VII.- DİSİPLİN CEZASI İŞLEMLERİ

132

1.- Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik'e, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'ye sarf ettiği bazı sözler nedeniyle iki birleşim için Meclisten geçici çıkarma cezası verilmesi 132

VIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

215

1.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun'un, TÜRESAŞ'a yapılan yatırımlara ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu'nun cevabı (7/6619) 215:216

2.- Konya Milletvekili Ünal Karaman'ın, uçucu personelin özlük haklarının iyileştirilmesi talebine ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu'nun cevabı (7/6625) 217:218

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 11.06'da açılarak beş oturum yaptı.

Birinci, İkinci ve Üçüncü Oturumlar

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36), 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 37) görüşmelerine devam edilerek,

Türkiye Büyük Millet Meclisi,

Kamu Denetçiliği Kurumu,

Anayasa Mahkemesi,

Sayıştay,

Adalet Bakanlığı,

Yargıtay,

Danıştay,

Kişisel Verileri Koruma Kurumu,

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu,

Türkiye Adalet Akademisi,

Hâkimler ve Savcılar Kurulu,

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu,

Dışişleri Bakanlığı,

Avrupa Birliği Başkanlığı,

Türk Akreditasyon Kurumu,

2024 yılı merkezî yönetim bütçeleri ve 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesaplarının görüşmelerine başlandı. Görüşmeler, kabul edilen Danışma Kurulu kararıyla ertelendi.

Saat 14.55'te toplanmak üzere birleşime 13.55'te ara verildi.

Gülizar BİÇER KARACA

Başkan Vekili

Havva Sibel SÖYLEMEZ

Mersin

Kâtip Üye

Yasin ÖZTÜRK

Denizli

Kâtip Üye

Dördüncü Oturum

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 33'üncü Birleşiminin Dördüncü Oturumu Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ tarafından 14.58'de açıldı.

Saat 15.59'da toplanmak üzere birleşime 14.59'da ara verildi.

Bekir BOZDAĞ

Başkan Vekili

Havva Sibel SÖYLEMEZ

Mersin

Kâtip Üye

Yasin ÖZTÜRK

Denizli

Kâtip Üye

Beşinci Oturum

Danışma Kurulunun, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Genel Kurulun 12 Aralık 2023 tarihli Salı günü birleşiminde yapılması öngörülen birinci tur görüşmelerinin kalan kısmının 21 Aralık 2023 Perşembe günü birleşiminde yapılması, bastırılan programa göre 21, 22, 23 ve 24 Aralık 2023 Perşembe, Cuma, Cumartesi ve Pazar günü birleşimlerinde yapılması öngörülen görüşmelerin ise mezkûr programdaki esaslara uygun olarak 22, 23, 24 ve 25 Aralık 2023 Cuma, Cumartesi, Pazar ve Pazartesi günü birleşimlerinde yapılması, Genel Kurulun 12 Aralık 2023 tarihli birleşiminde başkaca bir işin görüşülmemesine ilişkin önerisi kabul edildi.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Gülizar Biçer Karaca, Saadet Partisi Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in konuşmasını tamamladığı anda kürsüde fenalaşarak kalp rahatsızlığı geçirmesi sebebiyle kendisine, ailesine ve Saadet Partisine geçmiş olsun dileklerini ilettiklerine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Samsun Milletvekili Erhan Usta,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül,

Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç,

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır;

Saadet Partisi Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in kürsü konuşmasını bitirdiği sırada yaşamış olduğu rahatsızlığa,

İstanbul Milletvekili Özlem Zengin, Saadet Partisi Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in kürsü konuşmasını bitirdiği sırada yaşamış olduğu rahatsızlığa ve bütün partilerin ortak kararıyla kabul edilen yeni çalışma takvimine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Alınan karar gereğince, 13 Aralık 2023 Çarşamba günü saat 11.00’de toplanmak üzere 16.11’de birleşime son verildi.

Gülizar BİÇER KARACA

Başkan Vekili

Havva Sibel SÖYLEMEZ

Mersin

Kâtip Üye

Yasin ÖZTÜRK

Denizli

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 49

13.12.2023 Çarşamba

Milletvekili Teklifleri

1.- Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir'in; 14/7/1965 Tarihli ve 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1858) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi:8.12.2023)

2.- Hakkari Milletvekili Öznur Bartin'in; Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1859) (İçişleri; Milli Savunma ile Anayasa Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:8.12.2023)

3.- Gaziantep Milletvekili Melih Meriç'in; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1860) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi:11.12.2023)

4.- Ankara Milletvekili Gamze Taşcier'in; Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1861) (Kadın Erkek Fırsat Eşitliği ile İçişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:11.12.2023)

5.- Ankara Milletvekili Gamze Taşcier'in; 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/1862) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:11.12.2023)

6.- Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü'nün; Günün Yirmi Dört Saate Taksimine Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/1863) (İçişleri ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:11.12.2023)

7.- Çanakkale Milletvekilleri Özgür Ceylan ve İsmet Güneşhan'ın; 2090 Sayılı Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/1864) (Tarım, Orman ve Köyişleri ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:11.12.2023)

8.- Hakkari Milletvekili Öznur Bartin'in; 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1865) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:11.12.2023)

13 Aralık 2023 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Asu KAYA (Osmaniye), Adil BİÇER (Kütahya)

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 34’üncü Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Değerli milletvekilleri, gündemimize göre, 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerindeki görüşmelere devam edeceğiz.

Program uyarınca bugün ikinci turdaki görüşmeleri yapacağız.

İkinci turda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Nükleer Düzenleme Kurumu, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu, Millî Savunma Bakanlığı bütçe ve kesin hesapları yer almaktadır.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (*)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (*)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

- 1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

- 1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU

- 1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(*) 36, 37 S. Sayılı Basmayazılar ve Ödenek Cetvelleri 11/12/2023 tarihli 32’nci Birleşim Tutanağı’na eklidir.

*Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU**1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**F) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI**1) Millî Savunma Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı***BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.**

Değerli milletvekilleri, alınan karar gereğince, tur üzerindeki görüşmelerde siyasi parti gruplarına, istemleri hâlinde İç Tüzük'ün 62'nci maddesi gereğince görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye altmışar dakika söz verilecek. Bu süreler birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir ve şahsı adına yapılacak konuşmaların süresi ise beşer dakika olacaktır. Ayrıca, konuşmalar tamamlanınca soru-cevap işlemi, on beş dakika soru, on beş dakika cevap şeklinde yapılacak ve sorular gereksiz olarak yerinden sorulacaktır.

Bilgilerinize sunulur.

İkinci turda siyasi parti grupları, yürütme ve şahısları adına söz alanların adlarını sırasıyla okuyorum:

Cumhuriyet Halk Partisi: Antalya Milletvekili Cavit Arı, Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz, Bolu Milletvekili Türker Ateş, Mersin Milletvekili Gülcan Kış, Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin, Ankara Milletvekili Deniz Demir, Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan, Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan, Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına konuşacaklar: Denizli Milletvekili Nilgün Ök, Ankara Milletvekili Ahmet Fethan Baykoç, Bolu Milletvekili Yüksel Coşkunyürek, Karaman Milletvekili Selman Oğuzhan Eser, Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu, Şırnak Milletvekili Arslan Tatar, Batman Milletvekili Ferhat Nasıroğlu, Zonguldak Milletvekili Muammer Avcı, Bursa Milletvekili Refik Özen, Karabük Milletvekili Durmuş Ali Keskinkılıç, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi, Balıkesir Milletvekili İsmail Ok.

Saadet Partisi Grubu adına konuşacaklar: Ankara Milletvekili Mustafa Nedim Yamalı, Ankara Milletvekili Mesut Doğan, İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya, Kayseri Milletvekili Mahmut Arıkan.

İYİ Parti Grubu adına konuşacaklar: Bursa Milletvekili Hasan Toktaş, Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan, Samsun Milletvekili Erhan Usta, Adana Milletvekili Ayyüce Türkeş Taş.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına konuşacak milletvekilleri: Antalya Milletvekili Abdurrahman Başkan, Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı, Çorum Milletvekili Vahit Kayrı, Konya Milletvekili Konur Alp Koçak.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına konuşacaklar: Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan, İstanbul Milletvekili Keziban Konukcu Kok, Mersin Milletvekili Perihan Koca Doğan, Hakkâri Milletvekili Öznur Bartın, Tunceli Milletvekili Ayten Kordu, Van Milletvekili Mahmut Dindar, Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan, Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç.

Şahsı adına; lehinde Adana Milletvekili Sadullah Kısacık konuşacak.

Yürütme adına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar, Millî Savunma Bakanı Yaşar Güler.

Aleyhinde Aksaray Milletvekili Turan Yaldr.

Arkasından soru-cevap işlemi, oylamalar ve kapanışla gündemi tamamlayacağız.

Saygıdeğer milletvekilleri, şimdi, ilk söz, Cumhuriyet Halk Partisi Antalya Milletvekili Cavit Arı'ya aittir.

Sayın Arı, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; dün gerçekten çok talihsiz bir olay yaşandı. Saadet Partisi Kocaeli Milletvekilimiz Hasan Bitmez'e buradan geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz, inşallah kendisini yine bu kürsüde görmeyi umut ediyoruz.

Konuşmama geçmeden önce, son anda tarafıma ulaşan bir mesaj var, güncel bir konu, onu burada vatandaşımızın talebi üzerine ileterek devam etmek istiyorum. Sayın Bakan, öğrenci velileri diyorlar ki: “Çocuklarımızı karanlıkta kaldırıp aç bir şekilde okula göndermekten biz bıktık, usandık, yorulduk. O nedenle, bir an evvel kış saati uygulamasına artık geçelim, çocuklarımız da yoruldu, biz de yorulduk.” şeklinde talepleri var, ilk söz olarak bunu ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım; bakın, bu AKP iktidarı ülkenin enerjisini bitirdi. Bugün Enerji Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz ama bu AKP iktidarı ülkede enerji bırakmadı, enerji. Bakın, ülkenin enerji kaynağı olarak ifade edebileceğimiz en temel kaynağımız gençler. Gençlerimize bakıyoruz, gençlerimiz gelecekle ilgili umutsuz, kendileri mutsuz, ayrıca işsiz ama mesleği olup iş arayanların da en büyük kaygısı, liyakatli oldukları hâlde, iktidara bağlı siyasetçilerin torpiliyle iş bulan, önlerine geçen kişiler nedeniyle iş bulamamaları. Şimdi, böyle bir dönemi yaşıyoruz ve bu nedenle de gençlerimizin çoğunluğu çareyi yurt dışında arar oldu. Neredeyse gençlerin yüzde 75'i yurt dışında umut arar oldu yani kısacası, siz ülkenin enerjisini düşürdünüz, bitirdiniz. (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, Savunma Bakanlığını görüşüyoruz, bu çerçevede şunu soruyorum Sayın Bakana: TAI, ASELSAN, HAVELSAN, ROKETSAN'da yüzlerce mühendisin yurt dışına gittiği ifade edilmekte. Ücret düşüklüğü, liyakate önem verilmemesi bu beyin göçünü hızlandırıyor. Hollanda'da ASML firması teknoloji merkezi kurarken bizim yetiştirdiğimiz mühendislerin buraya gittiği ifade edilmekte. Türkiye'nin bir süre sonra savunma sanayisinde sıkıntıya düşeceğini ifade etmek isterim. İşte, yetişkin, ülkenin en önemli kurumlarında çalışan gençler bile yurt dışına gitme mücadelesi içerisinde.

Enerji Bakanımız Komisyonadaki sunumunda şöyle bir cümle sarf etmişti: “Sahip olduğumuz yer altı kaynaklarımızı önce insan, sonra çevre, sonra katma değerli üretim anlayışıyla değerlendiriyoruz.” Bence, aslında Türkiye'de yer altı kaynaklarıyla ilgili çalışmaların en önemli sorunu da işte bu cümlede yatmakta. Bugün, özellikle kaynaklarımızla ilgili yapılan çalışmaların önce o bölgedeki insanları rahatsız ettiğini hepimiz görüyoruz. Tüm bölge halkının direnmesine rağmen o insanları rahatsız eden çalışmalara, özellikle yandaşların çalışmalarına verilen destekle bölge insanı rahatsız edilmekte ve yine çok sayıda ormanın kesilmesiyle başta çevreye, o bölgedeki yaşayan tüm canlılara gerçekten büyük zarar verilmekte yani siz buraya böyle yazsanız da bugün gerçek uygulamanın böyle olmadığını -özellikle başta Muğla olmak üzere, Antalya'da- her yerde görebiliyoruz yani buraya yazmış olmanız

gerçeği değiştirmez. O bölgedeki kadınlarımız, gençlerimiz, halkımız sizlerin yarattığı o acı tabloya karşı bugüne kadar hep direndi, direnmeye de devam edecek. (CHP sıralarından alkışlar)

“Madencilikte aramadan üretime sıkı denetim kuralları uyguluyoruz.” diyorsunuz ama gerçek öyle mi? Değil. Aramayı güzel arıyorsunuz, biliyorum, her yeri arıyorsunuz, ne varsa bulmaya çalışıyorsunuz, ülkeyi delik deşik yaptınız. Bugün her bir taraf ya kazılan maden ocakları, mermer ocaklarıyla ya da terk edilmiş o mermer ocakları kalıntılarıyla... Değerli arkadaşlar, madem açıldı, açılanın da kurallarına uygun şekilde dağıtılması lazım, kapatılması lazım. Biz bunu ifade ettiğimizde, Sayın Bakan, buraya birkaç tane görsel getirip: “İşte, biz kapatıyoruz.” Ya, şöyle bir çıkın bakın, Antalya’ya bakın, Muğla’ya bakın, Finike’ye bakın; dağlar delik deşik, delik deşik. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Sayın Bakan, bakın, daha dün bir vatandaşımız dedi ki: “Antalya Kaş’ta her gün elektrik sorunu yaşıyoruz, çok sık kesiliyor ve neredeyse akşama kadar bu kesinti devam ediyor.” Sizin CK’nin bölge sorumlusu yok mu? Oradaki genel müdür ne iş yapar? Bunların, bu kesintilerin takipçisi olmuyor mu? Ama tek başına da genel müdürün yapacağı bir şey yok. Özelleştirme nedeniyle sadece gelsin paralar ama altyapıya gerektiği şekilde eğilmeyen bir sistemle karşı karşıyayız. Bugün, ülkenin en önemli sorunu, bu elektrikle ilgili bilhassa, altyapı sorunudur.

Şimdi, bugün, Savunma Bakanlığı bütçesi de görüşülmekte. Her zaman, her yerde söylüyoruz: Biz, ordumuza sonuna kadar güveniyoruz; askerimize, jandarmamıza, polisimize sonuna kadar güveniyoruz. Bugün, sınır boylarını bekleyen o jandarma, o askerimiz bir teröristin veya yabancınn geçmesini önlemek için gece gündüz orada bekliyor. (CHP sıralarından alkışlar) Ama sorun ne? Sorun sınır boylarında değil, sorun sınır kapılarında. Geçtiğimiz dönemde iktidarın yarattığı tabloyla sınır kapılarından milyonlarca yabancı ülkeye girdi, bugün her yerde cirit atıyor.

Bunun yanı sıra, yine sadece para kazanabilmek adına yabancıya mülk satışıyla ilgili de neredeyse bedavaya vatandaşlık verir hâle geldiniz; en son, bizim tepkilerimizle birlikte 400 bin dolara çıktı. Ama bakın, şimdi, daire satışları bir taraftan oluyordu, buna itirazlar vardı veya da işte “Olabilir.” diyenler vardı. Bu devam ederken, bununla ilgili tepkiler bir taraftan devam ederken Sayın Cumhurbaşkanı 12/12/2023 tarihinde yani daha bir gün önce Resmî Gazete’de Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik’te bir değişiklik yayınladı, yönetmelik değişikliği yaptı. Şimdi, bu değişikliklerle beraber, sadece vatandaş olmak için daire satın almayı yeterli sayarken bir taraftan da artık arsa satışını da bu kapsama almış durumda yani yabancı gelecek, bir arsaya alacak, bu arsada... “Döviz tutarındaki taşınmaz” ibaresi “döviz tutarındaki kat mülkiyeti veya kat irtifakı kurulmuş ya da üzerinde yapı bulunan arsa vasıflı taşınmaz” şeklinde yönetmelik değiştirilmiş. Yani artık bundan sonra yabancı arsa alacak...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Tarla, tarla!

CAVİT ARI (Devamla) - ...bir süre sonra kat karşılığı verecek, bir süre sonra müteahhitlik yapmaya başlayacak.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Bu kadar mı ucuz bizim vatanımız?

CAVİT ARI (Devamla) – Ya, siz bu ülkede satmadık ne bıraktınız? Ne varsa satıyorsunuz, şimdi de yabancıya arsa satıyorsunuz. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Ordumuz, askerimiz ne kadar sınırları beklerse beklesin kapılar yabancıya işte böyle açıldı; müddetçe de bu ülkede iç güvenlik de kalmaz diyorum, hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ari.

Şimdi ikinci söz, Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz’a aittir.

Sayın Yavuzylmaz, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi size AK PARTİ'nin enerji politikasını nasıl delik deşik ettiğini açıklayacağım.

Akkuyu Nükleer Güç Santrali; santralin 4 ünitesi var, her biri 1.200 megavat gücünde, toplam 4.800 megavat. 1'inci ve 2'nci ünitelerin üreteceği elektriğin yüzde 70'ine, 3'üncü ve 4'üncü ünitelerin yüzde 30'una on beş yıl boyunca alım garantisi veriliyor. Yine bir AK PARTİ klasığı, tabii ki garantiler dolar üzerinden; 12,35 sent.

Santralin sahibi yüzde 100 Rusya, yapım maliyeti 22 milyar dolar. On beş yılda Rusya'ya ödenecek toplam alım garantisi tutarı 38 milyar dolar ve altmış yılda Rusya'ya ödenecek olan toplam tutar, güncel spot piyasa fiyatıyla en az 284 milyar dolar, güncel kurla 5 trilyon 680 milyar lira yani Rusya 1 koyup 13 kazanacak, Türkiye kendi sınırları içinde yabancı bir santralden yıllarca ithalat yapmak zorunda kalacak. Santralin ömrü altmış yıl, bu ömrü yirmi yıl daha uzatmak mümkün, yirmi yıl da sökümü olsa toplam yüzyıl demek yani Türkiye'yi yüzyıl boyunca, 2125 yılına kadar Rusya'ya göbeğinden bağımlı hâle getiren berbat bir sözleşme. Ayrıca, bu sözleşmeyle Rusya Türkiye'de bir nevi ilk Rus askerî üssünü de kurmuş olacak. Projenin içinde yaşam alanları var, limanlar var, reaktörler var, buraya bir de Rus hava savunma sisteminin kurulacağını tahmin etmek zor değil. Bu santral Doğu Akdeniz'de zengin doğal gaz ve petrol yataklarına yakın, sıcak çatışma bölgesinin içinde stratejik bir konuma sahip.

Değerli milletvekilleri, 11 kilometrekarelik vatan toprağı yüzyıl boyunca göz göre göre yabancı bir ülkeye veriliyor yani AK PARTİ Rusya'ya 9 ada büyüklüğünde bir vatan toprağını Akdeniz'de yüz yıllığına tahsis ediyor. Geri almak ne zaman ve nasıl mümkün olacak? Onu da ancak yüz yıl sonra torunlarımız görecek. Bakalım, AK PARTİ'yi kim bilir nasıl anacaklar.

Değerli milletvekilleri, bir başka konu, AK PARTİ Bakanlar Kurulu kararıyla 30 Ekim 2016 tarihinden itibaren kış saati uygulamasını kaldırdı ve yıl boyunca kalıcı yaz saati uygulamasına geçti. Bu nedenle, bakın bu haritada gördüğünüz gibi, nüfusun yüzde 80'inin yaşadığı ve elektrik tüketiminin yüzde 90'ının gerçekleştiği bölgelerde vatandaşlarımız karanlıkta kalkıyor, karanlıkta okula ve işe gidiyor, karanlıkta okuldan ve işten dönüyor; zannedersiniz ki Türkiye'de altı ay gece, altı ay gündüz yaşıyor.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ Avrupa'yla uyumlu bir saat sistemi kullanmak yerine; 37,5 derece boylamının doğusunu esas alan Suudi Arabistan, Katar, Kenya ve Etiyopya'yla uyumlu bir saat sistemini kullanmayı tercih ediyor. AK PARTİ'nin yaptığı kalıcı yaz saati uygulamasında enerji tasarrufu yok, iş verimi yok, ekonomik bir fayda yok, aynı zamanda bu uygulama toplum sağlığını bozuyor, sosyal hayata da zarar veriyor. Kış saati uygulamasının kaldırılıp yaz saati uygulaması kalıcı hâle geldiğinde 2016 yılının Kasım ayının elektrik tüketiminin bir önceki yıl aynı ayla kıyaslaması yapıldığında, bırakın elektrik tasarrufu sağlanmasını, elektrik tüketiminin yüzde 7,5 arttığını tespit ettik. Bu uygulamanın öncesi ve sonrası karşılaştırıldığında, uygulamanın yerleşik olarak hayata geçtiği 2017 yılının Ocak, Şubat, Mart aylarından Şubat ayı seçildiğinde, bir önceki yılın aynı günü, çarşamba günü esas alınarak yapılan karşılaştırmada enerji tüketiminin yükseldiği görülüyor. Saat 06.00'da 2017 yılında kış uygulaması kaldırıldığı için bir önceki yıla oranla elektrik tüketimi yüzde 11,4 artmış durumda. Saat sabah 07.00'de, bir önceki yıla kıyaslandığında elektrik tüketimi yüzde 15,6 artıyor, saat 08.00'de yüzde 17,4 artıyor, saat 09.00'da yüzde 17,6 elektrik tüketimi artıyor ve yıllık elektrik tüketimindeki artış oranı, bu saat aralığındaki artış oranının katbekat altında. Ayrıca, yaz saatinin kalıcı hâle gelmesiyle ilgili AK PARTİ'nin siparişle rapor hazırlattığı kişi aynı zamanda Çorlu tren faciasının da birikişisi yani faciada sorumluluğu bulunan Devlet Demiryolları yetkililerini kurtarmak için yasa dışı hava durumu yapan, yazan heyetin başkanı.

Değerli milletvekilleri, ayrıca kış saatinin kaldırılmasıyla artan elektrik tüketimi elektrik üretim şirketlerine de kazanç oldu.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Tabii, tabii; onlar için yapıldı zaten “Onlar kazansın, şirketler kazansın.” diye yapıldı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Devamla) – Elektrik üretiminin yüzde 81’ini Türkiye’de özel şirketler yapıyor, elektrik dağıtımının yüzde 100’ünü neredeyse aynı şirketler yapıyor, elektrik perakende satışının yüzde 100’ünü de aynı şirketler yapıyor. Burada tam bir tekel var ve AK PARTİ’ye bu yetmedi, bu tekel daha da büyümek için, devlet içinde devlet yapmak için bu kez de tek özelleştirilmemiş alan olan elektrik iletimindeki kurum TEİAŞ’ı özelleştirme sürecine soktu. Eğer TEİAŞ da özelleştirilirse stratejik ve kritik çok önemli bir alan olan ve aynı zamanda da bir beka sorununa yol açabilecek olan elektrik, bütünüyle tekel hâline gelmiş olacak.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ sadece enerji alanını tekelleştirmiyor aynı zamanda da ayrıcalıklar sağlıyor. Önceki Enerji Bakanı yaptığı açıklamayla bu, kış saati, yaz saati arasındaki geçişin kaldırılmasıyla birlikte beş yılda 6 milyar TL tasarruf sağlandığını iddia etti.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bakan da “15 milyar” dedi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Devamla) – Hiçbir bilimsel parametre açıklamadı, bu konuyu tartışmaya açmadı “6 milyar lira tasarruf ettik.” dedi. Bakın, 6 milyar lira nasıl bir rakam, onu söyleyelim: 2017 yılında AK PARTİ, özelleşen dağıtım şirketleri, elektrik üretim şirketleri ve termik santrallerden 14 tanesinin devlete olan dolarla özelleştirme borçlarını kanun hükmünde kararnameyle TL’ye döndürdü ve 6 taksite de böldü. Böylelikle yarattığı kamu zararı 1 milyar 350 milyon dolar oldu yani 38 milyar lirayı bu şirketlere peşkeş çekti. “Beş yılda 6 milyar lira tasarruf ettik.” diye altı olmayan bir iddiayı ortaya atıyorlar ama 38 milyar lirayı da peşkeş çekiyorlar. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bir dakika daha...

TÜRKER ATEŞ (Bolu) – Başkanım, bir dakika daha...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Başkanım, konu önemli, bir dakika daha...

BAŞKAN – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Devamla) – Değerli milletvekilleri, şimdi sayın AK PARTİ milletvekillerine sesleniyorum.

ORHAN SÜMER (Adana) – Kaç kişi var ki?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Devamla) – “Nükleer santral yapıyoruz.” diyerek vatan topraklarını yüz yıllığına yabancı bir devlete teslim ettiniz. 1925’ten beri geçerli olan saat sistemini bozdunuz ve hatada ısrar ederek çocuğu perişan ettiniz. Yandaş şirketlere verdiğiniz imtiyazlarla vatandaşın hakkını peşkeş çektiniz. Ama belki de en kötüsü, ihmallerinizle yüzlerce madenciye katlettiniz, sonra da adına “fitrat” dediniz.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Yavuzylmaz, teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz sırası Bolu Milletvekili Türker Ateş’e aittir.

Sayın Ateş, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA TÜRKER ATEŞ (Bolu) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; değerli milletvekilimiz Hasan Bitmez’e acil şifalar diliyorum, bir an önce sağlığına kavuşup aramıza dönmesini temenni ediyorum.

Daha önce Komisyon görüşmelerinde de söyledim, bir defa daha Genel Kurula ifade edeyim: Sanayi Komisyonu üyesiyim, Komisyonumuzun ilgi alanına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı da dâhil. 3 Bakanlık var ama Sayın Bakanları sadece Bütçe Komisyonunda görebiliyoruz. Sayın Bakanlar ne komisyonlara geliyorlar ne de soru önergelerimize ciddi cevaplar veriyorlar.

Enerji Bakanlığına bağlı KİT’lerin görev zararlarını defalarca sordum. Enerji Bakanlığına bağlı BOTAŞ ve Elektrik Üretim AŞ’nin görev zararı astronomik derecede artıyor. Geçen sene doğal gaz fiyatları zirve yaptı. Geçen yılın tamamında BOTAŞ’a ödenen görev zararı 5 milyar; bu yılın ilk on ayında 62 milyar, artış yüzde 1.140. “Ücretsiz doğal gaz verdik.” bahanesine lütfen sığınmayın, ücretsiz doğal gazın maliyeti 8 milyar lira. BOTAŞ’a nasıl ve neden zarar ettiriyorsunuz, anlamış değilim.

Bakanlığa bağlı bir diğer kuruluş olan Elektrik Üretim AŞ’nin geçmiş yıllarda hiç görev zararı olmamış. Bu senenin ilk on ayında 52,9 milyar lira görev zararı ödemesi aktarıldı; bunu da size sorduk, yanıt verdiniz, dediniz ki: “Cumhurbaşkanlığı bir karar aldı; belli tüketici gruplarını desteklemek için, vatandaşımızın yükünü hafifletmek için maliyetin bir kısmını devlet üstlendi.” Eyvallah, buna sözümüz yok. Bu karar, Cumhurbaşkanlığının kararı niçin Resmî Gazete’de yayımlanmadı? Bu karara göre hangi tüketici grupları desteklenmektedir? Bu tüketici grupların elektrik faturaları sübvans edilmeseydi ne kadar ödeme yapacaklardı, desteklediğinde ne kadar ödeme yapıyorlar? Hem size hem Sayın Cevdet Yılmaz’a sorduk, yine yanıt yok.

Bakın, bir diğer, Bakanlığınıza bağlı kurum Elektrik İletim AŞ 2021 yılında 4,9 milyar lira kâr ederken 2022 yılında Cumhurbaşkanlığı kararıyla özelleştirme kapsamına alınıyor. 2022 yılında faaliyet raporuna göre 10 milyar liraya yakın zarar ediyor. Kâr eden bir kamu işletmesinin özelleştirme kapsamına alındıktan sonra zarar etmesi hangi durumu akla getiriyor? Bu kurum zarar bahane edilerek kelepir fiyata satılacak mı? Açık ve net soruyorum: BOTAŞ Elektrik Üretim AŞ ve Elektrik İletim AŞ vatandaşa destek olmak için mi zarar ettiriliyor yoksa dağıtım şirketlerine kaynak aktarılacak için mi? (CHP sıralarından alkışlar)

Birkaç cümleyle EPDK’dan da bahsetmek isterim. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu elektrik tüketicilerini değil elektrik şirketlerini kolaylayan bir yapı kazanmış durumda. EPDK’nin mevcut Başkanı çoklu maaş uygulamalarından alan bürokratlarımızdan. EPDK Başkanı aynı zamanda Türk Hava Yollarına bakım, onarım ve modifikasyon işlemleri amacıyla kurulan Türk Hava Yolları Teknik AŞ’de de yönetim kurulu üyesi. EPDK Başkanının keyfi yerinde, buna şüphe yok ancak kurumun işletmeleri yüzünden kamu şirketleri zarar ediyor.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hayat onlara güzel.

TÜRKER ATEŞ (Devamlı) – Ben demiyorum, Sayıştay raporu söylüyor, Sayıştay raporu. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Sayıştayın 2022 Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının denetim raporunda elektrik dağıtım şirketlerinin Elektrik İletim AŞ’ye borçlarını zamanında ödemediği tespit ediliyor. Bu tespit sonrası Bakanlığa, ödenmeyen borçların durumunu sorduk. Bakanlıktan gelen yanıtta, Elektrik İletim AŞ alacaklarını tahsil edemediğinde EPDK’ye bir raporla durumu bildirdiğini görev olarak söylediler. Bu rapor yapıldı mı? 2022 yılında 10 milyar liraya yakın zarar eden Elektrik İletim AŞ bu durumu EPDK’ye bildirdi ancak EPDK zaten özelleştirme kapsamına alındığı için kılını bile kıpırdatmadı, bilemiyoruz. Ortada görev ve ihmal şüphesi olan 2 kurum var: TEİAŞ ve EPDK.

Bakanlığa soru önergemizi tekrar verdik, yanıtta geç tahsilatların faizini yüzde 60'a çıkararak yaptırım öngördüğünüz söyleniyor. EPDK bu kararı ne zaman aldı? Atı alan Üsküdar'ı geçtikten sonra. (CHP sıralarından alkışlar) 29 Temmuz 2023'te. Sayıştaya tahsil edilemeyen alacakların tespiti hangi dönemi kapsıyor? 2022 yılı ve öncesini. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Ateş, lütfen son sözlerinizi alalım.

TÜRKER ATEŞ (Devamla) – Olan olduktan sonra, özelleştirme kapsamında kurumu zarara uğrattıktan sonra çok değerli EPDK yöneticilerinin akıllarına geç tahsil edilen alacaklar için olan faizi yüzde 60'a çıkarmak gelmiş. Burada baş sorumlu EPDK'dır, asli görevini yapmamıştır, dağıtım şirketlerine kıyak geçmiştir. Bu tespiti çok değerli Genel Kurulun ve kamuoyunun takdirlerine sunuyorum.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ateş, teşekkür ediyorum.

Dördüncü söz Mersin Milletvekili Gülcan Kış'a aittir.

Sayın Kış, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA GÜLCAN KIŞ (Mersin) – Öncelikle Kocaeli Milletvekilimiz Sayın Hasan Bitmez'e geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum, acil şifalar diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünya üzerinde yaşanan tüm savaşların ve çatışmaların temelinde, arka planında enerji kaynaklarına sahip olma ihtiyacı doğmaktadır çünkü bir ülke için ekonomik ve sosyal kalkınmanın temeli enerjiye dayanmaktadır. Tüm dünyanın enerjiye olan ihtiyacı hızla artarken Türkiye olarak enerji kaynaklarına ulaşma imkânımızın sınırlı olduğu bir süreçte enerji politikalarının doğru ve sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi de son derece önemlidir. Bu çerçevede Türkiye'ye bakacak olursak yirmi bir yıllık iktidarda olan AKP Hükûmeti, enerji politikalarında enerji yoksulluğu içinde bir toplum yaratmıştır. (CHP sıralarından alkışlar) Nedir bu? Halkın enerjiye rahat ve ucuz ulaşımını sağlayacak politikalardan uzak, sadece sermaye gruplarının çıkarını gözetten bir siyasi anlayışın hâkim olduğunu söyleyebiliriz. Enerji sektörü özelleştirilmiş, enerji üretim ve dağıtım tamamıyla kâr zarar hesabına indirgenmiştir. Çünkü AKP iktidarı plansızlık ve kuralsızlığı kendisine şiar edinmiştir. AKP her fırsatta “millî ve yerli” olduğunu söylüyor ama gelin görün ki enerjide de dışa bağımlı bir yol izlenmektedir. Değerli milletvekilleri, buna en büyük örnek seçim bölgem Mersin'deki Akkuyu Nükleer Güç Santrali'dir. 2010 yılında Rusya'yla milletlerarası anlaşma imzalanmış, bu anlaşma neticesinde “yap-işlet-sahip ol” modeliyle dünya üzerinde ikinci örneği olmayan bir modelle Akkuyu Nükleer Santrali inşa ediliyor. Akkuyu Nükleer Güç Santrali ihalesinde hatırlanacağı üzere, ülkenin de gündemine oturan, cumhuriyet tarihinin en büyük yolsuzluklarından birinin yapıldığı yetkili ağızlardan kamuoyuna açıklanmıştı. Anlaşma hukuka aykırı bir şekilde yapılmıştı yani Akkuyu'daki nükleer santral iç hukukta bulunan kanun ve yönetmelikler yoluyla değil de bir milletlerarası anlaşmayla imza edilmek istenmiştir. Akkuyu Nükleer Santral anlaşması hukuken tartışmalı bir metindir. Anlaşmanın çeşitli açılardan hukuka aykırı olduğu ve uygulanmaması gerektiği de hukukçular tarafından açıklanmıştı. Yani bu durum toplumun gözü önünden, denetlemeden, hukuktan ve yargıdan kaçırılmıştır.

Bütçe görüşmelerinde ise AKP tarafından ısrarla Akkuyu Nükleer Santrali'nin önemli bir yatırım olduğundan, ülkeye enerji politikaları yönünden yaratacağı faydalardan söz edilmiştir. Yapılan anlaşmada Akkuyu Nükleer Santrali toplam 4 üniteden, her biri 1.200 megavat üretim kapasitesinden oluşurken nükleer santral kapsamında yapılacak 4 ünite için de alım garantisi verilmiştir. 1'inci ve 2'nci üniteler için yüzde 70 alım garantisi; 3'üncü ve 4'üncü üniteler için de yüzde 30 alım garantisi verilmiştir. On

beş yıl boyunca 12,35 sent üzerinden alım garantisi sağlanmıştır arkadaşlar. Bu 4 reaktörün on beş yıl boyunca çalışması hâlinde toplam 38 milyar dolarlık bir alım garantisi verilmiş durumdadır. Üretilen elektriğin tamamı satıldığında ise 76 milyar dolar ödenecektir. Santral için öngörülen altmış yıllık süre içerisinde 200 milyar dolar Rusya'nın kasasına para girecektir. Ayrıca, santralin söküm maliyetleri de ayrı bir tartışma konusudur.

Yine, seçim bölgem Mersin için şunları söylemek istiyorum: Sivil toplum kuruluşları ve meslek odaları ısrarla uyarıyor; Akkuyu Nükleer Santrali'nin kurulduğu bölgedeki zeminin uygun olmadığı, kurulacak alanın 30 kilometre yakınından geçen fay hattı sebebiyle deprem riskinin bulunduğu değerlendirmeleri yapılmaktadır. Yine, deniz suyunun sıcaklığının artmasıyla binlerce deniz canlısının yaşamı zarar görecektir. Tüm dünya nükleer enerjiden uzaklaşırken biz nükleerde neden bu kadar ısrar ediyoruz, bunu da buradan sormak istiyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, ülkemizde nükleer alanında ilk adım 1956'da Atom Enerjisi Komisyonunun kurulmasına giden süreçte dayanmaktadır. Aradan geçen onca zamana karşın ne yapılmış diye bir bakarsak ne bir nükleer enerji strateji belgesi var ne bir yol haritası var ne de bir eylem planı vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, Sayın Kış, lütfen tamamlayın.

GÜLCAN KIŞ (Devamla) – Hatırlarsanız, 2022 yılında, Nükleer Düzenleme Kanunu görüşmelerinde, Hükûmet kamuoyunu yanıltıcı bilgilendirmeler yapmış, nükleer santral yapınca nükleer teknolojiyle tanışılacağı gibi son derece hayalperest yorumlarda bulunulmuştur.

Kısacası Akkuyu Nükleer Santrali sadece Mersin için değil, ülkemiz için ciddi bir tehdittir. Ekonomik bağımsızlığımız gibi enerjide de bağımsızlığımızın tehlikede olduğunu söylemek istiyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, ülkemizin enerji verimliliği potansiyelini kullanarak ve yenilenebilir enerji politikalarıyla güvenli, ucuz ve temiz enerji üretmek mümkündür. Bu nedenle, Türkiye dünyada hızla değişen, dönüşen enerji düzlemini vakit kaybetmeden yakalamalıdır. Cumhuriyetin 2'nci yüzyılına girerken enerji politikalarımız güvenilir, ulaşılabilir, ucuz, kaliteli, çevreyle dost, sürdürülebilir bir şekilde önceliğimiz olmalıdır diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Kış, teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, kamu görevlilerinin sıralarına dağıtmış olduğunuz şu yazı nedeniyle kamu görevlileri sıralarından kalkıp orada konuşamazlar. Bakın, yani burada yönetmelik maddesini gönderiyorsunuz, kamu görevlileri ayakta orada sohbet ediyor ve oturduğu yerden de kalkmış durumda. Sizden istirham ediyorum yani bunu uyarın bir zahmet. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi beşinci söz sırası Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'e aittir.

Sayın Şevkin, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, yüce Meclisi saygıyla selamlıyor, Saadet Partisi Milletvekilimize de acil şifalar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, 1935 yılında ülke madenlerinin, yer altı ve yer üstü zenginliklerinin aranması, bulunması, ülke sanayisine ham madde sağlanması ve halk yararına haritalanması ihtiyacını karşılamak amacıyla Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü kurulmuştu. Evet, araştırma amaçlı kurulan

MTA'nın artık bu görevini tam anlamıyla yaptığını söylemek mümkün değil. Enstitü âdeta yer bilimciler için bir okul görevi görürken maalesef bugün o görevinden gittikçe uzaklaşmaktadır.

Bir diğer görevi de arkadaşlar, riskli alanların haritalanmasıdır. Nedir bunlar? Örneğin heyelanlar. Birkaç gün önce yaşadığımız -sevgili Deniz Yavuzylmaz'a aittir fotoğraf, onun da hakkını teslim edelim- bir heyelanda 1 katlı binada 2 vatandaşımızı yitirdik, arkasından da oraya giden 21 AFAD görevlisi maalesef 2'nci heyelan altında neredeyse yaşamını yitirecekti, neyse ki böyle bir olay gerçekleşmedi. Benzer bir olayı hatırlıyor musunuz arkadaşlar? 2020 yılında bir çığ felaketinde yaşadık, 7 kişiyi kurtarmak üzere tam 35 kişi hayatını kaybetmişti.

Peki, bunlar kader mi arkadaşlar? Bunlar bilimi ön görmemenin ve risk haritalarının bu ülkede yeterince yapılmamasının sonuçlarıdır arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) Bugün eğer ülkemizde bir heyelan envanter haritası yeterince yapıp güncellenmiyorsa ve bu risk alanları imar planlarına işlenmiyorsa bu sadece MTA'nın değil Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının, İçişlerine bağlı AFAD'ın ve aynı zamanda yerel yönetimlerin suçudur da.

Değerli milletvekilleri, evet, sadece risk haritaları değil tıbbi jeolojik alanlar, elbette ki fay zonları, yine benzer şekilde kaya düşmesi, çığ düşmesi gibi pek çok alanların risk haritalarının yapılarak kamu yararına sunulması gerekmektedir ve bunların imar planlarına işlenerek “burası yapı yasaklı alan” olarak ilan edilmesi gerekiyor. Maalesef, bugün ülkemizde 24 il, 110 ilçe ve 500'ü aşkın köyümüz doğrudan fay zonları üzerinde bulunmasına rağmen Maden Tetkik ve Arama diri fay haritalarını güncellemekte gecikmektedir. Bugün fay zonu çalışmaları yapılarak sakinim bandı yapılmamakta ve bunlar imar planlarına işlenmemektedir, bu bir eksiklik arkadaşlar.

Değerli milletvekilleri, başka bir konu Orta ve Güneydoğu Anadolu'da ve Batı Anadolu'da çalışmalar yapılmış ama maalesef sıcak su kaynakları için yeteri kadar araştırma yapılmamaktadır. Bugün ülkenin enerji kaynaklarının, özellikle doğal gazın yüzde 99'u İran'dan, Azerbaycan'dan, Rusya'dan ithal edilmektedir. Burada çeşitli konuşmacılar söyledi: Enerjiye hâkim olan dünyaya hâkim olur arkadaşlar. Biz enerjiyi ithal etmek yerine doğu ve güneydoğudaki, Orta Anadolu'daki bu sıcak su kaynaklarını araştırarak, seracılıkta, ısınmada kullanabiliriz ve istihdam alanları yaratabiliriz. Bugün Afyon'da bir evin ortalama aylık doğal gaz harcaması 1.000 ila 1.500 TL arasında tutarken eğer jeotermal kaynaktan karşılanırsa, yerli ve millî olan jeotermal kaynaktan karşılanırsa bu 200 TL civarına düşmektedir. Evet, Batı Anadolu'da kötü örnekleri vardır ama bu iyi denetim yapılmaması ve aşırı ruhsatlandırma, 4 yerine 14 ruhsat verilmesi sonucu oluşmaktadır.

Değerli milletvekilleri, özellikle iklim krizinin arttığı ve karbon salımının had safhada olduğu bu süreçte yerli ve millî olan bu kaynakların mutlaka değerlendirilmesi gerekmektedir. Şanlıurfa'da, Diyar'ın'de, Dikili'de pek çok alanda, bu tarım seraları binlerce istihdam alanı üretmektedir. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının da bu açtıkları kuyularda petrol bulamayınca çıkan sıcak su kaynaklarını da yine kamu yararına vermesi gerekiyor. Madencilik, enerji, jeoloji ve diğer politikalar acilen değişmek zorunda. MTA da tıpkı USGS gibi... Yani biz hâlâ, şu anda Amerikan Jeoloji Araştırmaları Kurumundan bazı bilgileri alıyoruz. Bu anlamda bir politika değişikliğine de ihtiyaç vardır. Evet, vahşi taş ocağı ve maden ruhsatları verilmesine ve ekolojinin tahrip edilmesine son verilmelidir. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Şevkin, lütfen son sözlerinizi alalım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) – Hemen tamamlıyorum.

Bakın, MİGEM 190 taş ocağı ruhsatı vererek bu göllerin kurumasının, yer üstü sularının kurumasının, ekolojinin tahrip olmasının önünü açmakta arkadaşlar. Bu vahşi madencilik insanların yaşamına da son veriyor. Evet “redevans sistemi” dediğimiz vahşi bir kömür madenciliği sayesinde artık şu gözyaşlarını görmek istemiyoruz. Biz artık madencilerimizi her yıl toprak altında görmek istemiyoruz arkadaşlar. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; elbette ki şunu burada söylemeden geçemeyeceğim. Albert Einstein diyor ki: “Sorunlar onları yaratanların mantığıyla çözülemez.” Önce mantığımızı değiştireceksiniz veya en iyisi siz bu ülkenin başından artık gideceksiniz diyorum. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Şevkin.

Altıncı söz, Ankara Milletvekili Deniz Demir’e aittir.

Sayın Demir, buyurun. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

CHP GRUBU ADINA DENİZ DEMİR (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerine söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, dün bu kürsüde konuşma yaptığı sırada hastaneye kaldırılan Kocaeli Milletvekili Sayın Hasan Bitmez’e geçmiş olsun dileklerini iletiyorum. En kısa zamanda kendisini yeniden aramızda görmek tek dileğimiz.

Kıymetli vekiller, her seçim öncesi olduğu gibi, 31 Mart 2024 yerel seçimleri öncesinde de büyük puntolarla “Petrol bulduk, doğal gaz bulduk.” haberleri gazete ve internet haber sitelerinin manşetlerini süslüyor. Keşke bu haberler gerçek olsa; inanın, buna en çok biz seviniriz. Neden mi? 14 Mayıs seçimleri öncesi 19 lira olan motorin fiyatı bugün itibarıyla 40 liraya dayanmış durumda. İki yıl önce 140 lira olan 12 kilogramlık mutfak tüpü bugün itibarıyla 562 lira; vatandaşın mutfağı alev alev yanıyor.

Enerji, insan yaşamı için vazgeçilmez bir unsurdur; enerji fiyatları ise bir toplumun refah seviyesini gösteren en önemli göstergedir. Bir ülkede doğal gaz ve elektrik borcu nedeniyle hanelerde kesinti yapılıyorsa o ülke, vatandaşları için yaşanacak bir ülke olmaktan çıkmıştır. (CHP sıralarından alkışlar) 2023 yılının ilk altı ayında 122 abonenin doğal gaz borcu nedeniyle gazının kesildiğini, yine aynı dönemde yaklaşık 70 bin abonenin de borcundan dolayı elektriğinin kesildiğini hatırlatmakta fayda var.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Haberleri yok, haberleri.

DENİZ DEMİR (Devamla) – “Türkiye Yüzyılı” diye sabah akşam slogan atanların ülkeyi getirdiği nokta yüz binlerce ailenin elektrik ve doğal gaz faturasını ödemediği hazin bir tablo olmuştur. Siz kabul etmeseniz de yüksek enerji maliyetleri toplumun her kesimini sarsmıştır. Hükûmetin enerjiyle ilgili tek politikası vardır, o da zamdır. Vatandaş müşteri olarak gören zihniyet değişmedikçe bu sorunlar bitmez.

Değerli milletvekilleri, konumuz enerji olduğu için biraz da mühendis ve mimarların durumunu anlatmak istiyorum. 2023 itibarıyla kamuda mühendis ve mimar olarak çalışan kişi sayısı 70 bin civarında. Oturduğumuz evden kullandığımız elektronik cihazlara, yediğimiz yemekten giydiğimiz kıyafete, tüm altyapı, otoyol, köprü, baraj, hastane, okul, demir yolu, aklınıza gelebilecek her alanda onların imzası var. Aylardır sosyal medya üzerinden yetkililere çağrıda bulunuyorlar; tabii, bir mühendis olarak ben de bu çağrılarını görüyorum, duyuyorum. 2023 yılı verilerine göre kamu mühendislerinin elde ettikleri ortalama gelir 18 bin lira; evet, yanlış duymadınız 18 bin lira, yoksulluk sınırının altında. Biz yasama organı üyeleri olarak bu çılgınlara kulak kapatamayız, kapatmamalıyız. Kamu mühendislerinin

mağduriyetlerinin giderilmesi, mesleki gelişimin teşvik edilmesi, bilgi ve tecrübelerinin ödüllendirilmesi için mühendislik meslek kanununun çıkartılmasını sağlamamız gerekiyor. (CHP sıralarından alkışlar) Mühendislik mesleğinin daha ileriye taşınması, mesleki gelişimin teşvik edilmesi, bilgi ve tecrübenin ödüllendirilmesi için kamu mühendislerinin bu taleplerine lütfen kulak verin. Özel sektörde çok kötü şartlarda çalışan mühendis ve mimarları da unutmayalım.

Kamu kurumu demişken Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün Sayıştay raporlarına bakalım. Kurum hakkında 57 sayfa rapor hazırlanmış. Kurumun usulsüz işlemlerinin sayısı usulüne uygun işlemlerinden daha fazla. MTA mali hesaplarını düzgün tutmamakta, ihale alım, satım ve diğer ticari işlemlerinde ilgili yönetmeliklere aykırı davranmaktadır. Diğer kurumlarda da durum farklı değildir.

Kıymetli milletvekilleri, çok önemli gördüğüm bir hususu da sizlerle paylaşmak istiyorum. 2016 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla kış saati uygulaması kaldırıldı, yaz saati kalıcı hâle getirildi. Bu uygulamadan eminim ki sizler de bizim kadar şikâyetçisiniz ama ne yazık ki sesiniz çıkmıyor. Neden sesiniz çıkmıyor arkadaşlar? Güneş doğmadan okula giden öğrenciler ilk dersi lamba yakarak işlemek zorunda kalıyor. (CHP sıralarından alkışlar) Öğrencilerin çoğu ilk derste uyuyor, öğretmenler de gün aydınlanmadığı için ilk derslerden verim alınmadığını söylüyor. Veliler ise sokak köpekleri, madde bağımlıları nedeniyle çocuklarının zifiri karanlıkta sokağa çıkmasını istemiyor. Yurttaşlarımız sabah işe giderken güvenlik kaygısı yaşarken uygulamanın tek kazananı her zamanki gibi elektrik dağıtım şirketleri oluyor. Bu yapılanlar zulüm değil de nedir? Elektrik şirketleri para kazansın diye vatandaşa eziyet çektiriyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Ayıptır, günahtır! Milyonlarca insan yıllardır size yalvarıyor, nedir bu inat! Herkes sayenizde depresyona girdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Demir, lütfen tamamlayalım.

DENİZ DEMİR (Devamla) – Bu uygulamanın tasarruf sağlamadığı açık ve son derece anlamsız olduğu ortaya çıkmış iken neden kimse konuşmuyor? “Tasarruf edeceğiz.” diyorsunuz. Karanlık havada kalkan bir aile lambasını açmıyor mu? Tasarruf yerine tüketim oluyor, faturalara yansıyor. Sayenizde toplumda “gün yüzü görmeyen insanlar” diye bir kavram oluştu. İnsanlar karanlıkta uyanıyor, karanlıkta evlerine dönüyor; yazıklar olsun! Bir kez daha söylüyorum: Gelin, bu inadınızdan vazgeçin, kendi ellerimizle depresif, mutsuz bir toplum yaratmayalım.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Demir.

Yedinci söz, Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan’a aittir.

Sayın Ceylan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerinde grubumuz adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Devleti yönetenlerin kuruluş felsefesine bağlı olmayı bırakın devletin geleneğiyle derdi olduğunda yönetim krizinin çıkması kaçınılmazdır. Ne yazık ki mızrak artık çuvala sığmamaktadır. 15 Temmuz FETÖ darbe girişimi sonrası cumhuriyetin tahrip edilmesi için demokrasimiz ve devletin ideolojik aygıtları kullanılmıştır. 16 Nisan mühürsüz referandumuyla Türkiye Cumhuriyeti’nin anayasal ve kurumsal birikimi parçalanmış, Yargıtay 3. Dairesinin Anayasa ve yüce Meclisimizi yok sayan kararıyla da tarihsel bir kırılmayla karşı karşıya kalınmıştır.

Bu tahribatın savunma politikalarımıza yansımalarının zararları ise hayal bile edilemez. AKP-FETÖ prodüksiyonunun vizyona koyduğu kumpas davalarıyla yüzlerce general, amiral, subay ve astsubay tasfiye edilmiştir. Ergenekon ve Balyoz sürecinde TSK'nin insan gücü, bilgi birikimi ve tecrübesi âdeta sıfırlanmış, bir savaşta dahi kaybedemeyeceği birikim ve deneyimi o süreçte yok edilmiş ve millî güvenliğimiz tehlikeye atılmıştır.

Sayın milletvekilleri, her yurttaşın Hükûmetten beklentisi millî menfaatleri koruması, milletin refahı ve güvenliği ile devletin bekasını sağlayacak stratejiler ortaya koymasıdır. Bir ülkenin millî gücünü sahip olduğu siyasi, ekonomik, askerî, kültürel nüfuz, coğrafi, bilimsel ve teknolojik unsurların bileşkesi ifade eder. En zayıf millî güç unsurunuz kadar etkinsinizdir. Bu çerçevede, savunma sanayimizi de içeren gurur duyduğumuz askerî gücümüzün etkinliği, ekonomik ve siyasi gücümüzün etkinliğine dayanır. AKP dönemi nas eksenli ekonomi politikaları ekonomik krizi derinleştirmiş, dış politikamızdaki savrulmalar, tutarsız hamleler uluslararası arenadaki güvenilirlik ve caydırıcılığımızı, siyasi gücümüzü sekteye uğratmıştır. (CHP sıralarından alkışlar) Birkaç örnek vermem gerekirse, örneğin, diplomatik üslupla bağdaşmayan “Bir gece ansızın gelebiliriz.” naralarıyla sahte kabadayılık gösterileri yaparsanız gün gelir “Ben onu terör örgütlerine söylemişim.” diye kıvırırsınız. (CHP sıralarından alkışlar) Yine, hatırlayacaksınız, 4 Ekimde Dışişleri Bakanı Irak ve Suriye’de PKK/YPG’ye ait bütün tesislerin meşru hedefimiz olduğunu belirterek üçüncü tarafların buralardan uzak durmasını tavsiye eden bir açıklama yapmıştı, aynı gün Millî Savunma Bakanı da Dışişleri Bakanının açıklamasını “üçüncü taraflar” ifadesini sansürleyerek tekrarlamıştı. Bu açıklamaların üzerinden yirmi dört saat geçmeden Türkiye Cumhuriyeti’ne ait SİHA, terörle mücadele faaliyeti esnasında ABD F-16’sıyla vuruldu. Önce inkâr ettiniz, Pentagon “Düşürdük.” dedikten sonra kabul ettiniz. İnsansız hava aracımızın düşürülmesi ile insanlı bir savaş uçağımızın düşürülmesi arasında egemenlik haklarımızın ihlali bakımından hiçbir fark yoktur. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Bakan, bu vahim durumla alakalı ne tepki verdiniz? NATO nezdinde bu konuyu gündeme getirdiniz mi? Bu durum bizim açımızdan kabul edilemez. Suriye’de Rusya ve ABD’nin Türkiye’ye tehdit oluşturan PKK/YPG gibi terör örgütlerini desteklemeleri diplomatik girişimler ve caydırıcı hamlelerle önlenmeli, Suriye’nin toprak bütünlüğü savunulmalıdır.

Değerli milletvekilleri, unutulmamalıdır ki milletin bağrından çıkan Silahlı Kuvvetlerimiz milletimizin göz bebeğidir. Her karış toprağı şehit kanıyla sulanmış aziz vatanımızın jeostratejik konumu savunma hizmetlerinin önemini göstermektedir. Savunma, istihbarat ve dış politika karar alma ve uygulama süreçleri açısından karşılıklı etkileşim içerisinde olan disiplinlerdir ve savunma, her türlü siyasi rekabetin üstünde, iç siyasete malzeme edilmeden rant kapısı olarak görülmemesi gereken bir alandır.

Suriye’de on üç yıldır devam eden iç savaşın bedelini Suriye’yle birlikte en ağır şekilde ödeyen biziz. Rusya-Ukrayna savaşı 2’nci yılını dolduruyor, Kafkasya ve Orta Doğu’da yaşananlar, gelişmeler gösteriyor ki ülkemiz her türlü senaryoya hazırlıklı olmalıdır. Bu nedenle Türk Silahlı Kuvvetlerinin personel gücü nitelikli personelle en üst düzeyde tutulmalı, modern harp silah araç ve gereçleriyle donatılmalı ve ordu siyasetin dışında tutulmalıdır. Hâl böyleyken siyasal iktidarın savunma sanayisi yatırımlarının kendi iktidarlarıyla başladığı izlenimini vermesi abesle iştir. Savunma sanayisi projeleri bir günde doğmamıştır. Projelerde aslan payının, özellikle 1974’ten itibaren tüm cumhuriyet hükûmetlerine, ödediği vergilerle kaynak sağlayan halkımıza, kanlarıyla harekât konseptleri ve harekât ihtiyaçlarının belirlenmesine katkıda bulunan şehit ve gazilerimize ait olduğu unutulmamalıdır. (CHP sıralarından alkışlar) İktidar millî savunma projelerini parti içi meselesi gibi görmekten, haklı eleştirileri bile vatan hainliğiyle suçlamaktan vazgeçmelidir. Savunma sanayimiz siyaset üstü görülmeli, firma

seçiminde “damat olma” kriteri yerine, rekabet tesis edilerek yeni projelerle daha ileri taşınmalıdır. (CHP sıralarından alkışlar)

2022 döneminde onlarca yıllık emeğin ürünü olarak ASELSAN, BAYKAR, TUSAŞ ve ROKETSAN’ın gelirlerini en çok arttıran dünya çapındaki 100 şirket arasına girmesi gurur vericidir. Yerli şirketlerimiz desteklenmeye devam edilmeli; bir partiye değil, millete mal olmaları sağlanmalı ve sayıları verilecek desteklerle çoğaltılmalıdır.

AKP’nin tek adam rejiminin savunma sanayisine, askerî fabrikalara, Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfına ve OYAK’a olan ilgisi, kamuoyuna sunulduğu gibi, sadece “güçlü Türkiye güçlü ordu” hedefinden değil, yüksek rant içermesinden de kaynaklanmaktadır. Bunun somut örneklerinden biri de Tank Palet Fabrikamızdır.

Bunun yanında iktidar, millî tank projemiz ALTAY gibi çok önemli konularda başarısız olmuştur. AKP hükümetleri Hava Kuvvetlerimizi çağın gerektirdiği modern uçaklarıyla teçhiz etmekte gösterdiği başarısızlığı Kara Kuvvetlerimize modern tanklar kazandırmakta da göstermektedir. AKP 1990’larda gündeme gelen, projesi 2000’lerde başlayan, millî gururumuz TCG ANADOLU gemisini, kendisinden öncekileri hiçe sayarak sahiplenmiştir. Geminin neden yirmi üç yılda hizmete girebildiğini sorgulatmayan AKP’nin iktidara geldiği dönemde Hava Kuvvetlerimizin envanterinde F-4, F-5 ve F-16’lardan oluşan 430’dan fazla muharip uçak varken şimdi bu sayı 270 civarındadır ve birçoğu uçuş saati bakımından ekonomik ömürlerinin sonundadır.

Bir başka konu da yapısal sorunlarımız. Personel temininde TSK başta olmak üzere tüm kamuda Atatürkçülük temel değer olarak kabul edilmeli, tarikat-cemaat eksenli anlayış terk edilmelidir. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Kamuda mülakatı kaldırma sözü veren Hükümeti, kuvvetlerin temin merkezi komutanlıklarınca oluşturulan mülakat komisyonlarından da elini çekmeye davet ediyoruz. Tecrübeli teknik personelimizin yurt dışına gidişini engellemek için gerekli tedbirler ivedilikle alınmalı, beyin göçünün önüne geçilerek tersine göçün önü açılmalıdır.

15 Temmuz hain darbe girişimi sonrası yapılan ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin etkinliği azaltan komuta yapısı değişiklikleri Deniz Kuvvetleri ile Sahil Güvenlik, Kara Kuvvetleri ile Jandarma arasındaki bağın kopartılması, askerî okulların kapatılması ve askerî yargı sisteminin kaldırılması hayati konulardır ve bu konularla ilgili tüm tarafların görüşü alınarak düzeltici adımlar süratle atılmalıdır. Unutmayın ki 1920’de işgal güçlerinin Sevr’le elde edemediklerini siz KHK marifetleriyle yaptınız, bu yanlışın bir an önce dönmenizi tavsiye ediyoruz.

Yüreğimizi dağılayan bir diğer husus da özellikle terörle mücadelede yaralanan askerlerimizin hastaneye sevk esnasında veya hastanede şehit olmalarıdır. Türk ordusunun dünyaya örnek olan, harekât tecrübesine sahip güçlü askerî sağlık sistemini neden kaldırdınız? Yürüyen sistemi FETÖ’den arındırıp devam etmek varken neden yok ettiniz, doğrusu anlaşılır gibi değil.

Değerli milletvekilleri, Türk Silahlı Kuvvetleri personeline özlük hakları konusunda da bütüncül yaklaşan bir perspektifi ortaya koymak zorundayız. Emekli binbaşılardan emekli/çalışan maaş oranı hiçbir asker ve sivil emekli memurda görülmeyen yüzde 41 oranına düşürülmüştür. Astsubaylara makam, görev tazminatı sözü verilmiş, yerine getirilmemiştir. 55 yaş üzeri çalışan emekli olan astsubaylara da kadrosuzluk tazminatı verilmedi. Terörle mücadelede en fazla şehit veren uzman çavuş camiasının kadro istekleri yerine getirilmelidir. Astlık, üstlük münasebetleri düzenlenmeli, TSK Sağlık Yeteneği Yönetmeliği’nde adilane değişiklikler yapılmalıdır. Vatan savunmasında uzman çavuşlarımız kadar şehit verdiğimiz sözleşmeli erlerimizin çalışma koşulları iyileştirilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Ceylan, lütfen tamamlayın.

ÖZGÜR CEYLAN (Devamla) – Sözlerimin sonunda bu sorunların çözümüne yönelik hiçbir düzenlemeyi içermeyen bu bütçeye “ret” oyu vereceğimizi beyan ediyor, hepinize saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ceylan, teşekkür ediyorum.

Sekizinci söz, Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan’a aittir.

Sayın Bayraktutan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimin başında, ben de dün rahatsızlık geçiren Kocaeli Milletvekilimiz Hasan Bitmez’e Allah’tan şifa diliyorum, geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Değerli arkadaşlarım, Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerine söz aldım. “Millî Savunma” denilince ne iktidarı olur ne muhalefeti olur, herkesin etrafından kenetleneyeceği bir bütçeyi konuşuyoruz; Sayın Bakan da burada kendisi. Bütün kamuda ölçümüz Atatürkçülük değerli arkadaşlar. Bizim ordumuz Mustafa Kemal’in ordusudur, bizim askerlerimiz Mustafa Kemal’in askerleridir, bunu asla ve asla tartışmayacağız, tartıştırmayacağız. (CHP sıralarından alkışlar) O nedenle, bu, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, bugün, cuma günleri bile Mustafa Kemal’le ilişkili olarak cuma hutbelerinde onu anmayanlara, Diyanet İşleri Başkanına kapak olsun; Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü rahmetle, minnetle, şükranla anıyorum; bu toprakların yetiştirdiği en büyük devrimcinin aziz hatırası önünde saygıyla, minnetle eğiliyorum değerli arkadaşlarım. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, “Mustafa Kemal’in ordusudur.” dedim baştan beri... 15 Temmuzdan sonra bir kırılma yaşıyor bu ülke, bu ülkenin ordusu 15 Temmuzdan sonra bambaşka bir tarafa doğru savruldu. Ne vardı? Harp Akademilerimiz vardı, Harp Okullarımız vardı, askerî liselerimiz vardı, aldık, çöpe attık değerli arkadaşlarım. Neden attık? Neden böyle bir yapılanma yaptık? Niye Millî Savunma Üniversitesini kurduk? Neden orada altı ayda subay yetiştirmeye çalıştık? Çünkü kafanızdaki modelin önündeki en büyük engel, yüzyıl sonra hesaplaştığınız, 1923’ün aydınlanma devriminin yani Mustafa Kemal’in ordusuydu. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Onu yok etmekle 15 Temmuzun ne alakası vardı değerli arkadaşlarım? Ya, siz bir ordu düşünün, kırk yıldır PKK’ya karşı çok büyük bir mücadele veriyor, dünyanın hiçbir yerinde bir düzenli ordu bir gerilla savaşına karşı bu derecede büyük bir başarı göstermemiştir değerli arkadaşlarım. Biz ordunun bütün programını altüst ettik, orduyu yetiştiren kurumları, Harp Okullarını, ta o baştan beri gelen, yukarıya doğru, subay alınan değil de subay yetiştirilen sistemi çöpe attık ve bambaşka bir sistem getirmeye çalıştık ve bütün bunları izlediniz siz Sayın Bakan, bütün bunları izlediniz. Ne yaptınız? Fetullahçı savcılar tarafından hakkında iddianame düzenlenen 80 yaşındaki subayları içeri attınız değerli arkadaşlarım. Amaç neydi? En büyük engel olarak gördüğünüz Mustafa Kemal’in ordusunu çöpe atmaktı ama başarılı olamadınız değerli arkadaşlarım.

Bakın, geçenlerde ne oldu, -doğrudur, yanlışdır, hemen yalanladınız- hiç akla gelmeyecek bir şey oldu değerli arkadaşlarım: 10 Kasım 2023’te Tuzla Piyade Okulunda bir tören yapılıyor... Biraz sonra, akşamüzeri çıkarsınız dersiniz ki: “Hiç böyle bir şey olmamıştır.” Bundan büyük mutluluk duyuyoruz. Bunun bile haberleri yapıldı; subayların, altı ayda o üniversitede yetiştirilmiş olan subayların -güya iddialara göre- Atatürk’ün fotoğraflarını yırttığına ilişkin iddialar ortaya atıldı. Doğru olmadığına inanmak istiyoruz, doğru olmamıştır inşallah. Bu ülkede varlık nedenimiz olan -biraz önce de ifade ettiğim gibi- sarı saçlı, mavi gözlü dev adamın fotoğrafını yırtan bir alçak varsa bu Meclisten onu şiddetle kınıyorum değerli arkadaşlarım. (CHP sıralarından alkışlar) Üniforma bile giyemez o. Eğer bu

tartışılmışsa ordunun geldiği durumun ne kadar vahim olduğunu göstermesi açısından çok çarpıcı bir gerçektir.

Bakın, yıllardır -uzun zamandır Millî Savunma Komisyonu üyesiyim- ısrarla söylüyoruz “Askerî hastaneleri niye kapattınız?” diye. Gülhaneyi niye kapattınız? Dünyanın hiçbir yerinde bu kadar güçlü bir modern ordunun hastanesinin olmadığına ilişkin bir pratik gerçek yoktur. İsrarla söylüyoruz, siz de geçen yıl Komisyon toplantısında da bunu söylediniz, başka bir şey demediniz, “Açacağız, çalışmalarımız devam ediyor.” dediniz; nedir buna ilişkin engel değerli arkadaşlarım? Nedir buna ilişkin engel? Bakın, o zaman da söylüyorduk, burada yaptığımız konuşmalarda diyorduk ki: Denizaşırı ülkelere gidip Deniz Kuvvetlerinde, Hava Kuvvetlerinde yabancı dil bilen bir yapılanmanın kalkıp da bir sümüksünlüğün peşine gittiğine ilişkin tespitleri yaptık, Fetullahçı tehlikenin ne kadar büyük olduğunu gördük. “Senin tarikatın iyi, benim tarikatım kötü. Seninki iyi, benimki kötü.” diye bir ayrım olamaz. Bir tek yol göstericimiz var, onu da bize devrimci Mustafa Kemal Atatürk göstermiş değerli arkadaşlarım. (CHP sıralarından alkışlar) O nedenle, Millî Savunma bütçesi... Hep söylüyoruz askeriye siyaset girmemelidir, girmeyecektir. Ölçümüz, yol göstericimiz Kemalizmdir, Mustafa Kemal Atatürk’tür değerli arkadaşlarım. (CHP sıralarından alkışlar) O nedenle, Millî Savunma bütçesinde bu şekildeki bir şeyi yapmayalım.

Yargı sistemini de çöpe attık, askerî yargı diye bir olay vardı, öyle beğenirsiniz, beğenmezsiniz, yanlışı vardır, doğrusu vardır ama bütün dünya ordularında hem hastaneler vardır hem sağlık sistemi vardır hem ayrı bir eğitim sistemi vardır. Bütün bunları -biraz öncede ifade ettiğim gibi- altüst ettik. Niye, amaç nedir? Burayı yok etmek. Millî Savunma Bakanlığının bütçesi hepimiz açısından kıymetli.

Çalışanlara ilişkin sorunlar var -biraz önce sevgili Özgür Ceylan da ifade etti- binbaşlıların sorunları var, emekli astsubayların sorunları var, özlük hakları sorunları var, maaş iyileştirmeleriyle alakalı sorunlar var. Açlık sınırı altında yaşayan, maaş alan bir kesim var, erken emekli olduktan sonra gidip belediye kapılarında “Beni zabıta olarak alın.” diye memur kuyruklarına giren asker kimliklilerle karşı karşıya kalıyoruz değerli arkadaşlarım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bayraktutan, lütfen tamamlayın.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Terörle mücadelede savaşıyorken “İyisin.” diyoruz, arkasından hamaset yapıyoruz, görev bittikten sonra da “Bye bye.” diyoruz, “Allah’a ısmarladık.” diyoruz. O nedenle buradan bir kere daha ifade ediyorum: Millî Savunma Bakanlığı bütçesi hepimiz açısından muhalefet edilmeyecek kadar kıymetlidir, siyasetin girmeyeceği yerlerden bir tanesidir. Bu anlamda, bu bütçeyi ve yapılacakları dikkatle takip ettiğimizi belirtmek istiyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Bayraktutan, teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına dokuzuncu ve son söz Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal’a aittir.

Sayın Önal, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET ÖNAL (Kırıkkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen aziz vatandaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün sizlere, vatanımız ve milletimiz uğruna kahramanca, fedakârca görev yapan uzman çavuşlarımızın, sözleşmeli erlerimiz başlıca sorunlarından ve taleplerinden bahsetmek istiyorum. Değerli arkadaşlar, uzman çavuşlarımızın en büyük sorunu sözleşmeyle çalışıyor olmalarıdır. Vatan

müdafası sözleşmeyle olmaz. Uzun süredir devam eden bu ayıptan bir an önce dönülmelidir, uzman çavuş arkadaşlarımız acilen muvazzaf statüye geçirilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uzman çavuşlarımızın hâlen atama yönetmeliği bulunmamaktadır. Atama yönetmelikleri de olmadığı için meslek hayatlarının büyük bölümü operasyon bölgelerinde geçiyor, bu da uzman çavuşlarımızın aile bütünlüğünü olumsuz yönde etkiliyor. 2017 yılından bugüne kadar uzman çavuşlarımızın boşanma oranlarında yüzde 237'lik bir artış meydana gelmiştir; yuvalar dağılıyor, aileler perişan oluyor. Bunun önüne geçmek için uzman çavuşlarımıza atama yönetmeliği getirilmeli, görevlendirme süreleri önceden belirlenmelidir.

Değerli arkadaşlar, bir başka sorun da şudur: Uzman çavuşlarımızın aldıkları kıdem işareti rütbeden sayılmamaktadır. Bir gün görev yapan uzman çavuş ile yirmi yıldır çalışan uzman çavuş arasında herhangi bir astlık ve üstlük ilişkisi bulunmamaktadır. Bu durum aynı zamanda uzman çavuşlarımızın maaş ve tazminatlarını da olumsuz yönde etkilemektedir. Dolayısıyla, uzman çavuşlarımızın kendi aralarında astlık-üstlük ilişkileri oluşturulmalı, aldıkları kıdemler rütbeden sayılmalıdır.

Uzman çavuşlarımızın, sözleşmeli subaylarımızın, sözleşmeli astsubay ve sözleşmeli erlerimizin sağlık yönetmeliği hâlen eksikliklerle doludur. Sağlık yönetmeliğine açıklayıcı maddeler konulmadığı için doksan gün istirahat ve hava değişimi alan sözleşmeli askerlerimiz meslekten uzaklaştırılmaktadır. Kısacası, emekliliğe hak kazananlar emekli edilirken emekliliğe hak kazanamayanlar yıllarca vatanımız için yaptıkları özveriye ve fedakârlığa rağmen mesleklerinden atılmaktadır. Bu durum ne vicdana ne de adalete sığmamaktadır. (CHP sırlarından alkışlar) Bu konuda askerî personelimizin yaşadığı mağduriyet giderilmelidir.

Uzman çavuşlarımız sınır içinde ve sınır dışında kritik görevlerde çalıştırılmaktadırlar ama buna rağmen amaç dışı görevler de kendilerine yaptırılmaktadır.

Yine, 5510 sayılı Yasa'nın 47'nci maddesine göre adi malul emeklileri ile sigorta kollarından 4/A ve 4/C bentlerine göre tekrar çalışmaya başlayanların emekli maaşları kesilmektedir. Bunların da diğer vazife malulü gaziler gibi çalıştırılması gerekmektedir. Eğer ki personelimiz sağlam ise görevlerine devam etmeli, emekli edildiler ise aldıkları emekli maaşları kesilmemelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uzman çavuşlarımızın, sözleşmeli subay, sözleşmeli astsubay ve sözleşmeli erlerimizin yedi yıl hizmet süresi dolduktan sonra açıktan atamayla devlet memuru olmaları yasayla mümkündür ancak bu kanun uygulanmadığı için özellikle uzman çavuşlarımız yedi yıl hizmet süresini doldurup istifa ettikten sonra atanamamakta, yıllarca devlet kadrolarında işe girmek için beklemek zorunda kalmaktadırlar. Sözün özü, arkadaşlar, tüm bu problemlerin bir an önce dile getirilmesi ve çözülmesi gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üzerinde konuşmak istediğim bir başka konu da Kırıkkale'yi var eden Makine ve Kimya Endüstrisi kurumudur. Bilindiği üzere, Makine ve Kimya Endüstrisi kurumu 3/7/2021 tarih ve 7330 sayılı Yasa'yla yapı ve statüsü değiştirilerek anonim şirkete dönüştürüldü. Büyük tartışmalardan sonra anonim şirket olan kurumda şaibeler, kurumla ilgili şikâyetler, çalışanların yaşadığı mağduriyetler bir türlü bitmek bilmedi. Şirketleşme sürecinde Kırıkkale'de fabrikaların daha işlevsel hâle getirileceği, daha çok nitelik kazanacağı sözleri verilmişti. Ancak iddia edildiği gibi olmadı, söylenenler yalnızca söz olarak kaldı, fabrikaların üretim kapasiteleri düşürüldü, bazı fabrikaların Kırıkkale'yle olan bağları da koparıldı, "Kırıkkale'de üretimde çağ atlatılacak." denilen fabrikalar başka illere kaydırılmaya başlandı. Kurum anonim şirket olduktan sonra anonim şirket yönetim kurulunda alınan ilk karar 1953 yılından beri kurumda faaliyet gösteren Teftiş Kurulunun kaldırılması oldu. Buradan soruyoruz: MKE Teftiş Kurulu hangi gerekçeyle kaldırıldı? Teftiş Kurulu kaldırıldıktan sonra kurum içi denetim, inceleme ve soruşturmalar hangi mekanizma tarafından yerine getiriliyor?

Ayrıca Kamu İhale Kanunu'nun 5'inci maddesine göre, idareler bu kanuna göre yapılacak ihalelerde saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, gizliliği ve kamuoyu denetimini sağlamakla yükümlüdür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Önal, lütfen tamamlayın.

AHMET ÖNAL (Devamla) - Bu durumda, MKE kurumu yapmış olduğu ihaleleri Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre mi yapıyor, yoksa, artık anonim şirket olduk, Kamu İhale Kanunu bizi kapsamıyor mu deniliyor? Bu soruların cevabını ben değil, Türkiye merak ediyor. Yine, şirketleşme sürecinin ardından şeffaf yapısını kaybeden kurumda yeni işçi alımları da tartışma konusu olmuştur. Kırıkkale'de iş bekleyen on binlerce gencimiz varken ikamet şartı aranmadan yeni işçi alımları yapılmıştır, bu sebeple Kırıkkale'deki işsiz gençlere yine sıra gelmemiştir.

Türk Silahlı Kuvvetlerimizin yurt içi ve yurt dışı operasyonlarda kullandığı mühimmatı, silahı, patlayıcıyı üreten kurum yurt güvenliğimizin teminatı ve güvencesidir.

Tüm bu sebeplerle, bir Kırıkkaleli olarak kuruma sahip çıkmak, kurum çalışanlarının haklarını korumak hepimiz için bir görev hem de bir sorumluluktur diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Önal, teşekkür ediyorum.

Şimdi söz sırası Adalet ve Kalkınma Partisi Grubuna aittir.

İlk söz, Denizli Milletvekili Nilgün Ök'e aittir.

Sayın Ök, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın 2024 yılı bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen vatandaşlarımızı sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Dün Genel Kurulda rahatsızlanan Saadet Partili milletvekilimize Allah'tan acil şifalar diliyorum; tüm dualarımız vekilimizle.

AK PARTİ olarak iktidara geldiğimiz günden bugüne enerji politikalarımızı milli bir dava olarak gördük. Tüm milli kaynaklarımızı önceleyen stratejimizle, tüm enerji ve maden kaynaklarımızı sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda milletimizin hizmetine sunmak için “Bağımsız enerji, güçlü Türkiye.” sloganıyla pek çok projeyi hayata geçirdik, daha önce hayal bile edilemeyen adımları attık. Son dönemde dünyada enerji fiyatlarında yaşanan anormal artışlar ve beklenmedik arz sorunları enerjide kendi kendine yetebilmenin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Ülkemizin enerji talep artışına baktığımızda ise son yirmi yılda yıllık ortalama yüzde 6'lık oranla gelişmekte olan ülkeler arasında en hızlı artış sağlayan ülke olmuştur. Bu, gelişmekte olan ülkelerdeki ortalama yüzde 3,5 ile 4 arasındadır. Enerji ve madencilikte kendi kendine yeten, tam bağımsız ve merkez bir ülke olma ülküsü doğrultunda 2002 yılında 31.846 megavat olan elektrik enerjisi kurulu gücümüzü 2023 yılı Ağustos ayı sonu itibarıyla 105.688 megavata yükselttik. Bu kurulu gücümüzün yüzde 55'i yenilenebilir enerji olmak üzere yüzde 66'sı yerli kaynaklardan oluşmaktadır. Daha on yıl öncesine kadar güneş enerjisi kurulu gücünden bahsedilmezken bugün yürüttüğümüz çalışmalarla güneş enerjisinde yaklaşık 11 bin megavat kurulu güce ulaşmış bulunmaktayız. 2002'de sadece 19 megavat olan rüzgâr enerjisi kurulu gücümüzü ise bugün 11.602 megavat seviyesine ulaştırdık.

Hükümetlerimiz öncesinde on yıllardır gerçekleştirilemeyen bir hayali daha hayata geçirmenin mutluluğunu yaşıyoruz: Sıfır karbon emisyonlu Akkuyu Nükleer Enerji Santrali. İklim değişikliğiyle de mücadelede önemli olan santralin tamamı devreye alındığında yıllık enerji ihtiyacımızın yüzde 10'u

buradan sağlanacaktır. Bu da yaklaşık 35 milyon ton karbon emisyonundan kurtulmak anlamına geliyor. “Yeşil enerji” olarak nitelendirilen nükleer enerjiye karşı çıkanlar var. Sayın Bakanımız Komisyonunda detaylı olarak anlattı bu denli büyük projelerin dünyada nasıl finanse edildiğini, Türkiye’nin de bu modelleri uyguladığını söyledi. Buradan detaylarına girmeyeceğim ama bugün dünyaya baktığımızda Fransa, enerjisinin yüzde 71’ini; Amerika, enerjisinin yüzde 20’sini nükleer enerjiden sağlıyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iktidara geldiğimizde sadece beş ilimizde doğal gaz kullanılırken bugün 81 ilimizin tümüne, 793 ilçe ve beldemizde nüfusumuzun yüzde 83’üne, 61 milyon insanımıza doğal gaz ulaştırmanın gururunu yaşıyoruz. Üstelik doğal gaz kullanımını yaygınlaştırarak şehirlerimizin hava kalitesine ve insanımızın sağlığına da hizmet ediyoruz.

Yıllar boyunca hem karada ve hem denizde ihmal edilmiş olan alanlarda arama ve üretim çalışmalarına hız verdik ve bunun sonucunda Karadeniz’de toplam 710 milyar metreküp rezervle tarihimizin en büyük doğal gaz keşfi olan yerli doğal gazımızı ulusal iletişim sistemine vererek milletimizle buluşturduk; tabii, bunda, kendimize ait olan sismik ve sondaj gemilerimizin çok büyük etkisi vardır. Buradan, emeği geçenlere çok teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu rezervle ülkemizin yıllık doğal gaz ihtiyacının yaklaşık yüzde 25’ini karşılayacağız. Biz bu aramaları yaparken geçtiğimiz yıllarda bu kürsülerde “Ne işiniz var Karadeniz’de?”, “Ne işiniz var Doğu Akdeniz’de?” denilmişti; bu da buna çok güzel cevap oldu.

Sakarya Gaz Sahası’nın devreye alınmasıyla birlikte mayıs ayının sonuna kadar vatandaşlarımıza, biliyorsunuz, ücretsiz doğal gaz desteği sağladık. 2024 yılı Nisan ayı sonuna kadar da 25 metreküp kadar doğal gazı ücretsiz olarak vatandaşlarımız kullanmaya devam edecek. Bu kapsamda, bu yılki bütçemizden 19 milyar TL bütçe ayırıyoruz. Milyonlarca vatandaşımızın faturasında hâlâ “Faturanız devlet tarafından ödenmiştir.” notu yer alıyor.

Yine, terörle anılan Gabar Dağı’nda bugün petrol çıkarıyor olmaktan dolayı ayrı bir gurur yaşıyoruz. Gabar sahasında toplam 16 kuyuda günlük 25 bin varil seviyesinde üretim yapmaktayız; bu, tam kapasiteyle çalıştığımızda tüketimimizin yüzde 20’sinin yerli üretimle karşılanması anlamına geliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Ök, lütfen tamamlayalım.

NİLGÜN ÖK (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biliyorsunuz, 2023 yılında, evlerde kullanılan doğal gazın yüzde 73’ünü, elektriğin de birinci kademede yüzde 63’ünü sübvans e etmiştik. 2024 yılı bütçemizden de vatandaşlarımızın daha ucuz elektrik ve doğal gaz kullanabilmeleri için 508,6 milyar TL kaynak ayırıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bundan sonra da yüzyılın enerjisini hayatımızın her alanında hissedeceğimiz gelişmeleri, politikalarımızı ve stratejilerimizi geliştirmeye devam edeceğimizi ifade ederek, 22’nci kez bize bütçe yapma hakkını sağlayan aziz milletimize şükranlarımızı sunarak, tüm bu icraatlarda emeği geçen tüm bakanlarımıza, bakanlık personelimize, Sayın Cumhurbaşkanımıza teşekkür ederek Bakanlığımız bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ök, teşekkür ediyorum.

İkinci söz, Ankara Milletvekili Ahmet Fethan Baykoç’a aittir.

Sayın Baykoç, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi kapsamında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın bütçesi üzerine AK PARTİ'miz adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle aziz milletimiz başta olmak üzere, Gazi Meclisimizin çatısı altında bulunan tüm milletvekillerimizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, dün bu kürsüde konuşma yaparken rahatsızlanan Saadet Partisi milletvekili Sayın Hasan Bitmez'e de Cenab-ı Allah'tan acil şifalar diliyorum.

İnsanlık tarihimizin son asrında yaşanan kaoslara ortak sebebi ekseriyetle enerji paylaşımı üzerine olmuştur. Bugün ülke olarak son derece stratejik öneme sahip olan enerji arz güvenliğini sağlamak mecburiyetindeyiz. Enerji arz güvenliğini sağlamak hem teknolojik hem de politik bir zorunluluktur. Günümüz koşullarında daha müreffeh bir yaşam sürebilmek ve gelecek nesillere daha iyi bir ülke bırakabilmek adına sürdürülebilir enerji politikaları geliştirmek ve bu yönde somut adımlar atmak hepimizin sorumluluğudur.

Peki, bizler bu sorumluluğumuzun gereği olarak son yirmi bir yılda neler yaptık? Elektrik iletim hattı uzunluğuna 31.404 kilometre ve elektrik dağıtım hattı uzunluğuna 601.123 kilometre ilave ederek elektrik kullanımında abone sayısını 26 milyondan 49 milyon kişiye çıkardık. Parti amblemimizden aldığımız ilhamla ülkemizi ve geleceğimizi aydınlattık, aydınlatmaya da devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Doğal gaz kullanım imkânına sahip kişi sayımızı 16 milyondan 70 milyona çıkardık. Böylelikle, doğal gaz kullanan kişi sayısının toplam nüfusa olan oranını yüzde 25'ten yüzde 82'ye ulaştırarak 2002'de 5 il, 57 yerleşim yerinde kullanılmakta olan bu imkânı günümüzde 81 il, 800 yerleşim yerine ulaştırdık. Yirmi bir yıldır kalplerine girebilmek ve ısıtabilmek için mücadele verdiğimiz aziz milletimizin hanelerini de ısıtmayı kendimize borç bildik.

Cari açığın en büyük sebeplerinden biri olan enerji ve kaynaklarında dışa bağımlılığı azaltmak amacıyla enerji üretimi, ihracatı ve depolanmasıyla ilgili neler yaptık? Maden ihracatımızı 6,5 milyar dolara, bor üretimimizi 4 milyon 780 bine, altın üretimimizi son beş yılda ortalama 36 tona çıkardık. Yenilenebilir enerji kaynaklarına yapmış olduğumuz destekleyici politikalar sayesinde enerji arzımızda son bir yılda dışa bağımlılık oranımızı yüzde 2,9 düşürdük. Böylelikle, biraz önce bahsetmiş olduğum enerji kaynaklı cari açık oluşumunda yıllara sari olarak iyileştirme gerçekleştirmekteyiz. Coğrafyamızın ülkemize sunduğu avantajlardan yararlanmak adına deniz üstüne rüzgâr enerji santralleri ve güneş enerjisinden maksimum faydalanmak amacıyla yapılan yatırımlarla birlikte 2053 net sıfır emisyon hedefimize hızlı ve emin adımlarla ilerliyoruz. Bu yatırımlar sonucunda yenilenebilir enerji sektöründe ülkemiz dünyada söz sahibi konuma gelecektir. Tüm bunlar dışında, ülkemizin ilk yüzer LNG depolama ve gazlaştırma ünitesi Ertuğrul Gazi gemisi, Silivri Doğal Gaz Depolama Tesisi, Tuz Gölü Yer Altı Doğal Gaz Depolama Tesisleriyle birlikte doğal gaz depolama kapasitemizi sıfırdan 5,8 milyar metreküpe çıkardık. Aynı zamanda, TANAP, Türk Akımı, Igdır-Nahçıvan Doğal Gaz Boru Hattı projeleriyle ülkemizi enerji koridoru hâline getirerek uluslararası siyasette vazgeçilmez bir konuma geldik.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı tarafından Şırnak Şehit Esmâ Çevik Petrol Sahası'nda yapılan keşif 2022 yılı içerisinde dünyada yapılan ilk 10 keşif arasında tarihte yerini almıştır. Yine, terörden arındırılarak ülkemize ve geleceğimize kazandırılan Şırnak Cudi-Gabar bölgesindeki Şehit Aybüke Yalçın-1 kuyusunda dünyanın en kaliteli petrol cinsi 2 Mayıs 2023 tarihinde keşfedilmiştir. Fatih sondaj gemimizin envantere kazandırılmasıyla Sakarya Gaz Sahası'nda ülkemizin en büyük doğal gaz rezervi keşfine imza attık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Baykoç, lütfen tamamlayın.

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Devamla) – Evet, saygıdeğer milletvekilleri, tüm bu gerçekler ışığında ve sosyal devlet olmanın gerekliliği üzere son bir yılda evlerinde düşük kademe tarife kullanan tüm vatandaşlarımızın elektrik faturalarında yüzde 55, doğal gaz faturalarında yüzde 79 sübvansiyon sağlandı.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçemizin ülkemize, milletimize ve geleceğimize hayırlar, bereketler getirmesini diliyor, aziz milletimizi ve Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Baykoç, teşekkür ediyorum.

Üçüncü söz, Bolu Milletvekili Yüksel Coşkunyürek’e aittir.

Sayın Coşkunyürek, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA YÜKSEL COŞKUNYÜREK (Bolu) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu bütçesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce heyetinizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Dün rahatsızlanan Hasan Bitmez kardeşimize, milletvekilimize de acil şifalar diliyorum.

Ayrıca, yine, Pençe-Kilit Operasyonu’nda şehit olan Piyade Teğmen Eril Alperen Emir’e Allah’tan rahmet diliyor ve milletimizin başı sağ olsun diyorum.

Malumunuz üzere, enerji hepimizin hayatında vazgeçilmez olduğu kadar ülke ekonomimiz için de can damarı niteliğindedir. Gururla ifade etmek isterim ki son yirmi bir yılda AK PARTİ iktidarlarında enerji alanında âdeta bir devrim yaşanmıştır. Yirmi bir yıl önce elektrik kurulu gücümüz -arkadaşlarımızın da az önce bahsettiği gibi- 30 bin megavat civarındayken bugün 106 bin megavatı aşmış durumdadır. Yine, doğal gaz 2002 yılında sadece 5 ilde kullanılırken bugün 81 ilimizde ve 800’ü aşkın ilçe ve beldemizde kullanılmaktadır. Bir yandan nükleer enerji üretmek için gün sayarken, yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik üretimindeki payını da her geçen gün artıran, bir yandan da kendi aradığı, bulduğu ve ürettiği doğal gazı vatandaşlarının hizmetine sunmayı başarmış bir Türkiye var artık. Oysa, yirmi bir yıl önce Türkiye, tarihinin en ağır ekonomik krizlerinden biriyle karşı karşıyaydı ve o gün birileri “Gemi battı, Türkiye bir daha toparlanamaz.” diyorlardı ama yanıldılar. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın liderliğinde AK PARTİ iktidarları Türkiye’yi o karanlık günlerden, o fırtınalı denizden bugünlere taşıdı. Elbette ekonomimizin dinamosu olan enerji sektörü de bu süreçte en önemli pay sahibi oldu. 2001 yılında kurulan ve bugüne dek enerji piyasalarının serbestleştirilmesi, rekabete açılması ve rekabetten sağlanan faydaların tüm kesimlere hakkaniyetle bölüştürülmesi için görev yapan Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu bu başarının mimarlarından biridir. Enerjide yerli ve millî olmak, kendi kaynaklarını azami düzeyde kullanmak, dışa bağımlılığı azaltmak çok büyük önem arz etmektedir. Son yirmi bir yılda yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı kurulu gücümüz yüzde 382 artmış durumda değerli arkadaşlar, 12 bin megavatın 57.903 megavata ulaşmıştır. Ayrıca, 2023 yılında devreye alınan -bu da önemli bir rakam- kurulu gücümüzün yaklaşık yüzde 77’sini hidroelektrik, rüzgâr, biyokütle, güneş gibi yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarımız oluşturmaktadır.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Hayır, yüzde 54, veri yanlış.

YÜKSEL COŞKUNYÜREK (Devamla) - Artık biz sadece akan suyu HES’lerle enerjiye dönüştürmekle kalmıyoruz, parlayan güneşimizi GES’lerle, esen rüzgarımızı RES’lerle dönüştürüp

ülkeminin gücüne güç katıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bakanız, yirmi bir yıl önce rüzgârdaki kurulu gücümüz sadece 19 megavattı, güneş enerjisine baktığımızda ortada proje dahi yoktu; bugün rüzgârda yaklaşık 12 bin megavat, güneşte ise 11 bin megavat kurulu güce sahip bir Türkiye var elhamdulillah. Hamdolsun, kendi kaynaklarıyla ayakta duran, yerli-yabancı yatırımcı için çok değerli fırsatlar sunan, enerjide bölgesinde bir ticaret merkezi olma hedefine kararlılıkla yürüyen bir Türkiye var artık. Bugün enerji sektörümüz yepyeni bir yatırım alanıyla kolları sıvamış durumda. EPDK'nin öncülüğünde başlatılan depolamalı RES ve GES alanındaki yatırım yarışı, ülkemizin sahip olduğu potansiyeli göstermesi açısından son derece değerlidir. Malumunuz, yenilenebilir enerji kaynaklarından azami düzeyde istifade edebilmenin yolu etkin bir depolama sistemi kurmaktan geçmektedir. Depolama tesisleriyle verilen enerjinin kontrol edilmesi sayesinde ülkemizin emre amade kapasitesi artacak, kesintili üretim yapan rüzgâr ve güneş santralleri baz yük santrali hâline gelerek sisteme düzenli enerji verecek ve yenilenebilir enerji kapasitemiz de artacaktır. EPDK'ye depolamalı elektrik üretim tesisi kurmak amacıyla toplam 260.354 megavat gücünde 5.968 ön lisans başvurusu yapıldı değerli arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Coşkunyürek, lütfen tamamlayın.

YÜKSEL COŞKUNYÜREK (Devamla) – Tamam Sayın Başkanım.

Yani kurulu gücümüzün 2,5 kat üzerinde bir müracaat yapıldı ve bu, yaklaşık 50 milyar dolarlık bir yatırıma tekabül ediyor ve bunun oluşturacağı istihdam, büyüme ve teknolojik gelişme, enerji ticaret merkezi olma hedefine ilerleyen ülkemize çok büyük katkı sağlayacaktır.

Elbette, Türkiye'nin enerji alanındaki son yirmi bir yılda geldiği noktayı beş dakikada anlatmak imkânı yok. Artık ülkesinin potansiyeline fazlasıyla güvenen, yerli ve yenilenebilir kaynaklarını çok daha iyi kullanan, Türkiye'nin geleceğine yatırım yapmaktan çekinmeyen bir enerji sektörümüz var.

Ben, enerji sektörümüzün bugünlere ulaşmasında başta Sayın Cumhurbaşkanımıza, Sayın Bakanımıza, bakanlarımıza, Enerji Bakanlığındaki bütün bürokratlarımıza ve EPDK Başkanına, üyelerine ve çalışanlarına teşekkür ediyorum. Bu duygu ve düşüncelerle yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Coşkunyürek, teşekkür ediyorum.

Dördüncü söz, Karaman Milletvekili Selman Oğuzhan Eser'e aittir.

Sayın Eser, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Nükleer Düzenleme Kurumunun bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, dün burada, kürsüde konuşma yaparken rahatsızlanan değerli milletvekilimiz Hasan Bitmez için acil şifalar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, bilindiği gibi, ülkelerin ekonomik büyüme ve kalkınmalarında temel gereksinimlerden en önemlisi enerjidir. Dünyada artan nüfusa bağlı olarak artırılan üretim kapasiteleri, sanayileşme ve teknolojik gelişmeler küresel enerji talebini de artırmaktadır. Geçmişten günümüze kadar biyokütle ve büyük oranda fosil yakıtlar enerji üretiminde dünyanın en önemli kaynakları olmuştur. Bununla birlikte, fosil yakıtların çevre üzerindeki olumsuz etkileri ve bu kaynaklarda çoğunlukla politik sebeplerden dolayı meydana gelen fiyat dalgalanmaları nedeniyle, sürdürülebilir

enerji arzına olan ihtiyaçlar, ülkelerin alternatif, çevre dostu enerji kaynaklarına yönelmesine sebep olmuştur.

Değerli milletvekilleri, fosil yakıtlarla kıyaslandığında, düşük seviyede sera gazı salınımı, yakıt maliyetlerinin toplam maliyetin küçük bir kısmını oluşturması, uranyum arzının bol ve daha güvenli olması nedenleriyle nükleer enerji seçeneği ülkelere kayda değer bir alternatif olmaktadır. Bu bağlamda, dünya üzerinde şu an 93'ü ABD'de, 55'i Çin'de, 56'sı Fransa'da, 33'ü Japonya'da, 37'si Rusya'da, 15'i Ukrayna'da ve diğer 33 ülkede işletme hâlinde toplam 437 nükleer reaktör bulunmaktadır. Dünyada, Türkiye'deki 4 de dâhil, toplam 58 adet inşaat hâlinde reaktör bulunmaktadır. Toplam enerji ihtiyacının, ABD, İspanya, Rusya ve Romanya yüzde 20'sini, Fransa yüzde 63'ünü, Ukrayna yüzde 55'ini, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, İsviçre ve Finlandiya yüzde 35'ini, Güney Kore, İsveç, Ermenistan ise yüzde 30'unu nükleer santrallerden karşılamaktadır. Dünya üzerinde hâl böyleyken enerjide dışa bağımlılığı ortadan kaldırmak için hızla tamamlanan yenilenebilir enerji kaynaklarının yanında, yapımına başlanan Akkuyu Nükleer Güç Santrali inşaatının tamamlanmasıyla ülkemizde toplam enerji ihtiyacının yüzde 10'u karşılanacaktır.

Cumhuriyet tarihimizin öylesine büyük ve stratejik öneme sahip yatırımlarının bile sözde çevreci eylemlerle, siyasi söylemlerle sabote edilmeye çalışıldığını hep birlikte gördük. Barışçıl çözümler üretmek yerine iki komşu ülke arasında çıkan savaşın ilk haftasında S-400'lerden kurtulup henüz inşaat hâlindeki nükleer santralin millileştirilmesi gerektiğini söyleyenleri de hayretle izledik.

Değerli milletvekilleri, ülkemiz için böylesine önemli bir yatırımın yer seçiminden başlayarak yapımındaki tüm aşamalar, işletmeye alınmasından faaliyetinin sonuna kadar Nükleer Düzenleme Kurumunun denetimine tabidir. Akkuyu sahasındaki faaliyetlere yönelik 35, Rusya'da imalatı devam eden ekipmanlara yönelik 19 denetim görevlisi yerleşik olarak çalışmaktadır. Akkuyu Projesi'ndeki ilerlemelerle orantılı olarak 2024 yılında 66 denetim görevlisinin daha görevlendirilmesi planlanmaktadır. Bununla birlikte, kurumun yetkilendirme, değerlendirme ve denetim faaliyetlerinin desteklenmesine yönelik olarak yerli ve yabancı uzmanlardan teknik destek hizmeti alınmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, bir yandan batımızda Ege Denizi'ndeki kara suları ve kıta sahanlığından doğan egemenlik haklarımızı savunurken bir yandan da kuzeyimizde Rusya-Ukrayna savaşının müzakere süreçlerini yürütüp doğuda işgal altındaki Karabağ topraklarını kurtarıp güneyimizde de Irak ve Suriye'deki terör yuvalarını bozmaya, Doğu Akdeniz'de mavi vatanımızın sınırlarını çizip bir yandan içerideki bölücü teröristlerin kökünü kazırken diğer yandan da ülkemizde yaşanan seller, yangınlarla mücadele edip depremlerin yaralarını sarıp şehirler kurmaya ve sosyal devlet anlayışıyla her bir vatandaşımızın yanında olmaya devam etmekteyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Eser, lütfen tamamlayın.

SELMAN OĞUZHAN ESER (Devamla) – Tüm bunlarla birlikte, her alanda tam bağımsız Türkiye'nin inşası için başta enerji ihtiyacı olmak üzere gerekli bütün adımları atarak bölgesel gücün ötesinde dünyanın her yerinde barış ve huzurun tesisi için var olan küresel güç olmaya devam edeceğiz.

Son olarak, Filistin'de yaşanan acılara dair söylenecek sözlerin tükendiğini, artık bu saatten sonra işgalcilerin Filistin'e saldırıları dursa bile şehit annelerin ve şehit bebeklerin üzerine intikam yeminleri ettiğimizin bilinmesini isteriz. Allah zalimlerin belasını Türk milletinin elinden versin.

Kurum bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Eser, teşekkür ediyorum.

Beşinci söz, Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu'na aittir.

Sayın Çolakoğlu, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikli olarak Filistin ve Gazze’de yaşanan insanlık dışı zulmü buradan tekrar lanetliyoruz.

Dün Genel Kurulda rahatsızlanan milletvekilimize acil şifalar, Saadet Grubuna da geçmiş olsun dileklerimi iletmek isterim.

Ayrıca, Zonguldak ilinin Ereğli ilçesinde bir kasırga meydana geldi burada vatandaşlarımız rahmetli oldu, 7 vatandaşımızın arama çalışmaları devam ediyor. Rahmetli olan vatandaşlarımızın yakınlarına tekrar başsağlığı dileklerini iletmek istiyorum. Bununla beraber, geçen hafta Zonguldak’ta Asma bölgesinde yoğun yağışlar nedeniyle bir heyelan oluştu burada 2 vatandaşımızı kaybettik, yine aile yakınlarına başsağlığı dileklerini iletmek isterim. İlimizde ve ülkemizde inşallah tekrar bu şekilde afetler yaşamayız.

Bununla beraber 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi’miz ülkemize, milletimize, vatanımıza hayırlı uğurlu olsun inşallah.

Teklifteki Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım, vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

MTA, ülkemizin jeolojik yapısı ve buna bağlı olarak da yer altı kaynakları potansiyelini arama, araştırmayla ilgili gerekli verileri ortaya koymakta ve bu bağlamda çalışmalarına devam etmektedir. Bu doğrultuda çalışmalarına devam eden MTA sadece 2023 yılında -bir veriyi paylaşmak istiyorum- 71 arazi projesinde 177 adet kamp açarak çalışmalarına devam etmektedir. MTA adına toplam 353 adet sahada maden arama ruhsatı bulunmakta olup çalışmaları tamamlanan sahaların devirlerini ilgili kurumlara yapmaktadır. 2022-2023 yılı dönemlerinde gerçekleşen yoğun arama faaliyetleri sonucunda sadece linyit kömüründe 7 milyar tondan 20 milyar tona rezervi tespit etmiştir; bu sadece bir madende örneğimizdir. MTA tarafından jeotermal enerji arama faaliyetleri kapsamında yüksek potansiyelli sahalarda derin sondajlar yapılarak jeotermalden elektrik enerjisi üretimine uygun sahaların oluşturulmasına yönelik çalışmalara önem verilmiştir. Bu amaç doğrultusunda, 2023 yılında 13 bin metreye yakın sondaj yapılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; MTA, radyoaktif ham madde aramalarına yönelik olarak 2023 yılında yaklaşık 40 bin metre sondaj çalışması gerçekleştirmiş olup sondaj çalışmalarına da aralıksız devam etmektedir. Uygulamaya konulan Havadan Jeofizik Elektromanyetik Araştırmaları Projesi’yle yer altındaki veriler toplanmıştır. Bu sayede yer altına yönelik iki ve üç boyutlu modeller oluşturulmakta ve ruhsat alanlarına ilişkin haritalar hazırlanmaktadır. MTA tarafından ihmal edildiği söylenen diri fay çalışmaları 2023 yılında başlatılmıştır ve şu an itibarıyla yenilenmesi için ve güncel hâle getirilmesi için de gerekli çalışmalar devam etmektedir.

MTA laboratuvarlarımız dünya madenciliğinde söz sahibi olan ülkelerle aynı standarda ve kaliteye ulaştırılmıştır ve bu laboratuvarlarımızda 243 bin adet numunenin analizi ve testi yapılmıştır. MTA, dünyanın gelişmiş ülkelerinde uygulandığı gibi uluslararası madencilik faaliyetlerini yürütmek için önemli adımlar da atmıştır ve bu bağlamda da dünyada Sudan, Nijer, Özbekistan gibi ülkelerde maden varlığını tespit etmek için gerekli kurumlarla istişare ederek, mutabakata vararak çalışmalarına da devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teknolojinin gelişmesi sonucu teknoloji elementlerine olan ihtiyaç artmaktadır. Bu elementler stratejik bir öneme sahip olup bu ham maddelerin aranmasına hız verilmiştir. MTA projeleriyle ileri teknoloji elementlerinin kazanımı ve analiz yöntemlerinin geliştirilmesine devam edilmektedir. 2023 Yılı Yatırım Programı'mız kapsamında Manisa, Uşak, Nevşehir, Yozgat bölgelerinde Genel Müdürlüğümüzün adına bölgelerde radyoaktif ham madde arama çalışmaları planlanmış ve bu çalışmalar hızlı bir şekilde devam etmektedir.

Avrupa Birliği katılım projesi kapsamında Türkiye'nin Nadir Toprak Elementlerinin Araştırma ve İnovasyon Kapasitesini Geliştirme Projesi çalışmaları da devam etmektedir.

Ayrıca, MTA tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle yer bilimleri ve madencilik alanında gerçekleştirilecek çalışmalar için protokol imzalanmış olup yer bilimleri ve madencilik alanında bilimsel ve teknik çalışmalar da şu anda planlanmaktadır.

Ayrıca, Türkiye-Azerbaycan 3'üncü Enerji Forumu kapsamında madencilik çalışma grubu kurularak yer bilimleri ve madencilik alanında iş birliğinin ilk toplantısı da Nahçıvan'da gerçekleştirilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çolakoğlu, lütfen tamamlayın.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Devamla) – Tamamlıyorum Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin büyümesi, küresel etkinliğinin güçlendirilmesi ve toplumumuzun refah düzeyinin artırılması için çevreye duyarlı uygulamalarıyla madencilik sektörünün gelişmesi için Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğümüzün üzerine düşen görev ve sorumlulukların bilinciyle cumhuriyetimizin 100'üncü yılında planlanan çalışmaların tamamlanmasını temenni ediyor, bu vesileyle başta Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız olmak üzere MTA Genel Müdürlüğümüzün 2024 yılı bütçesinin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Çolakoğlu, teşekkür ediyorum.

Altıncı söz, Şırnak Milletvekili Arslan Tatar'a aittir.

Sayın Tatar, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ARSLAN TATAR (Şırnak) – Sayın Başkan ve değerli milletvekilleri; Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2024 yılı bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce şunu belirtmek istiyorum: Bir zamanlar yalnızca terör olaylarıyla gündeme gelen Şırnak ve bölgemizi artık yer altı ve yer üstü kaynaklarıyla konuşuyor olmanın gururunu yaşıyorum. Aslında bölgemizde yaşanan sorunların temelinde bölgede oluşturulan terörle yer altı kaynaklarımızın üstü örtülmeye çalışılıyordu. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde ülkemizin teröre karşı etkin, kararlı ve caydırıcı duruşu terör örgütünü yok ederken bölgedeki huzur ve barış ortamı sayesinde yer altı kaynakları gün yüzüne çıkarılmaya başlanmıştır. AK PARTİ'nin iktidara gelmesiyle her alanda gelişme gösteren ülkemiz, maden, petrol ve doğal gaz rezervlerinin keşfedilmesi ve bu rezervlerin işlenmesi konusunda da önemli bir mesafe elde etmiştir. Devletimizin amacı kendi kaynaklarımızı çıkartarak özellikle enerjideki dışa bağımlılığımızı en aza indirmek çünkü ülkemizin cari açığını oluşturan en büyük kalemlerin başında enerji gelmektedir. Bildiğiniz üzere altın, kömür, petrol ve doğal gaz ithalatına yüksek meblağlar ödemekteyiz. Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın da birçok kez vurguladığı gibi, cari açık verdiğimiz bu alanlarda daha çok arama ve keşif yaparak üretimi arttırmak zorundayız. Hiç kimsenin şüphesi olmasın ki devletimizin

tüm kurumları madenlerimizin keşfedilmesinden işlenmesine, işlenmesinden pazara indirilmesine kadar üzerine düşen sorumluluğu layıkıyla yerine getiriyor.

Bir de şu konuyu hatırlatmak istiyorum: Bu süreçlerin bir de gizli kahramanları var, onlar da güvenlik güçlerimiz ve kahraman korucularımızdır. Şimdi, buradan, Gazi Meclisimizden onlara kucak dolusu selamlarımı iletiyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ahmet Gün’ü de korucular öldürdü ama, iki gün önce.

ARSLAN TATAR (Devamla) – Devletimizin varlığını koruyan, huzur ve güvenliğimizin tesis edilmesi için canlarını siper eden korucu kardeşlerimizin özlük haklarının verilmesi, inşallah, Türkiye Yüzyılı’nda bizlere nasip olur. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Değerli vekiller, AK PARTİ, milletin olanı gözü gibi koruyan, milletin cevherlerini ortaya çıkaran, hakkı hak edene teslim eden bir partidir. İktidara geldiğimizden bu yana, yer altı ve yer üstü zenginliklerimiz dâhil tüm kaynaklarımızı milletimizin hizmetine sunduk, sunmaya devam edeceğiz. Şırnak Gabar Dağı’ndaki petrol rezervlerinin keşfi milletimizin yüzünü güldürmeye devam edecek. Gabar Dağı’nda üretimine başlanılan kuyularda son olarak Şehit Esmâ Çevik petrol sahasında devreye alınan kuyuyla birlikte günlük 27 bin varil üretim miktarına ulaşıldı. Yıl sonunda üretime alınacak kuyularla birlikte üretim miktarı 35 bin varile çıkarılacaktır. Gelecek yıl daha fazla keşif yapacağız, daha fazla üreteceğiz; biz keşfettikçe milletimizin yüzü gülecek. Düşmanlarımız çatlasa da üretmeye devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Özellikle kayıtlara geçmesini istiyorum; herkesin gitmekten korktuğu bu topraklardan fıskıran bereket inşallah ülkemizin ekonomisine büyük katkılar sağlayacaktır. Hâlâ daha terörle anılan Şırnak’la bundan sonra hep birlikte gurur duyacağız ve yine bu topraklardan çıkan enerji tüm gençlerimize ve ailelerimize bereket olacaktır.

Bildiğiniz üzere, Gazi Meclisimizin onayıyla Aile ve Gençlik Fonu kurduk.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tatar, lütfen tamamlayın.

ARSLAN TATAR (Devamla) – Gençler, kıymetli aileler; diğer kaynaklarımızdan olduğu gibi, Şırnak’ta üretilen petrolden de elde edilen gelirin yüzde 20’si yeni evlenecek gençlere faizsiz kredi imkânı sağlamak için bu Fon’a aktarılacak. Demem o ki: Şırnak üretecek, Türkiye’de bereket olacak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Saygıdeğer milletvekilleri, hiç kuşkusuz tüm bunların mimarı dünya lideri Cumhurbaşkanımız ve Genel Başkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’dır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Buradan liderimize saygı ve hürmetlerimi arz ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ayrıca, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Alparslan Bayraktar başta olmak üzere, yerli ve millî enerji politikamızın gerçekleşmesinde emeği geçen, bu uğurda alın teri döken tüm yönetici ve çalışanlara teşekkürlerimi iletiyorum. 2024 bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Tatar, teşekkür ediyorum.

Yedinci söz, Batman Milletvekili Ferhat Nasıroğlu’na aittir.

Sayın Nasıroğlu, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA FERHAT NASIROĞLU (Batman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dün bu kürsüde rahatsızlanan Kocaeli Milletvekilimiz Hasan Bitmez kardeşimize şifalar diliyorum, Allah yardımcısı olsun.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımıza bağlı Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü bütçesi üzerine grubum adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisimizin siz değerli üyelerini ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

3213 sayılı Maden Kanunu ve 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu'yla ülkemizdeki tabii kaynakların millî menfaatlere uygun olarak aranması, işletilmesi, üzerinde hak sahibi olunması ve terk edilmesiyle ilgili esas ve usuller düzenlenmektedir. AK PARTİ hükûmetleri döneminde yer altı kaynaklarını kullanma konusunda iki temel politika üzerinde durduk. Birincisi, enerji arzının kesintisiz ve kalıcı bir şekilde sağlanması; ikincisi ise ülkemizin dışa bağımlılığının azaltılması. Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü doğal kaynakları belirli kurallara göre izin vererek düzenler, bu izinlerin sahada kontrol edilmesinden mali ödemelerin toplanmasına kadar olan işleri tek başına yapma yetkisine sahiptir. Ayrıca, izinlerin açık artırma, devir veya iptal işlemlerini de yürüten tek kurumdur. Ülkemizde şu anda toplamda 545 petrol ruhsatı bulunmaktadır; bunların 389'u arama, 156'sı ise işletme ruhsatıdır. Madencilik alanında ise toplamda 15.200 maden ruhsatı mevcuttur; bu ruhsatların 5 bini arama 10 bini ise işletme ruhsatıdır.

Şu hususu da büyük bir gururla ifade etmeliyim ki Batman ilimiz cumhuriyetimizin kuruluşundan kısa bir süre sonra gerçekleştirilen petrol arama ve üretim faaliyetlerinin olumlu sonuçlandığı yerlerin başında gelmektedir. Bu özelliğiyle de ülkemizin petrol tarihinde çok önemli bir yere sahiptir. Batman'da toplam 37 petrol ruhsatı bulunmaktadır. Günümüze kadar 1.396 kuyudan toplam 2 milyon 350 bin metre sondaj çalışması yapılmıştır. Ham petrol üretiminde de Batman yüzde 26'yla Türkiye'nin önemli bir petrol üretim merkezidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Maden Kanunu'na göre çıkarılan madenin ocakbaşındaki fiyatının yüzde 4'ü devlet hakkı olarak ayrılmaktadır. Devlet hakkının yarısı ise madenin çıkarıldığı ilin özel idaresine aktarılmaktadır. Türk Petrol Kanunu'nda ise devlet hakkıyla ilgili petrolün çıkarıldığı ile herhangi bir pay ayrılmadığı görülmektedir. Aynı şekilde Türk Petrol Kanunu'nda yapılacak bir değişiklikle devlet hakkı gelirin bir kısmının aynı Maden Kanunu'nda olduğu gibi petrolün çıkarıldığı ile verilmesi gerektiğini düşünmekteyim.

Maden ve petrol kaynaklarının keşfi, çıkarılması, işlenmesi ve endüstrinin kullanımına sunulması süreçleri bilinmelidir ki dünyanın en tehlikeli, ekonomik olarak en riskli ve maliyetli işlerinden biridir. Çevreyle uyumlu sürdürülebilir politikalar üretmek çalışan memnuniyetini gözeterek, finansal anlamda da güçlü kurumsal firmalara ihtiyaç vardır. Kurumsal firmalar teknik bilgi, finansal güç ve etkin yönetimle donanmış ekipler kullanarak akıllı yatırımlarla yer altı kaynaklarını keşfetme, işleme ve pazarlama süreçlerini etkili bir şekilde yöneteceklerdir. Bu yaklaşım modern teknoloji ve endüstri standartlarını en iyi şekilde kullanarak, maden ve insan kaynaklarını verimli bir şekilde değerlendirerek ülke ekonomisine katkıda bulunacak ve enerji arz güvenliğini artıracaktır.

Maden, petrol ve gaz sektöründe ulaştığımız bilgi, tecrübe, donanım yurt dışında da ülkemizin ekonomisine önemli kazançlar sağlayacaktır. Mühahhitlik sektöründeki başarıyı bu sektörde de sağlayacağımıza inancım tamdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Nasıroğlu, lütfen tamamlayın.

FERHAT NASIROĞLU (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde bu hizmet kervanı büyüyerek devam edecektir. Her arayan bulamaz fakat bulanlar hep arayanlardır. Türkiye Yüzyılı'na yakışır şekilde Türkiye'nin enerjide gelecek vizyonunu oluşturan millî enerji ve maden politikası konusunda devrim niteliğinde adımlar atılıyor.

Başta Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere, emekleri geçen tüm enerji bakanlarımıza, bürokratlarımıza yürekten teşekkür ediyor, 2024 yılı bütçesinin milletimize, ülkemize hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Nasıroğlu, teşekkür ediyorum.

Sekizinci söz, Zonguldak Milletvekili Muammer Avcı’ya aittir.

Sayın Avcı, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MUAMMER AVCI (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımıza bağlı Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu bütçesi üzerine grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Konuşmama başlamadan önce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Tabii, öncelikle -dün burada yaşanan- Saadet Partili Kocaeli Milletvekilimize Allah’tan şifalar diliyorum, burada rahatsızlandı; Cenab-ı Allah yardımcısı olsun.

Dünya genelindeki nüfus artışı, sanayileşme, teknolojik gelişmeler ve üretim gücündeki ilerlemeler enerji ve ham madde talebini artırmaktadır. Enerji ve tabii kaynaklar, toplumun refahına ve ülkelerin kalkınmasına doğrudan etki eden kritik unsurlardır. Ülkemiz, gelişen ekonomisiyle enerji talebi sıralamasında önde gelen ülkeler konumunda yer almaktadır. Üretici ve tüketici bölgelerin dengesinin gözetildiği bir perspektifte ülkemizin jeopolitik ve jeostratejik konumu enerji sektöründeki önemimizi artırmaktadır. Bu hızlı değişim sürecini takip etmek Bakanlığımızın ve ülkemizin geleceği açısından hayati öneme sahiptir. Stratejik kararlar almak, sürdürülebilir enerji politikalarını güçlendirmek ve uluslararası iş birliğini artırmak karşılaşılabileceğimiz zorlukları aşmamıza katkı sağlayacaktır.

Enerji, maden, iyonlaştırıcı radyasyon, parçacık hızlandırıcıları ve nükleer teknoloji alanında ülkeye ve insanlığa hizmet etmek, Türkiye’nin rekabet gücünü artırmak ve sürekli kılmak, inovasyon ihtiyacını karşılamak, yeni ürünlerin üretimini ve var olanların geliştirilmesini sağlamak, araştırmacılara bilimsel ortam temin etmek, kamu ve özel hukuk kişileriyle iş birliği yaparak bilimsel araştırmalar yapmak, bu araştırmaları koordine etmek, teşvik etmek, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine katkı sağlamak, bilimsel, teknik ve idari çalışmaları yapmak, iş birlikleri kurmak ve koordine etmek amacıyla Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu kurulmuştur. TENMAK bünyesinde kurulmuş olan Nükleer Enerji Araştırma Enstitüsü, Bor Araştırma Enstitüsü, Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü, Enerji Araştırma Enstitüsü ve Temiz Enerji Araştırma Enstitüsünün faaliyete geçmesiyle birlikte, ülkemizin AR-GE ihtiyaçlarının karşılanması ve bu alanda yerli ürün ve teknolojinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; TENMAK, bünyesinde bulunan enstitülerde yürütülen AR-GE faaliyetleri dışında, ülkemizin ihtiyaç duyduğu konularda teknoloji yol haritaları hazırlayarak belirlenen hedeflere ulaşmak üzere çalışmalarına devam etmektedir. Bu kapsamda, Türkiye Hidrojen Teknolojileri Stratejisi ve Yol Haritası bu yılbaşında Bakanlığımız tarafından yayımlanmıştır. Ayrıca, hidrojen üretimi ve kullanımına yönelik ülkemizin ilk Hidrojen Vadisi Projesi Bandırma bölgesinde TENMAK’ın da yer aldığı konsorsiyumla başlatılmıştır. TENMAK, Teknoloji ve Ürün Geliştirme Projeleri Destek Programı ve Araştırma Geliştirme Projeleri Destek Programı’nı hayata geçirerek bu yıl içerisinde yayınlamış olduğu “Hidrojen Teknolojileri” “Karbon Yakalama ve Depolama Teknolojileri” “Enerjide Dijitalleşme” “Nükleer Güç Reaktörleri” ve “Füzyon Teknolojileri” başlıklı çağrılılarıyla ülkemizin bu konulardaki AR-GE ve inovasyon ihtiyacının karşılanması amacıyla yapılan proje başvurularını değerlendirerek katma değeri yüksek olan projeleri destekleyecektir. TENMAK

önümüzdeki dönemde kritik mineraller, temiz kömür teknolojileri, rüzgâr ve güneş enerjisi gibi konularda da benzer desteklerle ülkemizin teknoloji ihtiyacını karşılayacak destekler vermeye devam edecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; TENMAK'ın 2024 Yılı Yatırım Programı, enstitülerinde yürütülmekte olan nükleer ve hızlandırıcı teknolojilerin, bor katkılı ürün ve teknolojilerin, nadir toprak elementlerinin elde edilmesi ve bunların kullanıldığı kalıcı mıknatıs gibi teknolojilerin, karbon salımının azaltılması amacı güden projeleriyle enerjinin daha verimli ve etkili kullanılmasına yönelik teknolojilerin geliştirilmesini kapsamaktadır. TENMAK tarafından başlatılan destek programının enerji, nükleer ve maden teknolojilerinde faaliyet gösteren paydaşların AR-GE ihtiyacını karşılayarak iş birliklerinin oluşturulmasına ve ülkemizin net sıfır karbon hedeflerine ulaşmasına sağlayacağı katkılar göz önüne alınarak yapılan çalışmalara yönelik yatırımların Gazi Meclisimiz tarafından desteklenmesi geleceğimiz açısından elzem öneme sahiptir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Avcı, lütfen tamamlayın.

MUAMMER AVCI (Devamla) – Sağ olun Başkanım.

Bugün, Zonguldak'ta denizin 174 kilometre açığında keşfedilerek Filyos Doğal Gaz İşleme Tesisinde işlenip milletimizin kullanımına sunulan millî doğal gazımızdan terörden temizlenen Gabar'da bulunan petrole, Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nden devasa enerji yatırımlarına kadar enerjide dışa bağımlılığı bitirmek için büyük bir atılım gerçekleştirilmektedir. Bu yatırımlar neticesinde Türkiye Yüzyılı'nın aynı zamanda enerjinin de yüzyılı olacağına inancımla konuşmamı tamamlıyorum.

Bu vesileyle 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyor ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Avcı, teşekkür ediyorum.

Dokuzuncu söz, Bursa Milletvekili Refik Özen'e aittir.

Sayın Özen, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA REFİK ÖZEN (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığı 2024 yılı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamın hemen başında, başta dün Pençe-Kilit Operasyonlarında şehadete yükselen Piyade Teğmen Eril Alperen Emir olmak üzere vatan uğruna canlarını feda eden aziz şehitlerimizi ve kahraman gazilerimizi rahmet, minnet ve şükranla yâd ediyorum.

Yine, 7 Ekim tarihinden bugüne Gazze'de yaşanan ve acımasızca devam eden katil siyonist İsrail tarafından gerçekleştirilen katliamda yaşamlarını yitiren masum canlara Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar diliyor, katil İsrail yönetimini bir kez daha lanetliyorum.

Dün Genel Kurulda rahatsızlanan Kocaeli Milletvekilimiz Sayın Hasan Bitmez'e de acil şifalar diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gücünü bağrından çıktığı asil Türk milletinin sevgisi ve güveninden alan kahraman ordumuz başta olmak üzere Millî Savunma Bakanlığımız, tüm birlik ve kurumlarıyla ülkemizin ve vatandaşlarımızın güvenliğini sağlamak için kendine tevdi edilen tüm görevleri azim ve kararlılıkla yerine getirmeye cumhuriyetimizin 100'üncü yılında ve Türkiye Yüzyılı hedeflerimiz doğrultusunda daha büyük, daha güçlü bir Türkiye için büyük bir şevk ve gayretle çalışmalarına devam etmektedir. Son bir asrın en kapsamlı ve en etkili faaliyetlerinin icra edildiği bu

dönemde, kahraman ordumuz tüm terör örgütlerine karşı yurt içinde ve sınır ötesinde azim ve kararlılıkla mücadelesine devam etmektedir. Küresel ve bölgesel düzeyde risk, tehdit ve tehlikelerin arttığı günümüzde, Türk Silahlı Kuvvetleri olarak en kapsamlı ve en yoğun mücadeleyi verdiğimiz hassas bir dönemden geçiyoruz. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde uluslararası ilişkilerde özne hâline gelen, etki ve ilgi alanı her geçen gün genişleyen ülkemiz tüm bu gelişmeleri yakından takip etmekte; köklü tarihi, dinamik nüfusu ve güçlü ordusuyla bu yeni dönemin şartlarına kendini hazırlamaktadır. Kararlı yürüyüşü ve yükselişine devam eden ülkemiz cumhuriyetimizin 100'üncü yılında Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, Türkiye Yüzyılı vizyonu çerçevesinde, söz dinleyen değil sözü dinlenen; sözü güçlü, gücü tesirli; oyun kuran, oyun kuramasa bile oyunu bozan; tarihini ve kültürünü paylaştığı bölgelerle dostluk ilişkilerini geliştiren; tarihsel birikimiyle, kültürel zenginlikleriyle, demokrasisiyle, insan sevgisinden ve sosyal adaletten kaynaklanan çağdaşlığıyla her daim mazlumun yanında, zalimin karşısında dünya siyasetine yön veren bir dünya devleti olma yönünde yoluna güçlü adımlarla devam etmektedir. Bu kapsamda, son yirmi yılda, AK PARTİ iktidarları döneminde savunma sanayimiz nitelik ve nicelik açısından gelişimiyle az zamanda çok yol almış, sınırlarımız dâhilinde ve ötesinde ordumuza çok büyük katkı sağlayan silahlı ve silahsız sistemler Türk Silahlı Kuvvetlerimizin envanterlerine dâhil olmuştur. Şanlı ordumuz terör örgütlerinin tepesine yerli ve millî silahlarımızla çökmektedir. Millî Savunma Bakanlığımıza bağlı başta MKE ve ASFAT olmak üzere, son yirmi yılda savunma sanayisinde faaliyet gösteren firmalarımızın ve genç mühendislerimizin başarıları sayesinde bu alandaki yerlilik oranımızı yüzde 20'lerden yüzde 80'lere çıkarmanın haklı gururunu hep birlikte yaşıyoruz.

Türk Silahlı Kuvvetleri, aziz milletimizden aldığı destekle, sadece ülkemiz için değil bölge ülkeleri ve tüm insanlık için ciddi tehdit oluşturan başta FETÖ, PKK-PYD/YPG ve DEAŞ gibi terör örgütleri olmak üzere ülkemizin ve milletimizin huzur ve güvenliğine yönelik her türlü tehdit ve tehlikeye karşı "Ölürsem şehit, kalırsam gazi." anlayışı içinde azim ve kararlılıkla mücadelesini sürdürmektedir. Oluşturulmak istenen terör koridorunu engellemek, hudutlarımızın ve halkımızın huzur ve güvenliğini sağlamak için 2018'de Irak'ın kuzeyinde başlattığımız Kararlılık Harekâtı ve devamı olan Pençe Operasyonları ile 2016 yılında Fırat Kalkanı'yla başlayan ve Zeytin Dalı, Barış Pınarı ve Bahar Kalkanı'yla devam eden Suriye'nin kuzeyindeki operasyonlarımız sonucunda bölücü terör örgütü ağır kayıplar vermiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özen, lütfen tamamlayın.

REFİK ÖZEN (Devamla) – Milletimizin bağrından çıkan Türk Silahlı Kuvvetlerimiz her geçen gün güçlenmekte ve devletimize güç katmaya devam etmektedir. Bu görev ve yükümlülüklerini gerek tek başına gerekse mensubu olduğu uluslararası kuruluşlar vasıtasıyla bölgesel iş birliği süreçlerinde öncülük, zor şartlar altında bulunanlara insani yardım, barışı koruma operasyonlarına katılım gibi geniş bir yelpazede barışçıl, ilkeli ve etkin bir güvenlik politikası izlemek suretiyle yerine getirmektedir. Bu görevlerin Bosna Hersek'te, Kosova'da, Somali, Katar, Azerbaycan, Suriye, Irak ve Libya'da ve daha birçok ülkede ve uluslararası konuda başarıyla yerine getirildiği ve getirilmeye devam edildiği görülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığımızın 2024 yılı bütçesinin ülkemize hayırlara vesile olmasını diliyor, Genel Kurulu ve aziz halkımızı saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Özen.

Onuncu söz, Karabük Milletvekili Durmuş Ali Keskinkılıç'a aittir.

Sayın Keskinkılıç, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA DURMUŞ ALİ KESKİNKILIÇ (Karabük) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisimizi, aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Birbirinden farklı kaotik olayların yaşandığı, güvenlik meselelerinin daha önemli hâle geldiği bir süreçteyiz. Bölgemizde barış ve istikrarın güvencesi olan ülkemiz, asimetrik savaş yöntemleriyle güney sınırımızda oluşturulmak istenen terör koridoruyla sıkıştırılmak isteniyor. Terör örgütleri aracılığıyla ülkemize karşı bir vekâlet savaşı yapılıyor. Ülkemizin kuzey sınırında Karadeniz’de devam eden Ukrayna-Rusya savaşı, Akdeniz’de oluşan gerginlik, doğumuzda Kafkaslardaki Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki süreç ülkemiz açısından oluşan en önemli risklerdir. Bugün, Gazze’de İsrail’in kadın, çocuk, yaşlı demeden masumları katlettiğine; hastaneleri, okulları, camileri ve mülteci kampları hedef aldığına ve Filistin halkına karşı soykırım uyguladığına acıyla şahit oluyoruz. Diğer yandan, uluslararası örgütlerin bu sorunları çözmekte isteksiz veya yetersiz kaldığını, kendisini barış havarisi ve insan hakları savunucusu gören Batı’nın bu vahşetin avukatlığını üstlendiğini görüyoruz. İnsanlık bu kara lekeyi yaşatanları asla affetmeyecektir. Soğuk savaş sonrası başlayan sessiz savaş yeni bir evreye girmiştir. Bu nedenle, içinde bulunduğumuz dönemde meydana gelen çok yönlü ve karmaşık gelişmeler, her geçen gün değişen dengeler savunma ve güvenlik konusunu daha önemli hâle getirmektedir. Ülkemizin itibar ve ehemmiyeti de her geçen gün artmaktadır. Hamdolsun ki Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, ülkemiz, çevresindeki çatışma ve ihtilaflar karşısında dünya barışına ve refahına mümkün olan en büyük katkıları sunmakta, mazlumlara ve ezilene el uzatmaktadır. Türkiye’nin, bugün, dünya barışına verdiği katkı insanlık tarihinde şanlı bir sayfa olarak yer alacaktır. Barışın ve huzurun teminatı Türk ordusu ve millî savunma sanayimizdir. Tüm dünya, yirmi bir yıllık AK PARTİ iktidarında, Türkiye’nin özellikle savunma sanayisi alanında yazdığı başarı hikâyesine şahit olmuştur. Biz çok iyi biliyoruz ki azim ve gayretin önünde hiçbir güç duramaz. İman varsa, irade varsa Allah’ın izniyle imkân da vardır. İşte, bu anlayışla hareket ederek yirmi bir yıl önce yüzde 80’lerde olan dışa bağımlılık oranımızı yüzde 20’lere düşürdük. Türkiye Yüzyılı’na girerken yüz yıl önce yokluklar ve imkânsızlık içinde İstiklal Harbi’nde mücadele eden imalatı harbiye ustalarının maneviyatıyla bu oranı daha da aşağıya çekmeye kararlıyız.

MKEAŞ bugün 100’ün üzerinde AR-GE projesiyle millileştirme çalışmalarına devam ediyor. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde savunma sanayisinde attığımız cesur ve kararlı adımlar sayesinde İHA ve SIHA teknolojisinde geldiğimiz konum bütün dünyanın malumlarıdır. Bayraktar ve ANKA’yla başladığımız yolculuk Akıncı ve AKSUNGUR’la bir üst lige taşınmıştır. İnsansız savaş uçagımız KIZILELMA’yla, inşallah, bu alanda bir çıkır açacağız. Kendi savaş gemisini yapabilen 10 ülkeden biriyiz. TCG ANADOLU bir başlangıçtır. ASFAT MİLGEM projesiyle askerî tersanemizle birlikte askerî gemi ihracatları yapılıyor. Artık, Türkiye savunma sanayisinde ihracatçı bir ülke oldu. Şükürler olsun ki yirmi yıl önce hayalini dahi kuramayacağımız silah sistemlerini bugün yerli ve millî teknolojiyle üretebiliyoruz. Bu kapsamda sahip olduğu üstün nitelikler, teknolojik imkân ve kabiliyetleriyle dünyanın önde gelen askerî güçlerinden biri olan kahraman ordumuz sahadaki tecrübesi, harbe hazırlığı ve mazlumlara karşı merhametiyle dostu güven, düşmana korku vermektedir. DEAŞ’ından PKK’sına, FETÖ’sünden DHKP-C’sine eli kanlı canilerin hiçbirine nefes aldırılmamaktadır. Terörle mücadelede başarı kazandıkça bu unsurların iç ve dış bağlantıları dezenformasyona devam etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, Sayın Keskinkılıç, lütfen tamamlayalım.

DURMUŞ ALİ KESKİNKILIÇ (Devamla) – Tamamlıyorum Başkanım.

Aziz milletimizin sağduyusu, Türk ordusunun iki bin iki yüz otuz iki yıllık tarih şuuru karşısında yenilmeye mahkûmdurlar.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime son verirken, özellikle, Pençe-Kilit Operasyonu’nda şehit olan Piyade Teğmen Alperen Emir’e ve vatan uğruna seve seve can veren şehitlerimize, ahirete

intikal eden gazilerimize Allah'tan rahmet diliyorum; hayatta olan gazilerimize ve fedakâr ailelerine sağlıklı ve mutlu bir ömür temenni ediyorum. Mazisi şan ve şerefle dolu Milli Savunma Bakanlığımızın 2024 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, Gazi Meclisimizin tüm üyelerinin Milli Savunma Bakanlığı bütçesine destek vereceği ve fikirleriyle katkı yapacağı inancıyla saygıyla selamlıyorum.

Allah güvenlik güçlerimizi her daim, her yerde muzaffer eylesin. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Keskinlik, teşekkür ediyorum.

On birinci söz, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'ye aittir.

Sayın Çelebi, buyurun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Türk Silahlı Kuvvetlerimiz bugün 3 kıtada 10'dan fazla ülkede görevini başarıyla yapıyor, düşmanlara geçmişte olduğu gibi güzel yetenekler kazandırıyor. Nasıl ki Yunan'a Kurtuluş Savaşı'nda yüzmeye yeteneği kazandırdık, yüzerek kaçtılar; hain teröristlere de millî roketlerimizle uçma yeteneği, ATAK'larımızla hızlı tünel kazma yeteneği, SİHA'larımızla saklambac yeteneği kazandırmaya devam ediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Savunma sanayimizde yerli ve millî 250 ürünümüzü 170 ülkeye ihraç ediyoruz. "Kurşun adres sormaz ki." derdik, o eskidendi; artık, roketlerimizin gideceği yerin adresini roket havadayken değiştirebiliyoruz.

Uçak motoru... Artık, devletimiz hangi motoru, hangi büyüklükte ve neresi için isterse yapabiliyoruz. Ürettiğimiz radarlardaki bir çip saniyede 20 DVD büyüklüğünde veri işleyebiliyor.

SİHA'larda dünya 1'incisiyiz. Azerbaycan fatihi TB2 yedi yüz bin saat uçuşu doldurdu, 32 ülke tarafından kullanılıyor. ALTAY tankımızda dünyada sadece 2 ülkede olan AKKOR Aktif Koruma Sistemi var. Kanada bize elektro optik kamera vermedi, şimdi biz dünyanın en iyisini yaptık; 80 kilometreden bir tankı görüntüleyip 20 kilometreden lazer işaretleme yapabiliyoruz. Bu arada, aramızda kalsın, o fabrika da iflas etti. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kim yapıyor bunları? Şirketlerdeki yaş ortalaması 32-33 olan kardeşlerimiz, hepsine selam olsun. Çocuklar, fedakârlığınızı biliyoruz; sizin ahlâkınızdan, şehit analarının ellerinden öpüyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bizim öpeceğimiz el bellidir ve duruşumuz nettir. Biz Genel Merkezimizde bayrak kaldırmıyoruz, Afrin'e bayrak dikeyoruz. HDP barajı geçince sevinçten zıplamıyoruz, Yunan mavi vatanda rahat durmayınca onun üzerine zıplıyoruz.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Süleyman Şah Türbesi'ni kaldırıyorsunuz!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – "Dokunacağız." demiyoruz "Savunma sanayimizi uçuracağız." diyoruz ve yerlilik oranımızı yüzde 20'den yüzde 80'e çıkarıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Biz bedava traktör dağıtmıyoruz, hain teröristlere bedava roket dağıtıyoruz. Ajanları, PKK ve Öcalanseverleri savunmuyoruz; hainlerin dağlarda musallat oldukları o 12-13 yaşındaki Kürt kızlarımızı savunuyoruz ve "Kürtlerin devleti yoktur." demiyoruz "Kürtlerin devleti vardır, Türkiye Cumhuriyeti'dir." diyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Biz en zor zamanlarda "Ekrem tatile çıksın!" demiyoruz, "Ayşe tatile çıksın!" anlayışını benimsiyoruz ve bu sayede elli yıllık FETÖ'yü devletten temizliyoruz, kırk yıllık PKK'yı ülkeden temizliyoruz, kırk altı yıldır kapalı olan Maraş'ı açıyoruz, otuz yıldır işgal altındaki Karabağ'ı kurtarıyoruz, Türk Devletleri Teşkilatını kuruyoruz. Biz Demirtaş'a selam çakıp şehitlerimizin ruhunu sızlattırıyoruz! (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Demirtaş'ın adını ağzına alma!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) - 2015'ten beri yaptığımız operasyonlarla...

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Sen Demirtaş’ın ağzına...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Alma ağzına, alma be!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) - Demirtaş’a selam çıkıp şehitlerimizin ruhunu sızlatmıyoruz!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Terbiyeli ol, terbiyeli!

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Partini sattın, partini!

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Oynak adamsın sen ya, seni ciddiye alan mı var be!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) - 2015’ten beri yaptığımız operasyonlarla 39 bin teröristi çukurlara gömüp şehitlerimizin intikamını alıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHMUT DİNDAR (Van) – Sen daha önce neler söylüyordun, neler söylüyordun!

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Sen önce partini sattın, partini! Hangi yüzle konuşuyorsun!

BAŞKAN – Evet, değerli milletvekilleri...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) - Bu operasyonları başarıyla yapan Sayın Hulusi Akar Bakanımızı tebrik ediyoruz ve Yaşar Güler Bakanımıza da başarılar diliyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Sayın Başkan, bu, Demirtaş’ın turnağı olamaz!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – “Savunma bütçesi fazla.” diyenler, size sözüm şu: Siz önce İstiklal Marşı’nı okuyacaksınız!

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Dönek adamsın sen! Demirtaş’ı ağzına alamazsın! Terbiyesiz adamsın!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – “Özerklik” diyerek vatan içinde vatan aramayacaksınız!

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Sen terbiyesiz bir adamsın!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Kendi evlatlarınızı Avrupa’ya, Amerika’ya; bu milletin evlatlarını dağa yollamayacaksınız! (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Sen kimsin; dün buradaydın, fırladık bir adamsın sen ya!

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Milletvekili yemini ederken kedi, bölücülük yemini ederken aslan kesilmeyeceksiniz!

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Dün buradaydın, onlara küfür ediyordun; bugün oradan buraya küfür ediyorsun! Terbiyesiz adam!

MAHMUT DİNDAR (Van) – Sen kaç para aldın?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Ve bu milletin ekmeğini yiyip bu millete “soykırımcı” demeyeceksiniz!

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Bir vekillik için satamayacağın hiçbir şey yok!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Önce bu aşamalardan geçeceksiniz. Ve Türk Silahlı Kuvvetlerine utanmadan kimyasal silah iftirası atmayacaksınız.

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Boş, (...) (*) bir adamsın sen ya! Gereksiz bir adamsın sen!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Biz buradayız, Mehmetçikin hakkını size yedirmeyiz!

(*) Bu bölümde Ağrı Milletvekili Sirrı Sakik tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Dün buradaydın, bugün buradasın! Edepsiz adam! Kazma! Terbiyesiz!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Daha dün şehit olan teğmenimiz Eril Alperen Emir’in hakkını size yedirmeyiz.

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Bir git işine be! Kendi işine bak! Edepsiz adam!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Kızının ve eşinin gözü önünde şehit edilen Binbaşı Arslan Kulaksız’ın hakkını size yedirmeyiz!

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Edepsiz adam! Terbiyesizsin be!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – “Baba, ben şehit olursam sen Afyon’u yıkarsın, gel sana sakinleştirici hap alalım...”

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Git be, edepsiz adam!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – ...dedikten sonra, şehit düşen Uzman Çavuşumuz Kerim Üye’nin hakkını size yedirmeyiz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Hâkim ol sinirlerine hâkim!

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Ya, sen kimsin ya, kimsin ya, kimsin?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – İmam olan babasına “Baba namazımı sen kıldır.” diyen şehidimiz Muhammet Fatih Durhan’nın hakkını size yedirmeyiz.

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Partini satıp giden bir adamsın ya! Edepsiz!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Her şeyi siz yiyin zaten!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Tabuta sığmayan bordo berelimiz, Uzman Çavuşumuz Selçuk Paker’in hakkını size yedirmeyiz.

MAHMUT DİNDAR (Van) – Sen kaç paraya satıldın onu söyle, kaç paraya satıldın?

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Ya, PKK’yı savunmak size mi kaldı, PKK’yı savunmak size mi kaldı?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Aybüke Yalçın ve katledilen 149 öğretmenimizin hakkını size yedirmeyiz. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; HEDEP sıralarından gürültüler)

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Ya, git be, git be Allah aşkına!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – 40 bin şehidimiz, 70 bin gazimiz; hiçbirinin hakkını size yedirmeyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Sen kendi davanı sattın, kendi davanı! Bir desteye kendi davasını satmış insansın.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Terör sevdalısı mısınız? Susun ya!

BAŞKAN – Sayın Çelebi, lütfen tamamlayın.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – İşte, 20’li yaşlarda peşinen vasiyet açıklayan bu ruhu yenemezsiniz. Bizim selamımız o yüzden bölücülere değil onlaradır; kahraman Türk ordusuna selam olsun.

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Ya, sen kimsin ya? Edepsizin tekisin ya!

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Size laf atan yok, PKK’yı konuşuyoruz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Senin selamını isteyen kimse yok, satılmışların selamını istemiyoruz!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Atatürk’ün izinde, Cumhurbaşkanımız Erdoğan liderliğinde Türkiye Yüzyılı’na selam olsun. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Kendi davasını satanın selamını istemiyoruz! Hain de sensin.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Gazze’ye, Bakü’ye, Kerkük’e, Bosna’ya, tüm mazlumlara selam olsun, umut da olsun.

Bir gece ansızın gelebiliriz, bir gece mutlaka geleceğiz diyorum; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; HEDEP sıralarından gürültüler)

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Ha siktir lan! Gel, gelmezsen şerefsizsin, gelmezsen şerefsizsin! Alçaksın sen!

BAŞKAN – Sayın Çelebi, teşekkür ediyorum.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, aleni küfür ediyor ya!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – “Darbecisiniz.” deyince üzülmeyin sakın.

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Yani kime “Bir gece ansızın gelebiliriz.” diyor?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Köksal, Sayın Danış Beştaş; bir müsaade buyurun, müsaade buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkanım, aleni küfürler ediliyor burada ya!

BAŞKAN – Ben sizi dinleyeyim, mutabakat gereği gruplar arasındaki grup konuşmaları bittikten sonra Grup Başkan Vekillerine herhangi bir sataşma vesaire varsa öyle söz vereceğiz, öyle mutabık kaldık.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – 1 kişi kaldı Sayın Başkan.

BAŞKAN – Şimdi son sözü vereyim, ondan sonra konuşma talebinizi değerlendireceğim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Tamam.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkanım, aleni küfür edildi; tutanakları lütfen alın, aleni küfür edildi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bunu siz mi söylüyorsunuz ya gerçekten?

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Meclis Başkan Vekilinizin...

BAŞKAN – Tutanakları getirtip bakacağım.

Peki, şimdi AK PARTİ Grubu adına son söz, Balıkesir Milletvekili İsmail Ok’a aittir.

Sayın Ok, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İSMAİL OK (Balıkesir) – Sözlerime başlamadan önce, Saadet Partisi Kocaeli Milletvekili Sayın Hasan Bitmez’in dün Meclisimizde, Meclis Genel Kurulunda geçirdiği rahatsızlık dolayısıyla duyduğum derin üzüntüyü belirtiyor ve kendisine acil şifalar diliyorum.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Yüce Meclisi ve ekranları başında bizleri izleyen bütün vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Büyük şair Yahya Kemal Beyatlı'nın “Şu kopan fırtına Türk ordusudur ya Rabb'i/Senin uğrunda ölen ordu budur ya Rabb'i” dizeleriyle sözlerime devam etmek istiyorum. Metehan'dan Alparslan'a, Alparslan'dan Fatih Sultan Mehmet'e, Fatih'ten Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e kadar büyük komutanların önderliğinde üç kıtaya hükmeden şanlı Türk ordumuzun her bir ferdi ve özellikle dün Pençe-Kilit Operasyonu'nda şehadet şerbetini içen Piyade Teğmen Eril Alperen Emir'i rahmetle, saygıyla, şükranla yâd ediyorum. Hayatlarının baharında bir gül bahçesine girer gibi kara toprağın bağrına giren aziz şehitlerimize Allah'tan rahmet diler, kahraman gazilerimize de şükran ve saygılarımı sunarım.

Kıymetli milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyeti devleti yalnızca 2 şeye güvenir: Biri milletin egemenliği, diğeri de Türk milletin bağından çıkan kahraman ordumuzun kahramanlığıyla dünyaya ün salışıdır. Bu güvenle, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, Millî Savunma Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıklarıyla emir komuta birliği içinde cumhuriyet tarihimizin en kapsamlı, en yoğun faaliyetlerini sürdüren, özellikle savunma konusunda “biz” “siz” demeyen kahraman ordumuzun yanında 85 milyon olarak yer almamız bir beka meselesidir.

Bu anlayışla, başta Millî Savunma Bakanlığımız olmak üzere Türk Silahlı Kuvvetlerimiz, egemenlik, bağımsızlık ve güvenliğimiz için terörle mücadelede yurt içi ve sınır ötesi operasyonlarıyla, mavi vatanımızdan gök semalarımıza kadar hak ve menfaatlerimizi korumaya azim ve kararlılıkla devam etmektedir. Zaferleri ve geçmiş insanlık tarihiyle başlayan, her zaman zaferlerle beraber uygarlık ışıklarını taşıyan kahraman Türk ordumuz “Türkiye Yüzyılı” vizyonu ile bugünkü en verimli döneminde askerlik tekniğinin en modern silah ve araçlarıyla donatılmış bir şekilde görevini layıkıyla yerine getirmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın çabalarıyla savunma sanayimizdeki yerlilik oranımız hamdolsun yüzde 20'lerden yüzde 80'lere yükselmiştir. Bu alanda, tüm dünyanın gıptayla baktığı teknolojik üretimlerimizden; İHA'lar, SIHA'lar, ATAK helikopterleri, HÜRJET, Millî Muharip Uçağı KAAN ve TCG Anadolu gemisi bugün gurur duyduğumuz eserlerden yalnızca birkaçıdır. Savunma sanayisindeki büyük atılımlarla Mehmetçik'imiz sahadaki başarısını gücüyle birleştirdiğinde ortaya çıkan tablo dünya barışının en büyük teminatı olurken, bölgedeki terör örgütlerinin ve teröristlerin de korkulu rüyası hâline gelmiştir. Burada, savunma sanayisi konusunda söz alan Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerinin savunma sanayisiyle ilgili geldikleri nokta bizleri ziyadesiyle memnun ederken özellikle Cumhuriyet Halk Partisinin mavi vatanda, özellikle Kıbrıs tezkeresinde ve hemen sınırımızın dibinde oluşturulmak istenen PYD terör örgütü devleti konusunda maalesef tezkerelere “hayır” cevabı vererek nasıl Atatürkçü olduğunu anlayamıyoruz. Atatürkçülük bu değildir...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Atatürkçülük dönemlik değildir!

İSMAİL OK (Devamla) – ...Atatürkçülük mavi vatanda da yurt içinde, yurt dışında Türkiye Cumhuriyeti devletini tehdit eden bütün terör örgütlerine adı ne olursa olsun şiddetle karşı çıkmaktır.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Atatürkçülük dönemlik değildir!

İSMAİL OK (Devamla) – Haksız ve hukuksuz bir şekilde yirmi dokuz yıldan fazla işgal altında bulunan Karabağ topraklarının azat edilmesine...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Cumhuriyet Halk Partililer onurlu insanlardır, dönem degillerdir.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Mahalle ağzıyla konuşmak mı Atatürkçülük?

BAŞKAN – Sayın Ok, lütfen tamamlayın.

İSMAİL OK (Devamla) – Teşekkür ediyorum.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Cumhuriyet Halk Partililer onurlu insanlardır, dönem degillerdir.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Hadi canım sen de! Mahalle ağzıyla konuşup da Atatürkçü kadın mı olur? Nezaketsiz!

İSMAİL OK (Devamla) – Evet, bizler “Atatürk’ün izindegiz.” diyenleri gerçekten Cumhuriyet Halk Partisinde görmekten gurur duyuyoruz...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Cumhuriyet Halk Partililer dik insanlardır, mert insanlardır, onurlu, yürekli insanlardır, dönem degillerdir.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Sen önce mahalle ağzını bırak, önce mahalle ağzını bırak!

İSMAİL OK (Devamla) – ...ama terörün ele başlarına selam duranlarla ve özellikle Soros artıklarına selam gönderenlerle Atatürkçülük olmaz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bizler şehitlerimize, gazilerimize, onların muhterem annelerine ve Silahlı Kuvvetlerimize selam gönderenlerdeniz.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Döneklerden Atatürkçü olmaz, dönemlerden Atatürkçü olamaz!

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Sen kimsin yahu!

İSMAİL OK (Devamla) – Dolayısıyla ben sözlerime burada son verirken bu savunma sanayisi bütçesinin, başta kahraman ordumuza olmak üzere, Millî Savunma Bakanlığına ve yüce Türk milletine hayırlı uğurlu olması dileğiyle Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ok, teşekkür ediyorum.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Köksal, buyurun.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Ne terbiyesiz bir üslup bu ya! “Dönek” ne demekmiş! Mahalle ağzıyla konuşup da nasıl Grup Başkan Vekili olunabiliyor, inanılmaz bir şey ya!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, her iki hatibin de grubumuza yönelik sataşmalarıyla ilgili söz talep ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal’ın, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi ile Balıkesir Milletvekili İsmail Ok’un 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin ikinci tur görüşmelerinde AK PARTİ Grubu adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Öncelikli olarak, biraz önce konuşan her iki hatibe de söyleyeceğim sözler var. Sayın Çelebi, sen, seni iyi gününde, kötü gününde, cezaevinde yalnız

bırakmayanları değil seni o cezaevine attıran, kumpas kuran sümüklü FETÖ'yle yol arkadaşı olanların yolunu seçtin. (CHP ve HEDEP sıralarından alkışlar)

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Hayır, vatanı seçti, vatanı.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sen dün “Atatürk’ün askeriyim.” diyordun, bugün “Atatürk’e zerre kadar muhabbeti olan cenazeme gelmesin.” diyen, “Keşke Yunan galip gelseydi.” diye dua eden fesli deli Kadir’in yol arkadaşlarının yolunu seçtin. (CHP sıralarından alkışlar)

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Rüyanda görüyorsun ya!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sen ALTAY tankıyla gezmezsin, 34 milyon liralık lüks araçla gezersin. (CHP sıralarından alkışlar) Sen “Gazilerin hakkını verdik.” diyorsun, malul sayılmayan 20 bin gazinin gazilik haklarını vermedin. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sözlerimi tamamlayacağım.

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın, bir daha uzatmayacağım, son uzatma.

Buyurun.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – “Ayşe tatile çıksın.” parolasını kullanıyorsun, “Ayşe tatile çıksın.” Kıbrıs fatihi Ecevit’le özdeşleşmiş bir paroladır. Soruyorum: İstanbul seçiminde PKK’lı terörist Osman Öcalan’ı TRT’ye çıkarıp oy isteten kimdi? Kürsülerde sümüklü FETÖ’ye “Gel de bu hasret bitsin.” diye methiyeler düzen kimdi? “Çözüm süreci” diye Habur’da PKK’lı teröristleri davulla zurnayla, kırmızı halılarla karşılayıp çadır mahkemelerinde beraat ettiren kimdi? Önce bunların cevabını vereceksin. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – 15 Temmuzda FETÖ’nün, Deccal’ın hedefindeki kimdi? 15 Temmuzda FETÖ’nün hedefindeki kimdi? Erdoğan’ı mı namnlunun ucuna koydular, senin Başkanını mı? Rüya görüyorsunuz, rüya!

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, buyurun.

2.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş’ın, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi ile Şırnak Milletvekili Arslan Tatar’ın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin ikinci tur görüşmelerinde AK PARTİ Grubu adına yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Çelebi döneklik yeteneğini gerçekten çok geliştirmiş, zirveye taşımış; topaç gibi oradan oraya gidiyor ve gittiği yerde önüne konulan yemeği de yiyor, ne söyleniyorsa onu söylüyor. (HEDEP sıralarından alkışlar) Yani burada bütün Türkiye biliyor.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Ya, siz daha adınızı bulamadınız, adınızı ya; kendinize bir ad bulamadınız, kendinize daha isim bulamadınız.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bizim topaçlarla, döneklelerle işimiz yok.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Haddinizi bilin be! Haddini bil be, haddini bil, haddini bil!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Demirtaş’ın tırnağı olamaz, Demirtaş’a kurban olsun. Demirtaş kim, sen kim ya!

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Terbiyeli konuş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sen nasıl Demirtaş’ı ağzına alırsın, kurban ol ona!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Demirtaş’ın elinde kan var. Elinde kan var, kan! Elinde de dilinde de kan var onların.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, başka bir konuşmacı burada korucu methiyeleri dizdi, korucuları millî kahraman ilan etti. Elimizde yüzlerce rapor var, karışmadıkları suç yok ya; taciz, tecavüz, istismar, insan kaçırma. Daha iki gün önce Ahmet Gün, partilimiz, yöneticimiz korucu Siddık Babat tarafından katledildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Daniş Beştaş, lütfen, son sözlerinizi alayım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ve oğlu Abdurrahim Gün hâlâ yoğun bakımda.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – PKK’nın vesayetinde siyaset yapıp sonra bize ahlak öğretiyorlar, hadi oradan!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Korucuların tarihini savunanlar AKP sıralarında oturuyor.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Milletin çoluğunu çocuğunu dağa kaçıyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sadece 1986-1996 yılları arasında 23.222 geçici köy korucusunun, işledikleri suçlar sebebiyle işlerine son verildi. 1996’da rahmetli Necmettin Erbakan, MİT raporunu kaynak göstererek “Güneydoğu’da koruculuk sistemi âdeta eroin şebekeleri gibi çalışıyor.” dediler ve korucular hızla, yaygın bir şekilde bu iktidardan aldığı güçle katletmeye, tecavüz ve istismar suçlarını işlemeye devam ediyorlar; kendi halkından, kendi akrabalarından, kendi kimliklerinden insanları katlediyorlar. Çağrım bütün koruculara: Silahlarınızı bırakın, halkınıza karşı suç işlemeyin.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, buyurun.

3.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu’nun, Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal ile Erzurum Milletvekili Meral Daniş Beştaş’ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞIOĞLU (Çankırı) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın milletvekilleri, hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Sayın vekilimiz ve grubumuz adına konuşan bütün vekillerimiz gayet güzel bir şekilde, müdellel bir şekilde hakikatleri ortaya koydular.

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Küfür, hakaret, Selahattin’e hakaret etmek, nasıl...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hakaret ediyor, hakaret, hakaret ediyorlar.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hakaret ediyorlar, tehdit ediyorlar.

MUHAMMET EMİN AKBAŞIOĞLU (Çankırı) – Siz farklı düşünebilirsiniz, farklı düşüncelerinizi zaten ifade ettiniz ve edeceksiniz. Hakareti yapan, şahsileştirerek sayın milletvekilimize şahsi anlamda kötü bir dil kullanan, temiz bir dil kullanmayan sizlersiniz.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Evet, gerçekler üzer.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hadi ya! Hadi ya! Bizim Genel Başkanımıza “Terörist.” diyecek...

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Valla Kötü dile kötü dille cevap vereceğiz!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Siz gerçekten korkuyorsunuz, gerçekten!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Biraz evvel bunların hepsi tutanağa geçti. Bu konuda şunu ifade edeyim: Bağlamından kopararak, her şeyi birbirine karıştırarak bir ton hakareti bocaladınız, boca ettiniz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Hakaret değil, gerçekler!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Cumhuriyet Halk Partililer döneğ olmaz; bu mu hakaret? Cumhuriyet Halk Partililer döneğ olmaz!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sonuç itibarıyla, “Demirtaş’ı ağzınıza nasıl alırsınız?” diyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Diyoruz, yine diyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Alamazsınız, hakaret edemezsiniz!

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Niye alamazmış, ne olmuş, kutsal mıymış?

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Size biat etmediği için hapiste!

BAŞKAN – Sayın Akbaşoğlu, lütfen sözlerinizi tamamlayın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sonuç itibarıyla siz burada bizim isimlerimizi ağzınıza alarak eleştiri getiriyorsunuz da...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Demirtaş zalime karşı mücadele etmiştir. Siz ne yaptınız? Biat ettiniz! Dün burada bir insanı öldüreyazdınız, utanmıyorsunuz!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – ...Demirtaş’ın yapmış olduğu hukuksuz, haksız çağrılar, insanların ölümüne sebebiyet veren ve parti olarak MYK kararlarıyla milleti galeyana getirmeye, sokağa davet etmeye dair çağrılarının eleştirilmesi hak değil mi? Tabii ki hak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sen hâkim misin ya, mahkeme misin sen!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sonuç itibarıyla şunu söyleyeceğim: Bakın, korucuları gündeme getiren... Oradaki Kürt kökenli vatandaşlarımızın...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – “Köken” yok, yok, “köken” yok!

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – “Kürt kökenli” değil, “Kürt” öğreneceksiniz!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – ...milletimizin güvenliğini ortaya koymak için selam gönderiyor. Siz, Kandil’e ve PKK’ya silah bırakma ve tecavüzlere son verme çağrısı yapın asıl. Yapmanız gereken bu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Aynen öyle! Dağdakini de söyleyin, dağdakini de!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sonuç itibarıyla şunu ifade edeceğim: Biz aramızdaki anlaşmaya...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum. Birer defadan fazla uzatmadım, teşekkür ediyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Tamam mikrofonumu açmayın ama sadece şunu ifade edeyim: Aramızdaki anlaşmaya istinaden, bakınız, CHP Grubunun konuşmalarında cevaplanması gereken sözler olduğu hâlde bütün turun sonuna ertelendiği için biz o hakkımızı mahfuz tutarak söz almadık.

BAŞKAN – Sayın Akbaşoğlu, birer dakikadan fazla uzatma vermedim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Dolayısıyla bu konudaki sözleşmeye riayet ettiğimizi de ifade ediyor, teşekkür ediyorum.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - İktidarda sanki CHP var ya!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Sayın Başkan...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Çelebi, buyurun.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Sayın Başkan, sataşmadan dolayı söz istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Mehmet Ali Çelebi'ye sataşmadan dolayı söz veriyorum.

Sayın Çelebi, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal ile Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptıkları açıklamaları sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben Atatürk'ün askeriyim, bende milim oynama yok. (CHP sıralarından “Ooo!” sesleri AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar.”

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Oy, oy, oy!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Komutanlarını attırırken neredeydin?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) - Bir de sizin Atatürkçülüğünüze bakalım. Siz “Atatürk'ün partisiyiz.” dediniz, mutabakat metnelerinizde Atatürk'ten vazgeçtiniz. Bizim Cumhuriyet İttifakı'nın metnlerinde Atatürk de var Türk milleti de var. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Siz “Atatürk'ün askeriyiz.” dediniz, Demirtaş'ın fedaisi kesildiniz.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) - Arabanın hesabını ver, arabanın.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – O kürsüden buraya da “döneklik” mi diyorsun Mehmet Ali? O kürsüden bu tarafa daha dün neler söylediğini biliyoruz.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Arabanın hesabını ver, arabanın.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) - Siz “Atatürk'ün izindeyiz.” dediniz, seçimde FETÖ'ye, PKK'ya umut verdiniz. Siz “Atatürk ebedi önderimiz.” dediniz, Atatürk'e “ırkçı” diyeni, Atatürk'e “Dersim katliamcısı” diyeni vekil ettiniz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – O kürsüden neler söylediğini biliyoruz, tutanaklarda var.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) - Atatürk bayrak ve vatan mücadelesi yaptı, siz genel merkezinizde bayrak kaldırıp özerklik istediniz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ne diyorsun sen ya, ne diyorsun!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ne yüzüzmüşsün be! Ne utanmaz adammışsın be! Ne yüzüzmüşsün be! Sen ne yalancısın be!

CAVİT ARI (Antalya) – Yalan söyleme, yalan söyleme!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) - İşte döneklik budur, döneklik budur! (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ben Atatürkçüyüm ama koyu Dersim lobisinin sahte Atatürkçülerinden değilim, küreselci 10 Aralıkçıların sözde Atatürkçülerinden değilim, darbecilerin kukla Atatürkçülerinden değilim,

bu milletin millî, manevî değerlerine düşman rozet Atatürkçülerden hiç değilim. (CHP sıralarından alkışlar)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Düştüğün durumlara bak!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Yazık be! Düştüğün duruma bak! Yazık, yazık! Koltuk için düştüğün duruma bak, yazık be!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Birazcık utanma olur be, birazcık vicdan olur be, şuraya bak!

CAVİT ARI (Antalya) – Yalan söyleme!

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Biraz yüz olmalı insanda!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) - Ve size gelelim... Siz de dönemlikle suçluyorsunuz, öyle mi? Bu milletin ekmeğini yiyip bu millete “soykırmıcı” diyenler dönem oğlu dönem! İstiklal Marşı okumayanlar dönem oğlu dönem! Sırtlarını PKK’ya, PYD’ye yaslayanlar, Türk ordusuna kimyasal silah iftirası atanlar asıl dönem oğlu dönem! (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SALİHE AYDENİZ (Mardin) – Süleyman Şah için yalvardığınızı unuttunuz galiba?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) - Savunma bütçesi kısılsın diye PKK’ya kalkan olanlar dönem oğlu dönem, asıl dönemlik budur, dönemliğin kralı budur. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; MHP sıralarından alkışlar)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Kendi...

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Ve son söz, ve son söz: “Atatürkçüyüm” diyorsunuz, son verdiğiniz fotoğraf bu. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; CHP ve HEDEP sıralarından gürültüler)

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Utan be ya! Utan be ya! Utan be!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Arkada Atatürk’ün üniformalı tablosu...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Dönem!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – ...önde Atatürk’ün ordusuna kimyasal silah iftirası atan PKK kadrosu, işte sizin Atatürkçülüğünüz bu kadar! (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; CHP ve HEDEP sıralarından gürültüler)

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Yalancısın, yalancısın, yalancısın!

BAŞKAN – Birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.39

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.11

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Adil BİÇER (Kütahya), Rümeysa KADAK (İstanbul)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 34'üncü Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)*A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI (Devam)

1) Millî Savunma Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Komisyon yerinde.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın, Saadet Partisi Grubunun Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in tedavisini takip etmeleri nedeniyle bütçe görüşmelerine bugün katılamayacaklarını bildirdiklerine ve Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'e acil şifalar dilediğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Şimdi söz sırası Saadet Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Mustafa Nedim Yamalı, Ankara Milletvekili Mesut Doğan, İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya, Kayseri Milletvekili Mahmut Arıkan'a aittir. Ancak Saadet Partisi Grubu, dün burada rahatsızlanan Kocaeli Milletvekilimiz Sayın Hasan Bitmez'in tedavisi nedeniyle hastanede olduğu için, bütün grup olarak onun tedavisini takip ettiklerinden bugünkü görüşmelere katılamayacaklarını bildirdiler. O nedenle Saadet Partisi Grubunu geçiyoruz. Bu vesileyle de Kocaeli Milletvekilimiz Hasan Bitmez'e biz de tekraren Yüce Allah'tan acil şifalar diliyoruz; inşallah kısa zamanda aramızda olurlar.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI (Devam)

1) Millî Savunma Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Şimdi söz sırası İYİ Parti Grubuna aittir.

Birinci söz, Bursa Milletvekili Hasan Toktaş’a aittir.

Sayın Toktaş, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HASAN TOKTAŞ (Bursa) – Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2024 bütçesi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyor, yüce heyeti saygıyla selamlıyorum. Bu vesileyle son şehidimiz Piyade Teğmen Eril Alperen Emir’e rahmet diliyorum; ailesi ve büyük Türk milletinin başı sağ olsun.

Yine, dün hepimizi derinden üzen, bu kürsüde yaptığı konuşma esnasında rahatsızlanan Kocaeli Milletvekilimiz, kıymetli ağabeyim Sayın Hasan Bitmez’e Rabb’imden şifa diliyorum. Başta ailesi olmak üzere, Saadet Partisi ve Gazi Meclisimize geçmiş olsun dileklerimi iletmek istiyorum.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; burada 2024 yılı bütçesini konuşuyoruz ve iktidar 22’nci bütçesini yapıyor ama iktidar bütçeyi konuşacağına maalesef neredeyse tüm konuşmacılarıyla hamaset yapmayı tercih ediyor çünkü milletin durumu ortada, çünkü bütçe için söyleyecek çok fazla sözleri olmadığı görülmektedir. Mesela, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz, ısrarla yerel yönetimlerde belediyeler arasında ayrım olmadığını söyledi. Birçok ayrım olduğunu biliyoruz ancak ben sadece bir örnek vermek istiyor ve Sayın Cevdet Yılmaz’ın ve iktidarın dikkatine sunmak istiyorum. Yasa gereği, Millî Emlaka ait olan gayrimenkullerin satışlarında hangi belediyenin mücavir alanında bulunuyor ise satılan bedelin belli bir payı ilgili belediyeye aktarılır; büyükşehirlerde bir kısmı büyükşehre ve alt belediyelere yani mücavir alanında bulunduğu belediyelere gider.

Şimdi, ben meslek olarak harita mühendisiyim ve bu gayrimenkul satışlarını ilgiyle takip eden, Millî Emlakın, Özelleştirme İdaresinin satışlarını takip eden biriyim. Millî Emlak adına olan birçok gayrimenkul, özellikle muhalif belediyelerin bulunduğu yerlerdeki gayrimenkuller Özelleştirme İdaresi üzerinden satılıyor. Bunu yapmaktaki amaç, Özelleştirme İdaresinin satışlarında az önce bahsetmiş olduğum Millî Emlakın yapmış olduğu satışlar gibi payın bir kısmı ilgili belediyelere aktarılmıyor. Yani burada iktidar bu tercihi yapmak suretiyle açık açık belediyeler arasında çok ciddi ayrım yapıyor. Örneğin, yine konuşmalardaki hamasete değinirsek AK PARTİ Grup Başkanıydı sanırım, konuşmasında yine birçok konuşmacının yaptığı gibi Filistin konusunu, Gazze konusunu çok sıkça ifade ediyorlar. Ben, bu vesileyle Gazze’de İsrail devletinin yapmış olduğu devlet terörünü buradan, Gazi Mecliste bu kürsüden protesto ediyorum ve oradaki rahmetli olanlara buradan başsağlığı diliyorum. Fakat, ey iktidar mensupları, Gazze konusunu gazoz dökerek çözemezsiniz. Bir yanda gazoz dökceksiniz, protesto edeceksiniz, diğer yanda, İsrail’in her türlü elini rahatlatan, askerî alanda dahi elini rahatlatan Türkiye’den giden gemilere “Tam yol ileri.” diyeceksiniz. Burada, kusura bakmayın, hamaset yapıyorsunuz ve bu Gazze konusundaki eksiklik ve ezikliğinizi, beceriksizliğinizi maalesef bu yolla örtmeye çalışıyorsunuz.

Yine, bu kürsüde Sayın Efkan Ala hepimizin gözlerinin içine baka baka şunu söyledi: “Yasaksız bir Türkiye’de yaşıyorsunuz, daha ne istiyorsunuz.” dedi.

Muhterem milletvekilleri, bu memlekette, 3'üncü bin yılda, iktidarınızın 22'nci yılında, Gazeteci Batuhan Çolak ve arkadaşları "Milliyetçi söylemlerde bulunuyorlar." diye cezaevlerine tıkmaktadır. Bu mudur sizin yasaksız Türkiye'niz? Ben, buradan, bu vesileyle tekraren ifade etmek istiyorum: Milliyetçiliği suç sayan hiçbir otoriteyi, hiçbir kolluk kuvvetini, hiçbir yargı mensubunu tanımıyoruz ve tanımayacağız. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Muhterem milletvekilleri, bir sözüm de sayın Mehmet Ali Çelebi'ye. Aslında ben burada teknik bir konuşma yapacaktım, yine yapacağım, yine değineceğim. Enerji konusu, elektrik konusu ülkemiz açısından çok önemli bir konu, çok stratejik bir konu biliyorum ama dediğim gibi bu kürsüye çıkıp da bütçe konuşulacağına buradan üst düzey hamaset yapmayı da ben bu bütçe görüşmelerine çok yakıştıramadığım için -burada yok ama sesim kulağına gider- ben Sayın Mehmet Ali Çelebi'ye sesleniyorum, burada şehitlerimiz üzerinden çok ciddi hamaset yaptı. Sayın Mehmet Ali Çelebi, siz Albay Reşat'ı tanıyor musunuz, Büyük Taarruz'un kahramanlarından Albay Reşat'ı tanıyor musunuz? Burada Savunma Bakanlığının da temsilcileri var onlara da sesleniyorum aslında, bütün Türkiye Büyük Millet Meclisine sesleniyorum: Albay Reşat'ı tanıyor musunuz? Çiğiltepe'yi almak için görevli olan Albay Reşat, 57'nci Alayıyla beraber, Gazi Paşa'nın açmış olduğu telefonda "Yarım saate kadar alacağım Paşam." demiş olmasına rağmen yarım saat sonra arayan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün telefonuna bu sefer Albay Reşat'ın yaveri çıkar, "Paşam, Albay Reşat size vermiş olduğu sözü tutamadığı için az önce intihar etti." der. Bu ruhla biz aslında kurtuluş mücadelesini verdik, bu ruhla biz aslında Afyon'da başarıyı elde ettik. Soyadı Kanunu'nda -vefa adamıdır Gazi Mustafa Kemal Atatürk- Albay Reşat'ın ailesine "Çiğiltepe" soyadını verir çünkü orada canına kıymıştır sözünde duramadığı için. Albay Reşat Çiğiltepe'nin adı 1982 yılında Mamak'ta bir ilkokul ve ortaokula verilir. Muhterem milletvekilleri, 2020 yılına geldiğimizde Millî Eğitim Vakfına 5 milyon TL yapılan bağışla Albay Reşat Çiğiltepe'nin adı o okuldan kaldırılmıştır. Bu vatan vatan olalı böyle bir vefasızlığı, böyle bir nankörlüğü bin yıldır görmemiştir. Sayın Mehmet Ali Çelebi, yoksunuz burada ama bütün grubunuza aslında sesleniyorum: Nedir bu vefasızlık?

CEMAL ENGİNYURT (İstanbul) – Grup da yok kime sesleniyorsun, grup da yok?

HASAN TOKTAŞ (Devamla) – Nedir bu vefasızlık? Onun için burada çıkıp da şehitlerimiz üzerinden yapmış olduğunuz hamasetin bu bütçeye ben bir katkısı olmadığını düşünüyorum ve bu -vefasızlığı da bilmeyen AK PARTİ milletvekilleri açısından söylüyorum, muhtemelen bilmiyorsunuz ama- Albay Reşat Çiğiltepe'nin adı Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 1982'de Mamak'ta bir ilköğretim okuluna verilmiş iken yapılan bağışla kaldırılmıştır.

Muhterem milletvekilleri, enerji sadece ülkemizde değil tüm dünyada da ana gündem konumundadır. Artan enerji fiyatları İngiltere ve Almanya gibi merkezleri de vurmakta ve yükselen enflasyon, emeğiyle geçinen kesimleri yoksullaşmaya itmektedir. Otomotiv başta olmak üzere kimya, tekstil, demir çelik, ilaç gibi ana sektörlerde maliyetler maalesef hızla artmaktadır. Enerji alanında yaşanan en küçük dalgalanma genel ekonomide tsunami yaratacak ölçüde etkilere neden olabilmektedir. Sevkiyat maliyetleri nedeniyle ürünler tarlada kalabildiği gibi, fatura korkusuyla küçük esnafımız dondurma dolaplarının bile fişini çekebilmektedirler. Ülkemizde elektrik üretimi alanında hâlâ dışa bağımlı ve fosil yakıt temelli bir portföy vardır ve üretim büyük oranda da özel sektör eliyle yürütülmektedir. Burada ifade etmek istiyorum: Fosil ve fosil yakıt temelli kaynaklardan enerji üretimimizin toplam yaklaşık yüzde 57'sini, yenilenebilir yani rüzgâr, su, güneş gibi kaynaklardan da yaklaşık yüzde 43'ünü temin etmekteyiz. Kamunun elektrik üretiminde bu kadar düşük bir paya sahip olması ulusal çıkar açısından doğru değildir ve elektrik üretiminde en azından toplum yararını garanti altına alabilecek bir oranda payının olması ise yaşamsal önemdedir. Diğer yandan, ne yazık ki Maliye

Bakanlığı tarafından duyurusu yapılan, hâlihazırda EÜAŞ santrallerinin özelleştirilmesi programıyla da kamunun elindeki, artık, yüzde 16, yüzde 17 oranına düşen kamu santrallerinden feragat edilmesi, enerji alanının tamamıyla özel sektörün kâr hırsına teslim edilmesi anlamına gelecektir.

Muhterem milletvekilleri -kabaca bir bilgi vermek istiyorum- ülkemizin kurulu gücü 105.660 megavat, bu 105.660 megavatın -yani aşağı yukarı yüzde yüzü dışa bağımlı olduğu için söylüyorum, inşallah yerli üretimimiz arttıkça bunun da azalmasını temenni ediyoruz- sadece yüzde 24'ü doğal gazdan elde edilmektedir. Burada, bizim hızla yenilenebilir enerji ihtiyacımızı karşılamak için, genel ihtiyacımızı karşılamak için ciddi anlamda teşvik edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Muhterem Başkan, değerli milletvekilleri; bugünün siyasi tartışmalarını bırakıp aslında dünyadaki gelişmeleri takip edince maalesef dünyanın Türkiye'den çok daha hızlı adımlarla bu yönde ilerlediğini görüyoruz. Türkiye, çimento ve asfalt ustalığıyla övünürken dünyadan maalesef kopmaktadır. Örneğin, kısıktığımız iddia edilen, daha doğrusu bizi kısıktığı iddia edilen Almanya'yla bu konuda bir karşılaştırma yapalım: Türkiye'nin güneş enerjisindeki kurulu gücü 7 bin-8 bin megavat düzeyindedir, Almanya'nın ise yaklaşık 55 bin megavat düzeyindedir yani Türkiye'nin neredeyse 8 katına tekabül etmektedir.

Malumunuz, Alman vatandaşları güneş görmek için tatillerde Türkiye'ye gelmektedirler ama Almanya, güneşten Türkiye'nin 8 katı daha fazla enerji elde etmektedir. İşin trajik yanı da şudur: Bir güneş panelini Almanya'da kurarsanız 1 birim enerji üretiyor; aynı güneş panelini Türkiye'de kurduğunuzda ise 2 birim enerji üretme imkânı vardır yani Türkiye güneşten elektrik üretmek için 2 kat daha verimli, 2 kat daha kârlı. Üstüne üstlük, Almanya'nın yüz ölçümü de Türkiye'nin yarısı kadardır ama bizden 8 kat daha fazla güneş enerjisi gücüne sahiptir.

Rüzgâr enerjisinde de durum aşağı yukarı aynıdır. Almanya, rüzgâr enerjisinde geçen yıl Türkiye'den 20 kat fazla üretim yapmıştır. Biyokütle enerjisinde durum nasıldır? Orada da Almanya, Türkiye'nin yaklaşık 20 katı üretim gücüne sahiptir.

Muhterem milletvekilleri, kurulu gücümüz mevcut ihtiyacımızın kısmen üzerinde olmasına rağmen, özellikle son yıllarda yaygın kesintiler olmaktadır. Bu, bir yandan plansız yatırımlarla ülkemizin atıl bir enerji santrali çöplüğüne dönüştüğünü göstermesinin yanında, kötü ve bakımsız bir elektrik dağıtım şebekesine sahip olduğumuzun da ispatı netliğindedir. Örneğin, bunun en somut örneğini vereyim: Geçtiğimiz yıl Isparta'da kar yağışı nedeniyle elli saate varan bir süre boyunca elektrik verilememiş, dondurucu soğukta vatandaşlarımız çaresiz bırakılmıştır. Yaz mevsiminde ise yoğun klima kullanımına bağlı olarak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Toktaş, lütfen tamamlayın.

HASAN TOKTAŞ (Devamla) – Tamamlıyorum efendim.

Bu altyapının bu şekilde eksikliğinin temeli şu: Dağıtım şirketlerini özelleştirerek bu şirketleri yatırım değil, sadece kâr eder duruma getirdiniz. Şu anda yatırım şirketleri âdeta para basmaktadır. Bu yatırım şirketleri, yok açtık kapadıkla, yok şununla, yok bununla vatandaşın ciddi gelir elde etmektedir. Şu anda, iktidar partisi milletvekilleri bunu daha iyi bileceklerdir, onlara da bize gelenden daha fazla talep gitmektedir. Örneğin, yeni bina yapıyorsunuz, elektriğiniz bağlanacak, hat 50 metre ötede ise araya adam koymanız lazım ki elektriğinizi bağlayasınız. Bu, devletin elindeyken, tekteyken örneğin, bu şekilde vatandaşlarımızın sorunları yoktu, maalesef şimdi var.

Ben heyeti saygıyla selamlıyor, hepinize saygı ve sevgi sunuyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Toktaş, teşekkür ediyorum.

İkinci söz, Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'a aittir.

Sayın Türkkan, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINALÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi’nde yer alan Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Nükleer Düzenleme Kurumu, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ve Türkiye Enerji, Nükleer ve Araştırma Kurumunun 2024 bütçe teklifi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu arada, dün meydana gelen hadiseden dolayı şu anda hastanede tedavi edilen Hasan Bitmez kardeşimize de buradan acil şifa diliyorum.

Evet, Biz Türkiye Cumhuriyeti’nin 100’üncü onur yılındayız. Türkiye Cumhuriyeti’nin 2’nci yüzyılına gururla adım attığımız bu dönemde birilerinin dilinden hiç düşmeyen bir iddia vardı: “Lozan’ın 100’üncü yılı; Lozan’ın 100’üncü yılı geçecek, biz madenlerimize kavuşacağız.”

Sayın Bakanım, Lozan geçti, madenler geldi mi? Çıka çıka bir jelibon biliyorum ben -aklımda kaldı-başka da maden bilmiyorum. Gabar’da petrol ve doğal gaz çıkarıyorduk, devam ediyor muyuz? Peki, onlara da ben değineceğim çünkü benzin istasyonlarının bundan, bu çıkan benzinlerden, mazotlardan haberi yok. Benzin 20 lira, mazot 19 liraydı; Gabar’da petrol çıktıktan sonra benzinin litresi 32 liraya, mazotun litresi 35 liraya çıktı yani işimize yaramadı bu çıkan petrol.

“Gabar’daki petrol benzin fiyatlarını düşürmüyor.” diye hep düşünüyorduk ama baktık ki Gabar’daki rezerv ne kadar? 150 milyon varil. Türkiye’nin günlük petrol ihtiyacı ne kadar? 1 milyon varil. Yani o şaşaa yaptığımız Gabar Türkiye’nin sadece yüz elli günlük ihtiyacı, onun dışında bir şey yok.

Bu petrol, doğal gaz ve yer altı kaynakları işini seçimden seçime ele alma huyunu lütfen terk edin, komik olmaya başladı. Meseleyi siyasete malzeme yapmak yerine kalıcı bir devlet politikası olarak devam ettirmenin çok daha faydalı olacağını düşünüyorum. Bu faydası sayesinde belki 2027, belki de 2028 merkezi bütçelerini de petrol ve doğal gaz gelirlerimizden elde edeceğimiz miktarla çok daha fazla konuşabiliriz.

Söz konusu Türkiye’nin sahip olduğu her türlü yer altı kaynağı olduğunda, çıkarılmasına ve bu zenginliğin milletimizle paylaşılmasına her zaman sonuna kadar destek oluruz, her türlü katkıyı da sunarız, bunda hiçbir beis yoktur hatta Türkiye-burada övünülecek bir şey daha söyleyeceğim-Avrupa’da petrol arama faaliyetlerinin en yoğun olduğu ülke konumunda. Bu özveriden dolayı da ben Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir mensubu olarak gurur duyuyorum, emeği geçenlere de teşekkür ediyorum ancak bazı gerçekleri de milletimizle paylaşmak boynumuzun borcu. Bu kürsüde, milletin kayıtsız ve şartsız egemenliğini koruyacağımıza dair yeminimiz var. O yüzden doğal gaz konusunda Doğu Akdeniz’de zafiyete uğrayan bazı egemenlik haklarımızdan bahsetmek istiyorum size Sayın Bakan. Öncesindeyse Doğu Akdeniz’deki gazı kamuoyuna unutturmaya çalışan Karadeniz gazına da bir değinmek istiyorum. Seçim öncesi Karadeniz’de kameralardan gördüğümüz kadarıyla doğal gazın ateşi yakıldı, ateşin ne kadar süre yanmaya devam edeceğini hep beraber takip ediyoruz. Evet, Karadeniz’deki gazı çıkaralım ama fazla vakit kaybetmeden de Akdeniz’deki doğal gazı sahip çıkalım. Karadeniz’deki gaz rezervinin 710 milyar metreküp olduğunu ifade ettiler, aynı yetkililer zaman içerisinde farklı rakamlar da telaffuz ettiler ancak ifade edilen en yüksek miktar 710 milyar metreküp. Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü verilerine göre ise Türkiye’de mümkün olan doğal gaz rezervi 27 milyar metreküp yani bir tarafta 710 milyar metreküp telaffuz ediliyor, bir tarafta 27 milyar metreküp çok ciddi bir tenakuz var. Burada hangisinin gerçek olduğunu milletimiz bilmek istiyor. Ayrıca, Karadeniz gazı için “Türkiye’nin on iki yıllık ihtiyacını karşılar.” diyen de var, “otuz yıl” diyen de. Arkadaşlar, bu konuyu gerçekten daha ciddi ele almamız lazım. Size kesin olarak bir şey söyleyeyim mi? Doğu Akdeniz’deki rezervlerse Türkiye’nin tam beş yüz yetmiş iki yıllık rezervini

karşılıyor, ihtiyacını karşılıyor. Doğu Akdeniz’de 8 milyar varil petrol rezervi, 7 trilyon metreküpten fazla da doğal gaz rezervi var ve bunlar şimdilik keşfedilen rezervler, çok daha da fazlası olduğu düşünülüyor. Ekonomik olarak daha büyük olan, Türkiye’nin geleceğinin teminatı Doğu Akdeniz doğal gaz rezervlerini Karadeniz’deki gibi aramaya da gerek yok, bütün dünya gazın yerini, noktalarını biliyor hatta Doğu Akdeniz’deki ülkeler, Yunanistan dâhil o gazın pay edildiği masada yer alıyor. Masada Güney Kıbrıs Rum kesimi var, İsrail de bulunuyor, darbeci Sisi de var, hatta 15 Temmuzun finansörü Birleşik Arap Emirliği de var ama nedense Doğu Akdeniz’de en uzun kıyı şeridinde sahip olan Türkiye masada yok yani bu denklemde yer almıyor Türkiye. Filistin yönetimi bile hak iddia ederek o masaya oturmuştu, ta ki -son G20 zirvesinde açıklanan- yeni ticaret yolu olan Hindistan-Avrupa güzergâhını oluşturan köprülerden biri olan İsrail, tüm vahşetiyle Akdeniz kıyısındaki Gazze’ye göz dikene kadar. Çünkü, uluslararası kamuoyunun adına “savaş” dediği... Ama İsrail devlet terörünün böyle de bir arka planı var. İsrail’le birlikte aynı ticaret projesinin diğer ortağı Suudiler, Gazze’de insanlar can çekişirken bu yüzden mi müzik festivali düzenlediler, onu da ben bilmiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yeri gelmişken siyonizmin kirli ajandasını, doğal gaz dâhil Türkiye’nin Doğu Akdeniz’deki çıkarlarını nasıl tehdit ettiğini de biraz anlatmak istiyorum. Kuzey Kıbrıs parsel parsel satılıyor -ne kadar farkındasınız bilmiyorum- sata sata satacak toprak kalmadı, oradaki emlakçılarla konuştuğunuzda bunu çok rahat anlatırlar size. Siyonistler, Kuzey Kıbrıs’ta binlerce dönüm Türk toprağını satın alarak sessiz bir işgal yapıyorlar. Adadaki uzantıları sayesinde sitelerden oluşan yüzlerce konutu, devasa arazileri satın aldılar. Görüyoruz ki birileri yavru vatani büyük İsrail yapmanın, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde ikinci bir İsrail kurmanın peşine düşmüşler. Rumlar bile yarın müzakere masasına oturmaları gerektiğinde karşılarında muhatap olarak Türkler yerine İsrailileri bulacaklarından endişe duymaya başlamışlar.

Türkiye bugün uluslararası arenada hayati bir mücadele veriyor, her tarafta. Etrafımız Türkiye’nin geleceğini şekillendirecek olaylarla çevrili. Böylesi bir zamanda Kıbrıs konusunda yapılacak en ufak bir hata Türkiye’ye gerçekten çok pahalıya mal olacaktır. Unutmayın, Kıbrıs’a sahip olan Doğu Akdeniz’e ve Orta Doğu’ya sahip olur, zira Kıbrıs’ı kaybedersek başta Doğu Akdeniz olmak üzere birçok alanda Türkiye geri adım atmak zorunda kalacaktır; tüm bu riskler ortadayken Ayşe bir daha tatile çıkabilir mi, vallahi orası muallak. En büyük kayıplarımızdan biriye Doğu Akdeniz’deki hakkımız olan doğal gaz ve petrol rezervleri olur, o yüzden Türkiye olarak bu siyonist işgale bir an önce “Dur!” demek zorundayız. Doğu Akdeniz’deki münhasır ekonomik bölgelerinde, iktidar, hakkımızı korumak zorunda ve sahip çıkmalı, o rezervler kurtlar masasına teslim edilmemeli. Emin olun, Doğu Akdeniz’deki rezervlere sahip çıkarsak ve bu zenginliğimizi milletimizle bölüşürsek ne bütçedeki kara delikleri kapatmak için vatandaşın sırtına verdiğiniz vergi yüküne ne de -geçen dönem yaşadığımız gibi- ek bütçeye ihtiyaç duyarız, yeter ki ekonomik adımları doğru atalım. Bu iş sadece sondaj gemilerine “Piri Reis” “Oruç Reis” isimlerini vermekle de olmaz, onu da hatırlatayım size. Mavi vatanın tarihteki kahramanları gibi bu işin üstüne cesaretle gitmek lazım. Doğu Akdeniz’de daha çoğu varken Karadeniz’deki gibi daha azına razı olmayacağız; konunun İYİ Parti olarak da bizzat takipçisi olacağımızdan emin olun.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; enerjide Türkiye’yi bekleyen bir diğer sorun ise ülkemizdeki nükleer enerjinin geleceğidir. Mersin’de bir inşaat sürüyor, Akkuyu Nükleer Güç Santrali; bu santral enerji üretiminde kullanılacak. Taze nükleer yakıtın getirildiği açıklandı. Buna göre, tesis, nükleer santral statüsüne kavuşarak teknik anlamda da açıldı. Fakat Akkuyu’da yapımı devam eden nükleer santralin inşaatı Türkiye için mi yoksa Rusya için mi tamamlanıyor Sayın Bakan? Biz bilmiyoruz, zira bu konuda kafalar karışık. Akkuyu Nükleer Santrali’nin yapımı, başlangıcından şu ana dek Rusya’ya verilen bir kapitülasyon görüntüsünde âdeta. Hatırlayın, geçen sene Sayın Cumhurbaşkanının Putin ziyareti öncesinde Ruslar 400 işçiyi kapının önüne koydular, eşyalarını almak için bile o işçiler

santrale giremediler. Santralin inşaatı için kurulan konsorsiyum da Rosatom tarafından feshedildi. Türk yüklenici IC İçtaşın tesiste kalan vinç, dozer ve bunun gibi milyonlarca lira değerlerindeki ekipmanları da şantiye içinde kaldı, alamadılar. Düşünebiliyor musunuz; kendi ülkenizde şantiye var, müteahhit ortağı firmanın makineleri içeride ve alamıyorlar. Mahkeme kararıyla, firma, ekipmanları mühürletti; Rus şirket ise mühürleri kırdı, âdeta Türkiye Cumhuriyeti'ne meydan okudu. Yanlış olmaz diyorum çünkü Ruslar da Akkuyu Nükleer Santrali'nin kendilerine ait olduğunu gizlemiyorlar. Yani Akkuyu Nükleer Santrali'ne, Rusların dediği gibi "Rusların Türkiye'deki nükleer santrali." mi diyeceğiz yoksa "Bu, bizim yerli ve millî nükleer santralimiz." mi diyeceğiz; buna bir karar vermek lazım, insanların ve bizlerin kafası karışık. Akkuyu Nükleer Şirketinin CEO'su ve Yönetim Kurulu Başkanı var; Anastasia Zoteeva, ne diyor biliyor musunuz? "Bu santral kendi toprağımızda değil ama kendimiz için inşa ediyoruz. Bu nükleer santral Rusya'ya ait. Bu bizim santralimiz, başka ülkenin topraklarında bulunan bizim santralimiz." Sayın Bakan, umarım bugünkü konuşmanızda bu konuya bir açıklık getirirsiniz. Bu gerçek Türk milletinden saklanmaya gelmez, saklanmaya kalkılırsa da arşivler ortada duruyor. 6 Ekim 2010 günü Resmî Gazete'de yayınlanan milletlerarası anlaşmada her şey apaçık yazıyor. Akkuyu'daki hisselerin tamamının Rusya'ya ait olmasına rıza gösterilmiş orada, nükleer santral konusunda ulusal güvenliğimiz yabancı bir ülkeye emanet edilmiş.

Kimse Rusya bu santrali bir gün Türkiye'ye devredecek sanmasın, santral ömrünü tamamlayana kadar Rusya'nın malı. Santralin ömrü altmış yıl, yirmi yıl daha ömrü uzatılabilir; etti mi size seksen yıl, neredeyse bir asır; bunu bir başarı olarak sunmak da büyük bir gaffettir. Akkuyu Nükleer Santrali bu hâliyle Rusya'nın Türkiye'ye yerleştirdiği bir atom bombasıdır, teknoloji ve bilgi transferi olmadığı süreçte de öyle kalmaya devam edecektir. Bu nükleer santral Doğu Akdeniz ve sınırlarımızın güneyinde bir şantaj silahına dönüşmek üzeredir. Bölgedeki gelişmeler doğrultusunda yarın karşımıza geçen Ruslar santralin güvenliği bahanesiyle askerî taleplerle gelecekler. Mersin açıklarında donanma dahi bulundurmak isteyebilirler santralin güvenliği için.

Santralle ilgili önemli, belki de en önemli problemden -ki problem demek hafif kalır- bir beladan daha bahsetmek istiyorum size: Sayın Bakanım, santral, saatte 1 milyon metreküplük soğutma suyuna ihtiyaç duyuyor; uluslararası nükleer standartlara göre denizden ya da nehirlerden aldıkları soğutma suyunun sıcaklığı 28 dereceyi geçemez. Örneğin, Fransa'da son üç yıldır deniz suyu sıcaklığının 28 dereceyi geçtiği dönemlerde santraller duruyor, çalışmıyor. Peki, Mersin'de deniz suyu sıcaklığı ne kadar, nereye dayandı? Tam 32 derece yani o da şimdilik. Küresel ısınmayı da düşünün çünkü küresel ısınmayla birlikte yaşanan iklim krizi yüzünden deniz suyu sıcaklığında 2 derece daha artış düşünülüyor, öyle bir beklenti var. Peki, bu şartlar altında on beş yıl elektrik alım garantisi verdiğimiz Akkuyu Nükleer Santrali çalışabilir mi? Yani ya bu konuda uluslararası anlaşmalara aykırı davranacaksınız... Akdeniz'in o ısınan suları Akkuyu'yu soğutamayacak zira, teknik olarak bu mümkün değil. Teknik olarak mümkün değil diyorum çünkü bilime kafa tutan iktidar, Türkiye'yi ikinci bir Çernobil faciasına doğru sürüklüyor.

Nükleer santral kurallara uymadığı için kuralları nükleer santrale uydurdular, her şey uluslararası mevzuata göre yapılıyor sanmasın hiç kimse. Deniz suyu sıcaklığı 28 dereceyi geçtiğinde bırakın santrali durdurmayı, santrali yavaşlatarak çalıştırmaya devam edecekler. Ayrıca, santralin suyu denize deşarj edilecek; bakın, bu da çok önemli. Uluslararası standartlara göre santralin suyu kıyı şeridinden itibaren 500 metrenin ötesine boşaltılmak zorunda. Oysa, burada bu da değiştirilmiş, "75 metre olarak" maddeye eklenmiş yani Türkiye'nin deniz suyu... Ne zaman patlayacağı belli olmayan bir atom bombasıyla karşı karşıya bıraktılar bizi. Rusya Türkiye'ye atom bombası atmak isteseydi hedefi Akkuyu kadar, bu kadar net tutturamazdı.

Evvet, ikinci bir Çernobil için geri sayım başlamış, bundan sadece Türk milletinin haberi yok. Akkuyu Nükleer Santrali, bu hâliyle ikinci bir Ayastefanos Abidesi'dir, buradan söyleyeyim size. Nasıl ki 1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında, “93 Harbi” dediğimiz o savaş sonrasında Ruslar İstanbul Yeşilköy’e bir utanç abidesi diktiyse Akkuyu’daki nükleer santral de bu şartlar altında Türkiye için bir utanç abidesidir. Türk milletine değil Rusların çıkarına hizmet eden santraldeki tek taraflı şartnameleri de yarın silip atacağımıza hiç kimsenin şüphesi olmasın, burada Türk milletine sözümüz olsun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Türkkkan, lütfen tamamlayalım.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) – Türkiye’nin enerji ve enerji kaynaklarına ihtiyacı var olmasına var da Sayın Başkan kalıcı yaz saati uygulamasına hâlâ ihtiyacımız var mı, bu saçmalığa artık bir son vermemiz gerekmiyor mu? Çocuklarımız var, torunlarımız var; ya sabahın köründe çocukları operasyona gönderir gibi karanlıkta kaldırıyoruz. Gecenin bir yarısı anneler, veliler okulların önünde o çocukları almak için bekliyorlar. Yani sabah uyanınca zaten ışıkları açıyoruz, çok bir şey de fark etmiyor. Özelleştirilen dağıtım şirketlerinin bu uygulamaya da ihtiyacı var gibi duruyor, ben öyle zannediyorum. Türkiye’nin şu an kullanması gereken saat dilimi İzmit’ten geçen saat dilimi. Nüfusun beşte 3’ü ve istihdamın çok büyük bir kısmı Türkiye’nin bu yöresinde yaşıyor ama biz saat dilimini Iğdır’a göre ayarlamışız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Türkkkan, teşekkür ediyoruz.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) – Çocuklarımızın ve çalışanların çektiği bu zulmü bir an önce bitirmenizi sizden talep ediyorum.

Hayırlı uğurlu olsun bütçeniz, saygılar sunuyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Türkkkan.

Şimdi, İYİ Parti adına üçüncü söz, Samsun Milletvekili Erhan Usta’ya aittir.

Sayın Usta, buyurun.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2024 yılı bütçesi üzerine İYİ Parti Grubumuz adına söz aldım. Genel Kurulu, sizleri saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, şehidimiz Eril Alperen Emir’e Cenab-ı Allah’tan rahmet diliyorum; ailesine, Silahlı Kuvvetlerimize ve milletimize başsağlığı diliyorum.

Yine, dün burada kürsüde rahatsızlanan Saadet Partisi Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez Bey’e de Cenab-ı Allah’tan acil şifalar diliyorum.

Şimdi, ben bugün burada aslında TEİAŞ ve EPDK üzerinden yapılan büyük bir yolsuzluğu size anlatmak üzere söz aldım. Şimdi hem Enerji Bakanımız burada hem Millî Savunma Bakanımız burada. Aslında konu enerjiyle ilgili olarak görünmüş olsa bile millî güvenliğimizi de ilgilendiren bir konu, aslında bu anlamda da gayet güzel oldu.

Değerli arkadaşlar, geçen yılın ortalarından itibaren, temmuz ayından itibaren bir anda EPDK’ye depolama ünitesi yapma, elektrik depolama ünitesi yapma anlamında müracaatlar olmaya başladı. Buna EPDK uzmanları dahi şaşırdılar. Ya, bu depolama işi ekonomik olarak, ticari olarak fizibil değil, bu nereden çıktı? Ciddi bir açık olmasına rağmen, o güne kadar hiç müracaat yokken bir anda böyle belli şirketlerin depolama ünitesi için müracaatları görülüyor. Mesele çok geçmeden anlaşıldı. Geçen yıl 19 Kasım’da bir yönetmelik çıktı -birazdan bunun detaylarını vereceğim- o yönetmelik şunu söylüyor, diyor

ki: Ben depolama ünitesine lisans vermek için müracaat sırasına bakarım. Depolama ünitesi yapana da bir o kadar da rüzgâr ve elektrikte üretim tesisi yapma hakkı veriliyor. Şimdi üretim tesisi yapma kıymetli bir şey, orada izinler çok fazla verilmiyor ama depolama üzerinden veriliyor -anlatabiliyor muyum- yani depolamada bugüne kadar hiç müracaat yokken bir anda müracaatlar patlıyor. Şimdi dediğim gibi, bu yönetmelikten sonra meselenin ne olduğu anlaşılıyor.

Şimdi biraz daha bu işin detaylarını söyleyecek olursak olay şöyle geliyor değerli arkadaşlar: Normal şartlarda TEİAŞ yıllarca güneş ve rüzgâr lisansı almak isteyenlerin bağlantı taleplerini bağlantı kısıtı nedeniyle olumsuz değerlendirmiş. Şimdi, üniteyi yapıyorsunuz da bunu bir sisteme bağlamanız lazım, orada bir kapasite olması lazım. Yıllarca böyle talepler olmuş, işte, rüzgâr için, güneş için fakat “bağlantı kapasitemiz yetersiz” diye olumsuz değerlendirmiş. Daha sonra, işte, bu yönetmelik esnasında, yönetmelikten hemen sonra 30 bin megavatlık bir kapasite olduğu anlaşılıyor ve bunu daha önceden hiçbir şekilde yatırımcılara duyurmayan TEİAŞ, bir anda böyle bir kapasite olduğunu ifade ediyor. Şimdi, tabii, burada yapılması gereken normalde ne? Enerji ihtiyacımız var, üretim ihtiyacımız var; işte, kapasite bilgilerinin de milletle, yatırımcıyla “Şurada şu kadar kapasite var, burada bir rüzgâr santrali veya güneş santrali yapılabilir.” diye paylaşılması lazım. Bunlar dediğim gibi daha önceden hiç paylaşılmıyor. Şimdi, bunları daha önceden herkese duyurmaları ve normal şartlarda rekabet etmelerinin sağlanması gerekirken bu rekabet sağlanmadan -dediğim gibi- 19 Kasım 2022 tarihinde çıkan yönetmelikle “Kim önce müracaat ederse ona lisans veririm.” diye bir usulsüzlüğün ve yolsuzluğun önü açılıyor. Şimdi, tabii, temmuz ayında hiç ortada bir şey yokken bir kesim -onlar belli firmalar- bir anda depolama ünitesi için müracaat ettiğine göre, belli ki birileri bu kapasite bilgilerine daha önceden erişmiş. Yani normalde herkesin erişemediği bilgiye daha önceden birileri erişiyor ve onun üzerinden müracaatlarını yapıyorlar.

Şimdi, değerli arkadaşlar, şu anda yapılan şey; 30 bin megavatlık bir izin verildi, hatta başvuru 300 bin megavat oldu. Tabii, daha sonrasında -herkes bu işin böyle olduğunu bilmiyor, ihtiyaç da var- ciddi bir müracaat oluyor, 300 bin megavata gelince de bu başvurular durduruluyor.

Şimdi, ne oldu biliyor musunuz arkadaşlar? Alanlar çoğu zaman gerçek yatırımcı değil; çantacılar müracaat ettiler, çantacılar bu lisansları, ön lisansları aldılar ve şimdi, burada yeni bir piyasa oluşmaya başladı. EPDK tarafından -az önce söylediğim gibi- çıkarılan ikincil mevzuat da bu işin zeminini güya hukuki olarak hazırlamış oldu. Daha önceden, TEİAŞ’ın yaygın uygulamasında bu tür santral müracaatlarında bir bölgede 1’den fazla veya kapasitenin üzerinde bir müracaat olması durumunda yapılan şey şuydu: İki hususta bunları yarıştıyorlardı; ya sisteme, katkı payını daha fazla ödeyene bu lisans veriliyordu -dolayısıyla TEİAŞ buradan bir gelir elde ediyordu, o geliri de elektrik bütçesinin içerisine koyduğu için insanlar elektriği daha ucuza kullanmış oluyordu- veya fiyatta rekabet sağlanıyordu yani ya katkı payında ya da “Ben daha ucuz fiyattan yani işte şu kadar kuruştan satarım.” anlamında orada bir yarışma yapılarak rekabet sağlanıyordu. Şimdi, burada dediğimiz gibi, bu yarışmanın hiçbiri yapılmadan, sadece müracaat sırasına göre bu verilmiş oldu.

Değerli arkadaşlar, tabii, işi kolaylaştırmaları gerekiyor çünkü nihayetinde çantacılar bu lisanslar verilecek, onlara bir piyasa oluşturulması gerekiyor. İki şey daha yapıldı burada: Normal, yaygın uygulamada bir bölgede rüzgâr veya enerji santrali yapılabilmesi için, tesisi yapılabilmesi için orada sekiz yıl belli standartlarda ölçüm yapılması gerekiyor. Burada ölçüm zorunluluğunu da kaldırdılar yani hiç ölçüm yapılmayan yerler için bile bunlar verildi. Bir şey daha yapıldı; müracaat edenlerden bir asgari sermaye isteniyordu ve bir teminat isteniyordu, bu teminat zorunluluğu ve asgari sermaye zorunluluğu da kaldırıldı. Yani böyle böyle kılıksız, tam böyle, tabiri caizse sıkır sıkır işleyen bir yolsuzluk sistemi bu şekilde kurulmuş oldu. Tabii, gerçek yatırımcıların önü tıkanı. Şimdi yatırımcıların maliyeti de

arttı. Şu anda piyasası; arkadaşlar -bu 30 bin megavat dağıtıldı- 1 megavatı 100 bin dolardan satılıyor. 30 bin megavat 3 milyar dolar değerli arkadaşlar; bu milletin üzerine bindirilmiş bir yükür bu 3 milyar dolar. Birilerine ranttır, birilerine çıkardır ama milletin üzerinde bir yükür çünkü bu 3 milyar doları TEİAŞ almış olsaydı veya fiyatta rekabet ettirmiş olsaydı, milletimiz 3 milyar dolar daha az elektrik faturası ödeyecekti. Maalesef bunlar yapılmadı.

Dolayısıyla, bir şey daha yapıldı: Tabii, bu rantta ve yolsuzluğa insanlar demek ki doymak bilmiyor. Şimdi, bu, az önce söylediğim kapasite bilgileri daha önceden birileriyle paylaşıldığı için, o bölgede, değerli arkadaşlar, arazi topladılar. Ucuz araziler çünkü bunlar, tarım arazisi falan da değil; araziler toplandı o bölgede, sonra, bu işler ortaya çıktıktan sonra o bölgelerde şu anda yüksek fiyattan, çok çok astronomik fiyatlardan o araziler, arsalar gerçek yatırımcıya satılıyor. Ya, şimdi, ben bu riske geçen yılın bütçesinde dikkati çekmişim, Sayın Bakan orada oturuyordu. Kendisi bizden sonra yarım saat konuştu ve bu konuya hiç girmede. Kendisine şunu söyledim: “Bu sorularına burada cevap verin. Burada cevap vermezseniz bu hesap bir gün sorulur, yarın Yüce Divanda cevap verirsiniz.” Şimdi yeni bir Bakanımız var -benim duyduğuma göre, belki yanılıyor olabilirim- Sayın Bakanın da bu olup bitenden rahatsız olduğuna ilişkin de bir duyumumuz var. Bu doğrudur yanlıştır; göreceğiz. Sayın Bakandan, bu iddialarım eğer doğru değilse, burada bunlara ilişkin -kendisinden- net bir cevap bekliyorum değerli arkadaşlar, bunu burada ifade etmek istiyorum.

Şimdi, yani, Türkiye... İşte, niye millî güvenlik açısından da önemli mesele? Yani bir kalem işte 3 milyar dolar bu millete kazık atılırsa bu ülke bağımsız dış politika uygulayamaz değerli arkadaşlar, bu ülkenin savunmasına da yeterli kaynak ayrılamaz çünkü kaynaklar işte böyle yerlere gidiyor yani yolsuzluğa giden bir kaynak ekonomisi var maalesef ülkemizde. Bunu net bir şekilde görmemiz lazım. Soru önergesinde de ben bunları soracağım Sayın Bakana yani mesela, bu bilgiler kimlerle paylaşıldı, kimler müracaat etti, bu ön lisansları kimler aldı? Hatta bir şey daha var değerli arkadaşlar -şimdi, esas amaç depolama, depolamada sorun var- geçici kabulle şu imkân da konuldu: Diyelim ki birisi 10 megavat depolama ünitesi sözü verdi, onun karşısında 10 megavat santral üretim izni aldı. Depolamayı 1 megavat yaptığında, depolamayı bırakıp üretimi 10 megavat yaptığında 10 megavatlık üretime izin veriliyor ve o da sisteme alınıyor, biliyor musunuz? Yani esas amaç depo yaptırmakken, depolama ünitesi kurdurmakken onu yapmayana dahi üretim lisansı veriliyor. Yani hakikaten bu kadar vicdanları sızlatacak bir uygulama nasıl yapılabilir, bunu anlamak mümkün değil.

Dolayısıyla bu EPDK meselesine de iyi bakılması lazım. EPDK -ben daha önceden de söyledim- Türkiye’de, maalesef, enerji yolsuzluklarının merkezi hâline gelmiştir; değerli arkadaşlar, bu çok net bir şekilde ortadadır. Ben bunu personel hareketleriyle ilgili olarak da daha önceki yıl bütçelerinde... Tabii, burada amacım bir bürokrata ithamda bulunmak değil ama onun bağlı olduğu Sayın Bakan burada, eğer değilse bunları söylesin. Personel hareketleriyle ilgili yani bugün EPDK’de çalışıp, tarifeyi belirleyip ertesi gün dağıtım şirketine giden şahısların ismini tek tek verdim ben burada, bir tane yalanlama gelmedi değerli arkadaşlar. Hâlbuki yasal olarak orada çalışması için üç yıllık bir sınır var, onlar filan hepsi hiçe sayılarak bu şekilde Türkiye’de maalesef işler yapılıyor.

Son söz olarak da -çok kısa, vaktim kalmadı- bu Karadeniz gazıyla ilgili olarak; biz Türkiye’de ne kadar enerji çıkarılırsa, gaz, petrol ne çıkarılırsa bundan mutlu oluruz, mesut oluruz bu ülkeyi seven insanlar olarak ancak bunların -az önce Lütfü Bey de ifade etti- seçim malzemesi olarak kullanılması son derece yanlış oluyor değerli arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Usta, lütfen tamamlayın.

ERHAN USTA (Devamla) – Bitireceğim.

Şimdi, biliyorsunuz, Karadeniz gazıyla ilgili “24 Nisandan itibaren -bu tarih dâhil- 1 Mayıs 2024’e kadar konutlara ilk faturanın tamamı, sonradan da 25 metreküp bedava verilecek.” denildi değerli

arkadaşlar. Şimdi, bakıyorsunuz uygulamalara -bunlar bir şekilde yayımlanıyor- mayıs, haziran, temmuz, ağustos aylarında Filyos'tan hiç gaz girişi olmuyor. Hâlbuki biz bedava gaz vermeye devam ediyoruz. Bundan sonra aylık gaz miktarı da 120 milyon metreküp değerli arkadaşlar, sekiz ayla çarparsanız 960 milyon metreküp. Hâlbuki taahhüt edilen ve tahmin edilen bedava gaz 6 milyar metreküp yani daha doğrusu 5 milyar metreküp gazı Ruslardan parasıyla alıyoruz, 1 milyar metreküpünü de Karadeniz'den çıkartıyoruz ama 5 milyar metreküp parayla aldığımız doğal gazı bedava dağıtıyoruz.

İhtiyaç sahibine bedava gaz verin, bundan hiç kimsenin şikâyeti olmaz ama şurada 600 milletvekili de 25 metreküpü bedava kullanıyor yani biz kendimizden örnek verelim veya Türkiye'nin en zenginleri de konutlarında bedava kullanıyor. Ya, bu kadar hedefi belli olmayan bir sosyal transfer olabilir mi? İşte, o yüzden de bu yılın bütçesinde enerji KİT'lerine 500 milyar TL bu milletin vergilerinden transfer yapılacak değerli arkadaşlar. Bunlar hakikaten insanı çok üzen şeyler dolayısıyla bunları gündeme getirmek istedim. Bu konuların biz takipçisi olacağız, konu her boyutuyla inşallah bundan sonra bizim takibimizde olacak.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Usta, teşekkür ediyorum.

İYİ Parti Grubu adına son söz, Adana Milletvekili Ayyüce Türkeş Taş'a aittir.

Sayın Türkeş Taş, buyurun.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, kıymetli milletvekilleri ve Millî Savunma Bakanlığının kıymetli bürokratları; bugün İYİ Parti adına Millî Savunma Bakanlığı bütçesi hakkındaki görüşlerimizi açıklamak için söz almış bulunmaktayım.

Ben de öncelikle şehidimiz Alperen Emir'e Allah'tan rahmet, kederli ailesi ve Türk milletine başsağlığı diliyorum.

Ayrıca, yine, dün burada konuşurken rahatsızlık geçiren Hasan Bitmez Beyefendi'ye de acil şifalar diliyorum.

Öncelikle belirtmek isterim ki Türk Hava Kuvvetleri, Türk Deniz Kuvvetleri ve Türk Kara Kuvvetlerinden oluşan Türk Silahlı Kuvvetleri, Türkiye Cumhuriyeti devletin varlığının en önemli sigortası, vazgeçilmezidir. Ülkelerin asker sayıları, mali durumları, lojistikleri, hareket kabiliyetleri ve coğrafi konum kriterleri gibi araştırma sonucuna göre 28 Ekim tarihi itibarıyla Türk Silahlı Kuvvetleri sayı bakımından dünyanın 11, NATO'nun ise en güçlü 5'inci ordusudur. Biz Türk vatandaşlarının da başının tacıdır. Bu güzel vatan topraklarında rahat yaşamamızın yegâne teminatı olan Türk Silahlı Kuvvetlerinin her mensubu da çok kıymetlidir. Başta Mehmetçik'imiz olmak üzere hepsine en derin saygı ve minnetlerimizi sunuyoruz, ordumuz var olsun diyoruz.

Güvenlik bir devletin, bir milletin olmazsa olmaz unsurlarının başında gelmektedir. Her devlet var olma mücadelesini sürdürebilmek için kendi güvenliğini sağlamanın önemini ve gücünü çok iyi bilmektedir; hele hele bizim gibi jeopolitik konumu açısından stratejik öneme sahip bir ülke için bu, çok daha önemlidir. Efsane komutan ve devlet adamı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün bize armağan ettiği Türkiye Cumhuriyeti devletin bekası ve devamı için bu yıl 100'üncü yılını idrak ettiğimiz cumhuriyetin bizden sonra gelecek evlatlarımız tarafından nice yüzyıllar kutlanması, kısacası payidar olması için bu devletin güvenliğini en iyi, en güçlü şekilde sağlamanın tek yolunun güçlü ordu olduğunu çok iyi bilmekteyiz. Bu nedenle biz, Mecliste olduğumuz her zaman Millî Savunma Bakanlığının ve diğer güvenlik güçlerimizin bütçeleri konusunda çok hassas ve yapıcı bir tutum içerisinde olduk. Bu kapsamda, Millî Savunma Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma ve Sahil Güvenlik Komutanlıkları, Millî İstihbarat Teşkilatı, Savunma Sanayii Başkanlığı bütçelerine beş

yıldır verdiğimiz destek bu yıl da devam edecektir. İYİ Parti olarak, Millî Savunma Bakanlığımızın en son terörist etkisiz hâle getirilinceye kadar Irak ve Suriye'nin kuzeyinde yürütmekte olduğu terörist ve terörlle mücadele başta olmak üzere, dünya ordularına örnek teşkil edecek düzeyde icra ettiği her türlü faaliyeti destekliyor ve başarılı operasyon yürüten personeli canıgönülden kutluyoruz.

Kahraman ordumuza her zaman destek olacağımızı ifade etmekle birlikte, Millî Savunma Bakanlığımızın etkinlik ve verimliliğinin daha da artırılabilmesi için bazı somut tespitlerimizin de ifade edilmesinin mecburi olduğunu düşünüyoruz. Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin genel bütçedeki payını bu yıl da yetersiz bulmaktayız. Şöyle bir hatırlarsak 2022 yılı bütçesinde Millî Savunma Bakanlığına 80,5 milyar lira ödenek tahsis edilmişti, ek bütçeyle bu rakam sene sonunda 147,8 milyar lira olarak gerçekleşti. Keza, 2023 yılında da 182,7 milyar lira olarak açıklanan bütçe; 30,8 milyar liralık ek bütçeyle 213,5 milyar lira oldu ve 2023 yıl sonu gerçekleşme tahminiyse 256,4 milyar lira olarak açıklanmaktadır. Biz bu bütçelerin görüşmelerinde de Millî Savunma bütçesinin yetersiz olduğunu hep vurgulamıştık. 2024 yılı için Millî Savunma Bakanlığı bütçesi 440,5 milyar lira olarak açıklanmıştır ki bu rakamın genel bütçeye oranı ise sadece yüzde 3,97'dir. Savunma konusuna çok önem verdiğini her fırsatta vurgulayan iktidarın yirmi yıllık döneminde Millî Savunma Bakanlığının bütçesinin genel bütçedeki oranının sistematik şekilde düşmekte olduğunu görmekteyiz. 2003 yılında Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin genel bütçe içindeki oranı yüzde 6,9 iken 2023 bütçesinde bu rakam 4,07'ye düşmüştür. Biraz önce de belirttiğim gibi, 2024 yılında da bu rakam karşımıza yüzde 3,97 olarak çıkmaktadır.

Ayrıca, 2018 yılında yüzde 1,86 olan savunma harcamalarının gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı 2023'te 1,31 olarak beklenmektedir. Bu rakamın 2018'de Yunanistan'da yüzde 2,54 iken 2023 yılı sonu için yüzde 3,01 olması beklenmektedir. 2014 yılında Türkiye NATO'ya bu oranı yüzde 2'ye çıkarmayı taahhüt etmiştir ve o tarihten itibaren hep bu hedef ötelenmiştir. Biz NATO'ya verilen bu taahhüdün gerçekleşmesinin takipçisi olduk ama maalesef hiçbir zaman net bir cevap alamadık. Buradan bir kez daha sormak istiyorum: Bu taahhüdümüz acaba ne zaman gerçekleşecektir? Bir kez daha tekrar etmek istiyorum: Biz 2024 yılı savunma bütçemizin yeterli seviyede olmadığını, özellikle savunma yatırımlarımızı artırmamız gerektiğini düşünüyoruz.

İki bin yılını devirmiş Türk Silahlı Kuvvetleri bugün aktif olarak savaşan ve kendisiyle harp etmenin ne demek olduğunu tarih boyunca defaatle göstermiş, caydırıcılığı yüksek, dosta güven, düşmana gözdağı veren bir ordudur. Hepimizin güvenli ve huzurlu yaşamının teminatı olan bu kurumun harbe hazırlığı iç siyasete malzeme de yapılamayacak kadar değerlidir. Türk Silahlı Kuvvetlerinin harbe hazırlık seviyesi ve caydırıcılığı konusunu da biraz daha açmak istiyorum. Yanı başımızda şahit olduğumuz Rusya-Ukrayna savaşı bize göstermiştir ki kâğıt üzerindeki gerçekler ile harp ortamının gerçekleri çok farklı olabilmektedir. Bu savaştan askerî personelimizin alacağı askerî taktik ve stratejik dersler olmalıdır. Örneğin bu yeni durum ışığında Türk Silahlı Kuvvetlerinin personel sayısı ihtiyacı 2,5 cephede aynı anda savaşacak şekilde öğrenilen gerçeklerle güncellenmelidir. Rusya tarafından bir haftalık planlanmış bir hareket bugün ikinci yılını doldurmuş ve Rusya bu bölgesel savaşa günlük 800 milyon dolar, senelik ise 292 milyar dolar harcar duruma gelmiştir. Savaşlar bir kere başladığında öngörülemez maliyetlere gebedir. Bu sebeple, Silahlı Kuvvetlerimizin harbe hazırlık seviyesi ve caydırıcılığı savaşların başlamadan önlenmesinde kritik bir önemi haizdir. Bunun artırılmasındaki en önemli unsurlardan biri envanterimizin yerlilik oranıdır. Biz ordumuzu güçlendirmeye yönelik savunma sanayisinde bu zamana kadar atılan adımları parti olarak görmezden gelmediğimizi her fırsatta söylemekteyiz. Nitekim, bu hususta çalışan firmalardan yatırımcılara, mühendislerden işçilere daha iyilerini yapabilmeleri için, ülkemize daha katma değeri yüksek savunma teknolojileri kazandırabilmeleri için vereceğimiz partilerüstü desteği de önemli buluyoruz. Malumunuz savaş uçağı

temininde problemler yaşamaktayız ve ayrıca caydırıcılık için satın aldığımız S-400 sistemlerinin yaptırım baskısı nedeniyle genel hava güvenlik şemsiyesi altına entegre ederek kullanamıyoruz. Bu hususta cevaplanması gereken şunlardır: Uçak filo gücümüzü artırmak için sistematik devlet aklıyla hazırlanmış kısa, orta ve uzun vadeli planlar mevcut mudur? Geliştirmekte olduğumuz yerli ve millî savunma sistemlerimizin ne zaman tam anlamıyla kullanmaya başlayabileceğiz? Ayrıca, uzun süredir nihayet erdiremediğimiz yerli, millî tank projemizde son durum nedir? Kara Kuvvetlerimizde bundan kaynaklı bir zafiyet oluşmakta mıdır? Örneğin, Suriye ve Irak bölgelerine sevk edilen zırhlı ve mekanize birliklerimiz diğer bölgelerimizde harbe hazırlık seviyemizde bir zafiyet yaratmış mıdır? Bunların bizlerle paylaşılmasını önemli bulmaktayız.

Yine, değinmek istediğim diğer önemli nokta, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ve genel, Türk devletinin geleneksel kara, deniz ve hava alanları dışındaki egemenlik alanlarından olan siber alandaki harbe hem altyapı hem de doktrin olarak ne kadar hazır olduğudur. Bilindiği üzere siber alan bugün kara, hava ve deniz gibi egemenliğimizin olduğu bir alandır. Bu alan Amerika, Rusya ve Çin gibi önde gelen ülkeler tarafından savaş sahası olarak kullanılmaktadır. Ayrıca, bu konuda NATO tarafından müttefiklerine kılavuz olacak standartlar da oluşturulmuştur. Biz Millî Savunma Bakanlığının sorumluluk alanının gerekli yasal düzenleme ve mevzuatlarla siber alanı da içerecek şekilde güncellenmesi, Türk Silahlı Kuvvetlerinin doktrin, organizasyon ve altyapı olarak kara, hava, deniz ve siber alanlarda müşterek harekât yapabilme kabiliyetine ivedilikle kavuşturulması gerektiğini düşünüyoruz.

Kıymetli hazırun, ordumuzun en önemli görevlerinden biri hudut güvenliğini korumaktır. Bu konuda da Türk ordusu diğer konularda olduğu gibi üstüne düşeni en iyi şekilde yapmaktadır. Ancak orduların taktik başarısı onlara verilen siyasi, stratejik hedeflerdeki hataları örtmeye yetmez. Nitekim, Türk Silahlı Kuvvetlerinin hareket amacını siyasi irade belirlemektedir. Türkiye Cumhuriyeti bugün mülteci kampına dönmüş durumdadır. Ülkemizde her millettten, her anlayıştan, bize uygun olmayan kültürlerden pek çok sığınmacı bulunmaktadır; bu hem ekonomimize hem sosyal doku ve demokratik yapımıza ciddi zarar vermektedir. Bu konu Cumhuriyet tarihimizin en önemli, en tehlike yaratacak beka konusu hâline gelmiştir. Bir an önce geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler ile diğer tüm kaçak sığınmacılar ülkelerine geri gönderilmelidir. Yasal sığınmacıların da gönderilmesi için her türlü çalışma yapılmalı, uluslararası hukuka da uygun yollar bulunmalıdır. Bu konuyla ilgili çok kapsamlı bir çalışma olan İYİ Parti Millî Göç Doktrini'nden referans olarak faydalanılması yerinde olacaktır.

Bir ordunun başarısının birçok unsuru vardır, bunların en önemlilerinden biri de onun emir komuta yapısıdır. Bilindiği gibi, 15 Temmuz ardından yayınlanan Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Genelkurmay Başkanlığı Cumhurbaşkanından alınıp Millî Savunma Bakanına bağlanmış, Genelkurmay Başkanı makamına atanmak için kuvvet komutanlığı yapma şartı kaldırılmıştır. Ayrıca, Genelkurmay Başkanlığı ile kuvvet komutanlıkları da ayrı ayrı Millî Savunma Bakanlığına bağlanmıştır. Burada hiyerarşik bir sıkıntı olduğu görülmektedir çünkü Genelkurmay Başkanlığı açısından, aynı makam üzerinde iki ayrı makamın emir ve talimat verme yetkisine sahip olması, karışık bir durum olmasının yanında, askerî teamüllere de aykırı bir durumdur. Genelkurmay Başkanlığının nasıl harp hazırlığı yapacağı belli değildir. Anayasaya göre Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlarının Komutanı olan ve savaşta Başkomutanlık görevini Cumhurbaşkanı namına kullanan Genelkurmay Başkanının, kuvvet komutanlıklarını barış şartlarından itibaren her an savaşa hazırlayabilmesi için kuvvet komutanlıklarının doğrudan Genelkurmay Başkanına bağlanmasını, teamüller gereğince de Genelkurmay Başkanı makamına atanmak için kuvvet komutanlığı yapma şartının yeniden yürürlüğe konulmasını önemli görüyoruz. Bugün içinde bulunduğumuz düşük yoğunluklu harp ortamında bu zafiyet açıkça görülmeyebilir ancak -Allah korusun- konvansiyonel bir harp durumunda bu, açıkça ortaya çıkabilme riski yüksek bir durumdur.

Diğer önemli bir konu ise, askerî okul ve askerî hastanelerin yeniden açılması hususudur. Bilindiği gibi, 15 Temmuz sürecinde alelacele çıkarılan bir kararnameyle Türk Silahlı Kuvvetlerine kurmay subay yetiştiren harp akademileri, harp okulları ve astsubay meslek yüksek okullarının kaynağını teşkil eden askerî liseler ve astsubay hazırlama okulları kapatılmış, söz konusu askerî eğitim ve öğretim kurullarının yerine Millî Savunma Üniversitesi kurulmuştur. Böylece, Osmanlı döneminde kurulan ve Genelkurmay Başkanlığı kuruluşunda TSK'nin kurmay subay ihtiyacını karşılayan, orduya subay ve astsubay yetiştiren iki yüz yıllık kurumların varlığına son verilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri ve NATO ülkelerindeki örneklerinin aksine, lider personel yetiştiren bu kurumların başlarına askerî nosyona sahip olmayan sivil rektörlerin Türk Silahlı Kuvvetlerinin köklü gelenek ve teamüllerine rağmen atanması; onlara yıllar süren eğitim, başarı ve liyakat sonucu ancak elde edilebilecek general rütbesiyle muamele edilmesi bizleri derin endişelere sevk etmektedir. Sivil üniversite ve personelin askerî eğitim kurumlarında daha fazla entegre edilmesi belli alanlarda büyük katkılar sağlayabilir ancak var olan köklü teamül ve gelenekler hafife alınmamalıdır. Bunların terk edilmesi rütbe, terfi, tayin gibi konularda askerlerin liyakatlerini artırmaktan ziyade, siyasilerden medet ummaya sevk ederek ordunun siyasallaştırılmasına yol açar. Ordunun siyasallaştırılması siyasi kliklerin, tarikat ve cemaatlerin ordu içinde yapılanmasıdır. Tarihimizde bunun neden olduğu iki önemli olay biliyoruz: Biri Balkan Harbi, diğeri 15 Temmuzdur ve ne yazık ki hatadan ders alınmazsa tarihin tekrerrür etme gibi bir huyu vardır. Birinci Balkan Harbi'nde kışlaya siyaset girdiği için doğru düzgün ordusu bile olmayan milletlere yenildik. Savaşçı Türk milletinin yapılan hatalarla ne hâle geldiği Balkan Savaşı'nda görülmüştür. Balkan Harbi'nde bu zafiyeti gören ülkeler bizi ittifaklarına istememiş, bu yüzden yanlış tarafta savaşa girmemizin asli nedeni olmuştur. Ordunun içine siyasetin girmesi sonucu altı yüz yıllık devletimiz sona ermiş, sonrasında yine ordumuzdan, yine harbiye eğitimi almış bir bozkurt çıkmış “Ya istiklal ya ölüm!” diyerek Türk devletini tekrar ayağa kaldırmıştır. Özetle, askeri siyasallaştırarak, orduya siyaseti sokarak tek başaracağımız şey, Türk devletini güvenlik zafiyetine sokmak olur. Yine tarikatlar, cemaatler yahut başka siyasi klikler orduya girdiğinde ise 15 Temmuzda olduğu gibi, başımıza tekrar bombalar yağacağını tahmin etmek hiç de zor değildir.

Ayrıca ordusu ve askeri olan her ülkenin askerî sağlık sistemi bulunmaktadır ama bizde bu sistem 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrası bozulmuştur. GATA ve askerî hastaneler Sağlık Bakanlığına devredilmiştir. Bu konuda çalışma olacağı söylenmişse de hâlen somut bir adım gelmemiştir.

Askerî sağlık sisteminin en önemli görevi arasında, cephede savaş esnasında ilk müdahaleyi yapacak personeli yetiştirmektir ki bu personelin yaralanan askerlere ilk müdahaleyi yapmanın yanında, yaralı hakkında kritik kararları alma sorumluluğu da vardır. Bugün bu konuda nasıl bir zafiyet yaşadığımızı, orada görev yapan personel yakinen görmektedir. Üç yıl önce askerî doktor sayısı 2.043'tü, emeklilik ve istifalardan sonra şu an ne kadar olduğu bilinmemektedir. Ancak bildiğimiz bir gerçek vardır, Türkiye'ye modern tıbbı getiren, köklü bir geçmişe sahip bu kurumun tarihî hafızası ve kurumsal kapasitesi yok olmayla karşı karşıyadır. Tamamen yok olmadan bu konuda somut adım atılmalı, Sağlık Bakanlığına devredilen Gülhane Askerî Tıp Akademisi Hastanesi başta olmak üzere; askerî hastaneler, TSK Rehabilitasyon ve Bakım Merkezi, askerî dispanserler, revirler ve benzeri sağlık birimleri Millî Savunma Bakanlığına bağlanmalıdır.

Türk Silahlı Kuvvetleri içinde subay, astsubay, uzman çavuş, uzman jandarma ve sivil memurların mali ve sosyal haklarında ve çalışma şartlarında iyileştirme yapılması yönünde talep ve beklentiler bulunmaktadır. Özellikle astsubaylara yıllardır söz verilmesine rağmen tutulmayan sözler artık yerine getirilmelidir. Emekliliklerine yansıtacak ve emekli astsubayları da kapsayacak şekilde makam, görev tazminatı verilmelidir.

Ayrıca, ülkemiz uzun yıllardır terör örgütleriyle mücadele etmiş, ülkemizde vatani hizmetlerini yerine getirirken terör örgütleriyle girilen çatışmalarda yaralanan ve sayıları 20 bini bulan asker ve polisimiz en az yüzde 40'ın üzerinde uzuv kaybı olmadığı gerekçesiyle yasal olarak malul gazi kabul edilmemekte, sosyal hak ve yardımlardan yararlanamamaktadır. Bunun yanında, 15 Temmuz darbe girişimi sırasında yaralanan kamu görevlileri ve sivillere yaralanma derecesine bakılmaksızın “gazi”lik ünvanı verilmiştir, bu da gaziler arasında büyük bir eşitsizlik ve adaletsizlik yaratmıştır. Aynı durumdaki kişilerin farklı hukuki düzenlemelere tabi tutulması açık bir şekilde Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırıdır. Ülkemize ve kamu güvenliğine karşı yönelen her türlü saldırıya karşı şehit olmayı göze alarak müdahale eden, bu uğurda yaralanan ve aynı zamanda kamu görevlileri olan askerlerimize sahip çıkmanın sosyal devlet olmanın da bir gereği olduğu asla unutulmamalıdır. Biz, kahraman Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının ve emeklilerinin, şehit ve gazilerimizin vatan millet uğruna verdikleri mücadelenin, verdikleri emeğin maddi karşılığının olamayacağını, bununla birlikte, hayatlarını kolaylaştıracak adımların atılmasının uygun çalışma şartlarına, yeterli mali ve sosyal haklara kavuşmalarının gerekli olduğuna inanıyoruz. Bu yüzden, tüm askerî personeli kapsayacak, sorunlarını çözecek bir kanunun hazırlanmasının gerekliliğini çok önemle öneriyoruz.

Yüce Allah ordumuzu hep var etsin, gücünü hep artırsın diyoruz. Tekrar Millî Savunma Bakanlığı bütçesini desteklediğimizi söylüyoruz, bu bütçenin hayırlı olmasını temenni ediyoruz ve başarılarınızın devamını diliyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Türkeş Taş, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.16

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 15.39****BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ****KÂTİP ÜYELER: Asu KAYA (Osmaniye), Rümeyza KADAK (İstanbul)**

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 34’üncü Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

VII.- DİSİPLİN CEZASI İŞLEMLERİ

1.- Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik’e, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi’ye sarf ettiği bazı sözler nedeniyle iki birleşim için Meclisten geçici çıkarma cezası verilmesi

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, görüşmelere geçmeden önce bir önceki oturum sırasında Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik’in sarf etmiş olduğu sözlerle İç Tüzük’ün 161’inci maddesinin birinci fıkrasının 3 numaralı bendi kapsamında bir milletvekiline hakaret fiili işlenmiş olduğundan Meclisten geçici olarak çıkarma cezası gerektirmektedir. Bu nedenle Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik’e İç Tüzük’ün 163’üncü maddesi uyarınca Meclisten geçici olarak iki birleşim çıkarma cezası verilmesini teklif edeceğim. Sayın Sakik savunma yapabilir yahut başka bir milletvekili savunma hakkını kullanabilir.

Sayın Sakik burada mı, savunma yapacak mı? Yok.

Başka bir savunma talebi de yok.

O yüzden, Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik’e İç Tüzük’ün 163’üncü maddesi uyarınca Meclisten geçici olarak iki birleşim çıkarma cezası verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Sakik’i, Genel Kuruldaysa lütfen dışarıya davet ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Ceveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI (Devam)

1) Millî Savunma Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, şimdi söz sırası Milliyetçi Hareket Partisi Grubuna aittir.

İlk söz, Antalya Milletvekili Abdurrahman Başkan’a aittir.

Sayın Başkan, buyurun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHPGRUBUADINAABDURRAHMANBAŞKAN (Antalya) – Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin değerli milletvekilleri, Kıymetli Bakanlarımız, Değerli Bakan Yardımcılarımız, kıymetli bürokratlar; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun, Nükleer Düzenleme Kurumunun, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun 2024 yılı bütçeleri üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce Meclisimizi ve televizyonları başında bizleri izleyen aziz Türk milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamın hemen başında, Pençe-Kilit Operasyonu bölgesinde şehit olan Piyade Teğmen Eril Alperen Emir’e Allah’tan rahmet, kederli ailesine ve aziz Türk milletimize sabır ve başsağlığı diliyorum; ruhu şad, mekânı cennet olsun.

Ayrıca, dün Genel Kurul konuşması sonrası kürsüde rahatsızlanarak hastaneye kaldırılan ve tedavisi devam eden Saadet Partisi Kocaeli Milletvekili Sayın Hasan Bitmez’e de acil şifalar diliyorum.

“Arkasında olmasaydı şanlı bir mazi, bu milletten çıkar mıydı bir büyük gazi?” diyen, vefatının 48’inci yılında, büyük Türk milliyetçisi, Türkolog, yazar, şair, düşünür ve öğretmen Hüseyin Nihal Atsız’ı Gazi Meclisimizde minnet ve saygıyla anarak sözlerime başlamak istiyorum.

Güneş büyüklüğüyle, sıcaklığıyla, ısıısıyla, enerjisiyle kadim Türk tarihinin en asli unsurudur. Aynı zamanda, Türk milletinin hayatının merkezinde olması ve bilimsel açıdan da dünyanın en büyük enerji kaynağı olduğu için Türk milleti her zaman güneşi tuğ olarak kabul etmiştir ve bu yüzden Oğuz Kağan “Yurdum ırmaklarla, denizlerle dolsun/Gökteki güneş ise yurdun bayrağı olsun/İlimizin çadırı yukarıdaki gök olsun/Dünya devletim olsun, halkım da çok olsun.” diye dua etmiştir. İşte, bu dua bir anlamda günümüzde Türk devlet aklının jeopolitik ufkunu oluşturmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) bünyesinde 2023 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla elektrik piyasasında ön lisans hariç 2.658, doğal gaz piyasasında 361, petrol piyasasında 12.906, LPG piyasasında 11.155 ve yeni kurulmuş olan şarj hizmeti piyasasında 141 lisanslı gerçek ve tüzel kişi bulunmaktadır. Elektrik piyasasında verilen lisanslar kapsamında özel sektörün kurulu güç içerisindeki oranı yüzde 67,3 olup bu oran yaklaşık 71.238 megavat kurulu güce tekabül etmektedir. EPDK'nin faaliyete başladığı ilk günlerde 28 bin megavat düzeyinde olan toplam elektrik üretim kurulu gücü günümüz itibarıyla 106 bin megavatı geçmiştir. Bu rakamın yüzde 55'ten fazlasını yenilenebilir enerji kaynaklarımızın oluşturması ülkemizin geleceği adına son derece önemlidir. Yine, ayrıca 2023 yılında devreye alınan kurulu gücün yaklaşık yüzde 77,3'ünü hidroelektrik, rüzgâr, biyokütle, güneş gibi yenilenebilir enerji kaynakları oluşturmaktadır. Temmuz 2020 tarihi itibarıyla başvuruları EPDK tarafından alınmaya başlanan birden çok kaynaklı üretim tesislerinden rüzgâr ve güneş enerjisine dayalı yardımcı kaynak ünitelerinin kurulabilmesi amacıyla bu zamana kadar TEİAŞ tarafından toplam 3.492 megavat kapasite tahsis yapılmış olup bu kapasitesinin 396,3 megavatını işletmeye almıştır. Diğer yandan, Temmuz 2019 tarihinden günümüze kadar rüzgâr enerji santrallerinin kapasite artışları için yaklaşık 4.200 megavat kapasite tahsis edilmiş olması da diğer bir başka önemli husustur.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin bölgesel bir doğal gaz ticaret merkezi olma hedefi doğrultusunda kurulan ve büyümeye devam eden Organize Toptan Doğal Gaz Satış Piyasasında işlem gören gerek günlük gerekse haftalık ürünlerde 2023 yılı sonu itibarıyla 8,17 milyar metreküp doğal gaz ticarete konu edilmiş ve buna karşılık 45,3 milyar TL'lik bir işlem hacmi oluşmuştur. Vadeli Doğal Gaz Piyasası 1 Ekim 2021 tarihinde devreye alınmış ve piyasada vadeli işlem kontratları sunulmaya başlanmıştır. 2023 yılında yerli gazımızın da piyasaya arz edilmesiyle birlikte Türkiye organize gaz piyasaları Avrupa'da kendi ülkesinde üretilen, gazın uluslararası, ticarete konu edildiği az sayıdaki gelişmiş gaz ticaret merkezlerinden biri olma yolunda büyük bir adım atmıştır. Atılan bu adım neticesinde gerek uzun dönemli doğal gaz sözleşmeleri ve spot boru gazı ithalatı aracılığıyla, gerekse doğal gaz depoları ve yüzer LNG terminalleriyle doğal gazda kaynak çeşitliliğini sağlamış ve doğal gaz talep eden tüm tüketici grupları için kesintisiz bir doğal gaz arzını garanti altına almıştır. Ayrıca hayata geçirilen tüm bu düzenlemeler ve yapılan doğal gaz yatırımları ülkemizin doğal gaz ticaret merkezi olması hedefine ciddi bir katkı sunmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi partimizin nükleer enerji vizyonunu parti programında "Nükleer enerji üretim teknolojisine sahip olmak öncelikli hedeflerimiz içerisinde olup enerji arz güvenliğinin sağlanması için nükleer santraller kurulacaktır." demiştir. Diğer taraftan "Ülkemizin bilim ve teknolojinin her kademesinde kullanılabilecek, ileri teknolojileri kapsayan, hassas nükleer teknolojiye sahip olması sağlanacaktır." ifadeleriyle net bir şekilde tanımlanmış olup nükleer enerji üretimi alanındaki araştırma ve proje geliştirme faaliyetlerinin ülkemizin kalkınmasının lokomotif olma potansiyelini taşımakta olduğunu da vurgulamaktadır.

Değerli milletvekilleri, hepimizin malumudur ki dünyada enerji kaynaklarına olan ihtiyaç her geçen gün artmakta ve bu husustaki çalışmalar çeşitlilik göstererek devam etmektedir. Ülkemizin yaşadığı enerji krizi ve yaklaşan kış mevsimi dolayısıyla Almanya Başbakanı Olaf Scholz'un ve Ekonomi Bakanı Robert Habeck'in bu yıl tamamen sona erdirilmesi planlanan nükleer santralleri yeniden canlandırmanın seçenekler arasında olduğunu belirtmesi nükleer enerjinin önemini bir defa daha dünya kamuoyunun gündemine getirmiştir. Yine son yıllarda enerji sıkıntısı yaşayan bir başka ülke olan Fransa'da yeni nesil nükleer enerji reaktörlerinin inşasına 2027'den önce başlanacağı açıklanmıştır. Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemiz de bu gelişmeleri yakından takip etmekte, kendi bünyesinde araştırma ve geliştirme faaliyetlerini hızla sürdürmektedir.

Nükleer enerji, doğal gaz, madencilik gibi faaliyet alanları arttıkça çevre temizliği ve güvenliği gibi hususlar da hiç şüphesiz beraberinde gündeme gelmektedir. Doğayla çatışmadan, güvenlik zafiyeti oluşturmaktan, insan sağlığını tehlikeye atmadan, ucuz, ulaşılabilir ve sürdürülebilir güvenli enerji kaynaklarını Türk milletinin hizmetine sunma gayreti çabalarını önemsiyor ve benimsiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK) temiz hidrojen üretimi teknolojileri, depolama ve sıvılaştırma teknolojileri, yakıt hücresi teknolojileri, karbon yakalama, karbon kullanım ve faydalı ürüne dönüştürme teknolojileri ve karbon depolama teknolojileri olmak üzere nükleer ve maden araştırmalarında son derece önemli çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalar kapsamında proton hızlandırıcı tesisinde Ge-68/Ga-68 radyoizotop jeneratörü için Ge-68 üretilmesi projesi ile nükleer tıp araştırmaları ve tıbbi görüntüleme alanında kullanılan ⁶⁸Ga'nın ana radyoizotopu Ge-68'in ticari ölçekte üretilmesi amaçlanmış, bu amaçla hedef hazırlama, ışınlama, radyokimyasal ayırma aşamalarının rutin üretime hazır hâle getirilmesi için çalışmalar yapmaya devam etmektedir.

Yine, ayrıca florinasyon yöntemleriyle nadir toprak ve uranyum elementinin ayrıştırılması ve UF₄ ve ThF₄ üretimi kapsamında nükleer enerji teknolojilerinin ülkemiz menfaati doğrultusunda kullanılmasında ihtiyaç duyulacak nükleer yakıt çevrimi teknolojilerini edinmek ve yakıt çevrimi faaliyetlerinin yerli imkânlarla sağlanmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Söylediğim şeyler çok tekniktir ama Türkiye'nin dünyayla aynı seviyede çalışmalar yaptığını göstermek adına bu kelimeleri sizlerle paylaşmaktayım.

Yakın Yüzey Bertaraf Tesisi Saha ve Tasarım Çalışmaları Projesi kapsamında ülkemizde Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Planı'nda ortaya konan radyoaktif atık envanteriyle Türkiye'de hâlen inşaatı devam eden ve yapılması planlanan diğer nükleer güç santralleri projeleri sonucu oluşacak olan çok düşük, düşük ve orta seviyeli radyoaktif atıkların çevreye zararsız şekilde konuşturulup uzun dönem yönetilebilmesi için kurulması planlanan tesise yönelik çalışmalar da yürütülmektedir.

Bunların yanı sıra SESAME X ışını, Türk Demet Hattı Projesi kapsamında Türk kullanıcılarının öncelikli olduğu tıp, biyoloji, kimya, polimer, uzay ve savunma sanayisi, metalürji, kültür varlıklarının korunması ve ilaç sanayisi gibi birçok sanayi kolu ve bu konular üzerine çalışan üniversitedeki akademisyenlerin yararlanabileceği bir demet hattı ve deney istasyonunun kurulma çalışmaları devam etmekte olup bu alandaki açığın bir an önce kapatılması da önemlidir.

Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun (TENMAK) bu çalışmaları bize gösteriyor ki nükleer sadece “enerji” demek değildir, nükleer enerji gerek tıp gerek tarım ve daha birçok teknoloji alanında ülkemiz için zaruri bir ihtiyaçtır. Örneklendirecek olursak ülkemizin nükleer ve radyolojik güvenliği için Radyasyon Erken Uyarı Sistemi Ağı 2 (RESA-2) geliştirilmesi projesi kapsamında günümüz teknolojik gelişmelerine uygun olarak 7/24 gama radyasyonunu ölçen, ölçüm ve verilerini kendi belleğinde saklayan, istenen durumlarda ölçüm verilerini telefon hattı, internet veya GPRS üzerinden merkeze aktarabilen, merkezden kontrol edilebilen, alternatif olarak güneş paneliyle beslenebilen bir RESA-2 probu geliştirilmesi ve ön üretim yapılarak seri üretim aşamasına getirilmesi ve bu çalışmaların sürmesi bizden sonraki nesillerin bu alanda yapacağı çalışmalar için çok büyük bir önem taşımaktadır.

Değerli milletvekilleri, nükleer ve ileri teknolojilerin tarımsal uygulamalar faaliyeti kapsamında steril böcek tekniğiyle ülkesel biyolojik mücadele çalışmalarına yönelik ışınlama, böcek üretimi çalışmalarına devam edilmesi ve geliştirilen mutant buğday hatlarının ticari zarara neden olan hastalıklara yönelik tolerans performanslarını belirlemek üzere testler sürdürmesini bir ziraat mühendisi ve bir sanayici olarak desteklediğimi de bu kürsüde ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın bu bölümünde Milliyetçi Hareket Partisi ve Cumhuriyet İttifakı'nın son beş yılda gerçekleştirdiği bazı enerji politikalarına değinmek istiyorum. Son beş yıllık süreçte Türkiye'nin ilk nükleer santral tesisi Mersin Akkuyu'da kurulmakta olup yakın zamanda elektrik üretimine geçmesi de planlanmaktadır. Enerji teknolojilerinde güneş paneli, batarya, rüzgâr türbini alanında önemli yatırımlar bu beş yılda yapılmıştır.

Türkiye, son yıllarda 4 sondaj gemisi ve 2 sismik araştırma gemisiyle hidrokarbon kaynakları arama ve çıkartma alanında güçlü bir filoya sahip hâle gelmiştir. Eskişehir'de havacılık, savunma ve uzay sanayisi ile biyomedikal gibi alanlarda kullanılan 694 milyon ton nadir toprak elementi de keşfedilmiştir.

Millî enerji ve maden politikası çerçevesinde 2019 yılında temeli atılan ve başta savunma sanayisi olmak üzere birçok alanda kullanılacak olan Türkiye'nin ilk bor karbür tesisi 19 Mart 2023 tarihinde açılmıştır. Türkiye'nin çatıda yapılan en büyük güneş enerjisi projesi Gaziantep'te, çöp gaz elektrik üretim tesisi Balıkesir'de ve Avrupa'nın en büyük hibrit güneş enerjisi santrali Bingöl'de 2002 yılında açılmıştır.

Türkiye kurulu enerji gücünde 103 bin megavattı aşmış, yenilenebilir enerji üretiminde Avrupa'da 5'inci, dünyada 12'nci sıraya çıkarılmıştır. Gövde yüksekliğiyle ülkemizde 1'inci, dünyada 5'inci olan Yusufeli Barajı ve Hidroelektrik Santrali hizmete açılmıştır. Elektrik desteğinde 2,1 milyon hane olan kapsam 4,1 milyon haneye çıkarılmıştır.

Yeşil büyüme stratejisi çerçevesinde yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimine ağırlık verilerek güneş ve rüzgâr enerjisi yatırımcılarına yüzde 30 oranında vergi indirimiyle altı yıl boyunca sigorta prim ve işveren hissesi desteği sağlanmıştır.

Meskenler ile tarımsal sulamada kullanılan elektriğin KDV'si yüzde 18'den yüzde 8'e düşürülmüştür. Meskenlerdeki düşük tarife sınırı da günlük 8, aylık 240 kilovatsaate yükseltilmiş; elektrikte kademe uygulaması ticarethane statüsündeki aboneleri de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Ticarethane statüsündeki elektrik abonelerinin günlük 30, aylık 900 kilovatsaate kadarki tüketimi olan ilk dilimine yüzde 25 indirim uygulanmaktadır. Mesken abonelerinde doğal gaz kullanımının yüzde 80'i, KOBİ'lerin doğal gaz kullanımının yüzde 69'u, mesken abone elektrik kullanımının yüzde 60'ı sübvansede edilmektedir. Yapılan bu sübvansiyonlar cari açığın da en önemli sebeplerindendir. Cemevlerini de kapsayan ibadethanelerde kullanılan doğal gazda 1 Ocak 2023 tarihi itibarıyla yüzde 42,73 indirim yapılmış, ayrıca sanayi kuruluşlarının da kullandığı elektrikte yüzde 16, elektrik üretiminde kullanılan doğal gaz fiyatında yüzde 12,73 indirim sağlanmıştır. Isınma yardımı alan hanelere verilen desteklere doğal gaz desteği de dâhil edilmiş, Doğal Gaz Tüketim Desteği Programı'yla 544 bini aşkın haneye 402 milyon TL destek verilmiştir. BOTAŞ tarafından 1 Mart 2023 tarihi itibarıyla sanayiye, elektrik ve üretim santrallerine satılan doğal gaza yüzde 20 indirim uygulanmıştır. Nükleer Düzenleme Kurumu ile nükleer enerji işletmelerinin yasal altyapısı oluşturulmuş, nükleer enerji alanındaki işletmelerin ve devletin sorumluluklarına ilişkin yasal çerçeve de çizilmiştir. Kendi alanında Avrupa'nın en büyüğü olan Silivri Doğal Gaz Depolama Tesisi açılmıştır.

Yine, Türkiye'nin yüzde 100'e yakın yerlilik oranına sahip ilk rüzgâr türbini yakın zamanda elektrik üretimine başlayacaktır. Yerli ve millî enerji atılımı kapsamında Türkiye'nin ilk, Avrupa ve Orta Doğu'nun tek entegre güneş paneli fabrikası açılmış olup üretilen panellerin kurulmaya başlandığı Konya Karapınar GES uzaydan görülebilecek ve 2 milyon kişinin elektrik ihtiyacını da karşılayacak kapasitededir. İnşallah, bundan sonraki süreçte Milliyetçi Hareket Partisi ve Cumhuriyet İttifakı olarak, millî enerji politikalarımızı hayata geçirmeye devam edeceğimizi ifade ederek Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi'nin 28 Kasım 2023 tarihli grup toplantısındaki şu ifadelerini bir

kez daha hatırlatmak istiyorum: “‘Önce ülkem ve milletim, sonra partim ve ben’ kavrayışıyla, ‘Her şeyden önce Türkiye’ anlayışıyla huzur olacağız, ufuk olacağız, müjde olacağız, teselli olacağız, kudret olacağız, kuvvet olacağız, çözüm olacağız, şifa olacağız ve her insanımızın elinden tutup Kızıllema’ya mutlaka vasil olacağız.” Sayın Genel Başkanımızın bu sözlerinden yola çıkarak ben de diyorum ki: Türk milliyetçiliği, Tuna’da abdest alıp Meriç’te tehlikeli düşlere niyet etmek ve Urumçi’de, Tebriz’de, Halep’te, Musul’da, Kerkük’te, Beyrut’ta ve Gazze’de kıyama durmaktır.

Sözlerime burada son verirken Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Alparslan Bayraktar nezdinde Bakan Yardımcılarımıza ve ülkemizin dört bir köşesinde millî enerji politikası için gece gündüz çalışan tüm Bakanlık personelimize emekleri için teşekkür ediyor, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın 2024 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum. Yüce Meclisimizi ve televizyonları başında bizleri izleyen aziz Türk milletimizi bir kere daha saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

İkinci söz, Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı’ya aittir.

Sayın Kaşıkçı, buyurun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Sayın Başkan, Değerli Bakanlarım, kıymetli milletvekilleri; Enerji Bakanlığı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Yüce Meclisi ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında bölücü hain terör örgütü PKK tarafından şehit edilen kahraman askerimiz Piyade Teğmen Eril Alperen Emir’e Allah’tan rahmet diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bazı tarihî konuların son günlerde yeniden gündeme getirilmesi gayretlerinin farkındayız. Dün, verilen mücadelenin aslı ve kendisi tarih önünde netleşmiş ve karara bağlanmıştır. İstikbalimizi müdafaa için dün ortaya koyduğumuz irade, neticeleriyle tarihe mal olmuştur ancak hazin olan dün kapattığımız defterlerin açılmasını bugün dört gözle bekleyenlerin varlığı olmuştur. O yüzden şunu net olarak ifade etmek isterim ki: Şeyh Sait Musul ve Kerkük’ün ana vatana katılmasını istemeyen, Seyit Rıza da Hatay’ın mandacıların idaresinde kalmasını isteyen uluslararası güçlerin kullandığı aparatlardır. Musul ve Kerkük’ü bizden kopardılar ancak Hatay’ı sökemediler. Musul ve Kerkük’ün kaderinin de Hatay’ın kaderiyle birleştiği günleri bir gün görmeyi ümit ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cumhuriyetin 1’inci yüzyılını geride bıraktık. Enerji alanında da bir sayfayı kapatıp yeni bir sayfaya geçtik. Yeni yüzyıla nasıl bir enerjiyle girdiğimize ve geleceği nasıl planladığımıza geçmeden önce, bugüne iyisi ve kötüsüyle nasıl geldiğini sizlere izah etmeye çalışacağım. Sıçramaları ve kırılmalarıyla anlatmaya çalışacağım konu aslında bizim enerji hikâyemizi dolayısıyla Türkiye’nin enerjisini içinde barındıracaktır. Bakınız, geride bıraktığımız bir asırda beş yıllık kalkınma planları bizlere enerji alanında nereden nereye geldiğimizi nasıl anlatıyor? 60’lı yılların ilk yarısında Türkiye’de kullanılan enerjinin yüzde 54’ünün ticari olmayan kaynaklardan yani odun, tezek ve tarım artıklarından sağlandığı, toplam petrol ihtiyacının yüzde 20’sinin ancak ülke içindeki kaynaklardan karşılandığı, Türkiye’nin hidrolik enerji potansiyelinin büyük olduğu, bu enerjiden bugün için pek az yararlanıldığı, boş yere akıp giden bu büyük enerji kaynağından daha çok yararlanılması gerektiği, bu manada Fırat Nehri üzerinde hidroelektrik santrallerinin yapılması gerektiği, Türkiye’nin nüfusunun ancak yüzde 30,5’inin elektrikten yararlandığı ve elektrik işlerinin bir elden yönetilmesinde fayda olacağı konuşulmuş, tartışılmış ve 60’lı yıllarda karara bağlanmıştır. 60’lı yılların sonunda ise

süratle gelişen imalat sanayisi sektörünün bol ve ucuz enerjiye ihtiyaç duyduğu, hızla yükselen enerji talebini karşılamak için petrol ürünlerinin daha fazla kullanılması gerekeceği, doğal gaz kullanımında dünya memleketlerinin önemli bir yere geldiği, buna karşılık Türkiye’de henüz üretime elverişli tabii gaz rezervlerine rastlanmadığı, elektrik sektöründe organizasyon bozukluğu ve koordinasyon noksanlığının önemli bir problem olarak devam ettiği, enerji ihtiyacının karşılanmasında önceliğin su kaynaklarının geliştirilmesine verilmesi gerektiği, nükleer enerji kaynaklarından faydalanma imkânlarının araştırılarak nükleer enerji santralleri kurulmasına çalışılması gerektiği yine 60’lı yılların sonunda konuşulmuş, tartışılmış ve karara bağlanmıştır.

70’li yıllarda ise enerji hikayemiz şu şekilde seyretmiştir: Fert başına enerji tüketiminin petrol eş değeri olarak 62 yılında 453 kilogramdan 72 yılında 620 kilograma ulaştığı, ham petrol üretiminde durağan bir sürece geçildiği, bu sayede dışa bağımlılığın arttığı, elektrik enerjisinin üretim kaynaklarına göre dağılımının yıldan yıla büyük değişimler göstermiş olduğu, ancak toplam üretim içindeki hidroelektrik enerji payının planlı dönemin başında ve sonunda aynı kalmış olduğundan hedefin tutturulamadığı, 1971 yılının sonunda tüm sistemde 27 bölge santralinin faaliyette olduğu, elektrikli köy sayısının 1972 yılının sonunda 4.300’e ulaşmış olacağı, dünyada fert başına ortalama elektrik enerjisi tüketiminin 1.265 kilovatsaat/kişisi olduğu, bu değerın aynı yılda Türkiye için 219 kilovatsaat/kişisi olarak gerçekleşmiş olduğu, Dicle Nehri hidrolik potansiyelinden istifade imkânlarının araştırılması gerektiği, kalkınmanın gereksinim duyduğu ölçü ve kalitede enerjinin zamanında sağlanamamış olmasının ülke ekonomisini darboğaza soktuğu, Keban Santrali’nin devreye girmesiyle hidrolik enerji kullanımında bir sıçrama sağlanmışsa da enerji üretimi içindeki payının yüzde 12,8 dolayında kaldığı, 1977 yılının sonunda artan enerji talebinin ancak yarısının ulusal kaynaklardan üretilen enerji ürünleriyle karşılanabileceği, 1977 yılının sonunda ülkede elektriği olmayan 101 belediye yerleşim birimi bulunduğu konuşulmuş, tartışılmış ve karara bağlanmıştır. 80’li yıllarda ise enerji sektörünün ekonomik gelişmeyi destekleyici bir yapıya kavuşması gerektiği, enerji amaçlı yatırımlara ve yerli kaynakların üretim ve kullanımına ağırlık verilmesi gerektiği, birincil enerji kaynakları tüketimi içerisinde petrolün payının yüzde 44,6’yla en yüksek paya sahip olduğu, ülkede enerji kaynakları rezervi içinde önemli bir paya sahip olan linyitin enerji açığının kapatılmasında öncelikle değerlendirilmesi gerektiği, enerji üretiminin artırılmasında güvenilir ve ucuz kaynaklara öncelik verilirken yeni ve özellikle yenilenebilir enerji kaynaklarından kısa sürede yararlanmak üzere gerekli girişimlerin desteklenmesi gerektiği, doğal gaz alanında Trakya ve Çamurlu sahalarındaki arama ve değerlendirme çalışmalarının hızlandırılması gerektiği, yine konuşulmuş, tartışılmış ve karara bağlanmıştır.

90’lı yıllarda ise enerji politikaları boyut değiştirmiş ve bu süreçte şu meseleler tartışılmıştır: Petrol üretiminin 1991 yılında 4,5 milyon tonla tarihindeki en yüksek düzeye ulaştığı, böylece yerli petrolün toplam petrol arzı içindeki payının yüzde 20’ye yükseldiği ancak takip eden yıllarda bu gelişmenin sürdürülemediği ve petrol üretiminde tekrar gerileme sürecine girildiği, Mısır ve Kazakistan’da yapılan yatırımlardan olumlu sonuçlar alındığı, Azerbaycan ve diğer Orta Asya Türk devletlerinde ortak petrol üretimine yönelik girişimlerin devam etmesi gerektiği, büyüyen nüfusun ve gelişen ekonominin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak yapılması gereken yatırımlarda yetersiz kaldığı, özelleştirme çalışmalarından ve özel kesimden beklenen katkıların sağlanmadığı 90’lı yıllarda konuşulmuş, tartışılmış ve karara bağlanmıştır.

2000’li yıllarda ise enerji tasarrufundan, kaynak çeşitliliğinin artırılmasından, uzun vadeli doğal gaz alım sözleşmelerinden, yüzde 62 düzeyinde bulunan dışa bağımlılığın süreçte daha da artacağından, sürdürülebilir bir kalkınma yaklaşımı içinde ekonomik ve sosyal gelişimi destekleyecek, çevreyi en az düzeyde tahrip edecek yeni politikaların devreye alınması gerektiğinden, kişi başına enerji tüketimini

artırmak yerine 1 birim enerji tüketimiyle en fazla üretimin ve refahın nasıl oluşacağı yine tartışılmış, konuşulmuş ve karara bağlanmıştır.

Değerli milletvekilleri, kısaca, ülkemizin enerji alanındaki dönüşümünü sizlere ifade etmeye çalıştım. Bu vesileyle dünden bugüne Türkiye'nin enerjisinin artırılması yönünde gayret gösteren tüm hükümetlere, bakanlarımıza, bürokratlarımıza ve enerji ailemize şükranlarımı sunuyorum. Bugün ise enerji üretiminde dünyayla yarışabilir bir seviyeye geldiğimizi memnuniyetle ifade etmek isterim. Dün tartışılan konuların birçoğunun bugün hayata geçtiğini ancak daha alınacak çok fazla yolun da olduğunu ayrıca belirtmek isterim.

Türkiye Yüzyılı'nın kapısını araladığımız bugünlerde dünden bugüne nasıl geldiğini sizlerle az önce paylaştım, biraz da yarından bahsetmek istiyorum. Cumhuriyetin 2'nci yüzyılında enerji arzının sürekli, kaliteli, sürdürülebilir, güvenli ve katlanılabilir maliyetlerle sağlanması temel ilke olarak benimsenmiştir. Enerjide artan talebin karşılanmasında rekabete dayalı, mali açıdan güçlü, istikrarlı, şeffaf, öngörülebilir, tüketicinin korunduğu ve sürdürülebilirliği de dikkate alan, elektrik ve doğal gaz piyasasında rekabeti tesis edecek şekilde maliyet bazlı fiyatlandırma uygulamalarını benimseyen bir politikayla yolumuza devam etmekteyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kaşıkçı, sizden sonraki hatibin konuşma süresinin beş dakikasını sizin konuşma sürenize ilave ediyorum.

Buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Devamla) – Kamu tarafından işletilen santrallerin rehabilitasyonunun tamamlandığı, Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin devreye alındığı, Akkuyu'ya ek olarak 2 nükleer güç santralinin daha kurulumuna yönelik çalışmaların hızlandırıldığı, nükleer teknolojide dışa bağımlılığı azaltacak önlemlerin alındığı, linyit rezervlerimizin çevre standartlarına uygun şekilde elektrik enerjisi üretiminde daha fazla kullanıldığı, enerji verimliliği kazanımları ve orman varlığının artırılması gibi ilave tedbirlerle karbon salımının azaltılmasına dair önlemlerin geliştirildiği, doğal gaz arz güvenliğinin güçlendirildiği ve bu sayede doğal gaza erişimin daha da artırıldığı, doğal gaz yer altı depolama kapasitesinin 10 milyar metreküpe çıkarılması yönündeki çalışmaların hızlandırıldığı, doğal gazda kaynak ülke ve güzergâh çeşitliliğinin artırılması amacıyla LNG depolama ve gazlaştırma ünitesi gemisinin sayısının artırılması bizi bekleyen en önemli başlıklar olacaktır.

Yine, cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılında yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretiminin artırılması, daha verimli ve kendi enerjisini üreten binaların yaygınlaştırılması, akıllı şebeke uygulamalarının yaygınlaştırılması, elektrikte dış ticaretin artırılması için gerekli teknik altyapı ve piyasa altyapısının kapasitesinin artırılması en önemli çalışma alanlarımız olacaktır. İnşallah enerjide cumhuriyetin 2'nci yüzyılından ümitliyiz.

Bu vesileyle Bakanlığımızın bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Son söz olarak, geçen dönem de Türkiye Büyük Millet Meclisinde Enerji Bakanlığı bütçesi üzerine çok fazla konuşma yaptım. Geçen dönem daha çok Karadeniz'deki derin sondaj çalışmalarından bahsettim, Mersin'deki Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nden bahsettim, Eskişehir'deki nadir toprak elementlerinden bahsettim, Bandırma'daki bor karbür fabrikamızdan bahsettim. Şu an aklıma gelmeyen, Enerji Bakanlığının uhdesinde yürütülen birçok çalışmayı hem yerinde gördüm hem de Türkiye Büyük Millet Meclisinde, gururla, gelip burada anlattım. KİT Komisyonu toplantılarında genel müdürlerimize övgü eden milletvekillerinin daha sonra Genel Kurul çalışmalarında nasıl ikiyüzlü bir ruh hâline dönuştüğünü de burada defalarca seyrettim. Artık bunları anlatmaktan vazgeçtim, isteyen milletvekili

arkadaşımız varsa onları bu alanda yapılan çalışmaların direkt yerine, merkezine davet ediyorum. Buyurun, Mersin Nükleer Güç Santrali'ne beraber gidelim, orada -Rus mühendislerinden değil Türk mühendislerinden- nasıl bir inşanın yapıldığını yerinde görelim. Biraz önce nükleer güç tesisiyle ilgili burada eleştiren milletvekillerimiz de oldu, ben de kafasında bu manada bir kısım problemler yaşayan bir milletvekiliydim ama yerine gidip gördüğüm zaman, orada çalışan mühendislerden süreç hakkında bilgi aldığım zaman süreçte bize anlatılanların aslında yanlış olduğunu net bir şekilde gördüm.

Yine, Karadeniz'de doğal gaz çıktı mı, çıkacak mı; onlarca tartışma yaşandı bu Mecliste, onlarca tartışma; hayır, çıkmadı, çıkmayacak, çıksa da millet kullanamayacak. İşte, geçtiğimiz dönemde bu gazın nasıl çıktığını ve millî sisteme nasıl entegre olduğunu hep beraber gördük.

Yine, her birimizin bir zenginliği vardı bor. Borun katma değeri yüksek bir ürün hâline gelmesini herhâlde 85 milyon olarak hepimiz arzu etmiştik. İşte, Enerji Bakanlığımız bünyesinde borun nasıl karbüre döndüğünü, diğer ekonomik değeri yüksek ürünlere nasıl birer birer geldiğini, gelin Eskişehir'deki fabrikalarımıza, gelin Balıkesir Bandırma'daki fabrikalarımıza gidelim ve görelim ama gördükten sonra da lütfen gelip bunu başaran arkadaşlarımıza bir teşekkür edelim.

Son olarak da Sayın Enerji Bakanımız, aynı zamanda hemşehrimiz depremin ilk anında bölgedeydi, Hatay'daydı bizleri yalnız bırakmadı. Yine, depremin ilk günü saat 10.30'da İl Jandarma Alay Komutanlığına gittiğim zaman bizleri karşılayan Sayın Bakanım, kendisi buradalar, yaklaşık kırk gün Millî Savunma Bakanımızla -o dönem Genelkurmay Başkanımızdı- birlikte, beraber çalıştık, Hatay'da yaraların sarılmasıyla ilgili ellerinden gelen gayreti ortaya koydular. Ben, her iki Bakanımızın da gece gündüz, mesai mefhumu gözetmeden, Hataylıların yarasının sarılması için nasıl mücadele ettiğini gören bir kardeşiniz olarak da...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kaşıkçı, lütfen tamamlayın.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Devamla) – ...huzurlarınızda her iki Bakanımıza, Bakanlık çalışanlarımıza, özellikle Türkiye Petrollerine teşekkürlerimi sunuyor, Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kaşıkçı.

3'üncü söz, İzmir Milletvekili Tamer Osmanağaoğlu'na aittir.

Sayın Osmanağaoğlu, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Gazi Meclisi saygılarımla selamlıyorum.

Kıymetli Bakanlarım, kıymetli bürokratlar; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum, büyük Türk milletine de muhabbetlerimizi iletiyoruz.

Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın ilk bütçesi olan 2024 yılı bütçemizin devletimiz, milletimiz ve insanlık için hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Kıymetli milletvekilleri, Türk ve Türkiye Yüzyılı ülkümüze ulaşılmasında en önemli sacayaklarından biri de enerji alanında verilen bağımsızlık mücadelesinin kazanılmasıdır. Komşu coğrafyamızda sömürgeci zihniyetin akıttığı kan ve gözyaşı, uluslararası hukuku hiçe sayan sözde devletlerin açgözlülükleri, yeni enerji hatları için on binlerce, yüz binlerce, hatta milyonlarca masumun kanının akıtılmasından geri durulmaması enerji bağımsızlığı mücadelemizin Türk milleti için ne denli önemli olduğunun somut bir delilidir. Elbette bu bağımsızlık mücadelesi sadece Türk milleti için değil, ahlak muhtevasının olmadığı, insan haysiyetinin katledilmesinin sıradanlaştırıldığı, maşerî cinnetin

hâkim olduğu bir dünya dayatan sömürgeci zihniyetin pençesinde kıvranan insanlık için de önemli ehemmiyet taşımaktadır.

Üzücüdür ki yıllardır bizim olan yer altı kaynaklarımızın milletimizin hizmetine sunulması ekonomik ve siyasi tartışmaların, akşam sohbetlerinin konusu olmaktan öteye geçememiştir. Ne var ki bugün verilen mücadele meyvelerini vermeye başlamış, petrol kaynaklarımız milletimizin hizmetine arz edilmeye başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin başarabilecekleri konusunda ısrarla olumsuz telkinlerde bulunanlar için, Türk milletinin aydınlık geleceğini karartmak için devamlı umutsuzluk aşılayanlar için üzücü de olsa bugün sadece Gabar Dağı'ndaki sahalarda günlük üretim 30 bin varil geçmiştir. Türk devletinin milletiyle sırt sırta verdiği mücadeleyi inatla itibarsızlaştırma gayreti taşıyanlar için tam bir hayal kırıklığı olsa da bugün Karadeniz doğal gazında üretim kapasitesinin 4 milyon metreküp seviyesine ulaştığını, yıl sonunda ise bu oranın 7 milyon metreküpe ulaşması için gayret gösterildiğini gururla paylaşmak isterim. Yeri gelmişken, bir teşekkürü ve takdiri, hakkı olan kıymetlerimize, tarihî kavgamızda ülkelerimizi bayraklaştıran enerji kahramanlarımıza göndermek isterim. Gece-gündüz demeden aylarca evlatlarından, sevdiklerinden ve sevenlerinden ayrı kalmak pahasına yer altı kaynaklarımızı milletimizin hizmetine sunmak için çalışan ve bugün haklı gururu en çok hak eden mühendislerimize, teknisyenlerimize ve tüm enerji ordusuna şükranlarımı sunuyorum. Bilinmelidir ki bu yolda atılan her adım cumhuriyetin 2'nci yüzyılında asra vurulan en önemli mihurdur. Mesuliyet ahlakıyla, sonu gelmeyecek bir keşif aşkıyla kucağında yaşadığımız çağı Türk asrı yapacak inanç da bu adımı atanlarda ziyadesiyle mevcuttur. Bu gelişmeleri küçümseyenler vardır, olmaya devam edecektir, atılan adımları hor görmeye çalışanlar, görmeyi ve görülmesini istemeyenler elbette vardır ve olmaya da devam edecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, tamamlayalım sözlerimizi.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (Devamla) – Dün bulunan doğal gaza “yalan” diyenler, Gabar'da petrol bulunduğu buna “uydurma” diyenler, petrolün olmadığını, olsa da çıkartılmayacağını iddia edenler hâlâ hatıralarımızdadır. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin “Türkiye'nin karşısında toparlanan husumet ve huşunet cephesi” olarak tanımladığı bu cephenin yalanla yoğrulmuş sözleri hâlen kulaklarımızdadır. Bunlara diyeceğimiz şudur ki bildiğinizi okuyun, biz iman ve kararlılıkla Türk ve Türkiye Yüzyılı yolculuğumuza devam edeceğiz; insanımızla, milletimizle el ele.

Ben bu duygu ve düşüncelerle, bakanlıklarımızın bütçelerinin Türkiye ve Türkiye Yüzyılı'na hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Osmanağaoğlu.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına son söz Konya Milletvekili Konur Alp Koçak'a aittir.

Sayın Koçak, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA KONUR ALP KOÇAK (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesi hakkındaki görüşlerimizi ve kanaatlerimizi sizlerle paylaşmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, Gazi Meclisi ve bu Mecliste bizler aracılığıyla temsil edilen aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Dün burada, bu kürsüde, bir rahatsızlık geçiren Kocaeli Milletvekilimiz Hasan Bitmez Bey'e acil şifalar diliyorum.

Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı bütçesinin yaklaşık 440 milyar lira olarak öngörölmüş olmasını yerinde bulduğumuzu belirtiyor, bu birleşimin sonunda yapılacak oylamada kabul oyu kullanacağımızı şimdiden ilan etmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, devletlerin vatandaşlarına korkudan uzak ve insan haysiyetine yaraşır bir hayat sunabilmesinin ön şartlarından biri egemenliği altında bulunan topraklarda yaşayan tüm bireylerin güvenliğini temin edebilmesidir. Bunu sağlayacak en önemli araçlardan biri ise etkin, güçlü ve caydırıcı bir güvenlik teşkilatıdır. Bu açıdan bakıldığında, Türk Silahlı Kuvvetlerinin daha etkin ve hızlı hareket edebilen, imkân ve yetenekleri her gün gelişen, yüksek teknolojiye ayak uyduran, silah, mühimmat, araç ve gereç tedarikinde yurt dışı kaynaklara bağımlılığı her geçen gün biraz daha azalan, saygın bir ordu hâline gelmiş olması millî güvenliğimizin temini açısından bizlere umut ve güven vermektedir. Sınırlarımızın dâhilinde ve ötesinde millî menfaatlerimizin korunması için bir yandan terör örgütleriyle diğer yandan da hasmane tavırlar sergileyen ülkelerle mücadele eden, ambargolara, tehdit ve baskılara boyun eğmeyen ve şehadetlerle sınansa dahi yılmayan, yıkılmayan Türk ordusunun kahraman mensuplarına şükranlarımızı ve minnettarlığımızı ifade etmek isterim. Bu vesileyle, ülkemizin ve milletimizin bölünmez bütünlüğünün muhafazası için şehadet şerbeti içen tüm Emniyet ve ordu mensuplarımıza Allah'tan rahmet niyaz ediyor, gazilerimize sağlık, mutluluk ve uzun ömürler diliyorum.

Değerli milletvekilleri, güvenliğin tesis edilemediği bir ortamda adaletten, özgürlükten, demokrasi ve insan haklarından söz etmek elbette ki mümkün değildir. Dolayısıyla her devletin egemen olduğu sınırlar içerisinde yaşayan her bir vatandaşın hakkını, hukukunu, huzur ve güvenliğini koruyabilmesi gerektiği tartışmasız bir gerçektir. Ne var ki yurt içinde huzur ve güvenliğin tesis ve temini, yurt dışında da siyasi ve askerî açıdan aktif olmayı gerekli kılmaktadır. Komşularımızda yaşanan istikrarsızlık, terör örgütlerinin bölgemizde hâlen faal olması ve tüm uyarılarımıza rağmen sözde müttefiklerimizin hâlâ bu terör örgütlerini destekliyor olması gibi gerçekler savunma ve güvenlik kurumlarımızın sınır ötesinde de yaşananlara müdahil olmasını gerekli kılmaktadır. Unutulmamalıdır ki Türkiye kendisine muazzam jeostratejik avantaj sağlayan coğrafi konumunun beraberinde getirdiği risklere de maruz kalmaktadır. Ülkemiz bölgesel ve uluslararası alanda artan güvenlik tehditleriyle karşı karşıyadır. DAESH/PKK ve PKK'nın Suriye'deki uzantısı olan PYD/YPG gibi terör örgütleri komşu ülkelerdeki kaotik ortamın en başta gelen müsebbibi olmayı sürdürmektedir. Bu terör örgütlerinin varlığı yetmezmiş gibi binlerce kilometre uzaktan bölgemize gelen emperyalist güçler bu terör unsurlarını maşa olarak, piyon olarak kullanmakta, bölgemizde istikrarsızlığı körüklemekte, ülkemize yönelik tehditleri artırmaktadır. Bölgesinde istikrar ve huzur örneği olarak öne çıkan Türkiye, bilhassa FETÖ'nün hain darbe girişimi sonrasında artan terör tehdidinin önüne geçmek, Türkiye'yi Suriye ve Irak'a dönüştürme emellerini boşa çıkarmak amacıyla sınır ötesi askerî operasyonlar icra etmek durumunda kalmıştır. Bu kapsamda, ordumuz ilk olarak 2016 yılında Fırat Kalkanı Harekâtı'nı, ülkemizin güneyinde oluşturulmak istenen terör koridorunu parçalamak ve bölge halkını terör örgütlerinin zulmünden kurtarmak için 2018 yılında Zeytin Dalı Harekâtı'nı icra etmiştir. Bu harekâtlar başarıyla tamamlanmış olsa da bazı sözde müttefiklerin terör örgütlerine verdiği siyasi, askerî ve ekonomik yardımlar sebebiyle terör kaynaklı güvenlik sorunları bütünüyle sona erdirilememiştir. Ancak bu durum Türkiye'yi çaresiz ve eylemsiz bırakmamış, tam aksine yeni sınır ötesi operasyonları gündeme getirmiştir. Sınır güvenliğimize yönelik tehditlerin giderilmesinin yanı sıra 2011'den beri devam eden iç savaş yüzünden yerinden edilmiş milyonlarca Suriyelinin evlerine dönüşlerini sağlamak amacıyla 2019 yılında Barış Pınarı Harekâtı; Suriye'deki birliklerimizin güvenliğini sağlamak, Suriye rejiminin saldırılarıyla sınırlarımıza yönelecek kitlesel göçü önlemek ve bölge halkının güvenli geri dönüşlerini temin etmek amacıyla da

2020 yılında Bahar Kalkanı Harekâtı icra edilmiştir. Diğer taraftan, Irak'ın kuzeyindeki tehditlerin önüne geçebilmek için 2019 yılında başlatılan Pençe Operasyonları kararlılıkla sürdürülmektedir.

Burada vurgulanması gereken bir husus vardır ve o da şudur: Türkiye bu sınır ötesi harekâtları Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 51'inci maddesiyle tüm egemen devletlere tanınan meşru müdafaa hakkı kapsamında icra etmiştir.

Değerli milletvekilleri, bizim için, terör hangi bahaneyle, hangi amaç, hangi araçla yapılsa yapılınsın insanlığa karşı en ağır suçlardan biridir. Terörizm hiçbir şekilde, hiçbir zaman masum, haklı ya da meşru değildir. Terör örgütlerinin sözcülüğüne soyunanların demokrasi, insan hakları, hukuk ve adalet gibi ulvi kavramları dillerinden düşürmemesi ise son derece komik ve bir o kadar da ironiktir. İnsan haklarının en başında gelen yaşama hakkına bile tecavüz eden, masum sivilere yaşama hakkını bile çok gören terör örgütlerinin ve bu örgütleri destekleyenlerin insan haklarından ve demokrasiden dem vurması insan aklıyla alay etmektir. Teröre “terör”, teröriste “terörist” demek, terör örgütlerini ve teröristleri kınamak, insan onuru ve demokrasiye saygının bir gereğidir, bir insanlık görevidir. Tüm iftiralara, karalama kampanyaları ve algı operasyonlarına rağmen Türk Silahlı Kuvvetleri ordusunu “Peygamber ocağı” addeden aziz Türk milletinden aldığı kuvvet ve cesaretle terör örgütlerine karşı yürüttüğü amansız mücadeleden mutlaka zaferle çıkacak, ülkemizin ve milletimizin huzur ve güvenliğine yönelik her türlü tehdit ve tehlikeyi muhakkak bertaraf edecektir. Nitekim, kararlı bir şekilde yürütülen terörle mücadele politikaları sayesinde, 2023 yılı içerisinde etkisiz hâle getirilen terörist sayısı 2 bini aşmıştır. 24 Temmuz 2015'ten bugüne dek etkisiz hâle getirilen teröristlerin sayısı ise 40 bine yaklaşmıştır. Diğer yandan, PKK'nın yurt içindeki militan sayısı en düşük seviyelere inmiş, sadece bu yıl içinde 100'den fazla terörist güvenlik güçlerine teslim olmuş, örgüte katılım ciddi derecede azalmış, terör örgütünün finans kaynaklarından olan uyuşturucu ve silah kaçakçılığıyla mücadelede önemli başarılarla imza atılmıştır. Çaresizce saklandıkları inlerde ölümü bekleyen teröristler için artık hiçbir yer güvenli değildir. Terör belasının er ya da geç defedileceğinden, terörle mücadelede kesin ve kalıcı sonuç alınacağından hiçbir şüphemiz yoktur. MHP olarak Hükûmetimizin bu doğrultuda atacağı her adımı destekleyeceğimizden, Türkiye'nin geleceğini güvenceye alacak her karar ve girişime, her çetin imtihana hazır olduğumuzdan da hiç kimsenin şüphesi olmamalıdır.

Değerli milletvekilleri, sahada elde ettiğimiz başarılar ne kadar barizse millî güvenliğimizin temini noktasında başka ülkeler ya da ittifaklara güvenemeyeceğimiz de bir o kadar açıktır. Zira müttefik zannettiğimiz bazı ülkelerin günlük siyasi çıkarları uğruna, hem de güya savundukları ilke ve değerleri çiğneme pahasına terör örgütlerinin yanında durabildiği acı bir gerçektir. Türkiye'ye silah ambargosu uygulayan sözde müttefiklerin Türkiye'ye silah doğrultan terör örgütlerine binlerce tır dolusu silah hibe ediyor olması son derece düşündürücüdür, tam bir garabetir.

Türkiye'nin paydaşı olduğu F-35 projesinden çıkarılması ya da F-16 satın almak istediğimizde ABD Kongresinin direnciyle karşılaşmamız savunma ve güvenlik alanındaki alternatiflerimizi çoğaltmanın yanı sıra kendi imkân ve yeteneklerimizi artırmak zorunda olduğumuzu ortaya koymaktadır. Bu çerçevede kapasitesi ve saygınlığı giderek artan ordumuzun her gün yeni bir başarı öyküsü yazan savunma sanayimizden büyük güç aldığını da belirtmek gerekmektedir. Zira hem terörle mücadelede hem de Libya ve Karabağ'da elde edilen stratejik kazanımların ardında yerli ve millî teknolojiye dayalı savunma sanayimizin büyük payı olduğu inkâr edilemez bir gerçektir.

Yerlileştirme ve millileştirme politikalarımız sayesinde savunma sanayisinde dışa bağımlılığımızın son yirmi yılda yüzde 80'den yüzde 20'ye gerilemiş olması eşine az rastlanır bir başarı hikâyesi olmuştur. Yirmi yıl önce yüzde 80 dışa bağımlılıkla sadece 5,5 milyar dolar bütçeli 62 proje yürüten savunma sanayimiz, 90 milyar dolarlık proje hacmi olan 850 projeyi yürütür hâle gelmiştir. Bu hiç şüphe yok

ki takdire şayan bir gelişmedir. Savunma sanayimizin üretim miktarı, ciro su ve ihracatı ciddi derecede artmıştır. Yirmi yıl önce sadece 240-250 milyon dolar seviyesinde olan ihracatın bu yıl sonunda 6 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Sektörün ciro su şimdiden 12 milyar doları aşmış durumdadır. Savunma sanayisi ürünlerimizin ihraç edildiği ülke sayısı 170'e, ihraç edilen ürün çeşidi ise 230'a ulaşmıştır. Artık Türkiye kritik önem taşıyan savunma araçlarını ithal edebilmek için yabancı ülkelerin kapısını çalmak, büyük güçlerin rızasını almak zorunda değildir. Artık Türkiye uluslararası piyasada en büyük üreticilerle rekabet edebilen, hatta birçoğundan daha üstün nitelikli ürünler tasarlayıp üretebilen küresel bir oyuncu hâline gelmiştir. Dünyanın en büyük 100 savunma şirketi arasında ülkemizden 4 şirketin yer alması elbette ki gurur vericidir. Bu sayının çok daha fazla olması yönündeki temennimizin bir gün mutlaka gerçekleşeceğine inancımız tamdır.

Diğer yandan, savunma ve havacılık sektöründe faaliyet gösteren 3 bine yakın firmada 80 binden fazla kişi istihdam edilmektedir. Katma değeri yüksek ve teknoloji yoğun bir sektör olan savunma sanayimiz hem güvenlik ve asayişin temini açısından hem de ekonomik kalkınma ve refahımız açısından stratejik önem taşımaktadır. Savunma sanayimizin daha fazla desteklenmesi, bu çerçevede elektronik harp, uzay, uydu ve radar teknolojileri, ağ merkezli savaş, insansız hava araçları, güdüm ve kontrol teknolojileri, millî hava savunma sistemi, siber güvenlik gibi alanlardaki yatırımların ve AR-GE faaliyetlerinin artırılması, sektörde elde edilen teknik birikimin diğer sektörlerde kullanılır hâle getirilmesi, sektörde faaliyet gösteren firmalar ile kamu kurumları arasındaki iş birliği ve eş güdümün güçlendirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Savunma sanayimizin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi ve sektörde uzun yıllar çalışmasının sağlanması da sektördeki başarının sürdürülebilmesi için kritik önemdedir. Savunma sanayisi sektörünün sürdürülebilir büyümesini teminen savunma ekosistemi gelişmiş, alt ve üstyapı sorunu olmayan, ana yüklenici, alt yüklenici ve yan sanayi işlevini görebilecek firmaların yoğun olarak bulunduğu Konya gibi birçok şehrimizde savunma sanayisi ihtisas OSB'lerinin kurulması değerlendirilmelidir.

Sayın milletvekilleri, Türk Silahlı Kuvvetleri yurt savunmasının yanı sıra Birleşmiş Milletler, NATO, AGİT ve ikili anlaşmalar kapsamında Libya'dan Kosova'ya, Afganistan'dan Bosna Hersek'e, Katar'dan Somali'ye kadar birçok coğrafyada millî menfaatlerimizi korumakla yetinmemekte, bölgesel istikrara ve dünya barışına katkı sunmaktadır. Ancak ne yazık ki uluslararası güvenlik ve barışı korumakla mükellef olan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin içine düştüğü acziyet Filistin'deki gelişmelerle bir kez daha ifşa olmuştur. BM Güvenlik Konseyi ABD'nin vetoları sebebiyle işlevsiz hâle gelmiş, herkesin gözü önünde işlenen soykırıma engel olunamamıştır. Dünyanın aradığı huzur ve güvenlik ortamının Birleşmiş Milletlerin mevcut yapısıyla temin edilmesi mümkün görünmemektedir. Bu çerçevede partimiz Birleşmiş Milletlerin yapısı ve işleyişi dâhil her yönüyle reforma tabi tutulması gerektiğine inanmakta, Türkiye'nin BM Güvenlik Konseyinin daimî üyelerinden biri olarak uluslararası güvenlik ve barışın temini adına daha büyük roller üstlenmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu hedefimiz gerçekleştiği takdirde terörle küresel mücadele güçlenecek, daha adil, daha huzurlu bir dünya mümkün hâle gelecektir. Her türlü müttefiklik ilişkisinde haklara saygının ve karşılıklı faydanın esas alınması gerektiğine inanıyoruz. NATO ve benzeri uluslararası örgütler içinde yer alan ülkelerin ve bir bütün olarak uluslararası kuruluşların millî menfaatlerimiz, beklentilerimiz, hassasiyetlerimiz ve ihtiyaçlarımıza gösterecekleri saygı bu ülkelerle ve kurumlarla olan ilişkilerimizin seyrini şekillendiren temel kriter olacaktır. Bize göre, NATO'yla ilişkilerimiz ve İsveç'in NATO üyeliği hususu değerlendirilirken Türkiye'nin NATO'ya değil NATO'nun Türkiye'ye muhtaç olduğu gerçeği dikkatten kaçırılmamalıdır.

Değerli milletvekilleri, “Ölürsem şehit, kalırsam gazi.” şiarıyla hareket eden TSK personelinin canları pahasına ifa ettikleri görevin maddi karşılığını ölçmek bize göre mümkün değildir. Bununla birlikte, rütbesi, ünvanı, görevi ne olursa olsun tüm TSK mensuplarının ve emeklilerinin, şehit yakınlarının ve gazilerimizin daha müreffeh bir hayat sürdürmeleri gerektiğine inanıyoruz. Bu çerçevede, geçen dönemde partimizin de desteğiyle TSK mensuplarının mali ve sosyal haklarına ilişkin bazı düzenlemeler yapılmış, bazı talepler böylelikle karşılanmıştır. 28’inci Dönemde de ilave düzenlemelerin hayata geçirilebileceğini değerlendiriyoruz. Millî Savunma Bakanımız Sayın Güler’in, Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeler esnasında, binbaşların ve astsubayların tazminat sorununu çözmek üzere bir kanun teklifinin bu yıl sonu gelmeden Meclis Başkanlığına sunulacağını belirtmiş olmasından da büyük memnuniyet duyduğumuzu şahsına bildirmek isterim. Bu olumlu adımlara ilaveten şehit yetimlerinin tamamına istihdam hakkı verilmesi, uzman erbaşların kadroya geçirilmesi ve terörle mücadelede yaralanmış olmalarına rağmen malul sayılmayan gazilerimizin bu mağduriyetinin giderilmesini beklediğimizi de hatırlatmak istiyorum.

Sözlerime son verirken Milliyetçi Hareket Partisi olarak güvenlik güçlerimizin terör örgütleri karşısında yürüttüğü haklı ve meşru mücadeleyi sonuna kadar desteklediğimizi, demokrasi ve insanlığın azılı düşmanı olan terörle mücadelenin yurt içinde ve dışında aynı kararlılıkla devam etmesi gerektiğini, her zaman ve her yerde Mehmetçiklerimizin yanında olacağımızı bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Bu düşüncelerle, Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin ülkemiz ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, ordumuzu “Türk birliğinin, Türk kudret ve kabiliyetinin, Türk vatanseverliğinin çelikleşmiş bir ifadesidir.” sözleriyle tanımlayan cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk’ü rahmet ve minnetle anıyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Koçak.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, bir söz istemim vardı.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Danış Beştaş.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş’ın, Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı’nın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin ikinci tur görüşmelerinde MHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Teşekkürler Sayın Başkan.

MHP’nin hatibi Şeyh Sait’e yönelik yine hakaretamiz bir söylemde bulundu. Her şeyden önce Şeyh Sait ve Seyit Rıza Kürt halkının değerlerindendir, onlara hakaret edilmesine asla göz yummayız ve bunu sineye çekmeyiz.

Şeyh Sait’in de Seyit Rıza’nın da ne olduğu en çok devlet arşivlerinde ve kayıtlarında bulunuyor. Şeyh Sait, Seyit Rıza, İhsan Nuri, Şeyh Mahmut Berzenci, Celadet Bedirhan, İbrahim Heski, Kadı Muhammed, Mela Mustafa Barzani, Abdurrahman Kasımlı ve yakın dönem içinde Musa Anter, onlarca isim gibi, tarihteki birer hafızadır. O dönem Ankara’dan rahatsızlık ve... Daha birçok sebep var, bu kısa sürede anlatmayacağım ama mücadelenin, direnişin odağında da yine eşitsizlik vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, lütfen son sözünüzü alalım.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Yani açıkçası, Şeyh Sait’in destekçileri ve mücadelesi inanç ve kavim gözetmeksizin herkesin yer aldığı ve herkes için mücadele edilen bir süreçtir. Bugün hâlâ ne Seyit Rıza’nın ne Şeyh Sait’in mezar yerleri açıklanmıyor. Hakikaten, bu mezar yerleri -eğer devlet bir şey saklamıyorsa- neden hâlâ saklanıyor? Bunun cevabını vermeden onlarla ilgili söz kurmayın, kuramazsınız. Mezarlar neden saklanır? Ve Şeyh Sait üzerine söylenen uzun bir şiir var, bir üçlük söyleyeceğim: “...”(*) Bu, çok ünlü bir şiirdir Şeyh Sait üzerine söylenen, Diyarbakır burçlarını da anlatır. Uzun olduğu için bu bölümünü söyleyeyim: Şeyh Sait ve Seyit Rıza Kürt halkının hafızasıdır, değeridir. Onlara uzatılan dile karşı her zaman sözümüzü kurmaya devam edeceğiz. (HEDEP sıralarından alkışlar)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkanım...

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ’ın, Anayasa’nın 3’üncü maddesine göre devletin resmî dili Türkçe olduğundan Genel Kurulda resmî dilde konuşulması gerektiğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın Daniş Beştaş, siz de biraz önce Kürtçe ifadede bulundunuz, zaman zaman da bazı milletvekillerimiz Genel Kurulda benzer ifadelerde bulunuyorlar ve Divan olarak da sürekli hatırlatmalarımız oluyor, ben de tekrar etmek isterim: Anayasa’nızın 3’üncü maddesi “Devletin resmî dili Türkçedir.” diyor. Öte yandan, Anayasa’nızın 81’inci maddesine göre, milletvekilleri olarak hepimiz burada yemin ediyoruz yani ant içiyoruz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Kürtçe, yemine halel getirmez; Kürtçe konuşmak yemine halel getirmez; hırsızlık, talan, yemine halel getirir.

BAŞKAN – Onun son cümlesinde -daha doğrusu, son kısmında- geçen ibarelerde, orada da açık bir şekilde “...Anayasaya sadakatten ayrılmayacağıma; büyük Türk Milleti önünde namusum ve şerefim üzerine andıçerim.” diyoruz. O yüzden, Anayasa’mıza sadakatten ayrılmayacağımıza da yemin içtiğimize göre, burası da Genel Kurul ve resmî dil üzerinden konuşmak ve burada meramımızı resmî dil olan Türkçe üzerinden anlatmak doğru olandır.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Ama biz Anayasa’ya sadıgız, Anayasa Mahkemesi kararlarına uymayanlara sormak lazım.

BAŞKAN – Kürtçe zaten Türkiye’de bugün televizyonlarda -dün yoktu- radyolarda, her alanda serbest; insanlarımız özgürce kullanıyor, devletin kanalları da bu yayınları yapıyor ve burada herhangi bir sıkıntı yok.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Özgürce kullanamıyoruz.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) – Özgürce kullanamıyoruz.

BAŞKAN – Ancak resmî işlerde Türkçenin kullanılması Anayasa’nın amir hükmüdür; bu, hepimizi bağlar. Ben bunu hatırlatmış olayım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, ben de hatırlatmanıza...

BAŞKAN – Ama karşılıklı bir şeye girmeyelim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hayır, karşılıklı olmayacak.

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

BAŞKAN – Sadece bir hatırlatma yaptım. Bu hassasiyeti de herkesin göstermesini bekliyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, Anayasa elimde, izin verirsiniz ben de iki cümle edeyim.

BAŞKAN – Ama ben sadece bir not düştüm, bir uyarı yaptım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ama Sayın Başkan, bu her gün ikaz edilmeye başlandı, bizim de bir sözümüz var yani bunu söyleyelim müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Hayır, bir şey demedim Sayın Daniş Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hayır, ben de Anayasa’yı kendim yorumlamak istiyorum.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Anayasa yorumu açık bir akit değil, Anayasa mutlak bir hüküm.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Siz yorumladınız, bir de ben yorumlayayım. Ben yorumlamak istiyorum.

BAŞKAN – Ben yorumladım... Yorumu açık mı burası? Yorumu açık değil ama.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, Anayasa elimde.

BAŞKAN – Yani burası çok açık.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ama müsaade edin...

BAŞKAN – Anayasa’nın değişmez, değiştirilmesi teklif edilemez bir maddesi; yorumu açık bir madde değil.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Aynen öyle.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, müsaade eder misiniz, lütfen.

BAŞKAN – Size bir sataşma da yapmadık, herhangi bir şey de yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Hayır, sataşma diye konuşmuyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – E, hadi, buyur bakalım ama lütfen kısa olsun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- Erzurum Milletvekili Meral Daniş Beştaş’ın, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ben kendi ana dilimde bir şiirin üçlüğünü okudum diye bana Anayasa uyarısı yapılmasını büyük bir adaletsizlik olarak görüyorum.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Ben öyle görmüyorum, burada öyle değil; dışarıda tamam, evde tamam ama burada yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Benim ana dilim ya, benim ana dilim. (HEDEP sıralarından alkışlar) Bu Anayasa’nın başka bir maddesi de var Başkan. Yeminde diyor ki: “Hukukun üstünlüğü, demokratik ve laik cumhuriyet, toplumun refah ve huzuru, herkesin insan haklarından ve temel hürriyetlerden yararlanması...”

Biz bu ülkenin yurttaşı değil miyiz ya? Biz kendi ana dilimizle üç cümle kuramayacak mıyız, bir selamlama yapamayacak mıyız yani? Konuşmaların tamamını zaten Türkçe yapıyoruz, Anayasa’ya tabii ki uyuyoruz ama Anayasa’ya uymaktan söz edeceksek önce iktidardan başlayalım; Anayasa’yı kim ihlal ediyor, bunu tartışalım, bence özel bir gündemle bunu saatlerce konuşalım. Anayasa 3’e aykırı bir durum yok burada, ben bir şiir okuyorum; Obama gelip Mecliste konuştu ya, Anayasa’ya aykırı mıydı? Yani böyle bir şey olur mu? (HEDEP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki, Sayın Danış Beştaş, teşekkür ederim.

Sayın Bülbul, buyurun.

6.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul ’ün, Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş ’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Şimdi, tabii, bizi, burada, Türkiye Büyük Millet Meclisinde yani “Kürtçeden rahatsız olan insanlar, vatandaşlar, bu memlekette yaşayan insanlar” olarak göstermek büyük bir haksızlık olur. Bizim, memleketimizde Kürt kökenli kardeşlerimizin konuştuğu Kürtçeye, dillerine bu manada herhangi bir şeyimiz, sınırlama veya yasaklama düşüncemiz yok.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) – “Köken” demeniz bile rahatsızlık...

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) - Ancak burası Türkiye Büyük Millet Meclisi olduğu için, burada hâkim olan kurallar, kaideler doğrultusunda hareket edilmesi noktasındadır hassasiyet. Bunun üzerinden bir mağduriyet havası yaratılması, sanki Türkiye’de Kürtçe konuşulmasına karşıymışız gibi, buna karşı bir tavır sergiliyormuşuz gibi, Kürt kökenli kardeşlerimizin aklında bir soru işareti doğurmaya yönelik bu tarz ifadeleri doğru bulmadığımı ifade etmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, son sözünüzü alalım.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bir de Şeyh Sait ve Seyit Rıza meselesinde, efendim, olay kimsenin Kürtlüğü, Zazalığı vesaireliği meselesi değildir; tarihin kayıtlarına da geçmiştir bu. Daha yeni kurulmuş, ayaklarının üzerinde durmaya gayret eden Türkiye Cumhuriyeti’nin daha o dönemde Misakımillî sınırlarına kavuşmak için verdiği mücadele sırasında ülkemizin bazı bölgelerinde başlatılan isyan faaliyetleri, isyan faaliyetlerinin devamında yürütülen işgal faaliyetlerine karşı devletimizin ortaya koymuş olduğu bir tavidir. Bunun yanı sıra, tarihin kayıtlarına da geçmiştir; mahkeme zabıtlarında bizzat Şeyh Sait’in ifade ettiği meseleler, itiraflar da ayrıca kayıtlarda mevcuttur. Bu noktada, mesele, Türk devletinin kendi güvenliğini, asayişini ve düzenini koruma mücadelesidir.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, bir dakika sadece.

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, noktayı koyalım burada.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Ya, biz sataşmadık, bir şey yapmadık; fikrimizi söyledik.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Polemik yapmıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Karşılıklı bir sataşma yok, siz farklı bir görüş söylediniz, o da ayrı bir görüş söyledi. Lütfen...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ama gayet medeni bir tartışma yürütüyoruz farkındaysanız.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Fikrimizi söyledik, sataşma yok, bir şey yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, lütfen... Sayın Başkan...

BAŞKAN – Şimdi Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, biz ana dilimizi kullandığımız için bize şımarıklık yaftası yapıştırıldı.

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş... Sayın Danış Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Lütfen bu konuyu böyle geçiştirmeyin. Bir yandan “Ana dillerini bilmiyorlar.” diyorlar, diğer yandan “Şımarıklık yapıyor.” diyorlar; böyle bir gerçek yok.

BAŞKAN – Sayın Daniş Beştaş, şimdi...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Biz kökenli falan da değiliz, neysek oyuz ya! Türk arkadaşlarımız var, Kürtler var, Çerkezler var, Araplar var; bize bundan sonra “Kürt kökenli.” falan da demesinler.

BAŞKAN – Sayın Daniş Beştaş... Sayın Daniş Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ayrıca... Ama izin verin, bunu buradan söyleyeyim.

BAŞKAN – Şimdi, bak, bu tartışmayı burada noktalayalım. Bu tartışma sürekli her gün, her gün tekrarlanıyor zaten bir şekilde.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – E, ne yapalım?

BAŞKAN – Ama burada noktalayalım. Biz...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Çünkü Kürtler hâlâ bu ülkede eşit ve özgür yurttaş değil ki!

BAŞKAN – Herkes bu memlekette eşit ve özgür.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Değil, değil, Kürtler eşit ve özgür yurttaş değil.

BAŞKAN – Kürtler de eşit, Türkler de eşit, Araplar da eşit; Türk milleti bunun şahididir.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Değil, ben dilimi kullanamıyorum ya!

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Keldaniler var orada, onlar ne kullanacak?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Onlar da kullansın, ne olacak? Bir şiir okusun ya, bir şiir okusun, ne olacak?

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Olur mu öyle bir şey canım, olur mu öyle bir şey! Ya, burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, dışarıda ne konuşursan konuş ya, olmaz öyle bir şey ya!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Burada, bakın, Sayın Daniş Beştaş...

Evet, şimdi, ben...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, bir cümleyle kayıtlara geçsin: Şeyh Sait ve Seyit Rıza’yla ilgili resmî tarihin verdiği kayıtları hiç kimse kabul etmek zorunda değil.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Mahkeme zabıtları sabittir.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Tarih resmî ya da gayriresmî çeşitli şekillerde yazılır, varsanız -yani bunu iddia edenler- gelin tarihi bütün boyutlarıyla konuşalım.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – İngiliz kayıtlarını mı kabul edeceğiz!

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Uğur Mumcu’nun bu yöndeki kitabı açık.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – E, biz de size kitap önerelim.

BAŞKAN – Peki, herkesin görüşü kendisini bağlar, herkes sizin gibi düşünmek zorunda değil ama şunu ifade etmekte fayda görüyorum: Meclisin çalışmalarını hep birlikte, sükûnet içinde, Anayasa ve İç Tüzük hükümlerine göre yürütmemizde fayda vardır.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI (Devam)

1) Millî Savunma Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Bu nedenle, şimdi, bu turda sözlerini sarf etmesi için Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubuna geçiyorum.

İlk söz, Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan’a aittir.

Buyurun. (HEDEP sıralarından alkışlar)

HEDEP GRUBU ADINA ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, halkımızı selamlıyorum. “...”(*) (HEDEP sıralarından alkışlar) Durum böyle.

Millî Savunma Bakanı burada, biz de buradayız. Uzun yıllardır bu ülkede yaşanan sorunlar vardır, tabii ki burada şu an konuştuğumuz mesele de bununla bağlantılıdır, tarihseldir; bu Meclisin tarihinden de büyüktür, hepimizin yaşından da büyüktür. İki yüz yıldır bu coğrafyada bir mesele vardır ve bu mesele yakıcılığıyla devam ediyor. Bu mesele tabii ki çözülmelidir ama nasıl çözülecek? Ben Millî Savunma Bakanlığının bütçesine baktım; 2022, 2023, 2024; bütçe 2022’de 80 küsur milyar TL, 2023’te 182 küsur milyar TL, 2024’te 440 küsur milyar TL. Bu, aslında biraz Kürt meselesini derinden ilgilendiriyor. Adı “savunma bütçesi”, Savunma Bakanlığının bütçesi ama Kürt sorununu, Kürt meselesini derinleştirme bütçesidir. Tabii, Millî Savunma Bakanının kendisi buradadır, aslında bu sorunun ne kadar ağır, ne kadar derin olduğunu birçok kimseden de daha iyi bilmektedir. Çözüm nedir? Çözüm, F-16’ların restore edilmesi midir? Washington’a gidip Pentagon’un kapılarında F-35 mi talep etmektir? Obüsler, mühimmatlar ya da Rusya’ya gidip S-400’ler mi talep etmektir? Hayır, çözüm bu değildir. Bu nedir? Uluslararası güçlerin kuklası hâline gelmek demektir. Bizim her defasında söylediğimiz gibi çözüm burada olmalıdır, Ankara’da olmalıdır, Diyarbakır’da olmalıdır, Amed’de bu sorun çözülebilir.

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) – Çözümü silahla arama o zaman! Çözümü dağda arama o zaman!

İBRAHİM ÖZYAVUZ (Şanlıurfa) – Diyarbakır’da, Diyarbakır’da! Ne “Amed”i, Diyarbakır’da!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Nasıl çözülebilir? Halkın sofrasından alınacak lokmayla olmaz. Bu bütçeden, sadece Millî Savunma Bakanlığının bütçesinden bahsettim. Dolaylı güvenliğe harcanan; İçişleri Bakanlığına, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğine, MİT’e, Emniyet Genel Müdürlüğüne, Jandarma Genel Komutanlığına ve Sahil Güvenlik Komutanlığına bütçe ayrılıyor.

Değerli halkımız, bu sorun öldürmekle bitmez. Tabii ki burada partizan vekiller olabilir, tribünlerine buradan mesaj gönderenler olabilir. Bakınız, kırk yıldır -dile kolay- devam ediyor. Aslında, siz de bu meselenin nasıl çözüleceğini biliyorsunuz. Siz Hükûmetinizin karşısına çıkacaksınız, Cumhurbaşkanının yanına gideceksiniz... Bu mesele bir demokrasi meselesidir, bu mesele bir insan hakları meselesidir, bu mesele Kürt ulusunun ulus olmaktan doğan özgürlük meselesidir. Tabii ki siz bu durumu farklı noktalara çekiyorsunuz. Bu mesele eşitlik meselesidir, bu mesele diyalog ve müzakereyle çözümlür.

Bakınız, 15 milyar dolardan bahsediyoruz, Millî Savunma Bakanlığı... Halkın sofrasından aldığınızı silaha ve mühimmata, kana ve gözyaşına, ölüme yatırıyorunuz.

İBRAHİM ÖZYAVUZ (Şanlıurfa) – Güvenlik yoksa halk yoktur! Güvenlik yoksa halk yoktur!

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Terörizmle savaşıyoruz, teröristlerle!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Burada, Cumhurbaşkanı bir merminin fiyatından bahsediyor, Cumhurbaşkanı uzun yıllardır süren bu savaşın maliyetinden bahsediyor. Bu sorunu çözmek cesaret ister. Bu sorunu kendi sınırların içinde çözmek istiyorsan diyalogla çözersin Amerikan kapılarında değil, İngiltere’de değil, Almanya’ya gidip Almanya uçaklarını talep etmekle değil, Rusya’ya gidip S-400 almakla değil. Uluslararası güçlerin maşası olmaktan çıkacaksınız, kendi sorununuzla yüzleşeceksiniz. Kendi sorununuzla yüzleşerseniz bu sorunlar çözümlür.

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Uluslararası başaktör PKK’dır. PYD’ye gönderilen tüm silahları da...

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) – Maşa sensin, uluslararası maşa! Sensin uluslararası maşa!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Sayın Bakan, siz buradasınız. 90’lı yıllardan itibaren devletin savaş politikaları ve pratikleri daha da derinleşmiş, savaş çıkırından çıkmıştır. Bunlar sizin verilerinizde de vardır, 3 binin üzerinde köy boşaltılmış, 3 milyondan fazla insan yerlerinden edilmiş, 17 bin faili meçhul cinayet işlenmiş. Bu faili meçhul cinayetlerin içinde kimler var biliyor musunuz Sayın Bakan, Sayın Başkan? Bu Parlamentonun bir üyesi, Mehmet Sincar vardır; maalesef, faili meçhul bir şekilde dosya kapatıldı, katilleri de serbest bırakıldı.

Bakınız, Sayın Bakan, 1983’ten itibaren Kürdistan Bölgesel Yönetimi topraklarına, 2022’den itibaren Suriye’nin Rojava bölgesine birçok defa hava harekâtı yapılıyor.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Teröristlere yaptık, teröristlere.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Bir F-16’nın bir saat havada kalmasının maliyeti nedir Sayın Bakan, siz bunları daha iyi biliyorsunuz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Teröristlere yaptık onları; ora Irak toprağı, Irak.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Kürt sorunu bir terör ve terörizm meselesi değildir; açık söyleyelim, kırk yıldır bunu söylüyorsunuz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – 25 bin tır silah geldi, bir kelime söylediniz mi? 25 bin tır silah geldi, ağızınızı açtınız mı?

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Öncesi neydi? Kırk yıl öncesi, cumhuriyet ilk kurulduğunda Kürt meselesini şakılık ve eşkıyalık meselesine indirgediniz. Biz tabii ki bu sorunları diyalogla çözmekten yanayız. Tabii ki Kürtler her zaman diyalogu savunmuştur, Kürtler her zaman diyaloga gelmiştir; biz bunları konuşacağız.

KADEM METE (Muğla) – Sen Kürtler adına konuşmasana ya!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Tabii ki Kürtler adına konuşacağım, binlerin oyunu alıp buraya gelmişsiniz...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Kürtlerle problemimiz yok kardeşim, yok; Kürtler bizim canımız, canımız.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Diyarbakır Anneleri de Kürt, onların çocuklarını iste PKK’dan.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Sayın Bakan, bu arkadaşlar gençler, siyaseti fazla bilmezler, Cumhurbaşkanı 2013-2015 yılları arasında Millî İstihbarat Teşkilatının başında bulunan kişiyi heyet olarak İmralı Adası’na gönderdi, aslında o dönemki tespitler yerindeydi. Bu meselenin ulusal ve uluslararası bir mesele hâline gelmemesi için kendi sınırları içerisinde bu meseleyi çözmeye idrakine erişti ve bir adım attı; oraya gitti, bir heyet kuruldu.

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) – O yüzden mi Amerika’nın kapısında yattınız?

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Amerika’nın kapısına gidenler uçak peşinde olanlardır.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Amerika “Silah vermeyeceğim.” deyince karaları bağlayıp oturdunuz burada, Mecliste gördük o üzgün suratları, karaları bağlayıp oturdunuz.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Cumhurbaşkanı heyet kurdu, İmralı'ya heyeti gönderdi. İki yıl -siz askersiniz- iki yıl bu ülkede kan akmadı Sayın Başkan. İki yıl bu ülkenin bütçesinden, bu halkın sofrasından kana bütçe gitmedi.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Geçen dönem gördük burada karaların bağlandığını.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) – Tahammül edin, Kürt oradaki, Kürt; tahammül etmeyi bilin.

NİLHAN AYAN (İstanbul) – Biz de Kürt'üz, ne alakası var onunla onun? Ne alakası var, niye tahammül etmeyelim? Gel, şuradan davranışına, tarzına bak. Kürtlüğü temsil edemezsin o davranışınla.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Ne oldu? Göreceli bir diyalog zemini, bir ortam oluştu, ülkenin millî gelirinin en çok arttığı dönemdi; sakın ve huzurlu bir ortamı oluşturdu. Sonra ne oldu Sayın Bakan? Siz bir askersiniz, 2014 Ekimde, Millî Güvenlik Kurulu toplantısında ne karar aldınız? Çöktürme planı. Oturdunuz orada, hangi şehirlerden, hangi ilçelerden kaç bin tane insan göç ettirilecektir, hangi ilçeler boşaltılacaktır, kaç bin tane insan ölecektir; bunun hesabını 2014 Ekim Millî Güvenlik Kurulunda yaptınız. Cesaret, askerlik, dobralık, yeri geldiğinde çıkıp “Bu mesele böyle çözülmez.” demek; bu, korkaklık değildir; bu, çözüme adres göstermektir; bu, diyaloga gelmektir. 2014 Ekim Millî Güvenlik Kurulunun aldığı kararlar çözüm sürecinin altına dinamit koydu ve ülkeyi bu noktaya getirdi.

Siz bilirsiniz, 2015 Nisanından sonra çözüm süreci nasıl ortadan kalktı; şimdiye kadar bu ülkenin, fakir fukaranın, garibanın sofrasından alınan ekmekle nasıl şehirler bombalandı...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Teröristler bombalandı, teröristler!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – ...nasıl bu ülke bir kaosa götürüldü; siz bu işi çok iyi bilirsiniz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Teröristler bombaladı, teröristler! Karıştırma.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Bu ülkede, terör ve terörist olma arasında kıl payı bir fark vardır.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Hiç gerek yok, demagoji yapmana gerek yok, herkes biliyor, demagojiye gerek yok!

NİLHAN AYAN (İstanbul) – Kürt halkının en büyük düşmanı sizsiniz!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Bakınız, cemaatin eğitim kamplarından, şimdi burada oturuyor. (HEDEP sıralarından alkışlar) Cemaatin eğitim kamplarından buraya gelmiş, cemaatin eğitim kamplarında eğitim almış, okullarında eğitim almış. O eğitim kamplarının sahibi terörist olarak görülüyor ama cemaatin eğitim kampında eğitim alan, burada milletvekili olarak görülüyor.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Senin grubunda mı?

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) – Kim o? İsim versene, isim! İsim ver, isim, isim ver bakayım!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Onun için, ben diyorum, teröristlik kıl payıdır, yarın bir gün bilemezsiniz, kim terörist olur. Bu mesele, Sayın Bakan, terör ve terörist meselesi değildir, Kürt meselesi terörizmle ilişkilendirilemez. Bu meselede bütçeyi oraya ayırarak, milliyetçilikle, şahinlikle, ortamı gererek, vatan millet edebiyatıyla bu halkı yoksullaştırmaktan başka bir şey yapamazsın.

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) – Vatansızlar bilmez o edebiyatı, bilmez!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Kürtlerin üzerindeki faşizan tavırlarınızı bırakın! Kürtler üzerinde faşizan tavırlar sergiliyorsun! Bırakın bu faşizmi!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Aslında ben çözümden yanayım, partimiz çözümden yana. DEM Parti buradadır, müzakere partisidir, çözüm partisidir ve her şeye hazırdır. Çok şükür, alnımız açıktır...

AHMET FETHAN BAYKOÇ (Ankara) – Belli, alnınızın ne olduğu belli!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sen Kürtleri temsil etmiyorsun, istismar ediyorsun! Kürtleri temsil etmiyorsunuz, istismar ediyorsunuz!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – ...müzakereye var bu parti, çözüme var ama baş eğdirmeye, boyun eğdirmeye de Sayın Bakan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayın.

ALİ KIRATLI (Mersin) – Sırtını Kandil’e yaslayanlar bugün nerede bak da gör!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Agresifliğinizi anlıyorum, agresifliğinizi anlıyorum, durumunuzu çok iyi biliyorum.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Arkadaşlar, sessiz olun, Amerikan kuklası konuşuyor!

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – PKK köyleri basarken neredeydiniz? Hayvanlarını alırken insanların elinden neredeydiniz?

ÖMER ÖCALAN (Devamla) – Ne olursa olsun askerler belki sizden daha iyi bu işi bilir, bu işin gideceği nokta çözümdür, onurlu barıştır, ötesi de yoktur.

Halkımızı selamlıyorum. (HEDEP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki, ikinci söz, İstanbul Milletvekili...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, grubumuza...

BAŞKAN – Sayın Akbaşoğlu, mutabakat gereği görüşmelerin sonunda söz vereceğim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Görüşmelerin sonunda söz söyleyeceğimizi ifade etmek istiyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Tamam, o zaman istersiniz, o zaman bakarız.

Söz sırası İstanbul Milletvekili, Keziban Konukcu Kok’a aittir.

Sayın Konukcu Kok, buyurun. (HEDEP sıralarından alkışlar)

HEDEP GRUBU ADINA KEZİBAN KONUKCU KOK (İstanbul) - Değerli milletvekilleri, değerli halklarımız; Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun yaptıkları üzerine ve enerji politikaları üzerine söz almış bulunmaktayım.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu diğer düzenleme kurumları gibi neoliberal politikaların piyasacı anlayışının bir ürünüdür. EPDK, iktidarın tercih ve talimatlarını yerine getiren, elektrik tarifelerini iktidarın talimatları doğrultusunda hazırlayan bir yapıdır.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Doğrudur.

KEZİBAN KONUKCU KOK (Devamla) – “Doğrudur.” diyor oradan bir milletvekili. EPDK yani bir düzenleme kurumu iktidarın emirlerine göre yeri geliyor elektrik ücretlerini düşürüyor. Niye? Seçime yatırım yapıyor örneğin. Bu örnek onlara yeter.

Peki, yaklaşık yirmi yıllık süre boyunca Türkiye enerji sistemi ne hâle gelmiş bir ona bakalım. Tüm halkın malı, yılların birikimi sonucu kurulmuş olan çok büyük tesisler yağmalanmış. Vatandaşların kullandığı elektriğin fiyatı alım gücünün çok üstüne çıkmış, pahalı elektrik nedeniyle hayat pahalılığı artmış, enerji yoksunluğu ve yoksulluğu yaşanmış. Fosil yakıtlara bağımlılık devam ettiği için dışa bağımlılık devam etmiş. Diğer yatırımlarda olduğu gibi, enerji yatırımlarında da doğal, çevresel ve kültürel değerler dikkate alınmamış, tarım arazilerine, ormanlara, meralara, ören yerlerine enerji

tesisleri kurulmuş. Bakın, Akbelen Ormanlarında yöre halkının ve STK'lerin tüm itirazlarına rağmen katliam, ekolojik yıkım devam etmektedir. Ülkenin doğal gaz, petrol ve ithal kömüre bağımlılığı artmış, enerji ham maddeleri ithalatına ödenen tutar 100 milyar dolara yaklaşmıştır. Ülkenin tüm kamusal kaynakları, doğal ve kültürel varlıkları yandaş şirketlerin sınırsız yağmasına sunularak halkımız açlık sınırında yaşamaya mahkûm edilmiştir. AKP yönetiminin derdi halkın sofrası değil, dağıtım şirketlerinin kârı olmuştur. Elektrik ve doğal gaz borçlarını ödeyemeyen vatandaşların toplam borç miktarları sermaye gruplarına aktarılan kamu kaynaklarıyla kıyaslandığında çok düşük kalmasına rağmen vatandaş desteklenmemiş, karanlığa, soğuğa ve susuzluğa mahkûm edilmiştir. İnsanların faturalarını ödeyemediği için elektriği, suyu, doğal gazı kesilmiştir.

Bunlardan size sadece 2 örnek vermek istiyorum: 2011 yılında cebindeki son 6 lirayla odun almak isteyen, oduncunun bağışladığı 10 kilo odunla evine gelirken odunlar yağmurda ıslandığı için sobasını yakamayan Emine Akçay, soğuktan üşüyen çocukları ısınsın diye ellerine saç kurutma makinesini tutuşturan ve çaresizliğin acısıyla yirmi altı yıllık yaşamına son veren Emine Akçay. Bir diğer örnek, Hakkâri'de kaçak elektriğe karşı ordu-şirket iş birliğiyle yoksul köylülere VEDAŞ ve Jandarmanın sabah saat altı buçukta yaptığı ev baskınında maskeli, silahlı jandarmayı karşısında gördüğü için kalp krizi geçirerek hayatını kaybeden 5 çocuk annesi, 45 yaşındaki Fahriye Gürbüz. Bu örnekler size ne anlatıyor?

Bir de başımızda yaz saati uygulaması gibi bir bela var. 1973'ten bu yana hayata geçirilen bir yaz saati uygulaması vardı ve 2016'da son verildi buna. AKP'nin "tasarruf" diyerek idettiği kalıcı yaz saati uygulamasıyla özellikle kadınların ve çocukların can güvenliği garantisinin olmadığı bugünlerde milyonlarca insan karanlık kış sabahlarına mahkûm edildi. Emekçiler sabah işe giderken güvenlik kaygısı yaşıyor, aynı zamanda, bu durumda bu uygulamanın tek kazananı şirketler oluyor elektrik üretim ve dağıtım şirketleri. Uygulamanın başlamasıyla tüketim artmış olduğundan doğal olarak elektrik üretim şirketlerine daha fazla üretilip satıyorlar, dağıtım şirketleri daha fazla elektrik satıyor, üreticiler ve dağıtım şirketleri bu durumda çok büyük kârlar elde ediyor. Yaz saati uygulaması tamamen şirketler kârlarına kâr katsın diye maalesef, şu anda devam ediyor.

Peki, bizim alternatif enerji kaynaklarımız yok mu? Biz bu kadar pahalı tüketmek zorunda mıyız? Ekolojinin kırıma uğratıldığı enerji üretim yöntemlerine mahkûm muyuz? Bilim keşfetmiş, bilim biliyor, yeter ki biz halktan yana, kamudan yana enerji üretim olanaklarına, enerji üretim yöntemlerine bakabilelim; rüzgâr enerjisi, güneş enerjisi gibi enerji kaynaklarına yatırım yapabilelim; daha ucuz, yenilenebilir ve ekolojiyle uyumlu enerji üretim alanlarına yatırım yapabilelim.

Bize buradan çıkıp diyorlar ki "Hiç çözüm öneriniz yok, sürekli eleştiriyorsunuz, sizin çözüm öneriniz yok." Çözüm önerileri çok fazla aslında. Eğer biz enerji kaynaklarını rüzgâr, güneş enerjisi gibi enerjilerle elde edebilirsek, ekolojiyle uyumlu daha ucuz kaynaklara ulaşabilirsek... Ki şu anda bile, bu koşullarda bile insanların kullandığı enerji, insani kotalar dâhilinde ücretsiz olarak sunulabilir; bunun çok fazla ciddi olanağı var. Peki, kaynak nedir? Kaynak da çok nettir, zenginden daha fazla vergi almanız gerekiyor. Yüzde 600'lere varan... Yani holdingler kârlarını açıklıyorlar "Çok büyük kârlar elde ettik." diye. Koç açıkladı mesela en son "Yüzde 600'lere kadar kâr elde ettik." diye övünerek. Yüzde 600 kârların nasıl elde edildiğini de çok iyi biliyoruz da -emekçiler sömürülerek- ama işte, bu kâr eden holdinglerden daha fazla vergi alacağız, yollara, köprülere sunulan teminatları vermeyeceğiz, halka yatırım yapacağız, enerjiye yatırım yapacağız; insanlar bu koşullarda soğuğa, açlığa mahkûm edilmeyecekler.

Ben buradan son olarak emekçi halklarımıza seslenmek isterim. Yandaş şirketlerin büyütüldüğü, büyük holdinglerin vergi borçlarının bir çırpıda silindiği ama emekçilerin, yoksulların karanlığa

mahkûm edildiği bu yalan ve talan düzenine mecbur değiliz. İş cinayetine, kadın cinayetine, yaşam alanlarımızın talanına, yurtlarda asansörlerde katledilmeye karşı tedbir alınmadığı için, depremlerde toplu katliama karşı, yani bu sistemde sadece yaşayabilmek için, nefes alabilmek için dahi direnmemiz gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayın.

KEZİBAN KONUKCU KOK (Devamla) – Bu yalan ve talan düzenine karşı içinizdeki öfkeye sarılın. Öfkenizi kendinize, sınıf kardeşinize, diğer ezilenlere değil soygunculara yöneltin. Umutsuzluğa kapılmayın, biz varız, direniş var, dayanışma var. Çaresizliği umuda, acıyı öfkeye çevireceğiz. Bizden çalınanları, sizden çalınanları tek tek geri alacağız.

Teşekkür ederim. (HEDEP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Konukcu Kok, teşekkür ediyoruz.

Üçüncü söz, Mersin Milletvekili Perihan Koca Doğan’a ait.

Sayın Koca Doğan, buyurun. (HEDEP sıralarından alkışlar)

HEDEP GRUBU ADINA PERİHAN KOCA DOĞAN (Mersin) – Teşekkürler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen değerli halkımız; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum, merhabalar.

Önemli bir bütçe kalemini konuşuyoruz. Doğa, yaşam ve insanlık için yaşamsal bir bakanlık bütçesini konuşuyoruz bugün ancak ne yazık ki doğayı, yaşamı, canlıyı önceleyen değil, merkezinde ekokırım projelerinin olduğu, merkezinde ölüm projelerinin olduğu bir bakanlık bütçesini konuşuyoruz. “Nükleer” başlığı da bu projelerden bir tanesi.

Bildiğiniz gibi Mersin Akkuyu’da geçtiğimiz nisan ayında yani seçimlerin hemen evvelinde santrale nükleer yakıt çubukları getirilerek santral resmen nükleer tesis niteliği kazanmış oldu ve Akkuyu’daki süreç şu anda son aşamaya geldi, dün itibarıyla Nükleer Düzenleme Kurumu, Akkuyu’daki santralin ilk reaktörünün işletmeye alınması için gerekli izin alındığını sanki bir müjdeymiş gibi ilan etti yani bu izinle birlikte santral çalışma işlemlerine başlayabilecek.

Değerli milletvekilleri, değerli hazırun; Plan Bütçe Komisyonu görüşmelerinde de özel olarak ifade etmiştim, dile getirmiştim. Sürecin her aşamasında bizler gerçekten korkunç skandallarla karşı karşıya kaldık; ihmallerle, risklerle karşı karşıya kaldık ve karşı karşıya kalmaya da devam ediyoruz. Santralin bir an önce faaliyete geçmesi için çok ciddi işçi kıyımları yaşandı ve yaşanmaya devam ediyor; maliyetler düşün diye her gün işçiler zehirlendi, zehirlenmeye devam ediyor; kölelik koşullarında çalışan işçi kardeşlerimiz iş cinayetlerinde ölmeye, öldürülmeye devam ediyorlar ne yazık ki ve bu cinayet bizzat Nükleer Düzenleme Kurumu eliyle işleniyor.

Bakın, değerli hazırun, bu kurum her tehlike anında “Bir şey yok, oyuna devam.” niteliğinde açıklamalar yapıyor ve bugün bu kurumu konuşuyoruz. Biliyorsunuz, bu kurum, geçtiğimiz yıl bu zamanlarda Sao Paulo’dan gelen asbestli gemiye olumlu raporu vermişti ve “Sökülmesinde bir sorun yoktur.” diye buyurmuştu. Eğer ekoloji örgütleri tepki koymamış olsaydı, mücadele etmemiş olsaydı detaylı bir inceleme yapılmayacaktı ve bu gemi geri gönderilmeyecekti. Asbest yüklü bir geminin sökülmesinin yaratacağı olası bir tehdidi görmeyen, görmezden gelen, üstünden atlayan, onu örtbas etmeyi tercih eden bir Nükleer Düzenleme Kurumuna nükleer santral denetimi konusunda asla ve asla güvenemeyeceğimiz çok net ve açık bir şekilde ortadadır değerli hazırun. Kaldı ki hepiniz biliyorsunuz bu kurum hiçbir denetim ve hesap verme mekanizmasına tabi değil ve bugün bu kuruma, 2024

bütçesinde, 1 milyar 419 milyon 492 bin lira kaynak aktarılmasını konuşuyoruz. Birçok riski, birçok tehlikeyi, belirsizliği bağrında taşıyan projelerle ilgili Nükleer Düzenleme Kurumundan kamuoyuna verilmiş herhangi bir rapor, planlama ve program ne yazık ki henüz gelmiş durumda değil.

Örneğin, değerli hazırun, Akkuyu Santrali'nde santral faaliyete geçtikten sonra oluşacak olan atıkların nereye, ne yapılacağına dair herhangi bir veri yok, bu konuda çok ciddi belirsizlikler söz konusu. Etkileri binlerce yıl sürecek olan bu atıkların nereye depolanacağı yine belirsiz çünkü ortada rapor yok, veri yok ama bir sürü söylenti var, bir sürü duyum var. İşler ne yazık ki kulaktan kulağa söylentilerle işler vaziyette ve bu söylentilere göre bu atıkların Ankara'da depolanacağı söz konusu, Polatlı'nın bir nükleer atık merkezi hâline getirileceği söz konusu. Bizler merak ediyoruz, yurttaşlarımız merak ediyor, bu gizli projenizi Polatlı halkıyla da paylaşmayı düşünüyor musunuz? Bizlere, kamuoyuna bir plan, program, kurumsal bir açıklama yapma gibi bir niyetiniz var mı? Çünkü bizden gerçekleri gizliyorsunuz, saklıyorsunuz ama en ufak bir sızıntının, en ufak bir kazanın yaratacağı devasa yıkımın bedelini bizler hep birlikte yaşayacağız değerli arkadaşlar. Bunun bedelini halk ödeyecek, bunun bedelini memleketimiz ödeyecek, doğamız ödeyecek.

Yine benzeri bir skandali hatırlatmak isterim: Hemen seçim arifesinde birden Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'ni değiştirdiniz. Nükleer santraliniz yasal mevzuata uymayınca yasal mevzuatı rakamlarla oynayarak değiştirmeyi tercih ettiniz. Biliyorsunuz, yönetmeliğe göre denize tekrar deşarj edilecek olan soğutma suyu 35 derecelik sıcaklığı aşamazdı ancak siz bu maddeyi değiştirdiniz çünkü önümüzdeki yirmi yılda Akdeniz'de deniz suyu sıcaklığı yükselecek. Esasında bu yükselmenin santralin çalışmalarını durdurması gerekiyor, engellemesi gerekiyor çünkü uluslararası sözleşmeler de bu yönde ama siz tersi bir yerden bildiğinizi okumayı ve bu ölüm projesinde ısrar etmeyi tercih ediyorsunuz. Ben bir yurttaş olarak, bir milletvekili olarak gerçekten merak ediyorum ve sormak istiyorum: Siz rakamlarla oynayınca, rakamlar üzerinde keyfinizce manipülasyonlar yapınca felaket yaşanmayacak mı sanıyorsunuz gerçekten? Rakamlarla oynadınız diye fiziksel gerçekler, bilimsel gerçekler değişecek mi sanıyorsunuz? Sizler de esasında neyin ne olduğunu gayet iyi biliyorsunuz ama sermaye politikalarınız dolayısıyla bir avuç yandaş zengin etmek için bu ölüm projesinde ısrar ediyorsunuz.

Örneğin, bu yönetmelikle birlikte değerli hazırun, yandaş holding Cengiz yine sevindirildi, yine ihya edildi. Cengiz Holding bu yönetmelikle birlikte, artık deniz ve kıyı ekosistemini katlederken hiçbir engele takılmayacak. Gerçekten çok devasa bir katliamla karşı karşıyayız değerli milletvekilleri. Bakın, bu ölüm santrali için on yılda 10 milyon metrekare ormanlık alan yok edilmiş durumda, 10 milyon metrekare. Ne için yaptınız bu katliamı? Rus dostlarınız bizim memleketimizde kendi kontrollerinde nükleer santral kurup...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayın.

PERİHAN KOCA DOĞAN (Devamla) – ...size dolar bazında nükleer enerjiyle elde edilmiş elektrik satıp zengin olsunlar diye. Tüm dünyada terk edilen, terk edilmeye başlanmış bir enerji kaynağını ısrarla, inatla hayata geçirmeye çalışıyorsunuz ve öyle anlaşıyor ki iktidara geldiğiniz günden bu yana vaadinde bulunduğunuz, dünyanın en büyük 10 ekonomisine girme arzunuz gerçekleşmeyince emperyal heveslerinizi nükleer silah üretmek için geliştirmeye niyetindesiniz. Nükleer santral işletme amacının arkasındaysa alt emperyalist rüyalara girişerek bölgede nükleer silahı olan İran'dan sonra Türkiye'nin de bu silaha sahip olma hülyası var.

Bugün “Nükleer Düzenleme Kurumu” başlığı altında konuştuğumuz bu bütçe yeni bir Fukushima bütçesidir, yeni bir Çernobil bütçesidir, kıyım bütçesidir, savaş bütçesidir. Elbette biz bu yağma, yıkım ve savaş bütçesine “hayır” oyu vereceğiz.

Teşekkür ediyorum, saygıyla selamlıyorum. (HEDEP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Dördüncü söz, Hakkâri Milletvekili Öznur Bartin'e aittir.

Sayın Bartin, buyurun.

HEDEP GRUBU ADINA ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen başta cezaevindeki yoldaşlarımız olmak üzere bütün halklarımızı saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı söz konusu olunca Bakanlığın Kürt coğrafyasına yönelik, sömürüye dönük icraatları ister istemez dikkatimizi çekmektedir. Evet, kapitalist modernitenin, sömürge zihniyetinin gerçek yüzü kürdistanıdır. Cumhuriyetin 100'üncü yılına kadar Kürt kimliğine, kültürüne, coğrafyasına yönelik operasyonel iktidarlar hep devrede oldu. Bu coğrafya sömürge olarak görülmekte, kaynakları talan edilmektedir. Bu sömürü iktidarların ülkenin diğer bölgelerindeki kâr hırsından, rantçı yaklaşımlarından çok öte olup bir devlet politikası olarak süregeldi. Bu politikalarla aynı zamanda mekânsal bir denetim de amaçlandı. Örneğin, 1960'larda HES'lerle kürdistanındaki su kaynakları hedef alındı, 2000'li yıllarda ise militarist bir yaklaşımla güvenlik barajlarıyla devam edildi. Suyun doğal akışı bariyerlerle engellendi ve kadim halkların kültürü, tarihi, izleri suya gömülerek silinmek istendi. 12 bin yıllık Hasankeyf Ilısu Barajı'nın suları altında kaldı. Keban Barajı ile Murat Nehri çevresinde yüzlerce köy boşaltıldı, insanlar yerlerinden edildi. Botan Çayı'nın sadece Siirt sınırları içindeki kısmında 20'ye yakın baraj yapıldı, yetmedi, bölgedeki her ağaç hedef alındı. Cudi'de, Dersim'de, Bingöl'de, Hakkâri'de, Diyarbakır'da ormanlık alanlar kasti yangın veya ağaç kesimleriyle yok edilmek istendi. Asker ve korucuların kontrolünde kesilen bu ağaçlar mangal kömürü olarak piyasaya sürüldü.

Değerli milletvekilleri, Cudi'de sadece ağaç kıyımı yapılmadı, bütçesi görüşülen Bakanlığın bünyesindeki Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, bölgenin her taşına, her karışına maden ruhsatı açmış, Cudi'nin yüzde 96'sı maden sahası olarak projelendirilmiştir. Benzer şekilde, seçim bölgem Hakkâri'nin neredeyse tamamı maden sahası olarak ruhsatlandırılmıştır, insanların oturdukları evin yeri dahi maden şirketlerine açılmıştır. Ayrıca, Bakanlık bir yeri maden sahası için ihaleye açmadan önce o yerin sit alanı, millî park, yerleşim alanı olup olmadığına bakılmaksızın ilana açıyor, ruhsat başı aldığı paraya bakıyor; Bakanlık eliyle verilen bu ruhsatlar bu doğa cennetlerini yok etmeye devam ediyor. Hakkâri'de Ava Hore, Sineber, Berçelan gibi yüksek kaynak değeri ve endemik türler özellikleri itibarıyla millî park olarak ilan edilmeyi bekleyen yerler maden sahası olarak ruhsatlandırılarak talana açılmıştır. Ayrıca, bir taraftan bölgenin kaynakları sömürülürken bu kaynaklardan elde edilen enerjiye en az miktarda ve en pahalıya erişen de bu bölgenin kentleridir. HES'lerin üçte 1'i bu bölgede olup üretilen enerjinin yarısından fazlası bu santrallerde üretilmektedir ancak tüketimde bölgenin payı yüzde 8'in altındadır. Biliyoruz ki yürütülen bu politikaların amacı, zengin kaynaklarına rağmen bölge kentlerini göç, işsizlik, yoksulluk kentleri yapmaktır. Devlet politikası olan bu sömürünün, talanın, yoksulluğun, işsizliğin nihai amacı bölgeyi insansızlaştırmaktır, insanları metropollere göç ettirmektir; bir diğer ifadeyle, izlerimizi silmektir. Bu sömürü politikasını uygulamak için bugün AKP ve MHP iktidarı işin başındadır. Özellikle, seçim dönemlerinde "Gabar, Çukurca, Cudi petrolü" diye verilen müjdeler, bu talanın, sömürünün imaj çalışmasıdır.

Sayın Başkan, yerli petrol söz konusu olunca kamuoyu Bakanlığınızın müjdelerine, vaatlerine yetişemiyor. Bakın, burası çok önemli; Mayıs 2018'de dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak'ın "Çukurca'da petrol kuyusu için ilk kazma vuruldu, çok yakında günlük 100 bin varil geçeceğiz." sözlerinin üzerinden beş yıl geçti. Bugün ne o petrolden ne de o Bakandan söz eden yok, hatta mevcut Bakan, eski Bakanın sözlerine tamamen reset çekmiş gibi; Temmuz 2023'te,

petrol aramalarında yeni rotanın Hakkâri olduğunu, bu sene günde 100 bin varil üretime çıkacaklarını söylemiş. Anlaşılan, diğer birçok konu gibi, 100 bin varil teranesini daha çok duyacağız.

Değerli milletvekilleri “Müjdesi verilen Çukurca petrolü nerededir? Akıbeti nedir?” diye Bakanlığa soruyoruz ancak Bakanlık bile sorularımıza cevap vermiyor veya veremiyor. Hakkâri Milletvekilleri olarak 29 Eylül 2023’te Bakanlığa şu soruları yönelttik: 2018’de Çukurca’da başlatılan petrol arama çalışmalarının akıbeti nedir, maliyeti nedir? Petrol rezervi bulundu mu? Kaç kuyu açıldı? Kaç varil üretilmektedir? Değeri ne kadardır? Öngörünüz nedir? Bu alanda doğanın tahribatının önlenmesine dönük ne tür önlemler alınmıştır? Bakanlığın cevap metninde, Çukurca’daki petrolün akıbetine dair somut bir bilgi, bir cevap yok, hatta kendi öngörülerine dair bir sözleri dahi yok. “Petrol araması” adı altında doğa talanının devam ettiği Çukurca’da, bırakın doğayı korumaya dönük tedbirlerin alınmasını, ÇED raporu çıkmadan bir yıl önce çalışmalar başlatılmıştır.

Değerli milletvekilleri, müjde veren, seçimlerde vaatleri sıralayan, geleceği pazarlayıp duran iktidara çözümü biz gösterelim. Ülkenin kaynaklarını eşit, adil, etkin bir şekilde kullanmak, kalkınmak gibi bir derdiniz varsa Kürtlere karşı yürüttüğünüz savaşı durdurun; barış, özgürlük, adalet talebiyle, açlık greviyle bedenlerini ölüme yatan tutsakların sesine kulak verin; İmralı tecridine son verin; kürdistan’daki sömürüye ve ülkeye yayılmış ekokırımı son verin; kayırmacılığa, yolsuzluğa son verin; vergi adaletini sağlayın; bürokrasideki kirliliği, çürümüşlüğü temizleyin; tekçi erkek aklınızı kendinize saklayın; toplumsal cinsiyet eşitsizliğine son verin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, tamamlayalım.

ÖZNUR BARTİN (Devamlı) – 2024 için getirdiğiniz sermayenin, savaşların, yolsuzluğun bütçesini değil, emekçi halkın bütçesi teklifimizi hayata geçirelim. İşte çözüm budur, yol budur, halkların yararına olan da budur. (HEDEP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi beşinci söz, Tunceli Milletvekili Ayten Kordu’ya aittir.

Sayın Kordu, buyurun. (HEDEP sıralarından alkışlar)

HEDEP GRUBU ADINA AYTEN KORDU (Tunceli) – Sayın Başkan, sayın hazırun ve bizi izleyen halkımızı saygıyla selamlıyorum.

Bütçe görüşmelerinin tartışıldığı, yürütüldüğü bugünler çok açık göstermektedir ki bütçe görüşmeleri yine Hükûmetin, saray rejiminin tekçi zihniyetiyle yürütülmekte. Aslında ekranları başında bizi izleyen halkımız da bu bütçenin halkın bütçesi olmadığını ekranları başında izlemekte.

Sayın vekiller, doğa “değer” adı altında madenlerle kontrolsüz bir enerjinin ihtiyaç temelinden çıkarılmıştır. Özel çevre koruma bölgeleri olmalarına rağmen sit alanları, millî parklar “ekonomiye kazandırma” söylemiyle talan edilmekte, bu alanlar azaldıkça geriye kalan alanlar ise iktisadi değer olarak görülmektedir.

Ekoloji bütün canlıların yaşam alanıyla birlikte anılmadığı için ekokırım yaşanmaktadır. Bu politikalarla doğal varlıklar ticarileştirilmekte, özelleştirilmekte, metalaştırılmakta ve Hükûmet politikası olarak şirketlerin ve patronların doğayı yağmalamasını yasalarla meşrulaştıran bir hâle getirilmektedir.

Ekolojik olarak doğa, insanıyla, tüm yaşam alanlarıyla bir bütün olarak sömürülmekle birlikte, madenlerle tüm doğa yani yaşam alanlarımız büyük bir tehlike altındadır. İşte bu politikalar, bu Hükûmet tarafından bir avuç zenginin daha fazla zengin olması için sürdürülmektedir. O yüzden, daha önce de

defalarca belirttiğimiz gibi, maden işletmeciliği düpedüz sömürge madenciligidir; üstelik madenlerde çalışanlar en kötü koşullarda çalıştırılmakta, aldıkları ücretle asgari ücret yani sefalet ücretiyle yaşamaya mecbur bırakılmaktalar. Bu mudur yerele faydası? Her seferinde “yereli kalkındırma, iş sağlama” adı altında işçilere dayatılan madenlerde, göçük altında ölüme ve asgari ücretle yaşamaya mahkûm edilmeleridir. İşçilere dayatılan şey ya sefalet ücreti ya da açlıktır; yetmedi ölümü göze almalrı, göze alarak çalışmalarıdır. Kömür madenlerinde katliamın sorumluları yargılanmamakta, bu cinayetlere imza atan yine bu iktidarın kendisi de bütçeyi kendisine göre aslında oluşturmakta.

Değerli vekiller, direnişleriyle kamuoyuna yansıyan Fatsa’da, Kaz Dağları’nda, Murat ve Ağrı Dağı’nda, Munzurlarda altın madencililiyle ekolojik yaşam çok büyük bir tehlike altındadır. “Millî varlık” diyerek önlem alınmadan, kamu denetimine ve STK’lere kapalı tutularak alınan, iş yapan şirketler aslında bu Hükümet tarafından yine bu şirketlere tepsi üzerinde sunulmaktadır. Doğaya zarar vermeden ihtiyacı karşılayan yerden değil de yerele hiçbir katkısı olmayan, halkı değil sermayeyi önceleyen bu politikalar kararnemelerle Mecliste yasal hâle getirilmektedir. Bunlardan biri de vekili olduğum ili kapsayan Erzincan’ın İliç ilçesine bağlı olarak Ovacık Munzur havzasında Anagold’a bağlı Çöpler Altın Madencililiğinin yürüttüğü faaliyetidir. Daha önce siyanür çözeltisinin taşındığı boru patlamış ve 210 metreküp siyanür çözeltisi Fırat Nehri havzasına kadar aslında suya karışmıştı ve bu kamuoyuna da yansımıştı. Söz konusu olaya ilişkin Bakanlık, insan ve çevre sağlığı açısından herhangi bir risk bulunmadığı açıklamasını yapmış, “Para cezası uyguladık.” diyerek işletmeyi yeniden açmıştır. Yüzde 60 ve 65 arası tatlı su kaynağı olan burada, Fırat Havzasından Bafra Körfezi’ne kadar aslında suya karışarak ilerlemekte olan bu kimyasallar, bu hattaki tüm yaşam alanlarını telafisi olmayacak bir şekilde felakete sürüklemektedir. Üstelik, bu maden alanı neredeyse Dersim’in tamamını kapsayan bir yüz ölçümü içerisinde yapılmaktadır.

Değerli arkadaşlar, bu mantıkla yürütölen madencilik faaliyeti kelimenin gerçek anlamıyla sömürge madenciligidir. Yer altı zenginliğı yandaş şirketlere aktarılmakta veya çok uluslu şirketler aracılığıyla ölköe dışına çıkarılmaktadır; geride ise, tümöyle verimsizleşmiş, kirletilmiş toprak bırakılmaktadır. Bu alanlar, şirketlerin zararı gerekçesiyle rehabilite edilmemekte ve kısmen telafi edilmek istense bile telafisi mümkün olmayan sonuçlara yol açmaktadır. Özellikle, siyanür havuzlarında buharlaşma yöntemiyle havaya karışan kimyasallar bölgede yaşayan insanların başta sağlık olmak üzere tarımı, ormanları, endemik bitki ve hayvanları yani tüm yaşamı büyük tehlikelerle baş başa bırakmakta ve bu çalışma hâlâ sürdürölmektedir. Örneğın, bölge insanı başta cilt kanseri olmak üzere karaciğer tümörü, doğuştan sakatlıklar gelişmesi, yine, doğan bebeklerin sürecini tamamlayamadan doğması, akciğer kanseri ve böbrek yetmezliğı gibi pek çok hastalıkla, riskle karşı karşıya aslında bırakılmakta. Yine, arılar ölmekte, tarlalar verimsizleşmekte, işsizlik derinleşmekte ve tüm doğa ölüme sürüklenmektedir. AKP, maden ocaklarının açılması için dağ tepe demeden yol yaparken “Bütçe yok.” demiyor, dağın zirvelerine karakol, yol yaparken “Bütçe yok.” demiyor ancak söz konusu Dersim’in köy yolları olunca “Bütçe yok.” diyerek küçük bir mezra yolunun bile yolu yapılmıyor. 2023 yılında Dersim’deki köy yollarına yine bütçe ayrılmadığı için, bütçeleri gasbedildiğı için Mazgirt’in Hıştan yani Sarıkoç köyünde yaşayan 64 yaşındaki Fatma ana gibi birçok yaşlı ve hasta köyünden çıkıp hastaneye gidemiyor, köylöler kışın temel ihtiyaçlarını karşılayamıyor. Öve öve bitiremediğıniz bütçelerıniz yaşlı bir kadının derdine deva olmuyorsa, çare olmuyorsa yoksulların, kadınların, gençlerin, bir bütün ötekilerin hiçbirinin derdine derman olabilmesi mümkün değildir. Fatma ana bu Mecliste bu iktidara şöyle seslendi basın yoluyla: “Köyümüzün sorunları çoktur, araba sorunu var, cereyan sorunu var; yol hiç yok, kışın çamurdan geçilmiyor. Muhtar gelip başvuru yapıyor, kimse dikkate almıyor. Greyder geliyor yolu açıyor, sadece açıp gidiyor, ondan sonra tekrar kapanıyor. Dizlerimin ikisi de ameliyatlı, bu dizlerle ben nasıl bu yolu yürüyeyim? Sadece Mazgirt yol ayırımına gitmek için bile iki saat boyunca

yürümek zorunda kalıyorum, sabah dörtte kalktığımda altıda anca varıyorum.” diyerek kendi payına olan bütçeyi Fatma ana talep ediyor basın yoluyla.

Yol yapılması gereken yerlerde yol yapmadığınız gibi Alevi halkı olarak kutsal bulduğumuz Buyer Dağı’na yol götürmeye çalışıyorsunuz. İnancımızın ifadesi olan yerlere “turizm” adı altında yol götürmeye çalışarak da asimilasyonu tıpkı maden politikalarında olduğu gibi meşru hâle getirmeye çalışıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kordu, lütfen tamamlayın.

AYTEN KORDU (Devamla) – Tamam.

Buyer Dağı ziyaretimizdir, ziyaretlerimizden ellerinizi çekin; buna hiçbir Dersimli ve duyarlı kamuoyu izin vermeyecektir. Yol yapacaksanız “güvenlik” adı altında kalekollar değil, inanç yerlerimizi... “Asimilasyon” adı altında yol değil, Dersimlilerin yazın tozda, kışın çamurda mahsur kaldığı yolları yapın. “Bütçe yok.” diyerek halkı kandıramazsınız, Fatma ananın derdine derman olmayan ve bu bütçeyi onaylayanlar, halkın bütçesini değil, zenginin bütçesini Meclise sunduklarını bir kere daha göstermişlerdir. Onun için buradan tekrar sesleniyoruz: Bu bütçe tüm toplumsal kesimlerin rızası alınmadan oluşturulmuştur, biz sonuna kadar halkın bütçesi için mücadelemizi yürüteceğiz ve halklarımızla çözüm için birlikte yol almaya devam edeceğiz.

Saygılarımla. (HEDEP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kordu, teşekkür ediyorum.

Altıncı söz, Van Milletvekili Mahmut Dindar’a aittir.

Sayın Dindar, buyurun. (HEDEP sıralarından alkışlar)

HEDEP GRUBU ADINA MAHMUT DİNDAR (Van) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bugün 13 Aralık, bugün faşist cunta tarafından yaşı küçültülüp idam edilen Erdal Eren’in ölüm yıl dönümü. Bu ülke katledilmiş, kaybedilmiş çocukların ülkesi. Bu ülke uykudayken, sokakta oynarken zırhlı araçların ezdiği, evinin önünde 12 yaşında 13 kurşunla katledilen çocukların ülkesi. Okulda olması gerekirken işte olan, çocukluğu çalınan çocukların ülkesi. Erdal Eren şahsında katledilen tüm çocukları saygıyla anıyor, çocuklarımızın daha özgür daha demokratik bir ülkede yaşaması için mücadeleyi büyütmenin sözünü veriyoruz.

Değerli milletvekilleri nükleer ve radyasyon sorunu dönemin en temel sorunlarından birisidir. Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu bütçesi hakkında konuşuyoruz. İsmi çok uzun olan bu kurumun altında nükleer enerji, bor, nadir toprak elementleri, enerji ve temiz enerji için araştırma enstitüleri kurulmuştur. Her biri ayrı bilimsel tartışma ve çalışma başlığı olan bu alanlar elbette önemlidir, kıymetlidir ama AKP iktidarı bu alanlara rant hırsıyla yaklaşmaktadır. Çalışan sayısı bine yaklaşan bu yeni kurumun ne iş yaptığı konusunda halkımızın bir bilgisi yoktur.

Değerli milletvekilleri, uygulamaya baktığımızda Türkiye’de enerji ne temizdir ne de ucuzdur, halk ekonomik krizle mücadele etmektedir. Hem hanelerde hem de işletmelerde esnaf ağır elektrik ve akaryakıt sorunlarıyla karşı karşıyadır. Türkiye’de Enerji Bakanlığında bu kadar kurum varken kırsal alan 21’inci yüzyılda hâlâ karanlıktadır. Kent merkezlerinde abartılı olan sokak lambaları, aydınlatmaları 5 kilometre ötedeki köylerde hiç yoktur. AKP iktidarı güneşin ve rüzgârın bereketinden yararlanmak yerine kirlüten enerjileri ve riski yüksek enerjileri tercih ediyor. Bu arada, yaygınlaşan radyasyonun halk sağlığını tehdit eder düzeye geldiğini biliyoruz. Çeşitli düzeylerde radyasyona maruz kalma nedeniyle gittikçe artan kanser vakalarının olduğu bir gerçektir. Dünya genelinde her yıl 20

milyona yakın insana kanser teşhisi konuluyor. 2040 yılına kadar bu sayının katlanarak artacağı ve henüz bilinen tüm kanser türleri için kesin bir tedavinin olmadığı bilinmelidir. Türkiye’de her yıl 210 binden fazla kanser vakası yaşanmakta ve kanser olanların yarısına yakını yaşamını yitirmektedir. Kanser hastaları ağır hak ihlallerine maruz kalmaktadır. Özellikle bölge illerinde kanser hastalarının erken teşhis edilmediğini ve bu kapsamdaki hastaların temel sağlık haklarının korunmadığını ifade etmek isterim.

Nüfusu 1,5 milyona yaklaşan Van ilimizde sadece hastane var ama ikisinde de sıra bulmak, onkolojik tetkik yapmak neredeyse mümkün değil. Van’da ne bölge hastanesinde ne de üniversite hastanesinde kanser hastaları teşhis ve tedavi süreçlerini yürütemiyor; çocuk onkolojisi alanında tek bir birim yok, altyapı ve tıbbi medikallerde ilaç temininde çok ciddi sorunlar yaşanıyor. Özellikle bazı kanser türlerinde tek bir doktor bile yok ve tetkikler yapılamıyor. Bu durum nedeniyle, çoğunluğu yoksul olan birçok kanser hastası tedavi olabilmek için batı metropollerine binbir zorlukla ve emekle gelmek durumunda kalıyor. Son derece pahalı, üstelik halk ve toplum sağlığı açısından çok tehlikeli nükleer enerji yatırımı yapmak yerine, koruyucu sağlık hizmetlerinin yürütülmesi ve erken teşhis imkânlarının artırılması gerekir.

Değerli milletvekilleri -Türkiye genelinde kanser vakaları Çernobil’den sonra- gerek yanı başımızda Halepçe’de gerekse Japonya ve Vietnam’da nükleer savaşlar nedeniyle kullanılan kimyasallar toplumda kuşaklar arası kanserleşmeye yol açtı. Savaş ve çatışmalarda belli bölgelerde kullanılan kimyasalların ve radyoaktif maddelerin kalıcı ve yayılan etkileri olduğu bilinmelidir. Bu bilimsel verilere rağmen AKP iktidarı Türkiye’yi sonu belirsiz bir nükleer maceraya sürüklemektedir. Mersin Akkuyu’da kurulumu devam eden nükleer tesisin bir deprem, ihmal, saldırı, sabotaj durumunda tüm ülkeyi hatta Orta Doğu’yu tehdit ettiğini bilmeliyiz.

Üniversite özerkliğinin yok edildiği, barış akademisyenlerinin ihraç edildiği ve liyakatsizliğin egemen olduğu bu yerde nükleer enerjiyle uğraşmak ülkeyi dinamitlemektir. Şu an devam eden Rusya-NATO savaşında en büyük riskin kırk yıl sonra bile Çernobil olduğu ifade edilmelidir. Bu gerçekler ortadayken Türkiye’nin, Rusya’nın ipiyle nükleer bir kuyuya girmeye çalıştığını görüyoruz. Nükleer enerji konusunda Türkiye kamuoyuna yalanlar söylenmektedir. Nükleer enerji hem kurulumu hem de işletmesi yönüyle pahalı, riskli ve ölümcül bir enerjidir.

Dünyanın birçok yerinde, hatta sınırlarımızın hemen öte yanında nükleer çöplükler ortaya çıkmıştır. Ermenistan sınırlarımızdaki Metzamor Santrali yanı başımızdadır, bu alanda teknolojiyle ünlü Japonya’nın Fukushima’da çaresiz kaldığı ortaya çıkmıştır. Deşarjı, depolanması ve taşınması riskli olan radyasyon yayıcıları ve atıklar toplum sağlığını tehdit etmektedir. Topluma ve doğaya savaş açarak bu topraklara refah getiremezsiniz. Türkiye’yi tehlikeli atık ticareti merkezi hâline getirerek Türkiye toplumuna ekonomik bir gelişim sağlayamazsınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Dindar, lütfen tamamlayın.

MAHMUT DİNDAR (Devamla) – Alternatif, yenilenebilir ve ekokırımı, toplu katliamlara yol açmayan bir enerji politikasına dönülmelidir. Enerji üretimi mutlak bir şekilde kamusallaştırılmalıdır. Rant değil, toplumun yararı öncelikli olmalıdır. Bizler DEM Parti olarak doğayla uyumlu, halkın sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir büyümeyi ve sosyoekonomik kalkınma stratejisini savunuyoruz. Enerji alanında ekolojik yıkıma, sömürü ve yoksulluğun artmasına yol açan, kâr amaçlı büyüme ve rant hırsından vazgeçilmesini öneriyoruz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (HEDEP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Dindar.

Yedinci söz, Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan’a aittir.

Sayın Tanhan, buyurun. (HEDEP sıralarından alkışlar)

HEDEP GRUBU ADINA KAMURAN TANHAN (Mardin) – Sayın Başkan, değerli Meclis; esasında çok da ifade edildi, çok da bildiğiniz bir konu; bir harami düzeni bugün anlatacağım. Nasıl bir harami düzen? Mardin’de, Urfa’da, Diyarbakır’da ve diğer 3 ilimizde harami bir düzeni sürdüren DEDAŞ zulmünden bahsedeceğim. Ne yapıyor bu DEDAŞ zulmü; neler yapıyor vatandaşa, çiftçiye, esnafa; bunu biraz açacağım. Bakanlığa bir soru önergesi verdik, dedik ki: “Mardin ili Nusaybin ilçesi Duruca Mahallesi’nde boş olan hanelere cezalar kesilmiş.” Bu harami düzenin temsilcileri Bakanlığa bir cevap verdiler, Bakanlık da soru önergemize cevap verdi, 5 Ekim 2023 tarihinde dedi ki: “Boş olan herhangi bir haneye tutanak düzenlenmedi.” Ama bu harami düzen vatandaşa vermiş olduğu cevapta Bakanlığı yalancı durumuna düşürüyor, Bakanlığınızı yalancı durumuna soktu. Ne diyor? “İkinci tespit bilgileri sonucunda, kaçak tespiti yapılan meskende meskenin eski yapı olduğu, kerpiç ve boş olduğu, kullanımın olmadığı tespiti yapılmıştır dolayısıyla borç silinmiştir.”

Dediğimiz gibi, zulmün bir parçası olan DEDAŞ fütursuzca hareket etmekte ve sonu olmayan bir kıyımın temsilcisi, bir zulmün temsilcisi olarak devam etmekte olan bir yapıya dönüşmüştür. Bölge halkını baskı altına almanın bir aracı hâline gelen, her yıl verilen teşviklerle vergi ödemeyen, yatırımları devletçe karşılanan DEDAŞ, bölge halkına “Ali kıran baş kesen.” konumunda hukuksuz uygulamalara imza atmaktadır.

Bu DEDAŞ öyle bir şirkettir ki sabaha kadar burada anlatsak ya da haftalarca anlatsak bu zulmünü eksik bırakmış oluruz. Mesela, Mardin kayyum Belediyesi tek kuruluş dahi ödemediği hâlde elektriği kesilmiyor ama partimiz yerel seçimlerde belediyeyi kazanmasına rağmen, 96 milyon TL olan borcunun 80 milyonu -mevcut- partimiz tarafından ödenmesine rağmen elektrikleri kesiliyor. Tam bir düşman hukuku; kişiye göre, şahsa göre, partiye göre bir partizanlık örneği.

Tabii, bu DEDAŞ’ın Mardin’deki temsilcisi -Mardin Büyükşehir Belediyesinin- Kent AŞ kayyum yönetimiyle beraber Genel Müdür olarak atanıyor. Yaptığı yolsuzluklarla tutuklanıyor ve 1,7 milyon TL kefaletle, DEDAŞ’ın veya kayyumun ödediği kefaletle serbest kalıyor. Dolayısıyla nasıl bir yapıyla, nasıl bir şirketle karşı karşıya olduğumuzun tipik örneği budur.

Nusaybin’de dün gece atılan bir resmi burada yayınlayacağım. Dün gecedan beri... Kırk sekiz saattir, bugün 3’üncü gününde elektrik hâlen verilmemiş. Mahkemeye başvurmuşlar. İhtiyari tedbir kararı olmasına rağmen DEDAŞ -itirazı- mahkeme kararını “Nasıl ben uygulayacağım?” yönünden eksik olduğu için uygulamıyor. Hastası, yaşlısı, engellisi bir kenara konuluyor ve bu kış ortamında yapılıyor. 108 hanenin elektriği üç gündür Nusaybin şehir merkezinde verilmiyor.

Yine, bugün basına yansıdı Mardin Haber’de, ne diyor? “Yeter artık!” diyor. Esnaf, çiftçi, üreticiler “Yeter artık!” diyor. Aslında, bu DEDAŞ, kürdistanı özel bir politikanın, özel bir konseptin devamı niteliğindedir; kürdistanı Kürtsüzleştirme, insansızlaştırma politikasının bir devamı. Bu, 90’larda köy yakmalarıyla, faili meçhul cinayetlerle oluyordu; bugün DEDAŞ aparatıyla Kürt illerinde, kürdistanı bir insansızlaştırma politikası devam etmektedir.

Yine, Akçatarla, Akağıl ve Kantar’da yaklaşık 300 haneye masa başında, hiç gitmeden kaçak uygulamaları “Kaçak elektrik kullandınız.” diye uygulanıyor. Ve işin trajikomiği nedir biliyor musunuz? Türkiye’nin batısı ile kürdistan arasında elektrik tüketimi neredeyse 2 katı fazlaya ücretlendiriliyor yani bizim burada tükettiğimiz elektrik aslında yarı fiyatına, gerekçe de kayıp kaçak uygulamaları olması nedeniyle.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın.

KAMURAN TANHAN (Devamla) – Tamamlıyorum.

Ama bu zulüm şebekesinin kesmiş olduğu faturalar, tahsil ettiği cezalar mahsup edilmiyor, hesaplanmıyor ve bu zulüm şebekesi, bu zulüm düzeni devam ettiriliyor.

Yine, çiftçilerin çoğu üretim yapamaz hâle geldi. Gübreler, elektrik faturaları, diğerleri 3-5 kat artarken mısır, arpa ve buğday yerinde saymakta. Dolayısıyla DEDAŞ, desteklerine de el koyuyor bu çiftçilerin. Hiçbir mahkeme kararı almadan, iktidar partisinin vermiş olduğu bir yönetmelikle herkesin, her çiftçinin desteğine el koyuyor, almasını engelliyor. Dolayısıyla bu zulüm şebekesinin, Sayın Bakanın burada cevap vermesi gereken bir konu olduğunu düşünüyoruz. Halklarımız buna asla müsaade etmeyecektir. (HEDEP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına son söz Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç’a açığa aittir.

Sayın Kamaç, buyurun. (HEDEP sıralarından alkışlar)

HEDEP GRUBU ADINA MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu ve ekranları başında bizi izleyen halkımızı saygıyla selamlıyorum.

“...”(*) Bunu da bir ayet olarak vurgulamak istiyorum.

Bugün burada Millî Savunma bütçesi üzerinde söz almış bulunmaktayım. Doğrusu “Millî Savunma bütçesi” derken doğrudan Kürtler akla geliyor çünkü bu bütçenin doğrudan tarih boyunca Kürtlere yönelik bir bütçe olarak hazırlandığı kayıtlarda da vardır, bugün de söz konusudur. Fakat Kürt meselesinin sürekli terörizmle bağlantılandırılması, Kürt meselesinin sürekli böyle güvenlikçi bir mesele olarak ele alınmasının gerçekten akılla, izanla izah edilecek bir tarafı yoktur.

Şimdi, buradan Kürt meselesinin çözümüne dair bazı perspektifler çizerken aslında Kürt sorunu çözüldüğünde bu bütçenin aşağı yukarı yüzde 75 oranında azalacağını hepimiz biliyoruz, bunun için bazı perspektifler var. Sürekli dinden bahsedenlere, sürekli insani değerlerden bahsedenlere şunu söylüyoruz, diyoruz ki: Eğer Türk-Kürt sorununun çözülmesini istiyorsanız, gelin, Allah’ın kitabı burada. AK PARTİ Genel Başkanı, 2018 seçimlerinde, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde özellikle kürdistan illerinde bu Kur’an’ı elinde dolaştırarak götürüyordu. Bu, Kürtçe bir mealdir, Kürtçe Kur’an-ı Kerim’dir. İkincisi: Bunu kabul etmiyorsanız, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi var, bunun ortaya koyduğu temel ilkeler çerçevesinde olaya yaklaşalım. Onu da istemiyorsanız -biraz önce gireceğim- aslında Türk-Kürt ilişkilerinin tarihsel arka planı çözüm için bize yeteri kadar perspektif veriyor. Türk-Kürt ilişkileri nereden başlıyor? Aslında bin yıllık bir tarihsel arka plana sahiptir Sayın Bakan. 1071’de Malazgirt’te başlayan, 1514’te Çaldıran’da devam eden ama en son, Kurtuluş Savaşı’nda, Kürt halkı, Osmanlı bakiyesinden 60 devlet çıkarırken, 61’incisini çıkarmayıp birlikte yaşama iradesini ortaya koyarken aslında bin yıllık bir tarihsel arka plan ortaya çıkıyor. Bu tarihsel arka planın birincisi, dinîdir; sadece Müslüman bir kavme karşı Bizans savaşında Kürtler dindar kardeşlerinden yana tavır koymuşlar. İkincisi: Mezhebîdir. Safevi-Osmanlı dengesinde tercihlerini mezhebî olarak koymuşlar ve hâlen İran-Türkiye sınırları 1639 Kasr-ı Şirin Anlaşması’nda çizilen sınırlardır. Fakat en önemlisi

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Kurtuluş Savaşı'nda Kürtlerin ünlü "...(*)" onu betimliyor, diyor ki: "O dönemde, Türkler, Kürtlere dediler ki 'Biz yüzyıllardır birlikte yaşamış kardeş halklarız. Şu anda ülke ateş altında ve özgürlüğümüz paramparçadır, birlikte mücadele edersek başarabiliriz, sonra bir 'Anadolu Cumhuriyeti' adı altında kardeşçe paylaşmaya hazırız.'"

Şimdi, bu son yüzyılda nereye geldik? Son yüzyılda Kürt'ün inkârına, Kürt'ün dilinin yok olduğuna, Kürt'ün sanki hiç yaşamamış bir halk olduğuna geldik. Bu konuyla ilgili doğrusu yaşanmış bir süreç vardır ama hâlen, AK PARTİ sıralarında oturan bir sayın milletvekili Gazi Üniversitesine verdiği tezinde 1938-2002 yıllarını ele alırken şöyle bir cümle kuruyor, diyor ki: "Tek parti döneminde Kürt meselesine yönelik iki farklı yaklaşım vardı. Birinci yaklaşım, ağırlıklı olarak İsmet İnönü'nün başını çektiği güvenlikçi perspektif iken ikinci yaklaşım Celal Bayar'ın temsil ettiği dönemin şartlarında 'sivil ekol' denilebilecek perspektiftir. Bu iki siyaset tarzı arasında ciddi bir rekabet olmuştur. Siyasi dengeler birinci grubun lehine sonuçlanmış ve doğu sorunu asayiş tedbirleri bağlamında ele alınmıştır." 1938'den bu yana, son yirmi yılı AKP iktidarı olmak üzere, Kürt meselesini bir güvenlikçi perspektifle çözeceğini iddia edenleri tarih yanılmıştır. Bu meselenin, yüz yıl içerisinde Kürtlere yönelik soykırım, Kürtlere yönelik suikastlar, Kürt diline, Kürt kültürüne, Kürt varlığına yönelik ortaya konulanların hepsi, aslında ne böylesi 40 milyar dolarlık bir bütçeyle -ki bunu 400 milyara çıkarsanız da çözemezsiniz- ne de güvenlikçi politikalarla çözülebilecek bir sorundur. Peki, bu sorun nedir? Demokratik yöntemlerle ortaya çıkarılacak bir sorundur. Yüz yılda kürdistanda ne oldu? Şark Islahat Planı'ndan başladık, olağanüstü hâllerle devam etti, şimdi kayyum politikalarıyla devam ediyor. Kayyum politikaları yüz yıl önceki Şark Islahat Planı'nın bir devamıdır. Burada arkadaşlar konuşurken özellikle Sayın Selahattin Demirtaş'ı ağızlarına alıyorlar, almalarında sıkıntı yok ama şunu bilmelerini istiyoruz, diyoruz ki: Sayın Selahattin Demirtaş ve arkadaşları çiğnenecek sakız değil, onlar demir bilyedir, sadece diş kırarlar. Onunla ilgili bunları gündeminize alırken bu konulara da dikkat edelim lütfen. (HEDEP sıralarından alkışlar)

Şimdi, buradan tarihsel perspektifte meseleyi ele aldığımızda, Sayın Bakan, nereye geldik? Kürt sorununun çözülmemesi Türkiye'yi nereye sürüklüyor? Bu örnek doğrusu Türkiye'nin dış politikada nerelere evrildiğinin, özellikle iç siyasete malzeme edildiğinin, aslında Türkiye'nin bir Dışişleri Bakanına ihtiyacı olmadığını, sadece Millî Savunma Bakanına ihtiyacı olduğunun açık resmini ortaya koymaktadır. Son dönemlerde Rojava'yla ilgili, özellikle Rojava'ya yapılan saldırılar... Ya, insanlık tarihi boyunca barışın simgesi olan zeytin dalını bile bir savaşın enstrümanı hâline getirdiniz. Gerçekten de Afrin'e saldırırken, bütün camilerin minarelerinde Fetih suresi okunuyordu.

(Hatip tarafından Fetih suresinin 1'inci ayetikerimesinin okunması)

MEHMET KAMAÇ (Devamla) - ...diye, Allah, Peygamber'e bir hitapta bulunuyor. Bu Meclis Genel Kurulunda seydalar var. eğer Kur'an'da savaş suresi çıkarmak isterseniz Fetih suresi savaş suresi olabilecek en son suredir çünkü konusu Hudeybiye Anlaşması'dır. Bu konuyla ilgili ortaya koyduğumuz şeyler var. Bakınız, size bir resim göstereceğim. Sayın Bakan, şunu görelim lütfen: Orta Doğu coğrafyasında iki kaderdaş halk vardır, Filistinliler ve Kürtler zulümde kaderdaş toplumlardır. Bakın, iki resmi gösteriyorum, bu, Filistinli çocuğun resmidir fakat bu, Rojava'daki bir çocuğun resmidir; ikisi de çocuktur. Biz bu dünyada, yeryüzünde yaşayan etnik kimliği, dili ne olursa olsun bütün çocukların haklarını eşit, hiçbirini diğerinden bir farkı olmayacak şekilde savunuyoruz, onun için Rojava'daki, Suriye'deki de çocuktur. Bakın -kimyasal silahla mıdır- vücudu yanmış, burada da yine bu çocuk İsraililerin saldırılarıyla bu hâle gelmiş.

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Şimdi, geçen gün burada Yahudileşme temayülünü konuştuk. Nedir Yahudileşme temayülü? Yahudileşme temayülü -seydalar burada var, görüyorum- kendini merkeze almaktır, kendi milletini herkesin üstünde görmektir, dini sadece kendine mal etmektir ve bunun üzerinden diğerini yok saymaktadır. Şimdi, bir durum ortaya çıktı, Filistinlilerden yaklaşık olarak 20 bin insan öldü.

Sayın Bakan, stratejik olarak İsrail’le iki temel konuda ortak olduğunuzu net biliyoruz. Bunların bir tanesi, enerji koridorları üzerinden İsrail’le ortakısınız, stratejik ortakısınız. İkincisi, “Zengezur Geçidi” deniliyor ya, orada da ticaret yollarında, stratejik ortakısınız. Şimdi, Zengezur yollarında siz İran’ı baypas etmeye çalışırken İran dedi ki: “Ben sizin enerji yollarınızı patlatırım. Bu coğrafyada siz beni ticarete, siz beni enerji yollarında baypas etmeye çalışırsanız ben bunu patlatırım.” Ve olay nerede patladı? Olay 20 bin mazlum Filistinlinin ölümüyle devam ediyor ve siz çıkıp İsrail’e bir cümle kuramıyorsunuz. Nedeni nedir? Çünkü siz İsrail’e bir şey söylediğinizde, şu resmi gösterdiğinizde, İsrail size alttaki resmi gösterecek: “Ben yaptım ama siz de yapıyorsunuz.” (HEDEP sıralarından alkışlar)

Şimdi, biz de diyoruz ki aynı dini paylaşıyoruz, aynı havzada yaşıyoruz, 2 farklı milletiz, bunu net olarak ortaya koyuyoruz; bunun çözümünü demokratik yöntemlerle yapalım. Millî Savunma bütçelerini 400 milyar dolarlara da çıkarsanız sonuçta Kürt halkının binlerce yıllık varlığını, kültürünü, dilini, bu coğrafyanın toprağına, taşına işlenmiş varlığını ortadan kaldıramazsınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayın.

MEHMET KAMAÇ (Devamla) – Gelin, yine, Kurtuluş Savaşı’nda olduğu gibi -biz yüz yıllardır birlikte yaşamış kardeş halklarız- geleceğimiz için birlikte iki eşit -hani deniyor ya eşit vatandaşlık üzerinden- vatandaşlık üzerinden demokratik yol ve yöntemlerle çözüm yollarını arayalım; bunun üzerinden, bu ülkeden Orta Doğu’ya nasıl onurlu bir yaşamın olacağını örneğini bütün dünyaya gösterelim.

Genel Kurulu ve ekranları başında bizi izleyen saygıdeğer halkımızı saygıyla muhabbetle selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (HEDEP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kamaç.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Evet, Sayın Akbaşoğlu, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

7.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu’nun, HEDEP Grubu adına konuşan hatiplerin 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin ikinci tur görüşmelerinde yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Biraz evvel, HEDEP Grubu adına konuşan hatipleri dinledik.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – HEDEP değil, DEM Parti.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Gerçekten bağlamından koparılmış, farklı bir şekilde her şeyi birbirine bulayarak, hak sözler ile batıl sözleri karıştırarak ama bir batılın netice verdiği

bir yaklaşımı ortaya koyucu bir konuşma retoriği izledik hep beraber; bunlara karşı cevaplarımızı ifade sadedinde söz aldım. Sömürge madenciliğinden bahsedildi, petrol aramalarının bir terane olduğundan bahsedildi ve sair farklı noktalara temas edildi; bunlara dair birkaç cümleyle bu düşüncelerimizi grubumuz adına ifade edeceğim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, lütfen tamamlayalım sözlerimizi.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Öncelikli olarak, petrol aramaları, maden aramaları bir terane değil hakikaten büyük bir vizyonun, hakikaten büyük bir akıl ve alın terinin sonucudur; hakikaten önce sismik araştırma gemileri ve sondaj gemileriyle filolar kurulup ondan sonra doğal gazlara, petrollere ulaşılarak bu milletin zenginliğini artırmaya dönük bir perspektiftir ve gerçekleştirilmiştir. Bunun meyvelerini hâlen, şu anda görüyoruz; ileride çok daha büyük bir şekilde, cari açığı aşağı çekecek şekilde, milletimizin refahını yükseltecek şekilde daha iyi hissedeceğiz.

Bu bütçe, bir savaş bütçesi değil; bu bütçe, yatırım bütçesi, üretim bütçesi, milletimizin zenginliğini artırma bütçesidir. Şunu söyleyeyim: 85 milyon insanımızın tamamının güvenliğini sağlamak üzere millî savunma sanayisine biz yatırım yapıyoruz. Türk, Kürt, Arap, Alevi, Sünni, hepsinin, 81 vilayetimize saldırıların karşılanması, onların önlenmesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, son kez uzatıyorum, bir daha uzatma yapmayacağımı ifade ediyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bütün bunların hepsinin caydırıcılık gücüyle beraber milletimizin tamamının can, mal, ırz, namus, akıl, nesil emniyetinin, özgürlüklerinin teminatı için bu yatırımları yapıyoruz.

Ve şunu söyleyeyim: Kürt meselesini biz tarihe karıştırdık, hepsini çözdük Allah'ın izniyle. Bugün bütün herkes eşit yurttaşlardır; Türk, Kürt, Arap, Alevi, Sünni, hep beraber eşit yurttaşlar. Özgürlükler sonuna kadar herkese açıktır.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Almanya'yı mı, İsveç'i mi söylüyor bu Akbaşıoğlu?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Şunu ifade edeyim: Kimse sözde kürdistan geçiş devletli Nil'den Fırat'a büyük İsrail'in aparatlığına soyunmasın, emperyalistlerin ve ırkçı emperyalizm olan siyonizmin aparatlığına soyunmasın.

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) – İsrail'in ortağı sizsiniz, siz!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Biz bugüne kadar onlarla mücadele ettik ve onlarla mücadele etmeye, o projeleri tarihin çöp sepetine atmaya devam edeceğiz diyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Netanyahu'nun kankaları!

BAŞKAN - Sayın Bülbul, buyurun.

8.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul'ün, HEDEP Grubu adına konuşan hatiplerin 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Şimdi, Sayın Başkanım, biz daha önceden bu konuyla alakalı değerlendirme yapmıştık ama HEDEP Grubu ısrarla bunu tekrar cihetine gidiyor.

Şimdi, “Bölgede İsrail’le -kendi keyiflerine- Türkiye’yi bir araya getirelim.” demekle -yani zulüm ve işgalcilik politikaları anlamında, tırnak içinde söylüyorum- Türkiye onunla, İsrail’le yan yana gelmez. İsrail’le yan yana geleceksen bölgede, aynı şekilde, ABD’nin besleyip donattığı ve onun aparatı, maşası durumunda bulunan PKK/YPG’yi biz eşitlik mesabesinde değerlendirebiliriz çünkü kaynakları yine ABD’dir, kökleri odur; silah yardımları, parasal yardım vesaire, hepsi bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, lütfen sözlerinizi tamamlayın.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Tetikçilik budur.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – İsrail’le ticaretinizi ABD’mi yapın diyor?

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – “İşgalcilik” dediğimiz zaman da Suriye topraklarının üçte 1’ini şu an itibarıyla işgali altında tutan, Rakka ve Deyrizor da dâhil olmak üzere güneye kadar işgal altında tutan ve oranın petrol rezervlerine, çıkardığı petrole el koyan ve onları sömüren, ABD’yle ortak bir şekilde işleten PKK/YPG’dir; aynı İsrail’in işgalciliği gibidir.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Afrin’deki 15 milyon zeytin ağacını kim alıyor, kim?

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Yine, aynı şekilde, nüfus değişikliği yoluyla Suriye’nin kuzeyinde bir garnizon devlet kurmaya çalışan yapı da bunlardır çünkü 350 bin Kürt bu PKK/YPG’nin zulmünden Türkiye’ye sığınmıştır, Araplar Türkiye’ye sığınmıştır.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – IŞİD’den kaçtılar.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bölgeyi insansızlaştırıp terör garnizonu hâline getirmeye çalışan PKK/YPG’dir. Bu noktada, Türkiye’nin operasyonlarından rahatsızlığı biz anlıyoruz çünkü mikrocerrahi hassasiyetiyle tepelerine tepelerine indiriyoruz. Hiçbir sivil zarar görmesin diye dünyada Türk ordusundan daha hassas bir ordu bulunmamaktadır. Bunun altını çiziyoruz. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Hakkı Saruhan Oluç, buyurun.

9.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu ile Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül’ün yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, bunu Sayın Akbaşoğlu söyledi de insanın gülmesi geliyor, yanlış anlamayın yani güzel ifade ediyorsunuz ama gerçek değil, doğru değil. Ya “Kürt meselesini biz çözdük.” demeniz doğru değil, Kürt sorunu maalesef çözülmedi ve biz demokratik ve barışçı bir çözüm olsun diye mücadele ediyoruz. Demokrasiyi, adaleti, özgürlüğü sağlamak için mücadele ediyoruz. Keşke Kürt sorunu bu ülkede demokratik ve barışçı bir şekilde çözülmüş olsaydı ve keşke siz siyasi cesaretinizi sürdürebiliyor olsaydınız ve 2015’te o müzakere masasını devirmeseydiniz, keşke bunları yapmasaydınız. Onları yapmıyor olsaydınız bugün Kürt sorunu Türkiye’de demokratik ve barışçı bir çözüm yoluna müzakereyle, diyalogla girmiş olacaktı ama siz bunu yapmadınız siyasi cesaretsizlik yüzünden; birincisi bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Oluç, lütfen tamamlayın.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Toparlıyorum efendim.

İkincisi, daha konuşacağız diğer söylediklerinize dair de Sayın Bülbül, ben size bir şey söyleyeyim: Ya, bu petrol, kuzeydoğu Suriye filan... Ya, bakın, size bir şey söyleyeyim: Kuzeydoğu Suriye’de yaşayan Kürtler kendi topraklarını, ana vatanlarını IŞİD barbarlarına karşı savunuyorlar, mesele budur, bu.(HEDEP sıralarından alkışlar) Topraklarını savunuyorlar, onların meselesi petrol filan değil, bunlar uyduruk işler, onu da söylemiş olayım size.

Üçüncüsü, ya, İsrail meselesi... Allah aşkına, biz burada kaç gündür konuşuyoruz; 7 ekimden beri İsrail’le askerî anlaşmaları, ticari ve ekonomik anlaşmaları sürdüren sizin iktidarınız, AKP-MHP ortaklığı. Filistin’de yaptıkları bütün katliama rağmen bu ortaklığı sürdüren sizsiniz; siz bize ne diyorsunuz ya! (HEDEP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Oluç, teşekkür ediyorum.

Sayın Köksal, buyurun.

10.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal’ın, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi’nin sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, sene 2020, kürsüden Mehmet Ali Çelebi’nin AKP Grubuna yaptığı konuşma, aynen şunları söylemiş: “On sekiz yılda orduya şunları yaşattınız: 2003’te askerimizin başına çuval geçirildi, müzik notası dahi veremediniz. 2007’den sonra FETÖ’nün kumpaslarına müsaade ettiniz; subaylar, ben dahil terörist olarak yargılanırken Habur’da teröristleri kırmızı halılarla karşıladınız. 26’ncı Genelkurmay Başkanını terörist olarak yirmi altı ay hapis yatırdınız, terörist Şemdin Sakık’ı ona tanık yaptınız. 2008-2014 yılları arasında FETÖ işkenceleriyle ve FETÖ’cü doktorların sahte sağlık raporlarıyla 3 bin askerî öğrencinin harp okullarından atılmasını izlediniz, hâlen haklarını vermediniz. Kozmik odaya FETÖ teröristlerini soktunuz, askerî casusluk yapılmasına müsaade ettiniz. FETÖ’cülerini general yaptınız. 15 Temmuzdan sonra da fırsat bu fırsat kuvvetler ve Genelkurmayı ayrı ayrı Millî Savunma Bakanlığına bağladınız, Genelkurmayın içini boşalttınız.”

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Tamamlayacağım.

“Askerî liseleri kapatarak betonları cezalandırdınız. Askerî hastaneleri kapattınız, sağlık sistemini bozdunuz; ilk müdahale yapılamadığı için şehit sayılarımız arttı. Askerî mahkemeleri kaldırdınız. 15 Temmuz darbesinde “Terör tehdidi var.” denilerek suça sürüklenen masum askerlere sahip çıkmadınız.” Şimdi, soruyorum: Hangi Mehmet Ali Çelebi? “Atatürk’ün askeriyim.” diyen Çelebi mi, bugün fesli deli Kadir’in yol arkadaşı olan Çelebi mi? (CHP sıralarından alkışlar)

Soruyorum, daha birkaç yıl önce attığı “tweet”e istinaden soruyorum: “Subayını esir etmemek önemli, esirken ziyaret etmek değil.” diyen Çelebi mi? Soruyorum: Kumpas şehitleri Cem Çakmak, Ali Tatar ve Murat Özenalp’in cenazelerinde bulunmadığıyla suçladığı Bakanın yolunda giden Mehmet Ali Çelebi mi? (CHP sıralarından alkışlar) Bir kere ordudan atılmış birinin şerefli Türk ordusunu konuşmaya hakkı yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Lütfen, devam...

BAŞKAN – Peki, Sayın Dervişoğlu...

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Hayır, isterseniz tamamlayın.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Devam edeceğim. Lütfen, tamamlayacağım.

BAŞKAN – Sizin bitmedi mi sözünüz?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bitmedi efendim, bitmedi.

BAŞKAN – O zaman son kez, lütfen... Bir daha uzatma vermeyeceğim.

Sayın Köksal, buyurun.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ordudan atılmış birinin şerefli Türk ordusunu burada savunmaya hakkı yok. Kendini millete anlatamamış biri ancak ve ancak kendisini iktidar partisine transfer eden eski Millî Savunma Bakanına yağ çekebilir. Şu kürsüye bakınca bugün aklıma ne geldi biliyor musunuz? Haklıdan yana değil, güçlüden yana olanlar korkak ve kaypak olurlar, güç merkezi değiştiğinde dönerler fırlıdak olurlar.

Genel Kurula saygılarımla. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri ve alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu, buyurun.

11.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç'ın 36 sıra sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 37 sıra sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde HEDEP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Evet, teşekkür ederim efendim.

Şimdi, tabii, bu tartışmalar sık sık yaşanıyor, bakış açısından da kaynaklı mesele. Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisinin sözcüsü birbirinden bağımsız cümlelerle aslında cevap vermemizi icap ettiren birçok şey söyledi. O tarihi çarpıtmalarını başka bir tarafa koyuyorum ama eşit yurttaşlıktan bahsederek sanki eşit değilmişiz gibi bir değerlendirme yapma durumunda kaldı, müsaade buyurun anlatayım.

Benim elimde Türkiye Cumhuriyeti devleti Anayasası var. “Kişinin Hakları ve Ödevleri” başlıklı bölüm; ben buraya bakıyorum, kişi hürriyeti ve güvenliği, konut dokunulmazlığı, haberleşme hürriyeti, yerleşme ve seyahat hürriyeti...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu, lütfen tamamlayalım.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Kısa konuşacağım zaten.

...din ve vicdan hürriyeti, düşünce ve kanaat hürriyeti, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti, basın hürriyeti, dernek kurma hürriyeti, siyasi parti kurma hürriyeti, devlet hazinesinden yardım alma, mülkiyet hakkı; bu hakların korunmasına dair hükümleri kapsayan bölümler, acaba bunların hangisinden partiniz yararlanılmadığını iddia ederek bu ilişkileri...

KEZİBAN KONUKCU KOK (İstanbul) – Eş Başkanlarımız içeride, onu ne yapacağız?

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Müsaade buyurun, müsaade buyurun, ben sözcünüze cevap...

KEZİBAN KONUKCU KOK (İstanbul) – Bize gelince mi “Müsaade buyurun.” oluyor? Erkekler vıdı vıdı laf atıyor sürekli.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Anlatıyorum ben de, tane tane anlatıyorum.

Bakınız efendim, bu hakların hepsinden müştereken yararlanıyoruz, biz de yararlanıyoruz, siz de yararlanıyorsunuz, hepimiz müştereken yararlanıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Bitiriyorum, bitiriyorum.

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu, son kez uzatıyorum.

Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Bu haklardan yararlanırken birtakım problemler söz konusu olmuş olabilir, bu da tartışılır; bu benim için de geçerli, sizin açınızdan da geçerli ama “Anadolu cumhuriyeti” tanımlaması yaptı sayın hatip, ben burada üzerinde konuşulmayacak, istifade etmeye kalkışılan ama Anayasa’ya rağmen bunun karşılığı bulunmayan şeylere de vurgu yapmak istiyorum. Bütün bu haklarla yetinmeyip eğer “Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Millî marşı ‘İstiklal Marşı’dır. Başkenti Ankara’dır.” “Biz bundan rahatsız oluyoruz ve bunu değiştirmek istiyoruz.” dersiniz, o zaman havanızı alırsınız...

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) – Kürtçeyi de oraya koymak istiyoruz, Kürtçeyi de. Kürtçeyi de koyacağız oraya.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – ...ve daha oradan laf atarsınız. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu...

12.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu’nun, Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Şu gerçeği ortaya koyalım: Biz gerçek dışı bir tanımlamada, betimlemede, sözde bulunmamayı ahlaki siyaset gereğince bütün siyasetimizin temeli olarak gören bir anlayışın temsilcisiyiz. Dolayısıyla, tabii, ister gülümseyerek ister hüzünleneren ister farklı bir duygu içerisinde ama bizim sözlerimizi mutlaka gerçeklik muhataplığı içerisinde dinlemelisiniz; bunu hatırlatmak isterim.

Ayrılkçı, ayrımcı bir dili ben kınıyorum. Burada Kürtleri ayırtıran bir dili kabul etmiyorum. Türk, Kürt, Alevi, Sünni kardeşler; bu kardeşliği ortadan kaldıran, âdeta ayrımcı, ayrılkçı bir dili bu şekilde milletin gündemine getiren yaklaşım asıl tehlikeli bir yaklaşımdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, son sözünüzü alalım.

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Miras hakkımızı istiyoruz, mirasın hepsini siz götürdünüz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Her şeyi birbirine karıştıran, bulamaç yapan, gerçekliği ancak aramakla bulmamız gereken bu cümlelerin hiçbirine katılmadığımızı ifade ediyorum. IŞİD ile PKK’nın, DAES ile PKK’nın patronu aynı, “Tavşana kaç, taziye tut.” diyen aynı el. PKK da DAES de bir kukla, kuklacı aynı kuklacı; bu, emperyalizm ve ırkçı emperyalizm yani siyonizmdir.

Evet, bir ara Eş Başkanları Güneydoğu’da konuşurken demişti ki: “Buralar arzımevut. Musa (AS) buralarda çok dolaştı; bunlar geldi, burayı da kuruttu.” diye bu millete hakaret etmişlerdi.

Şunu söylüyorum: Bakın, bu çok önemli bir mesele. Bu Türk’ü de, Kürt’ü de, Arap’ı da; bütün halkları ilgilendiriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Lütfen...

Son kez söz veriyorum, bir daha sürenizi uzatmayacağım.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Alevi’yi de, Sünni’yi de; herkesi ilgilendiriyor, hepimizi ilgilendiriyor. Bu ordu, bu Mehmetçik bizim evladımız, bu milletin evladı, hepimizin canını, malını, ırzını, namusunu koruyor. Vatanın ve milletin devletiyle bölünmez bütünlüğü ilkesi hepimiz

için geçerli olmak durumundadır, milletvekili yeminimiz, sadakatimiz buna olmalıdır. Bunun dışındaki hiçbir söylem kabul edilemez ve şunu söylüyorum: PKK ve DAEŞ İsrail'in aparatıdır, sözde kürdistan geçiş devletli Nil'den Fırat'a büyük İsrail'in aparatıdır, büyük Ermenistan'ın aparatıdır. Buna hep beraber karşı koymak boynumuzun borcudur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – Recep Tayyip Erdoğan “Ben BOP’un eş başkanıyım.” demişti. Kimin eş başkanıydı?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Alakası yok! Alakası yok! Hepsi yalan ve yanlış!

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – O zaman bas bas bağıırıyordu buradan “Ben eş başkanım.” diye.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – İsrail’e karşı gelen bir Türkiye var!

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – O zaman alkışlıyordunuz. BOP budur, eş başkan olduğu BOP budur. Bağırarak alkışlıyordunuz o zaman siz!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Hepsi yanlış!

BAŞKAN – Sayın Bülbül, buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkanım, Sayın Oluç...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Her şeyi bağlamından kopartmışsın, anlamamışsın!

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – Olur, olur...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Ne dediğini anlamamışsın, anlayamamışsın!

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – Anladığınız için alkışladınız o zaman.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Anlatıyorum.

BAŞKAN – Evet, lütfen, Sayın Akbaşıoğlu, değerli milletvekilleri, lütfen bakın, partilerin temsilcileri, Grup Başkan Vekilleri görüşlerini ifade ediyorlar, dinleyelim. Herkesin meramını, herkes duyuyor.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – Ama halkın gözüne baka baka yanlış söylüyorlar.

BAŞKAN - Sayın Bülbül, buyurun.

13.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül’ün, Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkanım, şimdi, burada en temel sorun bir olgu varsa bu olgunun ne olduğunu tartışmaya açarsak işin içinden çıkamayız. Ben çok basit, somut bazı verileri paylaştım. 350 bin Kürt kardeşimiz Suriye’nin kuzeyinden PKK/YPG zulmünden kaçarak Türkiye’ye sığındı dedim; bunlar somut verilerdir. Yine, aynı şekilde, Suriye halkının tamamının sahibi olduğu Suriye petrollerine bu PKK/YPG örgütünün el koyduğunu ve en büyük gelir kalemlerinden biri olduğunu, yaklaşık 770 milyon dolarlık bütçesinin, 780 milyon dolarlık bütçesinin yüzde 77’sini sadece bu petrol geliriyle elde ettiğinin altını çizmiştim. Buna dair bir tartışma yapamayız çünkü bu meşru müdafaanın da kapsamı dışında değil. Sizin ne işiniz var Rakka’da, Deyrizor’da?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bülbül, lütfen tamamlayalım.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Arap aşiretleri bundan dolayı feveran ettiler, kalkıştılar, arkasından büyük çatışmaların meydana geldiğini söylüyorlar; onlar kendilerine ait olan petrole el konduğu iddiasıyla zaten bu mücadeleleri başlatmışlardı.

Şimdi, 1,5 milyar dolar civarında olan uyuşturucu gelirinin, PKK/YPG'nin dünya uyuşturucu ticaretinden elde ettiği gelirin bu noktada parçasından bir tanesi de yine bu petrol gelirleri olmuştur. Bu noktada meşru müdafaa iddiasında bulunmak doğru değildir, onları meşru müdafaa yapan bir örgüt olarak burada görmek de o birlikteliğin yeniden bir defa daha itirafı anlamına gelmektedir. Bunun da altını çiziyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Saruhan Oluç, buyurun.

14.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu ile Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, birincisi şunu söyleyeyim: Bu Anayasa'yı ikide bir bize gösteriyorsunuz ya “Anayasa'nın 3'üncü maddesi” diye. Bizim Anayasa'nın 3'üncü maddesiyle bir sorunumuz yok. Bu boşa bir konuşma yani sadece sizin için demiyorum Sayın Dervişoğlu.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Anadolu cumhuriyeti ne, devletin adını değiştirmek değil mi?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Hiç sorunumuz yok, ben lafımı bitireyim, hiç sorunumuz yok; Anayasa'nın 3'üncü maddesi tamamdır.

Bak, biz Kürt sorununu -bunu ben defalarca burada konuştum, tekrar söylüyorum, halkı kandırıyorsunuz ha- üniter devlet yapısı içinde çözenin demokratik ve barışçı yollarının olduğunu, evrensel yollarının olduğunu biliyoruz, söylüyoruz, bunu hedefliyoruz. Dolayısıyla Anayasa'nın 3'üncü maddesiyle ilgili bizim bir sorunumuz yok, birincisi bu.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Yedi sene önce demokratik özerklik ilan ettiniz ya.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – İkincisi şu: Şimdi, ya “ayrılıkçı dil” “ayrımıcılık” filan; aynı şeyler değil Sayın Akbaşıoğlu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Oluç, lütfen tamamlayın.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Ama 3 kişi birden sataştı, mecburen...

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Siz bir de Akbaşıoğlu'nun hâlini düşünün, kaç kişiye cevap veriyor. Onun için lütfen tamamlayın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan, adaletiniz münasebetiyle.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Şimdi, gelelim ayrılıkçılık meselesine. Ortada bir ayrılıkçılık filan yok. Ya, ben neden bunu söylüyorum? Bakın, yahu, İstanbul şu anda en büyük Kürt şehri, 4 milyondan fazla Kürt yaşıyor İstanbul'da, Diyarbakır'dan fazla; İzmir, Kocaeli, Bursa, Antalya, Mersin, Adana, Aydın, Yalova... Sayayım mı hepsini? Yahu, Kürtler buraları size bırakıp da giderler mi?

Ne ayrınlıklılığı? Bu topraklarda eşit yurttaşlık istiyor Kürtler, haklarını istiyor, kendilerini yönetebilmek istiyor, sizin kayyum rejiminize karşı mücadele ediyor, yerel demokrasi istiyor “Yerel seçimlerde kime oy veriyorsam beni o yönetsin.” diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son kez, uzatıyorum.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Son kez efendim.

Oy verdikleri ve seçtikleri insanların -sizin sömürge valisi gibi, sömürge kaymakamı gibi- kayyumlar aracılığıyla iradelerinin gasbedilmesine karşı çıkıyor; Kürtler bunu istiyor sizden. Anlaşıldı mı? “Bunu da demokratik ve barışçı yollarla konuşup tartışalım; müzakere edelim, çözüm bulalım.” diyor.

“Eşitlik” diyorsunuz Sayın Dervişoğlu. Bakın, biliyorsunuz, ben HDP Grup Başkan Vekili olarak başladım, sonra Yeşil Sol Grup Başkan Vekili oldum, sonra HEDEP Grup Başkan Vekili oldum, şimdi DEM Parti Grup Başkan Vekiliyim. Eşitlik mi var? Siz adınızı değiştirdiniz mi? Sizin partinize kapatma davası açtılar mı? Demokratik siyasetten tasfiye etmek için sizin üstünüze geliyorlar mı? Yok. En basitini söylüyorum, “eşitlik” diyorsunuz, ya, Şark Islahat Planı’ndan umumi müfettişlik...

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Son cümlem efendim, izin verin, son cümlem...

BAŞKAN – Efendim, herkese eşit davrandım.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Cümlemi bitireyim.

BAŞKAN – 3’üncü kez uzattım, başka uzatma...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ama cümle bitmedi efendim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Cümlemi bitireyim efendim. Akbaşıoğlu’na değil, Sayın Dervişoğlu’na cevap veriyorum.

BAŞKAN – Sayın Oluç, meram anlaşıldı yani meram anlaşıldı ben Sayın Çelebi’ye...

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Efendim, eksik kalırsa ben anlayamam.

BAŞKAN – Sayın Çelebi’ye söz vereceğim.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Sayın Başkanım, bu sorulara cevap vermek zorundayım.

BAŞKAN – Efendim...

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – İsim de zikretti Saruhan Bey yani.

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu, meramınızı siz gayet güzel anlattınız, ben ancak o kadar anlatırdım yani.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Anlatamamışım ki...

BAŞKAN – Efendim, o yüzden meram anlaşılmıştır.

Ben Sayın Çelebi’ye söz vereceğim. Burada nokta koyalım.

Buyurun Sayın Çelebi.

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

2.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi’nin, Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal’ın yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

BAŞKAN – Lütfen yeni bir sataşmaya mahal vermeden bitirelim.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Tabii ki.

Sayın Köksal, 2020'deki bir konuşmamı okudu. Aynı yıl, yanlarındaki grup Atatürk'e "katliamcı" Türk milletine "soykırmıcı" dedi, Burcu Köksal'da ses yok; bir tek vekil CHP'de karşı çıktı, Mehmet Ali Çelebi. (CHP sıralarından "Hadi oradan, hadi!" sesleri)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Biz her zaman karşı çıkıyoruz, her zaman.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – "Mavi vatan yayılmacılık." dedi, Burcu Köksal'da tık yok.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Atatürk'e laf söyletmiyoruz be! Senin gibi Atatürk düşmanlarıyla bir arada değiliz.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Garo Paylan sözde soykırım yasa teklifi verdi, Burcu Köksal'da tık yok, Mehmet Ali Çelebi'de tık var. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Biz Atatürk'e laf söyletmiyoruz!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Burcu Köksal, Libya tezkeresine "hayır" oyu veriyor, Mehmet Ali Çelebi vermiyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Mehmet Ali... Mehmet Ali, kaç gittin Mehmet Ali?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Kendinle karıştırma, kendinle karıştırma!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – "Başkan Apo'nun heykelini dikeceğiz." diyene tık çıkarmıyor, yanlarındaki gruba ses çıkarmıyor.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Kendinle karıştırma!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Utanmaz Mehmet Ali Çelebi!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Burcu Köksal tezkereye "hayır" oyu veriyor, terör devletine "Evet." diyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Utanmaz Mehmet Ali Çelebi!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Kimyasal silah iftirası atana tık çıkarmıyor, Mehmet Ali Çelebi çıkarıyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Utanmaz!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Genel Merkezinde bayrak kaldırılıyor ses yok, kimde ses var? Mehmet Ali Çelebi.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Kaça gittin kaç?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Kaça, kaç?

VELİ AĞBABA (Malatya) – Kaça gittin utanmaz?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Kendi vekili, Atatürk'e "Dersim katliamcısı." diyor, tık yok. Kim itiraz ediyor? Mehmet Ali Çelebi.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – Sen başkasının suçu üzerinden kendini aklamaya çalışıyorsun.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Atatürk'e "İrkçi." diyen senin sıralarında, niye itiraz etmiyorsun? Atatürk'e "İrkçi." diyor, "Dersim katliamcısı." diyor, ses yok.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bu partide hiç kimse Atatürk'e hakaret etmedi. Kendinle karıştırma! Bu partide hiç kimse Atatürk'e hakaret etmedi. Kendinle karıştırma! Kendinle karıştırma!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Bakın, o konuşmada davalarla ilgili eleştirilerimi koydum ancak benim için aslolan devlettir, benim davam benden büyüktür. Benim için aslolan devlettir. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ne davası!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ne davası be! Seninki para davası!

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Senin davan bu, bu! Senin davan bu! Sen oraya giderken senin davan kendi kendine çoğaldı tabii!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Ben “Erdoğan gitsin de FETÖ, PKK devlete çöksün.” diyecek kadar ahlaksız ve vatansız değilim. O nedenle bu zehirli denkleme destek olmadım.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Geç bunları, geç!

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) – Ne karşılığı gittin? Ne karşılığı gittin?

MEHMET ALİ ÇELEBİ (Devamla) – Cumhuriyet İttifakı’nı, Cumhurbaşkanımızı sonuna kadar destekliyorum. Siz Atatürkçülüğün lafını yapıyorsunuz, biz icraatını yapıyoruz.

Saygılarımla. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.27

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati:19.02****BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ****KÂTİP ÜYELER: Asu KAYA (Osmaniye), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)**

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 34’üncü Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI (Devam)

1) Millî Savunma Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN – Komisyon yerinde.

Sayın Köksal, buyurun.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Kürsüden...

BAŞKAN – Kürsüden de verebilirim, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

3.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine ve şahsına sataşması nedeniyle konuşması

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu resmi özellikle Genel Kurula hatırlatmak için getirdim. İyi günde, kötü günde kim kimin yanında olmuş, daha sonra kim güç uğruna, makam, mevki uğruna o insanlara vefasızlık etmiş bunun gösterilmesi için.

Şimdi, burada konuşan sayın hatip Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna, şahsıma ve bazı vekillerimize yönelik birtakım ithamlarda, sataşmalarda, iftiralarda bulundu. Öncelikli olarak, Yüksel Taşkın Vekilimizle ilgili bir görsel gösterdi, Yüksel Taşkın Vekilimizin Atatürk'le ilgili söylediği herhangi bir, o görselde bahsedilen şekildeki bir ifadesi yoktur. Kendisi, Mustafa Kemal Atatürk'e...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, yayın yok.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, Meclis TV yayında değil.

BAŞKAN – Efendim, biz de...

Sayın Hatip, bir dakikanızı alabilir miyim?

Şimdi, şu anda geldi yayın. Meclis TV...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Süreyi baştan alalım.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Yayın yeni başladı, Meclis TV yayını yeni başladı.

BURCU KÖKSAL (Devamla) – Baştan alalım.

BAŞKAN – Hayır, biz uyardık. Orada bir aksama var, buradan uyardık.

BURCU KÖKSAL (Devamla) – Baştan alalım o zaman Başkanım.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Baştan başlasın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tabii, tabii baştan.

BAŞKAN – Tamam, buyurun.

Evet, süreyi baştan başlatalım.

BURCU KÖKSAL (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu resmi iyi günde, kötü günde kim kimin yanında onu hatırlatmak için bugün kürsüye getirdim. Sene 2013'te yanında olanları çok çabuk unutmuş ki makam mevki uğruna başka yollara sapmış sayın hatip. Kumpas şehitleri Cem Aziz Çakmak, Ali Tatar, Murat Özenalp'in cenazesinde bulunmadığını söylediği, askerleri esir etmekle suçladığı kişiyle aynı yolda yer alıyor ve buraya çıkıp Cumhuriyet Halk Partisini, şahsımı ve Cumhuriyet Halk Partisinin değerli milletvekillerini haksızca, iftiralarla itham etmekten geri kalmıyor. Yüksel Taşkın Vekilimizin resmini göstererek Atatürk'le ilgili, söylemediği sözlerle ilgili tamamen ak trollerin

ifadeleriyle kendisini buradan suçluyor. (CHP sıralarından alkışlar) Yüksel Taşkın, Atatürkçülüğünün sadakasını verse her şeyden önce sana yetmez. Önce bunu bileceksin. İkincisi, sana ne silah arkadaşların ne askerî okul arkadaşların ne de seninle günlerce mahkeme kapılarında bekleyen, her gün cezaevinden tahliye olman için bekleyip seni bağrına basan millet sana hakkını helal etmeyecek. (CHP sıralarından alkışlar) Bizim memlekette bir Kubilay vardı “Fırıldak Kubi” diye anılırdı, Meclis tarihine geçti, ikinci fırıldak da “Fırıldak Mali” olarak Meclis tarihine geçecek.

Genel Kurula saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

15.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu’nun, Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal’ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞIOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Biraz evvel İzmir Milletvekilimiz gerekenleri söyledi, kendine yöneltilen bütün iddiaları cevapladı.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Hiçbir şey söylemedi, iftira etti.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hiçbir şey söylemedi.

MUHAMMET EMİN AKBAŞIOĞLU (Çankırı) – Fikirlerini ortaya koydu ve şunları söyledi: “Benim devam benden büyüktür. Ben Erdoğan gitsin de FETÖ, PKK devlete çöksün diyecek kadar ahlaksız ve vatansız değilim. Bu zehirli denklemin değil Cumhur İttifakı’nı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan’ı desteklerim.” dedi, noktayı koydu.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Tabii, tabii, tabii!

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Kapı kapı gezdi, gitmediği parti kalmadı. Kapı kapı gezdi.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Kapı kapı gezdi, kapı kapı gezdi.

MUHAMMET EMİN AKBAŞIOĞLU (Çankırı) – Teşekkürlerimi sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki, ben teşekkür ediyorum.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Bahsettiğin milletvekili kapı kapı gezdi! Parti parti gezdi!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Kapı kapı gezdi, kapı kapı! Parti parti dolaştı!

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Bizim artıklarımızı alıyorlar, konuşuyorlar. Kapı kapı gezdi, parti parti gezdi. Fırıldak!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bizim artıklarımızı alıp konuşuyorlar.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Fırıldak!

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – İş birliği yapanlar...

MAHİR POLAT (İzmir) – Öyle parmak işaretleriyle mi sizden söz istiyor böyle böyle!

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, parmak yapıyor size, böyle söz istiyor, böyle mi oluyor bu iş? Böyle mi oluyor Sayın Başkan?

ORHAN SÜMER (Adana) – Sayın Başkan, Meclis adabına uysun bir defa.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Milletvekili gelmiş, parmak yaparak söz istiyor sizden Sayın Başkan ve hepimizin gözü önünde yapıyor bunu.

ORHAN SÜMER (Adana) – Meclis adabına uysun.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Başkanlık makamına hakaret ediyor! Başkanlık makamına hakaret ediyor Sayın Başkan!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Size saygısızlık, makamınıza saygısızlık! Makamınıza saygısızlık! Makama saygısızlık!

BAŞKAN – Ya, onu ben takdir edeyim. Herkes elini kaldırıyor, bizden söz talep ediyor.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Böyle mi talep ediliyor Başkan!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Böyle mi talep edilir! Böyle mi yapılır!

BAŞKAN – Biz her elini kaldırmaya bir anlam yüklersek olmaz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Bundan sonra biz de böyle yapalım. Bundan sonra Sayın Başkan, biz de böyle yapalım!

CAVİT ARI (Antalya) – Biz de şöyle yapalım.

BAŞKAN – Yani Mehmet Ali Çelebi Bey saygısı olan bir arkadaşımızdır.

MAHİR POLAT (İzmir) – Koltuk bizim için saygın!

BAŞKAN – Ben öyle bir değerlendirme yapmadım. Adaletli davranıyorum.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Meclisin makamını, itibarını hepimiz korumak zorundayız.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 36) (Devam)

2.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2022 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 222 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2022 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2022 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/760) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 37) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

*D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)**1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)**1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı**F) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI (Devam)**1) Millî Savunma Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi**2) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

BAŞKAN – Evet, şimdi şahsı adına Adana Milletvekili Sadullah Kısacık’a söz veriyorum.

Sayın Kısacık, buyurun.

SADULLAH KISACIK (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Dün bu kürsüde rahatsızlanan ve şu anda hastanede tedavisi devam eden Kocaeli Milletvekilimiz Hasan Bitmez’e şahsım ve DEVA Partisi milletvekilleri adına geçmiş olsun dileklerimi iletiyor, Yüce Allah’tan acil şifalar diliyorum.

Bugün Enerji Bakanlığının bütçesini konuşuyoruz. Enerji sadece bir sektör değil gıda, barınma, sağlık gibi temel ihtiyaçlar arasındadır. Bu nedenle enerjiye vatandaşlarımızın kolay ve ucuz erişimi son derece önemlidir.

Peki, vatandaşlarımız bugünün Türkiye’inde enerjiye kolay ve ucuz bir şekilde erişebilmekte midir? Maalesef hayır. Bakın, literatürde “enerji yoksulluğu” denen bir kavram vardır ve maalesef bugün Türkiye enerji yoksulu bir ülkedir. İktidar olarak siz de bu yoksulluğu kabul ediyorsunuz ki seçim yatırımı için doğal gaz kullanan her haneye aylık 25 metreküp yardım yapıyorsunuz. Yalnız, bu yardımı yaparken de adaletsiz davranıyorsunuz; 50 milyonluk yani eski parayla 50 trilyonluk rezidansta oturana da aynı yardımı yapıyorsunuz, iki göz odalı gecekonduda oturan haneye de aynı yardımı yapıyorsunuz. Yardıma hiç ihtiyacı olmayanlar ile yardıma muhtaç olanları aynı kefeye koyuyorsunuz. Bu, adaletsizliğin en büyük yansıması. Oysa ki yine, Sayın Bakanım ve bürokratlarımız bilirler, enerji literatüründe “kırılgan tüketici” denen bir kavram vardır. Gelişmiş ülkelerde fakir ve enerji yoksulu kesimlere “sosyal tarife” denilen bir tarife uygulanır. İhtiyacı olmayan ile ihtiyaca muhtaç olana aynı tarife uygulanmaz ama bakıyorsunuz ki maalesef iktidarda son zamanlarda hiç olmadığı kadar bir popülizm söz konusu, iş yapmak yerine algı ve göz boyamayla günü kurtarma söz konusu. “Karadeniz’de doğal gaz bulundu.” dediniz, “Rahat olun, açın pencereleri.” dediniz ama vatandaş hâlâ kalorifer peteklerinin vanalarını kırmakla meşgul. Maalesef size oy veren vatandaş aldattıyorsunuz. 14 Mayıs günü sandığa giderken vatandaşın aracına aldığı motorinin litresi 18 TL’ydi, bugün 36 TL. Ayrıca, dolar kurunu aylarca baskıladınız, seçimleri beklediniz; seçmen 14 Mayıs günü sandığa giderken dolar kuru 19,60 liraydı, bugün 29,50 lira. 14 Mayıs’ta vatandaş sandığa giderken yüzde 8 olan KDV oranlarını yüzde 10’a, yüzde 18 olan KDV oranlarını yüzde 20’ye yükselttiniz. Seçimden önce peş peşe faiz indirimleri yapıp faizi yüzde 5’e düşürdünüz, seçimden hemen sonra peş peşe faiz artırımları yapıp faizi yüzde 40’lara çıkarttınız; bugün bankalarda mevduat faizi yüzde 50’leri geçmiş durumda yani seçimden önce vaat verip oyunu aldığınız vatandaş seçimden hemen sonra cezalandırılmasına zamlarla ve vergi, harç artışlarıyla dövdünüz de dövdünüz, ezdiniz de ezdiniz; bu, halkı kandırmaktır, bu, size oy veren vatandaş enayi yerine koymaktır. Genel seçimlerde kandırılan

halkımız enayi olmadığını gösterecek, 31 Mart yerel seçimlerinde iktidara sarı kartını gösterecektir. (CHP sıralarından alkışlar) Adaletsizliğe, hukuksuzluğa, hayat pahalılığına, yoksullaşmaya, yerine getirilmeyen vaatlere sarı kartını 31 Mart yerel seçimlerinde gösterecek, bir sonraki genel seçimlerde de kırmızı kartı gösterecektir diyorum, Genel Kurulu saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Kısacık teşekkür ediyorum.

Şimdi yürütme adına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar’a söz veriyorum.

Sayın Bayraktar, buyurun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin kıymetli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen aziz milletim; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2024 yılı bütçesini takdim etmek üzere huzurlarınızdayım. Sizleri, şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Sözlerimin başında, dün burada bütçe görüşmeleri esnasında kalp krizi geçirerek yoğun bakımda tedavi altına alınan Saadet Partisi Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez Bey’e acil şifalar dilemek istiyorum.

Türkiye Yüzyılı’nın ilk bütçesi olması nedeniyle ayrı bir önem verdiğimiz 2024 yılı bütçe görüşmeleri vesilesiyle, maden, petrol, doğal gaz arama ve üretim, enerji arz güvenliği, yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının gelişimi, nükleer enerji, enerji verimliliği, vatandaşlarımıza sağladığımız destekler, yeni teknolojiler, iklim değişikliğiyle mücadele çerçevesinde hedeflediğimiz enerji dönüşümü ile Türkiye Yüzyılı’nda millî enerji ve maden politikamız hakkında sizleri bilgilendirmek istiyorum.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; enerji ve tabii kaynaklar, ekonominin ve günlük yaşamın sürdürülebilir olmasını sağlayan iki temel alandır. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, yirmi bir yıllık AK PARTİ iktidarında, insanımızı tüm politikaların merkezine koyan, Türkiye Yüzyılı vizyonuyla aileyi ve gençleri önceleyen hizmet anlayışımız, enerji ve maden politikalarımızı da şekillendirmektedir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, çok az kişi var AK PARTİ sıralarında.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – CHP’de daha az kişi var.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – İnsan yaşamı için vazgeçilmez bir yeri olan enerjinin gelişen teknoloji ve artan ihtiyaçlar kapsamında...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani Sayın Bakana bir saygı yok.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – CHP’de daha az var ya. CHP’de hiç yok.

MUSTAFA VARANK (Bursa) – Sana ne!

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – ... kaliteli, kesintisiz, ucuz ve çevreyle uyumlu şekilde...

CAVİT ARI (Antalya) – Sizin bütçeniz. Ya, Bakanı sevmiyor musunuz?

MUSTAFA VARANK (Bursa) – Sana ne!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Böyle olur mu ya?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – ... tedariki ve tüketimi büyük önem arz etmektedir.

BAŞKAN – Sayın Bakanım...

CAVİT ARI (Antalya) – Bu Bakanı sevmiyor musunuz siz?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – AK PARTİ burada.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakana saygı göstermeniz lazım.

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekilleri, lütfen, hatibi dinleyelim.

CAVİT ARI (Antalya) – Bakana saygı gösterin, biraz AK PARTİ’li arkadaş gelsin içeriye.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani AK PARTİ sıralarında...

BAŞKAN – Lütfen, hatibi dinleyelim.

CAVİT ARI (Antalya) – Hayır, iktidarın bütçesinde iktidar yok.

BAŞKAN – Hatibi Genel Kurulda...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama Sayın Bakana saygısızlık, 20 AK PARTİ’li milletvekili var.

MUSTAFA VARANK (Bursa) – Ya, sana ne kardeşim!

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, siz...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Olur mu böyle şey ya!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Saygısızlığı sen yapıyorsun. Çok ayıp!

BAŞKAN – Lütfen, hatibi dinleyelim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani biz pürdikkat dinliyoruz ama sizde milletvekilleri yok.

MUSTAFA VARANK (Bursa) – Nerede dinliyorsunuz!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Çok ayıp!

BAŞKAN – Sayın Bakan, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – İnsan yaşamı için vazgeçilmez...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Nerede milletvekilleri?

MUSTAFA VARANK (Bursa) – Kaç kişi sizin grup? Kaç kişisiniz ya?

CAVİT ARI (Antalya) – Ya, sen kendine bak, iktidar sizsiniz ya.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz uygun görüyor musunuz bu sayıyı?

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) – Ya, sana ne kardeşim!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, “Sana ne!” olur mu canım!

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) – Otur, sen dinle. Allah Allah!

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, şu anda Sayın Bakan bütçesini takdim ediyor; faydalanmak isteyen için Genel Kurul herkese açık, vekillerimize, gelirler.

CAVİT ARI (Antalya) – Çok yazık yani buraya Bakan geliyor, AK PARTİ ortada yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani mesaj atın, çağırın, gelsinler.

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) – Gel, AK PARTİ’yi de sen idare et. Allah Allah! Sen bir CHP’yi idare et.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bu kadar terbiyesizce...

BAŞKAN – Sayın Bakan, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – İnsan yaşamı için vazgeçilmez bir yeri olan enerjinin...

MAHİR POLAT (İzmir) – “Terbiyesizce” demek de hoş değil ya!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Terbiyesiz!

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – ... gelişen teknoloji ve...

MAHİR POLAT (İzmir) – Size yakışmıyor ya!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Terbiyesizce...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – ... artan ihtiyaçlar kapsamında...

MAHİR POLAT (İzmir) – Ya, bu terbiye falan, bunları sizden öğrenecek değiliz Akbaşıoğlu, lütfen ya.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – ... kaliteli, kesintisiz, ucuz ve çevreyle uyumlu şekilde tedariki ve tüketimi büyük önem arz etmektedir.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Yapılan terbiyesizlik!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Terbiyesizlik sizin kendi Bakanınızı dinlemeye gelmemeniz.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Herkes dinliyor, bak, herkes geliyor, dinliyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hani, nerede ya?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Herkes geliyor, herkes geliyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – Üretimin ham maddesini sağlayan madencilik sektörü ile üretimin gerçekleşmesini sağlayan enerji sektörü aynı zamanda ekonominin de âdeta can damarıdır.

Madencilik, iktisadi kalkınmaya, istihdama ve sosyal refahın gelişimine pek çok açıdan önemli katkılar sunan bir sektördür. Bu nedenle, madencilik yatırımları Bir ülkenin bir bölgenin sürdürülebilir kalkınması için stratejik önemi haizdir. Üretilen maden çeşitliliği açısından dünyada 8’inci sırada yer alan ülkemizin sahip olduğu zengin yer altı kaynaklarını ekonomiye kazandırmak üzere geliştirdiğimiz politikalarla bordan yerli kömüre, nadir toprak elementlerinden altın madenciliğine kadar her alanda üretimi, katma değeri ve istihdamı sürekli olarak artırıyoruz. Bu kapsamda, 2002 yılında 680 milyon dolar olan maden ihracatımızı 2022 yılında 10 kat artırarak 6,5 milyar dolara çıkardık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Az alkış, az!

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – Ve bu anlamda cumhuriyet tarihinin rekorunu kırdık.

CEMAL ENGİNYURT (İstanbul) – Doğal gaz bedava mı? Onu da söyle.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – Ayrıca 2002 yılında gayrisafi yurt içi hasıla içinde binde 8 olan madenciliğin payını yine yüzde 75 artırarak 2022 yılında yüzde 1,4’e yani 210 milyar liraya çıkardık. Hedefimiz, önümüzdeki dönemde bu oranı yüzde 5 seviyesine kadar çıkarmak.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; millî maden mücadelemizin özünde insan var, insanımız için madencilik var.

MAHİR POLAT (İzmir) – Akbelen’de de öyle miydi Sayın Bakanım?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – Madenlerimizi ekonomiye kazandırırken önce insan, sonra çevre, sonra katma değerli üretim diyoruz. Ayrıca, arama faaliyetlerinden üretime kadar her aşamada uyguladığımız sıkı denetimlerle madencilik sektörünü daha güvenilir ve daha sürdürülebilir hâle getirmeyi hedefliyoruz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bir yandan Yeşil Yol Projesi, bir yandan maden arama!

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – Bu çerçevede, bu yıl, 2023 yılında şu ana kadar 8.400’ün üzerinde denetim gerçekleştirdik. Diğer taraftan, faaliyetlerin tamamlandığı maden sahalarında doğaya yeniden kazandırma çalışmalarının usulüne uygun yapılmasını büyük bir dikkat ve kararlılıkla takip ediyoruz. Yine, geçtiğimiz üç yılda toplam 6.100 hektar alanın bu çerçevede rehabilite edilmesini sağladık. Sadece bu alanlara 6,5 milyon ağaç dikilmesini temin ettik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyadaki bor rezervinin önemli bir kısmına sahip olan ülkemiz uluslararası alanda yüzde 63’lük bir pazar payıyla dünya lideri konumundadır. 2022 yılında 2,7 milyon ton bor ürünü satışından 1,3 milyar dolar gelir elde ettik ayrıca yer altında bekleyen yerli kömürümüzün çevreyle uyumlu bir şekilde ekonomimize kazandırılması arz güvenliğimiz açısından fevkalade önemlidir. 2022 yılında kömür üretimimiz 105 milyon ton olarak gerçekleşti. Bu kapsamda kömür gazlaştırma, karbon yakalama gibi temiz kömür teknolojileriyle ilgili çalışmalarımıza da devam ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu bütçe görüşmeleri vesilesiyle bir kez daha 6 Şubat depremleri sonrası hayatlarını ortaya koyarak insanımızın yardımına koşan ve bir can daha kurtarabilmek için gece gündüz enkaz başında çalışan kahraman madencilerimize huzurlarınızda şükranlarımı sunmak istiyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bakanlık olarak, madencilerimizin bu tecrübesini ve bu kabiliyetini afet koordinasyonu kapsamında kurumsallaştırmak için başta AFAD olmak üzere tüm ilgili kurumlarımızla birlikte çalışıyoruz. Yerli kaynaklarımız ve madenlerimiz güçlü ekonomimizin, tam bağımsızlığımızın ve sürdürülebilir kalkınmamızın en önemli araçlarından biridir. Bu noktada Türkiye Yüzyılı’nda hız vereceğimiz çalışmalarımız ve millî maden mücadelemiz için Gazi Meclisimizdeki her bir milletvekilimizden güçlü desteklerini aziz milletimiz adına istirham ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; enerji arz güvenliği ülkelerin iktisadi kalkınmalarının yanı sıra ulusal güvenliklerini de etkileyen çok önemli bir konudur. Türkiye Yüzyılı’nda büyük ve güçlü Türkiye için enerjide tam bağımsızlık hedefi doğrultusunda geliştirdiğimiz politikalarla yurt içinde ve yurt dışında petrol ve doğal gaz arama ve üretimimizi artırarak enerji arz güvenliğini güçlendirmeye devam ediyoruz. Son yirmi bir yılda devreye aldığımız uluslararası doğal gaz ve petrol boru hatlarımız, LNG tesislerimiz, yer altı doğal gaz depolarımız, sondaj ve sismik araştırma gemilerimiz ve altyapı yatırımlarımızla hedeflerimize büyük bir azim ve kararlılıkla yürüyoruz. 2002 yılında sadece 5 il ve 7 organize sanayi bölgesinde doğal gaz kullanılırken Sayın Cumhurbaşkanımızın “Türkiye’de her eve doğal gaz hizmetini götüreceğiz.” hedefiyle bugün, artık 81 il, 811 yerleşim yeri ve 214 organize sanayi bölgesine doğal gaz arzı sağladık yani nüfusumuzun yüzde 83’ünü doğal gaz kullanma imkânına kavuşturduk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu sayede, vatandaşlarımıza daha konforlu bir yaşam imkânı sunarken aynı zamanda şehirlerimizin hava kalitesini artırdık.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; 2017 yılında kamuoyuna duyurduğumuz millî enerji ve maden politikası kapsamında yeni bir vizyonla, kendi sondaj ve sismik araştırma gemilerimizle petrol ve doğal gaz arama ve üretim stratejisini hayata geçirdik. Bu doğrultuda, Fatih sondaj gemimizle Karadeniz’de “Sakarya Gaz Sahası” adını verdiğimiz sahada 2020 yılı Ağustos ayında tarihimizin ve

2020 yılı için dünyadaki en büyük off-shore denizlerdeki doğal gaz keşfini yaptık, hemen ardından bu doğalgazı iki buçuk yıl gibi rekor bir sürede karaya çıkararak milletimizin hizmetine sunduk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Diğer taraftan, ülkemiz kara alanlarında yine bugüne kadar yapılmış en büyük petrol keşfini Şırnak'ta Gabar bölgesinde gerçekleştirdik. Dün Gabar'daki keşfimizin 1'inci yıl dönümüydü, şehit Astsubayımız Esmâ Çevik ve şehit Öğretmenimiz Aybûke Yalçın'ın adını verdiğimiz bu iki sahada şu an itibarıyla günlük yaklaşık 30 bin varil petrol üretim seviyesine ulaştık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) İnşallah üretimi 2024 yılı sonunda 100 bin varile çıkarmak üzere çalışmalarımıza yoğun şekilde devam ediyoruz. Bu vesileyle, her 2 şehidimizi de bir kez daha rahmetle yâd ediyorum.

Yıllarca adı terörle anılan bu bölgemiz artık üretimle, istihdamla ve kalkınmayla anılıyor ve âdetâ petrol ve enerji üssü hâline geliyor. Allah'ın izniyle, yapılacak yeni keşifler ve ilave yatırımlarımız sayesinde Şırnak ve civar illerimiz göç veren değil, göç alan bir konuma gelecek, ekonomileri büyüyecek ve buradaki vatandaşlarımızın refah seviyelerinde önemli artışlar olacak.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı olarak buradan, milletin kürsüsünden bir kez daha belirtmek istiyorum ki Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, onun verdiği hedefler doğrultusunda yürüttüğümüz kararlı çalışmalarla petrol ve doğal gaz üretimimizi artıracacağız, buradan elde edilen gelirleri de başta aile ve gençlerimiz olmak üzere aziz milletimizin tüm fertlerinin hizmetine sunacağız. Enerji ithalatındaki ezberleri bozacak ve inşallah dışa bağımlılığımızı ülkemizin gündeminden çıkaracağız. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son yirmi bir yılda ülkemizdeki elektrik talebi önemli bir büyüme kaydetmiştir. 2002 yılında 133 teravatsaat seviyesinde olan elektrik tüketimimiz 2022 yılında 2,5 kat artarak 331 teravatsaate ulaşmıştır. Bu yüksek talebi karşılamak amacıyla AK PARTİ hükümetleri döneminde uyguladığımız politikalarla 2002 yılında 32 bin megavat seviyelerinde olan elektrik kurulu gücümüzü 106 bin megavatın üzerine çıkardık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bir taraftan bu yüksek talebi karşılarken diğer taraftan çevreye daha duyarlı ve daha müreffeh bir gelecek için elektrik üretimimizde yerli ve yenilenebilir kaynakların payını artırıyoruz. Hâlihazırda kurulu gücümüzün yerlilik oranı yüzde 66, yenilenebilir enerji oranı ise yüzde 55 seviyesindedir. Gerek yenilenebilir enerji kaynak destek mekanizması gerek yenilenebilir kaynak alanlarıyla ülkemizin toplam enerji kurulu gücünü ve üretimini hızla artırırken temiz enerji dönüşümünün öncü ülkelerinden biri hâline geldik. Bu kapsamda, ülkemiz Avrupa'da jeotermal enerji kurulu gücünde 1'inci, hidroelektrik kurulu gücünde 2'nci, rüzgârda 7'nci ve güneş enerjisi kurulu gücünde ise 8'inci sırada yer almaktadır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hidroelektrik santrallerini kimler yaptı? Bir teşekkür edin. Barajları kimler yaptı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – YEKA uygulaması kapsamında Avrupa'nın ilk ve tek tam entegre güneş paneli fabrikası ile bu fabrikada üretilen panellerle kurulan ve bölgemizin en büyük santrali olan Konya Karapınar Güneş Enerjisi Santrali'ni de hizmete aldık ve bununla birlikte Türkiye'de güneş paneli üretiminde yüzde 77, rüzgâr türbini üretiminde yüzde 60'lık yerleşme oranına ulaşarak ülkemizin bu alandaki teknolojik dışa bağımlılığını azalttık.

Ayrıca, enerjiye erişimin temel unsuru olan elektrik altyapımızın gelişimi ve modernizasyonuna yönelik adımlarımız sonucunda elektrik iletim ve dağıtım hattı uzunluğumuzu yaklaşık 1,5 milyon kilometreye çıkardık. Ülkemizin dört bir köşesine güvenilir ve kesintisiz bir enerji iletim, dağıtım altyapısını tesis ettik.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; artan enerji ihtiyacını kesintisiz şekilde karşılayabilmek, daha çok yenilenebilir enerji kaynağını devreye alabilmek ve 2053 yılı net sıfır karbon hedefimize

ulaşmak adına nükleer güç santrallerinin devreye alınması ülkemiz için büyük önem arz etmektedir. Bu anlamda, Türkiye'nin 1950'li yıllardan beri var olan nükleer güç santrali yapma hayalini gerçeğe dönüştürüyoruz. Uzun yıllardır devam eden bu istek ve mücadelemizin somut örneği olan Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projemizde birçok aşamayı, birçok merhaleyi geride bıraktık; uluslararası güvenlik standartlarına uygun şekilde şu anda 4 reaktörün de aynı anda inşası devam etmektedir. Bu hâliyle Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projemiz kurulu güç bakımından dünyada inşası devam eden en büyük nükleer santral projesidir. Şu anda bu santralde 30 bine yakın istihdama ulaşılmıştır. Tesis tamamen devreye alındığında da 4 bin kişiye kalıcı, sürekli istihdam sağlamak mümkün olacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ayrıca, 27 Nisan 2023 tarihinde ilk yakıt çubuklarını sahaya getirerek Akkuyu Projemize uluslararası anlamda nükleer tesis statüsünü kazandırdık. Diğer taraftan, Sinop ve Trakya Nükleer Güç Santrali Projelerine yönelik çalışmalara ve teknoloji sahibi ülkelerle görüşmelere devam ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; en temiz ve en ucuz enerji kaynağı olarak değerlendirdiğimiz enerji verimliliği için 2017-2023 yılları arasında uyguladığımız Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı kapsamında ülke olarak toplam 8,5 milyar dolarlık yatırım yaptık ve bu sayede yüzde 14'lük bir enerji tasarrufu sağladık. Ayrıca, 70 milyon ton sera gazı emisyonunu engelledik ve yine bu sayede 45 bin yeşil istihdam imkânı oluşturduk. Kamu kaynaklarının verimli kullanılması ve enerji maliyetlerinin azaltılması amacıyla kamu binalarının ve kamu kampüslerinin enerji tüketimlerinde yıllık 1,2 milyar liralık tasarruf sağladık. Ayrıca, kamuda tasarruf hedefimizi Sayın Cumhurbaşkanımızın son genelgesiyle 2030 yılına kadar asgari yüzde 30 olacak şekilde güncelledik. Yine bu sayede kamuda yıllık 5,7 milyar liralık tasarruf etmeyi hedefliyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; gerek iklim politikalarındaki belirsizlikler, yaşadığımız Covid salgını, tedarik zinciri problemleri, bölgemizde ortaya çıkan Rusya-Ukrayna savaşı, salgın sonrası dünya ekonomilerinin toparlanma sürecine girmesiyle beraber görülen talep artışı, küresel yatırım eksiklikleri gibi birçok krizle karşı karşıya kalan enerji piyasalarında enerji fiyatları önce kademeli olarak artmış, sonrasında ise 2022 yılında rekor seviyelere ulaşmıştır. Uluslararası enerji fiyatlarındaki bu hızlı artıştan vatandaşlarımızın asgari düzeyde etkilenmesi için elektrik piyasasında azami uzlaştırma fiyat uygulamasını devreye aldık. Bu uygulamanın katkısıyla elektrik faturalarında yüzde 130'luk bir fiyat artışının önüne geçtik. Bu sayede 220 milyar lirayı bulan bir meblağ da bu anlamda vatandaşlarımızın cebinde kalmıştır.

Sakarya Gaz Sahası'nda üretilen doğal gazın 2023 yılı Nisan ayında karaya ulaşmasıyla birlikte yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararıyla konut, ibadethane ve cemevi abonelerinin ilk ay tüm tüketimlerini ücretsiz yaptık, sonraki aylarda ise aylık 25 metreküpe denk gelen tüketimlerinin bir yıl boyunca ücretsiz olmasını kararlaştırdık. Bu bağlamda vatandaşlarımıza 87 milyar liralık doğal gazı bedelsiz olarak sunmaktayız. İhtiyaç Sahibi Hanelere Elektrik Tüketim Desteği Verilmesi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararı'na göre hanedeki kişi sayısına bağlı olarak aylık 150 kilovatsaat karşılığı desteklemeye devam ediyoruz. Bu bağlamda, 2019 yılından bugüne kadar 19,2 milyar liralık bir elektrik tüketim desteği verdik. Diğer taraftan, bu yıl da hâlen devam eden ısınma amaçlı kömür desteği kapsamında geçtiğimiz yıl 1,9 milyon haneye, aileye 1,7 milyon ton kömür desteği sağladık. Kömür desteği alan hanelerden isteyenlerin bunu doğal gaz olarak kullanabilmelerini sağlayacak düzenleme yaptık ve vatandaşlarımıza geçtiğimiz yıl 634 milyon lira tutarında doğal gaz tüketim desteğinde bulunduk. Ayrıca, yıllık hane başı doğal gaz tüketim destek tutarını yine Sayın Cumhurbaşkanımızın takdiriyle 1.500 ila 3.500 liraya çıkardık. Dolayısıyla, 2023 yılında elektrik ve doğal gaz tüketim destek rakamımız toplamda 282 milyar lirayı bulmuş yani bu bedel vatandaşlarımız adına devletimiz tarafından karşılanmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; deprem bölgesinde hasar gören elektrik ve doğal gaz altyapılarımızı depremden hemen sonra mümkün olan en kısa sürede tekrar devreye aldık. Gerek yeni yerleşim yerlerinin enerji altyapılarının hızlı şekilde kurulması gerekse mevcut enerji altyapımızı depreme ve genel manada tabii afetlere dirençli hâle getirmek için çalışmalarımıza yoğun şekilde devam ediyoruz. Ayrıca, deprem bölgesindeki yaraların sarılması için deprem felaketinde evi veya iş yeri yıkılan, acil yıkılacak orta ve ağır hasarlı olan vatandaşlarımızın depremden önceki ödenmemiş elektrik ve doğal gaz faturalarını iptal ettik. Bununla birlikte, depremden herhangi bir zarar görmeyen yüksek tüketimli sanayi ve ticarethane aboneleri hariç olmak üzere, Malatya, Kahramanmaraş, Adıyaman ve Hatay illerinin tamamı ile Antep'in Nurdağı ve İslâhiye ilçelerinde doğal gaz ve elektrik faturalarının tahakkuk ve tahsilatlarını erteledik. Söz konusu erteleme döneminden sonra tanzim edilen faturaları ise herhangi bir faiz uygulamaksızın 6 eşit taksitle bölerek ödeme kolaylığı getirdik. Şunu da bir kez daha bu vesileyle vurgulamak istiyorum: Depremin yaralarını sarmak, bu şehirlerimizde sosyal ve iktisadi hayatı, ticari hayatı ayağa kaldırmak en önemli önceliğimiz olmaya devam edecek. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bir kez daha asrın felaketinde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum bu vesileyle.

Sayın Başkan, çok kıymetli milletvekilleri; konuşmamın başında ifade ettiğim gibi, madenlerimizi sadece ham madde olarak değil, yüksek katma değerli şekilde ekonomimize kazandırmayı hedefliyoruz. Bu kapsamda, bor mineralinden katma değeri yüksek nihai ürün üretilmesine yönelik olarak bu yıl devreye aldığımız yıllık bin ton kapasiteli bor karbür üretim tesisiyle dünyada bor karbür üreten 5 ülkeden biri hâline geldik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Diğer taraftan, atıklardan lityum karbonat elde etmek için Eskişehir Kırka'da ve Balıkesir Bandırma'da yıllık toplam 700 ton kapasiteli üretim tesislerimizin kurulması için proje çalışmalarına süratle devam ediyoruz. Ayrıca, sanayide birçok alanda kullanılan ve ithal ettiğimiz ferrobordan da ülkemizde üretilmesi amacıyla Balıkesir Bandırma'da bu yıl temelini attığımız, inşallah önümüzdeki yıl devreye almayı planladığımız 800 ton kapasiteli tesisimizi de en kısa sürede devreye almak istiyoruz. Ayrıca, tüm ülkelerin, tüm dünyanın büyük bir hassasiyetle takip ettiği ve bu yönüyle kritik madenler olarak tanımlanan nadir toprak elementlerinin dünyadaki 2'nci en büyük rezervini Eskişehir Beylikova'da keşfettik. Bu yıl içerisinde pilot üretim tesisini devreye aldık, AR-GE çalışmaları tamamlandıktan sonra endüstriyel üretim tesisinin inşaatına başlayarak bu tesiste yıllık 570 bin ton cevher işleyeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu sayede, elektrikli araçlardan yenilenebilir enerji ekipmanlarına, depolamadan güneş panellerine kadar birçok alanda ülkemizi ham madde ve üretim açısından dünyada müstesna bir lige çıkarmayı hedefliyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; konuşmamın bu bölümünde Sayın Cumhurbaşkanımızın Türkiye Yüzyılı vizyonu kapsamında yeni dönemde enerji ve tabii kaynaklar alanında yapacaklarımız ve hedeflerimiz hakkında siz yüce Meclisi bilgilendirmek istiyorum. Türkiye Yüzyılı'nı enerjinin ve madenin de yüzyılı yapmak için tüm gücümüzle çalışıyoruz. Öncelikle, enerjide ve madencilikte tam bağımsız, kaynaktan ve teknolojiye net ihracatçı bir Türkiye'yle 2053 yılında karbon nötr bir ekonomi olmayı hedefliyoruz, bu yolda yeni bir reform ve yatırım dönemini başlatıyoruz. Ülkemizin potansiyelini ortaya çıkarmak, bu sayede sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme hedefini gerçekleştirmek üzere yatırım, üretim, istihdam ve ihracat odaklı, ekonominin ihtiyaç duyacağı enerji ve madencilik politikalarını kararlılıkla uyguluyoruz. Enerji altyapımızı doğal afetlere dirençli hâle getirirken enerji ve madencilik sektöründe kapasite ve imkânlarımızı anlık olarak afet bölgesine yönlendirme kabiliyetimizi de artırıyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; genç ve artan nüfusu, üretim odaklı gelişen sanayisi, ülkemizin elektrik talebinin 2035 yılında 511 teravata çıkacağını gösteriyor. Bu yüksek talebi karşılamak için yenilenebilir enerjinin elektrik üretimi içindeki payını yüzde 55'e çıkarmayı öncelikli hedefimiz olarak belirledik ve bu hedef doğrultusunda, her yıl 3.500 megavat güneş, 1.500 megavat da rüzgâr enerjisi santralini devreye almak istiyoruz. Bu süreçte bir ilki de gerçekleştirerek toplam 5 bin megavat deniz üstü rüzgâr enerjisi kurulu gücünü enerji portföyümüze ekleyeceğiz. Ayrıca, elektrik iletim ve dağıtım hatlarımızı güçlendirmeyi, vatandaşlarımıza tüketici odaklı daha kaliteli hizmet sunmayı da hedefliyoruz.

Türkiye eski Türkiye değil, yirmi bir yıllık AK PARTİ iktidarları sayesinde bölgeler arası farkların azaldığı, şehirde ne varsa beldede, köyde, yaylada da onun olduğu bir ülke hâline geldik. Elektrik dağıtımlarında özellikle kırsal bölgelerden gelen taleplerde eskiden sadece aydınlatma amacıyla kullanılan şebekelerin şimdilerde her türlü beyaz eşyanın ihtiyaç duyduğu tüketim altyapısına dönüşmesi gerektiğini görüyoruz. Bu noktada artan ihtiyaçlar ve talebi daha fazla yatırım yaparak karşılayacağız.

Değerli milletvekilleri, enerjide dışa bağımlılığımızı bitirme hedefimiz doğrultusunda kara ve deniz alanlarımızda yeni petrol ve doğal gaz keşifleri için önümüzdeki dönemde de çalışmalarımızı yoğunlaştırarak sürdürüyoruz. Sakarya Gaz Sahası'ndaki üretimi ilk aşamada günlük 10 milyon metreküpe, sonraki süreçte de 40 milyon metreküpe çıkarmayı hedefliyoruz. Diğer taraftan, daha önce ifade ettiğim gibi, Gabar'da hedefimiz, 2024 yılı sonunda üretimi günlük 100 bin varile çıkarmak ve bu sayede toplam yurt içi üretimimizi günlük 200 bin varilin üzerine çıkarmaktır. Bu kapsamda, gerek Karadeniz'de gerek Akdeniz'de gerekse de kara alanlarımızda aralıksız bir şekilde arama ve üretim faaliyetlerimizi sürdürüyoruz, sürdürmeye devam edeceğiz. Petrol ve doğal gaz arama ve üretimi için yürüttüğümüz çalışmaları sadece yurt içi için sınırlı tutmuyoruz, Orta Doğu başta olmak üzere Afrika, Kafkasya ve diğer coğrafyalarda millî petrol şirketlerimiz TPAO ve BOTAS'la petrol ve doğal gaz projelerinde yer alacağız. Ayrıca Meclisimizde kanunlaşarak hayata geçen Aile ve Gençlik Fonu düzenlemesiyle petrol, doğal gaz ve madenlerimizden sağlayacağımız gelirleri gençlerimizin hayallerini gerçekleştirmelerinde ve toplumun temel direği olan aile kurumunun güçlenmesinde kullanacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Nükleer enerjiyi mutlak surette enerji portföyümüze ekleyerek 2035 yılına kadar 7.200 megavatlık nükleer enerji santralini devreye alacağız.

Ayrıca küçük modüler reaktörlerin ülkemizde üretimi ve yerleşmesi için de çalışmalarımıza devam ediyoruz. Ülkemizin nükleer alanda gerek insan kaynağı, gerekse nükleer santrallerin ekipman tedarikinde bir üst lige çıkarmayı ve bu alanda yetiştirilen insan kaynağımız, güçlü üretim ve inşaat altyapımızla kendi santrallerimizi kuracak bir yapıya ulaşmayı hedefliyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; önümüzdeki dönemde birincil enerji talebinde elektriğin payının artacağını öngörüyoruz. Bu doğrultuda elektrik depolamaya yönelik batarya ve diğer depolama teknolojileri ile hidrojene yönelik çalışmalarımızı hızlandırmış durumdayız. Diğer taraftan, özellikle, yeşil hidrojen üretiminde ülkemizin yenilenebilir enerji potansiyelinin kilit bir rol oynayacağını düşünüyoruz. Bu gelişmeler aynı zamanda yerli endüstrinin gelişimine ivme kazandıracak, istihdamı artıracak ve ülkemizin rekabet gücünü de artıracaktır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; ülkemiz doğu-batı enerji koridorunun tam ortasında bulunmaktadır. Bu bakımdan belirleyeceğimiz stratejiler, uygulayacağımız politikalar çok sayıda bölgesel ve küresel aktörün yer aldığı bu coğrafya da büyük önem arz etmektedir. Bu noktadan hareket ederek enerjide transit ülke olmanın ötesinde merkez ülke olabilme yolunda kendi millî

çıkarları doğrultusunda politikalar geliştiren, uluslararası iş birlikleriyle bölgesel ve küresel enerji arz güvenliğine katkıda bulunan bir ülke olma hedefi doğrultusunda ilerliyoruz.

Enerji diplomasisini daha aktif bir şekilde bundan sonra da kullanmaya devam edeceğiz. Bu kapsamda, güzergâh ve kaynak çeşitlendirmesinde yürüttüğümüz projelerle ülke olarak yalnızca kendi arz güvenliğimizi sağlamakla kalmayıp bölgemizin de enerji arz güvenliğine katkı sağlıyoruz. Bu çerçevede, Bulgaristan, Macaristan, Romanya ve son olarak Moldova'yla gaz ihracatı anlaşmalarını hayata geçirdik. Ayrıca, Nahçıvan'ın doğal gaz ihtiyacının karşılanmasına dönük olarak Iğdır-Nahçıvan doğal gaz boru hattının yapımına devam ediyoruz, önümüzdeki yıl bu hattı da devreye alacağız. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Bütün bunların yanında, İstanbul Finans Merkezinde enerji ve madencilik alanında faaliyet gösterecek bir ticaret borsası oluşturuyoruz. Amacımız, ülkemizi enerji ve maden ticaretinde şeffaf, likit, erişilebilir bir ticaret merkezi hâline getirmek ve bu arada iklim değişikliğiyle mücadelenin en önemli araçlarından biri olan karbon fiyatlamasına da yine bu ticaret borsası içerisinde EPIAŞ bünyesinde önümüzdeki yıl başlamayı hedefliyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; günümüz küresel güç mücadelesinde enerji kaynakları ve madenlere erişim en temel çatışma alanı. Türkiye olarak biz, enerjiyi çatışmak için değil, barış için değerlendirelim istiyoruz, uluslararası iş birliklerine de yine bu çerçeveden bakıyoruz. Bugün, dünyanın farklı coğrafyalarında 760 milyon insanın elektriğe erişimi yok. Sayın Cumhurbaşkanımızın 2015 G20 Dönem Başkanlığı döneminde başlattığı Sahra Altı Afrika Elektriğe Erişim Programı'nı yeni dönemde tekrar dünya gündemine getireceğiz. Bu vesileyle elektriğin olmadığı, 7 Ekimden beri elektriği, suyu ve her türlü temel ihtiyacı kesilmiş Gazze'ye İsrail'in gerçekleştirdiği insanlık dışı saldırıları bir kez daha lanetliyor, şehit olan binlerce masum, sivil Gazzeli kardeşime Allah'tan rahmet diliyorum. Bu haklı davasında Filistin'in yanında olduğumuzu ve inşallah bir gün Gazze'nin tekrar ayağa kaldırılmasında ve enerji altyapısının kurulmasında orada olacağımızı ifade etmek istiyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Madencilerle ilgili de bir cümle kurun lütfen.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Bakanlığımız 2022 yılı bütçe ödeneği toplamı 12,8 milyar liradır; kesin hesap rakamlarına göre bütçemizin geçen yıl gerçekleşme oranı yüzde 99,3'tür. Bakanlığımızın merkez teşkilatı için 2024 yılı bütçe teklifi genel aydınlatma dâhil olacak şekilde 48,3 milyar lira olup MTA, MAPEG, TENMAK, EPDK, NDK'yle birlikte teklif edilen toplam bütçe tutarımız 61,9 milyar liradır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) – Kaz Dağları'ndan elinizi çekin, Kaz Dağları'ndan.

BAŞKAN – Sayın Bayraktar, lütfen sözlerinizi tamamlayın.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR (Devamla) – Tamamlıyorum.

Bu vesileyle sözlerime son verirken 2024 yılı bütçesinin milletimiz devletimiz ve Bakanlığımız için hayırlara vesile olmasını diliyor, Gazi Meclisimizi bir kez daha saygıyla, hürmetle selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Bayraktar, teşekkür ediyorum.

Yürütme adına ikinci sözü Millî Savunma Bakanı Yaşar Güler'e veriyorum.

Sayın Güler, buyurun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ YAŞAR GÜLER – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sizleri, şahsım ve Millî Savunma Bakanlığı mensupları adına saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, dün Pençe-Kilit Harekât bölgesinde şehit olan kahraman silah arkadaşımız Piyade Teğmen Eril Alperen Emir’e Allah’tan rahmet, kederli ailesine ve asil milletimize başsağlığı diliyorum.

Ayrıca, yine dün Meclis kürsüsünde rahatsızlanarak hastaneye kaldırılan Milletvekilimiz Sayın Hasan Bitmez’e de geçmiş olsun dileklerimi iletiyor, acil şifalar diliyorum.

Bugün sizlere Bakanlığımızın 2024 yılı bütçe teklifi ile savunma ve güvenliğe yönelik faaliyetlerimiz hakkında bilgi sunacağım. İlginiz ve desteğiniz için şimdiden teşekkür ediyorum.

Sözlerimin başında özellikle ifade etmek isterim ki cumhuriyetimizin 100’üncü yılını tamamladığımız bu dönemde yeni bütçemizin bizler için tarihî bir anlamı bulunmaktadır. Zira, bir asır önce mali imkânsızlıklar ve kısıtlı bütçesiyle istiklal mücadelesi vererek destanlar yazan kahraman ordumuz bugün, nitelikli personeli, yerli ve millî savunma sanayisi, teknolojik donanımı, asil milletimizin desteği ve devletimizin sahip olduğu imkânlarla artık bölgesinde ve dünyada etkin, caydırıcı, saygın ve güçlü bir ordu konumundadır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Türkiye Yüzyılı vizyonuyla geleceğe emin adımlarla ilerlerken bugünlere ulaşmamızda emeği geçen, başta cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere aziz şehitlerimizi, ebediyete irtihal eden kahraman gazilerimiz ile tüm komutanlarımızı ve devlet büyüklerimizi rahmet, minnet ve şükranla yâd ediyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bölgemizde ve dünyada çok yönlü gelişmelerin yaşandığı, artan risk ve tehditler nedeniyle güvenlik ortamının hızlı ve sürekli olarak değiştiği kritik bir süreçten geçiyoruz. Belirsizlik ve öngörülemezliğin hâkim olduğu bu değişken güvenlik ortamı nedeniyle konvansiyonel tehdit, siber saldırılar ve nükleer riskte artış gözlemlenmektedir. Bölgesel çatışmalar, terörizm, hibrit harekât ve vekâlet savaşları yaygınlaşmakta; düzensiz göç ve mülteci sorunu, yabancı karışıklığı, ayrıca iklim değişikliği, gıda krizi, salgın hastalıklar ise ortamı daha karmaşık bir hâle getirmektedir. Bu kaotik ortamda Millî Savunma Bakanlığımız devletimizin bekası, ülkemizin ve asil milletimizin güvenliği için çalışmalarını azim ve kararlılıkla sürdürmektedir. Türk Silahlı Kuvvetlerimiz hudutlarımızın güvenliğinin sağlanmasından terörle mücadeleye, mavi ve gök vatanımızdaki hak ve menfaatlerimizin korunmasından uluslararası barış ve istikrara katkı sunmaya kadar üstlendiği tüm görevleri başarıyla yerine getirmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; terörle mücadelenin daha etkin yapılması, sınır güvenliğinin sağlanması ve kaçakçılığın engellenmesi maksadıyla hudutlarımız yoğun ve kademeli emniyet sistemimizle korunmakta, hudut birliklerimizin imkân ve kabiliyetleri sürekli geliştirilmektedir. Dünyadaki emsalleri arasında en iyilerden olan hudut güvenlik sistemimiz birçok ülke tarafından da yerinde görülmek suretiyle örnek alınmaktadır. Buna rağmen, sosyal medya platformlarında hudutlarımıza ait servis edilen bazı görüntüler hiçbir şekilde gerçeği yansıtmamaktadır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kimsenin şüphesi olmasın ki hudutlarımızı namusu bilen Mehmetçik bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da hudutlarımızda büyük bir özveri ve başarıyla görevini yerine getirecektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ülkemizi uzun yıllardır en çok etkileyen sorunlardan biri olan teröre karşı çok boyutlu ve kapsamlı yaklaşım ve terörü kaynağında yok etme stratejisiyle mücadele ediyoruz. Bu çerçevede, yurt içinde ve sınır ötesinde sürdürdüğümüz terörle mücadelede en başarılı dönemi yaşıyoruz. Nitekim, icra ettiğimiz Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı, Bahar Kalkanı ile Pençe serisi harekâtlar ve diğer operasyonlarla bölücü terör örgütü yurt içinde bitme noktasına getirilirken sınır ötesinden Türkiye’ye yönelik saldırılar da bertaraf edilmiş, sınırlarımızda kurulmak

istenen terör koridoru da parçalanmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ülkemizin ve milletimizin güvenliği için tüm terör örgütlerine karşı verilen bu mücadelede destansı başarılar kazanan kahraman Mehmetçik'imiz, başarılarına her geçen gün yenilerini eklemektedir. Bu kapsamda, bu yılın başından itibaren 2.067 terörist etkisiz hâle getirilmiştir. Burada bir hususun altını da çizmek istiyorum. Suriye ve Irak'ta ki tüm operasyonlarımız Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 51'inci maddesinden doğan meşru müdafaa hakkımız doğrultusunda komşularımızın egemenlik haklarına ve toprak bütünlüğüne saygılı olarak gerçekleştirilmektedir. Operasyonların planlanması ve icrasında masum sivillerin, dost unsurların, tarihî ve kültürel varlıklar ile çevrenin zarar görmemesi için her türlü tedbir alınmaktadır. Bu çerçevede, ülkemize ve aziz milletimize tehdit oluşturan PKK/KCK, PYD/YPG ve DEAŞ terör örgütünün Suriye ve Irak'taki tüm unsurları ise meşru hedefimizdir. Bundan sonra da ülkemizin meşru çıkarlarını korumaya ve güvenliğini sağlamaya yönelik her türlü tedbiri tereddütsüz ve tavizsiz bir şekilde kararlılıkla uygulayacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Tüm bunlarla birlikte, Suriye'de istikrarın bir an önce tesis edilmesi ve Suriyelilerin emniyetli bir ortama güvenli geri dönüşlerini sağlamak için insani yardım ve destek faaliyetleriyle hayatın normalleşmesine yönelik çalışmalarımızı da sürdürüyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; terörle mücadelede bugüne kadar elde ettiğimiz tüm başarılarda elbette ki en büyük pay aziz şehitlerimize ve kahraman gazilerimize aittir. Şehitlerimizin aziz hatırasına, gazilerimize ve onların emaneti değerli ailelerine sahip çıkmak, daima yanlarında olmak için gayret gösteriyoruz. Bu hususta başta Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlarımızla koordineli olarak bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da çalışmalarımızı devam ettireceğiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri: sizlerin de bildiği üzere, ülkemizde meydana gelen büyük deprem felaketi sonrası yapılan ziyaret ve görüşmeler sonucunda komşumuz Yunanistan'la ilişkilerimizde olumlu bir dönem yaşıyoruz. Yunanistan'la gelişen bu olumlu havanın devamına yönelik gayretlerimizi üst düzey görüşmeler ve icra ettiğimiz toplantılarla sürdürmekteyiz. Amacımız, Ege ve Doğu Akdeniz'deki sorunlarımızı uluslararası hukuka, iyi komşuluk ilişkilerine ve müttefiklik ruhuna uygun bir şekilde çözüme ulaştırmaktır. Bununla birlikte, barışçıl bir çözüm için çaba gösterirken millî hak ve menfaatlerimizden asla taviz vermeyeceğimizi de her zaman ifade ediyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanımızın 7 Aralık'taki Atina ziyaretleri kapsamında muhataplarımızla yaptığımız görüşmelerde ortaya koyduğumuz yapıcı tavrın karşılık bulmasını memnuniyetle karşılıyoruz. İki ülke arasında imzalanan Atina Bildirgesi çerçevesinde de iyi komşuluk ilişkileri, diyalog ve pozitif gündemde süreci devam ettirmeyi hedefliyoruz.

Kıbrıs konusunda ise artık tek ve kesin çözüm, uluslararası kamuoyunda da açıkça dile getirilmeye başlandığı gibi, Ada'da iki ayrı devlet, iki ayrı halk olduğu gerçeğiyle hareket etmektir. Kıbrıs meselesinin Kıbrıs Türk halkının meşru çıkarlarını ve güvenliğini teminat altına alacak şekilde bir an önce çözüme kavuşturulması bizim için önceliklidir. Bu kapsamda, Kıbrıs Türk halkının egemen eşitliği ve eşit uluslararası statüsünün tescil edilmesi olmazsa olmaz bir husustur. Muhataplarımızı artık miadı dolmuş, statükocu ve provokatif söylemleri bir kenara bırakarak konuya tarihî ve mevcut gerçeklere uygun, makul ve mantıklı bir şekilde yaklaşmaya davet ediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Millî meselemiz olan bu konuda, Kıbrıslı kardeşlerimizin meşru çıkarlarını her koşulda desteklemeye, Garanti ve İttifak Antlaşması doğrultusunda Ada'nın huzuru, güvenliği ve refahı için elimizden geleni yapmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ülkemiz Sayın Cumhurbaşkanımızın stratejist öngörüsüyle son yıllarda savunma ve güvenlik alanında önemli adımlar atmış, diğer ülkelerle kurduğu ilişkilerde

bölgesinde ve dünyada etkin bir konuma ulaşmıştır. Türkiye'nin Libya'da, Kafkasya'da, Ukrayna-Rusya savaşında ve tahıl koridorunun oluşturulması ile Gazze'de ateşkes ve barışın sağlanmasına yönelik girişimleri küresel bir aktör hâline dönüştüğünü ortaya koymaktadır. Gerginliklerin savaşa evrildiği bu dönemde ülkemiz, müzakere masalarının mimarı ve vazgeçilmez bir üyesidir.

Bölgesel ve küresel güvenlik konularında Türkiye'nin etkisini böylesine artırdığı bir dönemde doğal olarak Türk Silahlı Kuvvetlerimiz de faaliyet sahalarını artırmıştır. Kahraman ordumuz başta Azerbaycan olmak üzere Libya'da, Katar'da, Somali'de, Kosova'da, Bosna Hersek'te ve daha birçok coğrafyada barış ve istikrarın tesisi için büyük gayret sarf etmekte, bölge ve dünya barışına katkı sağlamaktadır. Bu kapsamda, her zaman yanında olduğumuz ve ordumuzun operasyon tecrübelerini memnuniyetle paylaştığımız can kardeşimiz Azerbaycan'ın yıllarca işgal altındaki öz toprağı olan Karabağ'ı Vatan Harekâtı'nı icra ederek işgalden kurtarmasına, geçtiğimiz aylarda da bölgedeki egemenliğini tam anlamıyla tesis etmek için antiterör operasyonunu başarıyla icra etmesine büyük bir memnuniyetle şahit olduk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Artık, Azerbaycan ve Ermenistan arasında kalıcı barışın tesis edilmesine yönelik önemli bir fırsat kapısı açılmıştır. Ermenistan'ın da bunun bilincinde olarak hareket etmesi, başkalarıyla değil komşularıyla iş birliğine yönelik bir tutum sergilemesi samimi temennimizdir. Sonuç olarak, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da "iki devlet, tek millet" anlayışıyla can Azerbaycan'ın yanında olmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tarihi, köklü dostluk ve kardeşlik bağlarımızın bulunduğu Libya'da, Birleşmiş Milletlerin tanıdığı tek meşru hükûmet olan Ulusal Mutabakat Hükûmetinin davetiyle, ikili anlaşmalar doğrultusunda bulunuyoruz. Bölgede barışa ve istikrara önemli bir katkı sağlarken Libya ordusuna da eğitim ve danışmanlık faaliyetlerimizi sürdürmekteyiz. Türkiye olarak en başından beri amacımız, toprak bütünlüğünü ve siyasi birliğini sağlamış, barış, huzur ve istikrar içerisinde yaşayan tek ve birleşik Libya'nın oluşumuna katkıda bulunmaktadır. Bu desteklerin yanı sıra, yakın zamanda Libya'da meydana gelen sel felaketinin ardından askerî gemi ve uçaklarımızla bölge halkına yardıma giden ilk ülke olduk. Uzattığımız bu yardım eli Libya'nın doğusuyla ilişkilerimizin gelişmesine ve böylece tek Libya hedefine de katkı sağlayan önemli bir adım olmuştur. Türkiye olarak bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da Libya'da barış, huzur ve güven ortamının oluşması için desteğimizi sürdüreceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; NATO'nun etkin ve saygın bir üyesi olan Türkiye, ittifaktaki görev ve sorumluluklarını da eksiksiz bir şekilde yerine getirmektedir. NATO'ya katkılarımız yüksek seviyede devam ederken, Balkanlardaki en büyük NATO misyonu olan Kosova Gücü (KFOR) Komutanlığını 10 Ekimde devraldık ve bu görevi başarıyla sürdürüyoruz. KFOR Komutanlığının yanı sıra, bu yıl NATO'da Mukabele Kuvveti Deniz Unsur Komutanlığı görevini üstlenirken, 3'üncü Kolordumuz da hâlen NATO Muharip Kolordu Karargâhı görevini yürütmektedir. Ayrıca, Hava Kuvvetleri unsurlarımız, NATO Geliştirilmiş Hava Polisliği görevleri kapsamında 1 Aralıkta Romanya'da konuşlanmış olup, dört ay süreyle bölgede görev yapacaktır. Burada bir hususun altını çizmek istiyorum: NATO nezdinde aldığı tüm görevlerde sergilediği profesyonel yaklaşımı, yapıcı tutumu ve muharebe sahasındaki tecrübesiyle Türk Silahlı Kuvvetlerimiz beraber çalıştığı ülkelerden çok olumlu geri dönüşler almaktadır. Bu hususu, ordumuzun uluslararası ortamda ne kadar güçlü görüldüğünü gösteren bir örnek olarak da sizlerle paylaşmaktan büyük bir memnuniyet duyuyorum. Tüm bu faaliyetlerimizin başarıyla devam etmesi ve personelimizin yeni harp tekniklerine ve gelişen teknolojilere uyum sağlayabilecek şekilde her zaman göreve hazır olması için muharebe şartlarına yakın eğitim ve tatbikatlarımız artarak devam etmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Rusya ile Ukrayna arasındaki savaşta Türkiye olarak gerginliğin başlangıcından itibaren bu krize çözüm bulabilmek için Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde gayretlerimizi sürdürüyoruz. Türkiye olarak Karadeniz’de gerginliği azaltan ve dengeyi sağlayan Montrö Boğazlar Sözleşmesi’ni dikkatle, sorumlu ve tarafsız bir biçimde uyguluyoruz ve uygulamakta da kararlıyız. Diğer yandan, ülkemizin koordinasyonunda hayata geçirilen ve etkinliğiyle küresel gıda krizinin aşılmasında büyük katkı sağlayan Karadeniz Tahıl Anlaşması’nın yeniden aktif hâle gelmesi için girişimlerimizi de sürdürmeye devam ediyoruz. Temennimiz, iki komşumuz arasında olan ancak tüm dünyayı etkileyen bu savaşın bir an önce son bulmasıdır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; savunma ve güvenlik alanında nitelikli insan gücünün hayati önemi haiz olduğunun bilinciyle öğrenci alımına, personel temini ve eğitimine büyük önem veriyoruz. Personel ve askerî öğrenci alımları diğer kamu kurumlarıyla koordineli olarak, yasalar ve ilgili mevzuata uygun, idari ve adli denetime açık ve şeffaf bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Temin faaliyetlerinin yanı sıra görevdeki ve emekli personelimizin özlük haklarının iyileştirilmesiyle moral ve motivasyonunun artırılmasına yönelik çalışmalarımız da devam etmektedir. Silahlı Kuvvetlerimizin üstün niteliklerinin artarak devam etmesi için Millî Savunma Üniversitemiz de eğitim faaliyetlerini titizlikle sürdürmektedir.

Diğer yandan, FETÖ’yle mücadeleimiz de amansız bir şekilde sürdürülmektedir. Bu kapsamda, 15 Temmuz 2016 hain darbe girişiminden itibaren FETÖ bağlantısı nedeniyle Türk Silahlı Kuvvetlerinden 23.971 şahıs ihraç edilmiştir. Her an bu hain örgütle mücadeleimiz, iltisaklı tek bir personel kalmayınca dek tavizsiz bir şekilde ve kararlılıkla devam edecektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; başta terörle mücadele olmak üzere elde ettiğimiz tüm başarıların devam etmesi ve ülkemizin uluslararası alandaki güçlü konumunu sürdürebilmesinin en önemli şartlarından biri de yerli ve millî savunma sanayimizdir. Zira, orduların gücü personelin kahramanlık ve fedakârlıklarının yanı sıra, sahip olduğu yüksek teknoloji ürünü harp, silah, araç ve gereçleriyle doğru orantılıdır. Bu kapsamda, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde hayata geçirilen millî teknoloji hamlesiyle, artık ihtiyacımız olan teknolojiler yerli ve millî tasarlanmakta, üretilmekte ve birçok ülkeye de ihraç edilmektedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yakın zamanda savunma sanayimizin yeni göz bebekleri olan İMECE uydumuz, FIRTINA obüslerimiz, çok namlulu roketatarlarımız, ANKA, AKSUNGUR İHA sistemlerimiz, dünyaca ünlü Bayraktar TB2 SİHA’larımız, Akıncı TİHA’larımız, helikopter ve uçak taşıma kabiliyetine sahip ilk çok maksatlı amfibi gemimiz TCG ANADOLU ve bunlar gibi birçok kritik sistem kahraman ordumuzun istifadesine sunulmuştur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunların yanı sıra, ALTAY tankımız, insansız savaş uçağımız KIZILELMA, HÜRJET ve Millî Muharip Uçak’ımız KAAN’ın üretim çalışmaları da tüm hızıyla devam etmektedir. Nitekim, iki hafta sonra, 27 Aralık tarihinde Millî Muharip Uçak’ımız KAAN’ın ilk uçuşuna şahitlik edecek olmanın heyecanı içerisindeyiz. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Bundan sonra da büyük ve güçlü Türkiye’nin yolunun ekonomik ve teknolojik bağımsızlıktan geçtiğinin bilinciyle yerli ve millî savunma sanayimizi daha üst seviyelere taşımak için var gücümüzle çalışacak, ilgili kurum ve kuruluşlarımıza desteğimizi sürdüreceğiz. Türkiye Yüzyılı’nda, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde yerli ve millî savunma sanayimizi daha ilerilere taşıdıkça bölgemizde ve dünyada barış ve istikrarın sağlanmasına yönelik katkımız daha da artacaktır. Bu doğrultuda askerî fabrikalarımızda, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin envanterinde bulunan araç, silah ve sistemlerinin millî imkânlarla geliştirilerek üretilmesiyle yerli ve millî kaynaklarla modernizasyon, bakım ve onarımları başarıyla yürütülmektedir. Tersanelerimizde ise kendi savaş gemilerimiz ve millî denizaltılarımız da aynı şekilde, azami seviyede yerli ve millî kaynaklarla tasarlanıp inşa edilmekte, su üstü ve su altı platformlarının bakım ve onarımları da başarıyla gerçekleştirilmektedir. Bakanlığımız bağlısı Makine

ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketimiz ve ASFAT da hayata geçirdikleri yerli ve millî projeleriyle ve yatırımlarıyla gücümüze güç katmaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; lojistik faaliyetlerimize baktığımızda, ordumuzun barış garnizonlarında, hudut hattında ve operasyon sahalarındaki bina, tesis, yol, içme suyu ve bunun gibi ihtiyaçların karşılanmasına yönelik inşaat çalışmalarımız yoğun bir şekilde sürmektedir. Bakanlığımız bu faaliyetlerle birlikte ülkemizde yaşanan deprem felaketinin ilk anından itibaren arama kurtarma, ulaştırma, güvenlik, barınma ve iae desteği sağlayarak yaraların sarılması için tüm imkânlarını seferber etmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Şu anda da bölgede hayatın normalleştirilmesine yönelik ilgili bakanlık ve kurumlarla tam bir koordinasyon içerisinde faaliyetlerimize devam ediyoruz.

Depremi yanı sıra, orman yangınları ve diğer afetlerle mücadele çalışmalarına da ilgili kurumlarımızın talepleri doğrultusunda destek veriyoruz. Tedarik konusunda ise kahraman Mehmetçik'in iae, ikmal ve ibatesini en kaliteli, en sağlıklı ürünleri tedarik ederek karşılıyor. Aynı zamanda Mehmetçik'in görev yerlerine güvenli bir şekilde ulaşması için sivil hava yoluyla intikalini sağlıyoruz.

Diğer yandan, Gazze için ülkemizin gönderdiği insani yardımlar da Mısır'a ulaştırılmaktadır. Bu kapsamda, bugüne kadar Hava Kuvvetlerimize ait 12 uçakla 225 tondan fazla sağlık ve insani yardım malzemesi bölgeye ulaştırılmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ayrıca 2 sivil gemiyle de 2.162 ton yardım malzemesi taşınmıştır. Yine, çoğunluğu acil tedaviye ihtiyaç duyan Gazzeli kardeşlerimizden askerî uçaklarımızla Türkiye'ye getirilen hasta sayısı 317'ye ulaşmıştır. Bu vesileyle bir kez daha Gazze'de yaşanan barbarca saldırıların derhâl sonlandırılmasını ve acilen kalıcı bir ateşkes ilan edilmesi gerektiğini vurguluyoruz. Bölgede kadınlara, çocuklara, camilere ve hastanelere yapılanlar vahşet derecesindedir ve bu savaş suçudur. Sınır tanımayan bu eylemler insanlık vicdanını sızlattığı gibi bölge ve dünya barışını da zehirlemektedir. Bu olaylara destek olanlar ise hem bu vahşete ortak olmak hem de kaos, istikrarsızlık ve çatışmayı körüklemektedirler.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Bakanlığımız tüm faaliyetlerinin çevre üzerindeki etkilerini en aza indirmek için çevre sağlığının korunmasına yönelik gerekli tedbirlerin alınması ve çevre kirliliğinin önlenmesine de büyük hassasiyet göstermektedir. Bu doğrultuda askerî birlik bulunan her ilde Türkiye Yüzyılı Mehmetçik Hatıra Ormanı oluşturulmuştur. Ayrıca, ülke genelindeki topyekûn ağaçlandırma seferberliğine de katkı sağlıyoruz. Ayrıca, Bakanlığımız bünyesinde Sıfır Atık Projesi'ni de başarıyla uygulamaktayız.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; teknolojinin hayatın her alanını etkileyen yapısı devletleri de bu alanda sadece düzenleyici kurumlar olmanın ötesine geçirmiş, daha proaktif tedbirler almaya yönelmiştir. Teknolojinin savunma ve güvenlik alanında büyük bir etkiye sahip olduğunun bilinciyle Bakanlık olarak elektronik harp, siber savunma ve iletişim teknolojilerimizi geliştirmek, barış, kriz ve harp döneminde siber vatanımızı korumak, tehditleri caydırmak ve bu alanda üstünlük kurmak vizyonuyla çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; asker alma faaliyetlerimiz ise 2019 yılında yürürlüğe konulan kanun çerçevesinde sürdürülmektedir. Söz konusu kanun hükümlerinin yürürlüğe girmesinden bugüne kadar sadece bedelli askerlik uygulamasından 626.046 kişi istifade etmiştir. Diğer yandan, vatandaşlarımızın asker alma süreçlerini daha rahat bir şekilde yürütebilmesi için oluşturulan "Askerliğim" uygulaması 20 Martta e-devlet üzerinden vatandaşlarımızın istifadesine de sunulmuştur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sağlık hizmetlerinde ise Türk Silahlı Kuvvetlerimiz yurt içi ve yurt dışında icra ettiği tüm faaliyetlerde sağlık hizmet desteği, askerî sağlık personelimiz ve Sağlık Bakanlığı personeli tarafından sağlanmaktadır.

Ülkemizin jeopolitik konumu, bölgesinde ve dünyadaki önemini daha da artırırken risk ve tehditleri de beraberinde getirmektedir. Böylesine hassas ve kritik bir coğrafyada var olabilmek, her alanda hak ve menfaatlerimizi koruyabilmek, aynı zamanda dünya barışı ve istikrarına katkı sunabilmek için en başta askerî açıdan güçlü olmak zorundayız. Bu kapsamda ülkemize yönelen tehditleri kaynağında bertaraf etmeyi öngören proaktif savunma ve güvenlik politikamız doğrultusunda önümüzdeki dönemde de millî güvenliğimizi ve çıkarlarımızı teminat altında tutacak, eş zamanlı olarak bölgesel ve küresel güvenlik ve istikrara artan ölçüde katkılarımızı sürdüreceğiz. 2024 Yılı Bütçe Teklifi’imizle Bakanlığımıza tahsis edilecek kaynakların da bu amaçlar doğrultusunda, verimlilik ve tasarruf esaslarıyla en etkin ve en yüksek faydayı sağlayacak şekilde kullanılması hedeflenmiştir. Bu bilinçle hazırlanan Bakanlığımızın 440 milyar 496 milyon 960 bin TL tutarındaki 2024 Yılı Bütçe Teklifi ile 2022 Yılı Kesin Hesabı takdirlerinize sunulmuştur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetleri olarak bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde ve Türkiye Yüzyılı hedeflerimiz doğrultusunda bekamıza yönelen her türlü tehdit ve tehlikeyi bertaraf etmeye, ülkemizin ve asil milletimizin güvenlik ve huzuru için gece gündüz demeden çalışmaya, daha büyük ve daha güçlü bir Türkiye için gayret göstermeye devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu vesileyle Mete Han’dan Sultan Alparslan’a, Fatih Sultan Mehmet’ten Gazi Mustafa Kemal Atatürk’e ve bugüne kadarki tüm devlet büyüklerimizi ve komutanlarımızı saygıyla anıyorum. Aziz şehitlerimizi ve ebediyete irtihal eden kahraman gazilerimizi rahmet ve minnetle yâd ediyor, gazilerimize, şehit ve gazilerimizin kıymetli ailelerine saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

Sözlerime son verirken ilginiz, sabrınız ve Bakanlığımız bütçesine vereceğiniz destek için şimdiden teşekkür ediyor, hepinizi şahsım ve Millî Savunma Bakanlığı mensupları adına saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Güler, teşekkür ediyorum.

Şimdi, şahsı adına aleyhte söz talebinde bulunan Aksaray Milletvekili Turan Yaldir’a söz veriyorum.

Sayın Yaldir, buyurun.

TURAN YALDIR (Aksaray) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubum adına 2024 yılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesiyle ilgili söz almış bulunuyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizin kurulu elektrik üretim gücü 106 bin megavata ulaşmıştır. Kurulu gücümüzün yüzde 30’unu hidroelektrik enerji, yüzde 24’ünü doğal gaz, yüzde 20’sini kömür, yüzde 11’ini rüzgâr, yüzde 10’unu güneş, yüzde 2’sini jeotermal santraller karşılamaktadır. Ulusal Enerji Planı’na göre yeni enerji santralleri yatırımlarına ihtiyaç vardır. Enerjinin hayat kadar önemli olduğu günümüzde dışa bağımlılığı yenilenebilir enerji yatırımlarının önünü açarak minimum seviyeye indirmemiz gerekmektedir. 68 adet kömür santraliyle hem cennet vatanımızı zehirliyor hem de ciddi manada döviz açığı veriyoruz. 2010’da yüzde 7 seviyesinde olan ithal kömürün toplam elektrik üretimindeki payı geçtiğimiz yıl yüzde 20’ye ulaştı. İthal kömüre bağımlılık, 2022’de Türkiye’nin kömür ithalatı faturasını 2 katına çıkararak rekor düzeyde maliyeti beraberinde getirdi. İthal kömürün ülkemize faturası 5,3 milyar dolar oldu. EPDK’nin eylül ayına ilişkin Doğal Gaz Piyasası Sektör Raporu’na göre elektrik santrallerinde doğal gaz tüketimi 1 milyar 335 milyon metreküp oldu; bu, ithal ettiğimiz doğal gazın yarısını yakıp elektrik üretiyoruz demektir yani evlerimizi balya balya dolar yakıp ateşinin ışığıyla aydınlatıyoruz. Türkiye’de geçen yıl 408 milyon metreküp doğal gaz üretimi yapılmasına karşın 55 milyar metreküp doğal gaz ithalatı yapılmıştır yani ülkemiz her seçim dönemi bulunan doğal gaz rezervleri yalanına

rağmen hâlen yüzde 99 oranında doğal gazda dışa bağımlıdır ve geçtiğimiz yılın doğal gaz faturası 50 milyar doların üzerine çıkmıştır. 2022 yılında verdiğimiz dış ticaret açığının yarısını ithal kömür ve doğal gaz sebebiyle verdik. Paris İklim Anlaşması ve kapasite hedeflerine ulaşmak için yıllık güneş enerjisi santrali kurulumlarının 3 katına çıkması gerekmektedir. Ancak ne bu kapasiteyi karşılayacak enerji altyapısına sahibiz ne de Hükümetin bu kapasiteyi artırıcı yatırım yapmaya niyeti de var gibi görünüyor. Bakanlığın ve EPDK'nin bürokratik prosedürleri yatırımları da olumsuz etkilemektedir. Ortalama bir güneş enerjisi santrali kurulumu birkaç ay sürerken resmî prosedürlerin tamamlanması bir yılı aşmaktadır. Yatırımcılar, EPDK'nin geçtiğimiz yıl aldığı haksız ve yanlış kararlar sebebiyle GES yatırımlarından imtina etmektedirler. EPDK, gece yarısı bir kararnameyle dağıtım bedelini 5 katına çıkardı, maç oynanırken kural değiştirdi. Kanun geçmişe yönelik işletildi ve ülkemizin öngörülebilirliğini azaltan bu kararlardan sonra yatırımcıların devlete olan güveni zedelendi. "Tükettiğin kadarını satabilirsin" yaklaşımı sonrası lisanssız GES yatırımcılarının bir kısmı yüksek enerji tüketen ısıtıcılarla tüketimini artırarak hakkını almaya çalışırken kimi yatırımcılar ise kurulumu yapıp devreye alınmayan GES projelerinin çürütmesini izlemektedirler. EPDK'nin aynı tarihte aldığı başka bir kararla çatı tipi GES'lere bir başka darbe daha vurulmuştur. Her ay sonunda mahsuplaşma hesabı sonrası tüketim fazlası elektrikten dağıtım bedeli almamaktayken, yeni kararlar birlikte tüketim fazlası şebekeye verilen elektrikten lisanssız santrallere uygulanacak olan dağıtım bedelini almaya karar vermiştir. Alınan bu yanlış kararlar sebebiyle sadece GES yatırımcıları değil, tüm yenilenebilir ve temiz enerji yatırımcıları bu türden kötü sürprizlerle karşılaşma korkusu yaşıyor. EPDK, güven erozyonuna uğramış, yatırımcılarımızın şevklerini kırmış, sektöre ilgiyi azaltmıştır.

Avrupa Birliği 2050 yılında karbon nötr hedefine ulaşmak için cesaretlendirici ve teşvik edici mevzuatlar yayınlıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yaldır, lütfen tamamlayalım.

TURAN YALDIR (Devamla) – Yatırımlar için özel teşvikler ve hibeler veriyor, kredi imkânları neredeyse sıfır faizle sunuluyor, tüm zor şartlara rağmen kendi olanaklarıyla ülkemize yatırım yapan yatırımcılarımız gece yarısı düzenlemeleriyle ciddi zararlar görüyor. Kanada'da 2001'de hazırlanan enerji yönetmeliği bugüne kadar sadece 3 kez revize edildi, ülkemizde ise enerji yönetmeliği 2013'ten günümüze 50 kez değiştirildi. EPDK ve Bakanlık yetkililerinden aldıkları bu yanlış kararlardan vazgeçmelerini, mağdur yatırımcılarımız, ülke ekonomimiz ve doğamız adına talep ediyorum. Yoksa, güneşimiz, rüzgârımız, akarsularımız varken daha çok doğal gaz ithal ederiz, kömür de elektrik de.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yaldır.

Değerli milletvekilleri, ikinci turdaki konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, soru-cevap işlemine geçiyoruz ve ilk sözü İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'a veriyorum.

Buyurun.

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Görüşülmekte olan 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi kapsamında Demokratik Sol Parti olarak Sayın Enerji Bakanımızın yanıtlaması dileğiyle... 21'inci yüzyılda gerek sanayide gerek toplumsal yaşamda en önemli ihtiyaç maddesi hâline gelen doğal gaz, günümüzde çoğunlukla dışarıdan temin ediliyorsa da enerjide tam bağımsız olabilme adına, Doğu Akdeniz ve Karadeniz'deki rezervlerin keşfiyle kendi doğal gazımızı çıkarma aşamasına gelmekle, sormak isterim, beklenen toplam doğal

gaz rezervinin miktarı nedir? Bugün, ülkemizin toplam doğal gaz girişi kapasitesi ne kadardır? Doğal gaz tüketimi dikkate alındığında bu kapasite arz güvenliği açısından risk oluşturmakta mıdır? Ayrıca, mevcut nükleer enerji yatırımlarının devamında düşünülen başkaca projeler var mıdır? Varsa hangi bölgelerde planlanmaktadır? Sayın Bakanımıza son olarak...

BAŞKAN – Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz...

MUSTAFA OĞUZ (Burdur) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Millî Savunma Bakanımız Sayın Yaşar Güler’e iki sorum olacak. Birincisi, Balkanlar bizim tarihi ve kültürel dostluk bağımızın olduğu bir bölgedir. Kosova bağımsızlığını ilan ettiğinde ilk tanıyan ülkelerden biri biz olduk. Kosova’yı bu tarihten itibaren her konuda destekliyoruz. Kosova Gücü olan Kosova Barış Gücü Komutanlığı görevinin ülkemiz tarafından yürütülmeye başlamasından ayrıca gurur ve memnuniyet duyuyoruz. Kosova Barış Gücü Komutanlığının alınmasından sonra Kosova ve Sırbistan başta olmak üzere tepkileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

İkinci sorum: Afrika Kıtası dünyanın odak ve çekişme alanlarından biri olmaya devam etmektedir. Ülkemizde uzun süreli kültürel, toplumsal bağlarımız olan Afrika ülkelerine başta insani yardım olmak üzere kıtanın istikrarı için gayret göstermektedir. Afrika açılımına Türk Silahlı Kuvvetlerinin askeri eğitim ve iş birliği faaliyetlerinin etkisini ve katkısını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Başkan.

Ülkenin yüzde 20’si enerji faturalarını zamanında ödeyemiyor; elektriği, doğal gazı kesiliyor. 3 milyon kişi devletten yardım almadan ısınamıyor. Elektrik, doğal gaz vatandaşın marketten alabileceği ürünler değildir. Kullanılmayan elektrik aslında dağıtım firmasının zararına. Yoksulluğun her geçen gün arttığı bir ortamda elektrik ve doğal gazın kesilmesi ayıbına son verip farklı tahsil veya yöntemler araştırılıyor mu?

İkinci sorum: Kalıcı yaz saati uygulamasıyla minicik çocukların zifiri karanlıkta korkarak okula gitmesine ne zaman son vermeyi düşünüyorsunuz?

Üç: Kaz Dağları, Akbelen, İkizdere ve benzeri gibi sembol yerlerin dışında vatandaşın onayı olmayan madenlerin uç ürüne dönüşmeden yok pahasına ham madde olarak ihraç edilmesinin önüne geçilmesi düşünülüyor mu?

Dördüncü olarak da “Yeniden seçim var, sahi bu Karadeniz’de doğal gaz ve Gabar’da petrol ne oldu?” diye sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Malatya Milletvekili, Mehmet Celal Fendoğlu...

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sorum Enerji Bakanımıza. 6 Şubat depreminde Malatya’da evleri yıkılan veya ağır hasar alan vatandaşlarımız konteyner kentlerde barınma imkânına kavuşmuş, esnafımız ise geçici konteyner çarşı ve bireysel konteynerlerde dükkânlarını işletmektedirler. Yazın sıcak, kışın soğuk aylarda enerji tüketiminin fazla olması nedeniyle bu bölgelerde trafoların ve konteynerlerin elektrik aksamalarının yetersizliklerinden kaynaklanan sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların giderilmesi ve orta hasarlı binalarda yaşayan veya güçlendirme için başvuran vatandaşlarımız ve bu binalarda iş yerleri olan esnafımızın elektrik ve doğal gazlarının kesilmesi için ay sonuna kadar süre verilmiş olup, soğuk kış aylarında elektrik ve doğal gazın kesilmemesi esnafımızın ve vatandaşlarımızın talebidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Kayseri Milletvekili Dursun Ataş...

DURSUN ATAŞ (Kayseri) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sorum Enerji Bakanımıza. Seçim bölgem Kayseri'nin Pınarbaşı ve Sarız ilçelerine her seçim döneminde doğal gaz gelecek müjdesi verilmekte, seçim kazanıldıktan sonra ise bu sözler unutulmaktadır. Yine, seçim yaklaştı, sözler verilmeye başlandı. Geçen hafta bu 2 ilçemizde belediyeler doğal gaz altyapı çalışmaları başladı diye törenler düzenledi, bir yıl içerisinde doğal gazın geleceğinin müjdesini verdi. Sayın Bakan, bu sözler yine unutulacak bir seçim vaadi midir? Bu ilçelerimize doğal gaz ne zaman gelecektir? Gelecekse taşımalı mı yoksa boru hattıyla mı gelecektir? Eğer taşımalı gelecekse fiyat tarifi il genelıyla aynı mı olacaktır?

Bir diğer sorum: Ülkemiz 2016 yılında kalıcı yaz saati uygulamasına geçmiştir. Bu uygulamanın ne kadar fayda sağladığı ise belirsizdir. Bu anlamsız uygulamanın iptaline yönelik Bakanlığınızda bir çalışma var mıdır?

BAŞKAN - Sivas Milletvekili Rukiye Toy...

RUKİYE TOY (Sivas) - Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde AK PARTİ hükûmetleriyle ivme alan savunma sanayimizde yerlilik oranı yüzde 20'den yüzde 80'e çıkmıştır. Bugün, yerli ve milli 250 ürünüümüzü 170 ülkeye ihraç ederken SİHA teknolojisinde dünya 1'incisiyiz. Bu gelişmelerle birlikte uluslararası camiada Türk savunma sanayisinin yükselen trendini gururla takip ediyoruz. Söz konusu ürünlerin geliştirilmesi kapsamında, TSK'nin sahada elde ettiği tecrübelerin aktarılmasının faydasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Öte yandan, giderek karmaşıklaşan harekât ortamında, yeni bir muharebe sahası diyebileceğimiz siber ve elektronik harp platformlarının sahadaki etkilerini dikkatle gözlemliyoruz. TSK'nin elektronik harp ve siber güvenlik konusunda etkinliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bir sorum da Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımıza: Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan 2053 net sıfır emisyon hedefine ulaşmak için Bakanlığımızca yapılan plan ve projeksiyonlar nelerdir? Bu çalışmalara nasıl erişim sağlanabilir?

BAŞKAN - Antalya Milletvekili Cavit Arı...

CAVIT ARI (Antalya) - Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanına soruyorum: Sayın Bakan, Antalya açıklarında -Akdeniz'de- bir süredir doğal gaz arama çalışmalarının devam etmekte olduğu bilinmektedir. Sondaj gemisi çalışmaktadır. Kaç kuyu açıldı bugüne kadar, maliyeti nedir? Yapılan bir tespit var mıdır? Yapılan bir tespit yoksa bu çalışmalar boşa mı gitmiştir? Eğer çalışmalar boşa gitmişse başta Sayın Bakan olarak sizin ve bu çalışmaları planlayanların bir sorumluluğu var mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Yaz saati uygulamasıyla gece karanlığında milyonlarca öğrenci, memur, işçi gün aydınlanmadan yola koyulmaktadır. Vatandaşlarımızın kış saati uygulamasına geçilmesi talebi vardır. Bakan olarak, 2016 yılında başlayan sabit saat uygulamasıyla 10 milyar kilovatsaat enerji tasarrufu sağlanıp 15,5 milyar bir faydadan söz etmektesiniz. Gün ışımadan konutlarda, iş yerlerinde en az bir saat zorunlu enerji tüketilirken tasarruf nasıl sağlanmaktadır? Sabit saat uygulamasına İstanbul Teknik Üniversitesiyle yapılan bir protokol dayanak gösterilmektedir. Yaz saati uygulamasının enerji tüketimine etkisinin ve psikolojik, sosyolojik etkilerinin incelenmesinde görev alan, imza atan üniversite görevlileri kimlerdir? Bu raporlar, yaz saatinden vazgeçildiğine göre, hangi veri ve kriterleri içermektedir? Okula

giden öğrenci, öğretmen, memur ve geniş bir toplum kesimi mağdurdur. Yaz saati uygulamasından vazgeçmeyi düşünüyor musunuz? Kayıp kaçak bedeli olarak aboneler...

BAŞKAN – Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur...

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sorum Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanına. Sayın Bakan, Haziran 2022’de Karadeniz’de doğal gaz bulunduğunun müjdesini verdiniz. Nisan 2023’te “Müjdeler olsun, Karadeniz doğal gazını devreye aldık. Günlük 10 milyon metreküp yani aylık 300 milyon metreküp doğal gaz üreteceğiz.” dediniz. Buna göre, mayıs ayından itibaren ülkemizin aylık doğal gaz üretiminin 300 milyon metreküpün üzerinde olması gerekiyor ancak verilere göre, baktığımızda, bu rakamı göremiyoruz. Mesela, son açıklanan eylül ayı verilerinde ülkemizin doğal gaz üretim miktarı sadece 110 milyon metreküp. Karadeniz gazında günlük üretim neden söz verdiğiniz 10 milyar metreküpün çok gerisinde? Siz yanlış mı bilgilendirildiniz yoksa siz mi vatandaşla yanlış bilgi verdiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Elektrik dağıtımını özelleştirdiniz. Trabzon’da AKSA Elektrik hizmet vermeden, yatırım yapmadan para kazanma cüretini iktidarınızdan mı alıyor? Trabzon Ortahisar ilçemizin Karakaya, Çukurçayır, Uğurlu ve Aktoprak Mahallelerinde bir haftadır elektrikler kesik, halk mağdur, duyduunuz mu? İki hafta önce Sürmene’de rüzgâr nedeniyle yüksek gerilim hattında oluşan kıvılcımlardan aynı yerde ikinci kez orman yangını çıktı, tetkik ettiniz mi? AKSA hizmet vermediği gibi, işletmelere son zamanlarda hukuka aykırı ve tutanaksız 500 bin TL 800 bin TL ceza kesiyor, haberiniz var mı? Soralım: Trabzon’da AKSA Elektrik ne iş yapmaz? Yatırım yapmaz, trafo kurmaz, bakım yapmaz, hizmet yapmaz. Peki, AKSA ne iş yapar? Elektrik keser, ceza keser, vatandaşın parasını alır. Elektrik şirketlerinin denetimlerini düzenli bir şekilde bağımsız kuruluşlara yaptırıyor musunuz? Yoksa “Özelleştirdik, halkın mağduriyeti bizi ilgilendirmez.” mi diyorsunuz?

BAŞKAN - Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar...

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) – Sayın Bakan, 1987 yılında hizmete açılan Tekirdağ Çorlu Havalimanı sivil ve askerî amaçlarla kullanılan bir havalimanı olup sivil havacılık faaliyetleri için terminal binası ve diğer tesislere sahiptir. Bugün, İHA ve SİHA araştırma, geliştirme test çalışmaları Çorlu Havalimanı’nda yapıldığı için söz konusu havalimanı ne yazık ki yöre halkına yeterli kadar hizmet verememektedir. İHA ve SİHA çalışmalarının devam etmesi ülkemizin savunma sanayisi açısından tabii ki çok önemlidir ancak Tekirdağ’ın ve Trakya illerinin kalkınmasında bu tesislerin gelecekte de çok önemli bir rol üstleneceğine inandığım için havalimanının büyütülmesinden ve iyileştirilmesinden yanayım. Bu nedenle, havalimanında iyileştirmeler, yeni pistler, teknik bakım üniteleri yapılmalı ve Çorlu’muza hem askerî hem de sivil alanda gerekli yatırımlar ve her türlü destek sağlanmalıdır. Vermeden almak sadece Allah’a mahsustur.

BAŞKAN – Antalya Milletvekili Sururi Çorabatır...

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanına sormak istiyorum: Yenilenebilir enerji alanında özel sektörün GES başvurularında taleplerin trafo kapasitelerine takılması ve TEİAŞ’ın teknik değerlendirmelerinde dosyalara ret cevabı verilmesi, bu sektöre yönelik talebin karşılanmamasının önünde en büyük engeli oluşturmaktadır. Özel sektör paydaşlarının “Kendi enerjini kendin üret.” sloganıyla başlattığı bu süreçte birçok firma zorluk yaşamaktadır. Proje süreçlerinde yatırımcıların karşılaştıkları resmî süreçlerin, bürokrasinin fazlalığı projelerin gerçekleşmesinde birçok sorunu ortaya

çıkarmaktadır. Türkiye bu yeşil dönüşümü yaparken kapasitelerin hâlâ açıklanmamasının ve başvuru dosyalarına ilişkin işlemlerin tüm Türkiye’de yavaşlatılmasının sebebi nedir?

İkinci sorum: Türkiye’de kayıp kaçak bedeli 2022-2023 yılında ne kadar tahsil edilmiştir?

BAŞKAN – Evet, İstanbul Milletvekili Özgül Saki...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Zonguldak’ta, Şırnak’ta her yıl onlarca işçinin öldüğü, öldürüldüğü kaçak maden ocakları Enerji Bakanlığının gözetiminde redevans sistemiyle meşrulaştırılıyor. Göçmen işçiler başta olmak üzere maden işçilerinin mezarı oluyor bu kaçak madenler. Bu işçilerden Vezir Muhammed maden ocağında öldürüldü, bedeni maden sahipleri tarafından yakılarak ormana atıldı.

Soruyoruz: Zonguldak’ta, Şırnak’ta, Soma’da sermaye ve iktidarın işçi katliamlarına, ekolojik yıkıma neden olan uygulamalarına karşı bir sözünüz var mı? Bunlara engel olmayı düşünüyor musunuz? Cengiz, Limak, Kalyon, Kolin gibi işçi düşmanı maden şirketleri kazansın diye bu katliamlara göz yummaya devam mı edeceksiniz?

BAŞKAN – Adana Milletvekili Orhan Sümer... Yok.

Muğla Milletvekili Kadem Mete...

KADEM METE (Muğla) – Muhalefet milletvekillerinin enerji politikaları hakkındaki konuşmalarını şaşkınlıkla dinliyoruz. Hükûmeti yeterince enerji kaynağı üretmemekle suçlayan Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerini enerji üretilen her yerde protestocu olarak görmek de mümkün.

“Tehlikeli” diye nükleer santrallere, “kirli” diye termik santrallere, “doğaya zararlı” diye hidroelektrik santrallerine, “kuşların göç yolları üzerinde” diye rüzgâr santrallerine, “Tarım arazilerini yok ediyor.” diye güneş santrallerine, “Dışarıdan dövizle alınıyor.” diye doğal gaz çevrim santrallerine karşısınız.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Biz çevreye zararlı olan şeylere karşı çıkarız.

KADEM METE (Muğla) – Sizin enerjiden anladığınız, her şeye karşı çıkarak etrafa yaydığınız negatif enerjiden ibarettir.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Doğaya zararlı olan şeylere karşı çıkarız, her şeye değil.

KADEM METE (Muğla) – Teşekkür ediyorum.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Doğru işlere karşı çıkmayız.

BAŞKAN – Nurhayat Altaca Kayışoğlu...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Sayın Millî Savunma Bakanı, emekli astsubaylar görev başlangıç derecesinin yükseltilecek 9’a 2’ye çıkarılmasını istiyorlar. Yine, görev ve makam tazminatlarının emekli maaşlarına yansıtılmasını istiyorlar. Yine, aynı şekilde, emekli maaş bağlama oranlarının da artırılarak adaletli bir hâle getirilmesini istiyorlar. Bunlarla ilgili herhangi bir çalışmanız var mı?

Yine, Sayın Enerji Bakanına, ben de sahadan çok gelen bir talep olarak yaz saati uygulamasını soracağım. Çocuklar karanlıkta okula gidiyorlar, çok fazla sorunla karşılaşıyorlar ki başta da güvenlik sorunu yaşıyorlar. Aynı zamanda, verilerin de ortaya koyduğu gibi, enerji tüketiminde de artış yaşanıyor bu yanlış uygulamadan, damattan kalan bu uygulamadan dolayı. Buna ne zaman son vereceksiniz?

BAŞKAN – Şimdi, cevaplamak üzere Sayın Bakanlara söz vereceğim.

Cevaplamak üzere ilk söz vereceğim Bakan, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Alparslan Bayraktar Bey.

Buyurunuz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Kıymetli milletvekilleri, gelen sorular, yapılan eleştirilere baktığımızda karşımıza şöyle bir tablo çıkıyor açıkçası: “Efendim, bölge halkı rahatsız oluyor, dolayısıyla madenlerimizi çıkarmayalım.” “Dünya nükleerden vazgeçiyor, nükleer yapmayalım.” “Kömürümüz yer altında kalsın, onu da çıkarmayalım.” Ve yine hatırlarsınız, bir dönem “Bizim Akdeniz’de ne işimiz var?” “Biz Karadeniz’de doğal gaz, petrol mü arayacağız?” gibi eleştiriler vardı. Biz neden bunları yapıyoruz, doğal gaz arıyoruz, petrol arıyoruz, neden nükleer santral yapıyoruz; bunlara çok kısa değinmek istiyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biz yapmıyoruz, Rusya yapıyor nükleer santrali.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Temel sebep şu: Türkiye’nin, ülkemizin, büyüyen ve güçlü Türkiye’nin her gün 1 milyar kilovatsaat elektrige ihtiyacı var, Türkiye’nin her gün 1 milyon varil petrol ve petrol ürününe ihtiyacı var, 150 milyon metreküp ortalama her gün doğal gaza ihtiyacı var ve yaklaşık 400 bin ton kömür ihtiyacı var. Yani Türkiye’nin ihtiyaçları için, büyüyen ve gelişen ekonomisi için mutlaka bu enerji tedarikinin sağlanması lazım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Nükleer santral zorunlu mu?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Bunu sağlarken dışa bağımlı kaynaklarla bunu yapmak istemiyoruz, enerjide tam bağımsız bir ülke olmak istiyoruz. Sunum konuşmamda ifade ettiğim gibi, millî güvenliğimizin ayrılmaz bir parçası olan enerji güvenliğini sağlamak için bu yatırımları yapmamız gerekiyor. Dolayısıyla biz de yirmi bir yıldır olduğu gibi bundan sonra da ülkemizin tüm kaynaklarını, milletimizin refah seviyesini yükseltmek, Türkiye ekonomisini daha rekabetçi, daha güçlü kılabilmek için, gençlerimize yeni istihdam kaynakları sunabilmek için kullanmaya devam edeceğiz.

Nükleerle alakalı çok soru geldi, şimdi “Dünya nükleerden vazgeçerken biz nükleer yapıyoruz. Neden yapıyoruz?” denildi.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) – Rusya yapıyor, Rusya.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Bu kesinlikle doğru değil arkadaşlar. Mevcut vekillerimizden değişenler oldu. Dünyada 412 santral şu anda reaktör aktif bir şekilde elektrik üretiyor, birçok gelişmiş ülkenin elektrik ihtiyacının büyük kısmı nükleer enerjiden karşılanıyor. Şu anda 17 ülkede 58 tane yeni reaktörün inşası devam ediyor ve dünyada ülkeler enerjisinin ortalama yüzde 10’unu nükleerden karşılıyor. Biz ülke olarak neyi hedefliyoruz? Biz de elektrik talebimizin yüzde 10’unu nükleerden karşılayalım istiyoruz.

Çok daha güncel bir bilgiyi sizlerle paylaşayım. Bugün Birleşmiş Milletler iklim değişikliğiyle alakalı Taraflar Konferansı neticelendi, bu Taraflar Konferansı kapsamında -aralarında Amerika’nın, İngiltere’nin, Fransa’nın, Birleşik Arap Emirlikleri’nin, 22 ayrı ülkenin olduğu- net sıfır emisyon hedefine ulaşabilmek için dünyadaki mevcut nükleer kapasitenin 2050 yılına kadar 3 katına çıkarılması gerektiği konusunda bir deklarasyon yayınlandı. Dolayısıyla dünya nükleere doğru gidiyor. Eğer iklim değişikliğiyle alakalı yani çevreyle alakalı kaygılarımızda ciddiysek mutlaka dünyanın nükleer gücünün artması gerekiyor, dolayısıyla biz de ülke olarak bu çerçevede ilerliyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz 2050 değil 2125’e kadar santral kuruyorsunuz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Akkuyu Nükleer Santrali 2010 yılında hükümetler arası anlaşmayla Rusya Federasyonu ile Türkiye Cumhuriyeti devleti arasında akdedilmiş ve bu Mecliste onaylanmış, kanunlaşmış bir hukuki metin etrafında yürümektedir. Dolayısıyla hukuka herhangi bir uygunsuzluğu vesaire söz konusu değildir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Rehabilitasyonla ilgili bir madde yok sözleşmede.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Bu tesis ve buradaki proje şirketi Türk Ticaret Kanunu kapsamında çalışan bir şirkettir, Türk şirkettir. Hükümetler arası anlaşma kapsamında, hisselerin dağıtımından yöneticilerin atanmasına, paydaşların yatırım biçimine, hisselerin transferine ilişkin kısıtlamalar, proje şirketi ve projeye uygulanabilir finansman mekanizmaları da dâhil...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Proje şirketinin yüzde kaç Rusya’ya ait? Yüzde 100’ü.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – ...ancak bunlarla sınırlı kalmamakla birlikte proje şirketinin yönetimine ilişkin konular, ulusal güvenlik ve ekonomi konularında ulusal çıkarların korunması amacıyla Türk tarafının yani bizim iznimize ve rızamıza tabidir; burada çok net bir ifade var.

Biz geçen sene 19 Kasım’da Enerji Komisyonumuzu aldık, Akkuyu’ya götürdük. Müzeyyen Hanım oradaydı, kendisi de geldi, gördü; soruyorum kendisine: Orada siz Ruslara ait bir radar sistemi gördünüz mü?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Radar görmedim ama liman gördüm, Rus limanı gördüm.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Yani oranın bir Rus askerî üssüne dönüşeceği, limanın kontrolünün onlarda olduğu gibi iddialar kesinlikle söz konusu ve doğru değildir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – “Rus limanı gördüm.” diyor Sayın Bakan. Sayın Milletvekili “Rus limanı gördüm.” diyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Uçakla olası terör saldırısına karşı Rosatom ihaleye çıktı.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, sayın milletvekilleri; Karadeniz’de gaz bulduk...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Rosatom ihaleye çıktı uçakla olası terör saldırısına karşı, Rosatom’un internet sitesinde var.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – ...2016’da değiştirdiğimiz stratejiyle, kendi sondaj ve sismik gemilerimizle, kendi mühendisimize, kendi jeoloğumuza güvenerek onların emekleriyle, onların çalışmalarıyla bu keşfi yaptık ve bu keşfi hakikaten dünya tarihinde rekor bir sürede, iki buçuk yılda -üç yıldan az bir sürede- karaya çıkardık.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Nerede, nerede? O da palavra, o da palavra; doğru değil.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Senden büyük palavracı var mı memlekette be! Senden büyük palavracı yok memlekette!

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Bahsettiğimiz keşif, deniz derinliğinin 2.100 metre olduğu, aynı zamanda o deniz tabanından sonra 2 bin, 3 bin metre daha sondajın yapılarak oradan gazın çıkarıldığı ve 170 kilometre boru hattıyla Filyos Limanı’na, karaya çıkardığımız bir projeden bahsediyoruz. Dolayısıyla bu gaz şu anda üretilmektedir, bu gazı nisan ayında karada yaktık Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle. Bu gaz şu anda evlerimizde hane halkımızın kullanımına sunulmuştur. İnşallah, ifade ettiğim gibi hedefimiz ilk fazda üretimi 10 milyon metreküpe çıkarmak, daha sonra da 40 milyon metreküpe çıkarmaktır. İnşallah bunu da çıkaracağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Her seçim dönemi bir şey çıkarıyorsunuz sözde, her seçim dönemi bir müjde veriyorsunuz; hiçbir şey de çıkardığınız yok.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – “Gabar’daki petrol nerede?” diyorsunuz. 30 bin varile, üretime çıktık diyorum, herhalde ona da sizleri götürüp orada üretimi göstermemiz gerekiyor.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Allah aşkına, her müjdenizden sonra doğal gaz, elektriğe zam geliyor. Sizin her müjdenizden sonra zam geliyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Ama istirham ediyorum, oraya gidip bunları gördükten sonra burada farklı bir ifade lütfen kullanmayalım. Bu keşifler milletimizin refahını artıracak, cari açığı düşürecek ve dışa bağımlılığı inşallah ülkemizin gündeminden çıkaracaktır.

Yirmi bir yılda uyguladığımız politikalar sonucu enerji faturalarının vatandaşlarımızın gelirleri içerisindeki payını da düşürdük.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çünkü vatandaş fakirleşti, fakirleştiği için. Dolaylı vergileri artırıyorsunuz, vatandaş fakirleşiyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Bakın, birkaç rakam paylaşayım sizinle: 1 Ocak 2002’de asgari ücretli elektrik tüketim tutarı payı yüzde 20 yani asgari ücretli aldığı ücretin yüzde 20’siyle elektrik faturası ödüyor, 2023 Aralıkta -inşallah önümüzdeki ay asgari ücret yenilenecek ama- asgari ücretli sadece yüzde 2,6’sıyla elektrik faturasını ödüyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, indirdiğinizi de vatandaşın vergileriyle ödüyorsunuz, cebinizden mi indiriyorsunuz?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Doğal gazda 1 Aralık 2002’de asgari ücretli aldığı ücretin yüzde 25,7’sini doğal gaz faturası için ödüyordu, 1 Aralık 2023’te bu oran sadece yüzde 6’ya düştü.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Piyasaya zam yapıyorsunuz, ondan sonra da bir kısmını indiriyorsunuz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Petrol ve petrol ürünlerinde asgari ücretle 2002’de 131 litre benzin alırken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Tamamlıyorum.

BAŞKAN – Evet, lütfen, son sözlerinizi alalım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – 2023’te bu rakam 339 litreye, mazotta da yani motorinde de 180 litreden 316 litreye geldi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Dolayısıyla biz büyük bir kararlılıkla bu arama ve üretim faaliyetlerimize devam ediyoruz.

GES kapasitelerini inşallah yeni yılda tekrar açacağız ama şunu ifade etmem lazım: 10 bin megavat lisanslı, yaklaşık 26 bin megavat lisanssız, 33 bin megavat depolamalı ve 5.400 megavat yani toplam 76 bin megavatlık kapasiteyi şu anda biz tahsis etmiş durumdayız. Bunlar yatırımcılarımızın elinde, en kısa zamanda bunların devreye alınmasını, yeni santral kapasiteleri için de ocak ayından itibaren bu süreci tekrar açmayı hedefliyoruz. İnşallah 2024 yılında Pınarbaşı ve Sarız ilçelerine boru gazıyla doğal gazı götürmeyi hedefliyoruz.

Bugün itibarıyla, son not, aslında çok soru vardı, Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Onlara yazılı cevap verirsiniz artık.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Yaz saati uygulamasıyla ilgili de birkaç şey söylemek isterim ama müsaadeniz olursa.

BAŞKAN – Buyurun.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) – Bence hepsine cevap verin Sayın Bakan, sürenin önemi yok.

BAŞKAN – Evet, Sayın Bakan, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Yaz saati uygulamasıyla ilgili olarak şunu söyleyeyim: Türkiye’de 1940 yılında yaz saati uygulamasının Avrupa’yla aynı tarihlerde yapılmasına karar verilmiş. 1962-72 arasında Türkiye’de aralıklı olarak bugünkü gibi yaz saati uygulaması yapılmış. 78-84 arasında ise sürekli yaz saati uygulamasına geçilmiş. Yine, petrol krizinin doğduğu -yani enerjiyi verimli kullanalım diye- 84 yılından sonra da Batı’yla daha uyumlu olabilmek için yaz saati uygulaması değiştirilmiş.

Şimdi, biz, 20 Kasım 2015 yılında İstanbul Teknik Üniversitesiyle bir protokol kapsamında yaz saati uygulamasının enerji verimliliğine etkisini araştırmışız. Burada 11 kişilik bir akademisyen heyeti var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İsimlerini açıkla, isimlerini öğrenelim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Bu heyetin içerisinde psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümü uzmanları var, sosyologlar var, diğer teknik arkadaşlar var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İsimlerini açıkla, isimlerini.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Bu raporda çok çarpıcı bir ifade var, müsaadenizle onu çok kısa okumak istiyorum: Somut verilere dayanan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, lütfen tamamlayın çünkü Millî Savunma Bakanımıza çok az süre kaldı.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Çok özür dilerim, tamamlıyorum.

Bunun için, o zaman son kısmını söyleyeyim: Yaz saati uygulamasının yıl boyunca uygulanması, enerji planlaması, iktisadi kazanç, sosyolojik ve psikolojik anlamda daha doğru olacaktır. Dolayısıyla, bu rapora dayanarak... Yani siz nasıl “Faydası yok.” diyorsunuz, onu siz söyleyebilirsiniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Böyle bir protokole dayanarak olur mu ya!

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ALPARSLAN BAYRAKTAR – Ama onun ötesinde şunu da ifade edeyim: Türkiye’de, İstanbul’da güneş saat 08.20’de ağarıyor, Paris’te saat 08.34’te, Berlin’de yine sekiz buçukta güneş ağarıyor; oralarda hiçbir problem olmuyor, bizde neden problem oluyor, anlamakta güçlük çekiyorum.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, Etiyopya’yla, Kenya’yla, Suudi Arabistan’la aynı saat dilimine sokuyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, kendisine yöneltilen sorulara cevap vermek üzere Millî Savunma Bakanımız Sayın Yaşar Güler’e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Teşekkürler Sayın Başkanım.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Çorlu tren faciasıyla ilgili de yasa dışı hava durumu raporu yayınladı aynı kişi, Heyet Başkanı olarak.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, siz devam edin.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Devam efendim, devam.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Sayın Başkan, sayın milletvekillerimiz; bu komuta ilişkileriyle ilgili birkaç tane soru oldu; Genelkurmay, Millî Savunma Bakanı, kuvvetler...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ya, çoluk çocuğu karanlıkta okula gönderiyorsunuz, yazıktır ya; bilimsel bir temeli de yok.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Sayın milletvekilleri, bizim askerlikte 4 tane ana konumuz var: Birincisi, personel; ikincisi, istihbarat; üçüncüsü, harekât; dördüncüsü, lojistik.

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Beşincisi de eziyet.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Şimdi, bu 4 tane olayın en önemli 2 tanesi istihbarat ve harekât; bu ikisi Genelkurmay Başkanlığına ait. Lojistik ve personel tedariki dâhil tedarik faaliyetlerinin tamamı ikmal, bakım ve personel temini dâhil Millî Savunma Bakanlığıımıza ait.

“Suriye’ye girdikten sonra çok büyük bedeller ödedik.” diye ifade edildi. Şunu tabii unutuyoruz, çabuk unutuyoruz. Evet, Türkiye bedel ödedi ama Suriye’ye girmeden önce ödedi, şimdi arz edeceğim size bunları. Şimdi bakın, 2013 yılında Reyhanlı’da 50 şehit, Temmuz 2015’te Ankara’da 34 şehit, Haziran 2016’da İstanbul’da 45 şehit, Gaziantep’te 59 şehit, Kilis’te 28 roketatar, 22 şehit; toplam 600 şehit vermişiz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ya, bunları bir sayı olarak vermeniz çok incitici yani şehitleri böyle sayıyla ifade etmeniz son derece incitici.

BAŞKAN – Evet, lütfen, soru sordunuz, cevabını dinleyin. Sorduğunuz sorunun cevabını dinleyin.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Arkadaşlar lütfen, milletvekilimiz soru sordu, cevap veriyoruz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayı vermeyin ya, yani 1 şehit olunca...

BAŞKAN – Sayın Bakan, buyurun, millet dinliyor sizi efendim.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Peki, o zaman geçiyorum arkadaşlar, bir dahaki sene sorarsınız.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) – İktidar kim o zaman, iktidar?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER – Değerli milletvekillerimiz, Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin yaşamlarını daha iyi şartlarda sürdürebilmesi için özlük haklarına yönelik çalışmalar astsubayımız, subayımız, uzmanımız, sözleşmelilerimiz dâhil çalışmalarımız devam ediyor. Bunlarla ilgili kanun teklifimizi bu seçimlerden dolayı göndermiştik Meclisimize, kadük oldu. Şu anda bunları hazırladık, tekrar Meclisimize sunuyoruz.

“Makine ve Kimya Endüstrisinde Teftiş Kurulu neden kaldırıldı?” dedi. Teftiş Kurulunun Yerine İç Denetim Direktörlüğü kuruldu. Ayrıca, Makine Kimya AŞ’nin Sayıştay, Millî Savunma Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve bağımsız denetim kurumlarınca denetlendiğini arz etmek isterim.

Bu son sorularla ilgili olarak, Balkanlarda 10 Ekimde KFOR Komutanlığını devraldık, hem Kosova’yla hem Sırbistan’la ilişkilerimiz mükemmel; kendim bizzat her ikisine de gittim, ilgili

devlet başkanlarıyla da görüştük. Şu anda büyük bir şeffaflık içerisinde, tarafsız bir şekilde KFOR’da Komutanlığımızı sürdürüyoruz, her iki taraf da çok memnun.

Afrika’daki ilişkiler: Afrika’da şu anda 21 ülkeyle askerî eğitim iş birliği faaliyetlerimiz devam ediyor. Tabii ki bunlardan en önemlisi Libya’da ve Somali’de Türk Silahlı Kuvvetlerimizin göstermiş olduğu başarıdır. Yerli, millî ürünlerin tamamı, ihraç edilen ürünlerin tamamı Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından sahada bizzat kullanılıyor. Bunlarla ilgili düzenlemeler yapılıyor, birlikte çalışıyoruz ve bunun sonunda da mükemmel ürünler ortaya çıkıyor, çok büyük faydası olduğunu ifade edebilirim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Evet, arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, ikinci turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ile kesin hesaplarına geçilmesi hususunu...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan; Sayın Bakan, Enerji Bakanı cevapları verirken Sayın Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin’in bizzat adını kullanarak “Müzeyyen Hanım da oraya gitti; radarı gördü mü, limanları gördü mü?” şeklinde soru sordu ve Müzeyyen Hanım da bu soruyu cevaplamak zorunda. Yani oradan net bir sataşma var, onun için... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Efendim, Sayın Başkan, böyle bir şey yok.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hayır yani burada kamuoyunun...

BAŞKAN – Kamuoyunun şeyi yok, bir sataşma yok.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ama lütfen, burada, Sayın Başkan...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Efendim, burada sataşma yok, sataşma yok, burada herhangi bir sataşma yok...

BAŞKAN – Bir görüş ifade ediyor. Böyle çalışamayız burada.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Burada atanmışlar gelip, bakın, lütfen...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – ...beraber gittiklerine dair bir tespit var.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Atanmışlar gelip seçilmişlere ayar veremez burada, böyle bir şey yok.

BAŞKAN – Sayın Başkan, Sayın Köksal...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Efendim, oylama başladınız, devam ediniz.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Milletvekilimizi bir olaya şahit olarak gösteriyor, ondan sonra çekiliyor, böyle bir şey yok.

BAŞKAN – Sayın Köksal, Sayın Köksal...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Milletvekilimizin adına konuşma hakkı yok Sayın Bakanın.

BAŞKAN – Peki, Sayın Vekil, Sayın Köksal, meram anlaşıldı, siz söylediniz, eleştiriler yöneltildi, Sayın Bakan da sorulara, sorulan sorulara da cevap verdi.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Evet.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hayır, Sayın Bakan cevap vermedi, Müzeyyen Hanım’ın ismini söyle...

BAŞKAN – Cevaptan niye rahatsız oluyorsunuz?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bakın, Başkanım, lütfen... Sayın Bakan...

BAŞKAN – Soruyorsak karşılığını da alacağız, onun da karşılığını verecekler.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Devam, devam.

(AK PARTİ sıralarından “Devam, devam.” sesleri)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Bakan burada Müzeyyen Hanım’ın adını kullanarak kendisini şahit gösterdi.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sataşma yok, sataşma.

BAŞKAN – Efendim, hiçbir şey demedi, bir sataşma yok, herhangi bir şey yok.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Müzeyyen Hanım bu olaya şahit olmadığını beyan ediyor.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sataşma yok, sataşma.

BAŞKAN – Herhangi bir şey yok.

Değerli milletvekilleri...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Diyor ki: “Ben Rusya’ya ait limanları gördüm.”

(AK PARTİ sıralarından “Devam, devam.” sesleri)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Bakan da “Görmedi.” diyor. Bu konunun açıklığa kavuşması lazım.

BAŞKAN – Peki, peki; tamam.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – “Rusya limanını gördüm.” diyor.

BAŞKAN – Şimdi sırasıyla ikinci turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ile kesin hesaplarına geçilmesi hususunu ve bütçeleri ile kesin hesaplarını ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2024 yılı bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM

48.323.176.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	12.873.340.485,00
Bütçe Gideri	12.781.115.041,38
Kullanılmayan Ödenek	92.225.443,62

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	1.783.367.000
--------------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	1.783.367.000
--------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	920.277.240,49
Bütçe Gideri	867.613.141,43
Kullanılmayan Ödenek	52.664.099,06

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	394.052.000,00
Bütçe Geliri	892.088.154,95
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	11.945.566,81
Net Bütçe Geliri	880.142.588,14

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Nükleer Düzenleme Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	1.419.492.000
--------------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	1.419.492.000
--------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Nükleer Düzenleme Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Nükleer Düzenleme Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	345.643.295,00
Bütçe Gideri	306.185.289,89
Kullanılmayan Ödenek	39.458.005,11

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	219.025.000,00
Bütçe Geliri	332.329.976,88
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	3.300.547,27
Net Bütçe Geliri	329.029.429,61

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Nükleer Düzenleme Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	4.749.987.000
--------------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	4.744.987.000
--------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	1.733.566.829,91
Bütçe Gideri	1.714.350.051,54
Kullanılmayan Ödenek	19.216.778,37

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	941.744.000,00
Bütçe Geliri	1.926.006.981,40
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	165.608,47
Net Bütçe Geliri	1.925.841.372,93

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	3.574.051.000
--------------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	3.554.051.000
--------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	763.618.710,00
Bütçe Gideri	731.903.304,98
Kullanılmayan Ödenek	31.715.405,02

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	479.372.000,00
Bütçe Geliri	835.213.642,92
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	5.828.224,48
Net Bütçe Geliri	829.385.418,44

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU

1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	2.110.004.000
--------------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	2.105.004.000
--------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	575.388.749,80
Bütçe Gideri	522.908.799,75
Kullanılmayan Ödenek	52.479.950,05

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	327.422.000,00
Bütçe Geliri	579.452.056,11
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	18.009.192,84
Net Bütçe Geliri	561.442.863,27

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

1) Millî Savunma Bakanlığı 2024 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	440.496.960.000
--------------	-----------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığının 2024 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Millî Savunma Bakanlığı 2022 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	147.820.637.790,56
Bütçe Gideri	129.899.878.148,10
Kullanılmayan Ödenek	17.920.759.642,46

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığının 2022 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, böylece ikinci turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ve kesin hesapları kabul edilmiştir; hayırlı olmalarını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum.

Değerli milletvekilleri, ikinci tur görüşmeleri böylelikle tamamlandı. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Programa göre kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarını sırasıyla görüşmek için 14 Aralık 2023 Perşembe günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

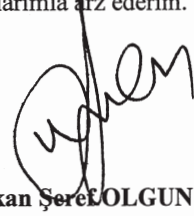
Kapanma Saati: 21.05

VIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun'un, TÜRESAŞ'a yapılan yatırımlara ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu'nun cevabı (7/6619)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan sorularımın Anayasa'nın 98 ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 96. Maddesi gereğince Ulaştırma ve Alt Yapı Bakanı Sayın Abdulkadir URALOĞLU tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Hakan Şeref OLGUN ✓

Afyonkarahisar Milletvekili

1894 yılında Cer Atölyesi ile Osmanlı döneminde temeli atılan , Kurtuluş Savaşı'ndan çıkmış ve her alanda tükenmiş olan bir ülkenin, sanayi alanında kalkınmasında öncü olan ve ilk yerli otomobil DEVRİM in üretildiği TÜLOMSAŞ, dünden bugüne Eskişehir'e ve ülkemize değer katan bir sanayi kuruluşu olmuştur. Ulusal ve uluslararası alanda önemli bir üretim kapasitesine sahip olan TÜLOMSAŞ, 4 Mart 2020 Resmi Gazetede yayınlanan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile Sivas'ta bulunan Türkiye Demiryolu Makineleri Sanayi A.Ş (TÜDEMSAŞ) ve Sakarya'da bulunan Türkiye Vagon Sanayi A.Ş (TÜVASAŞ) İLE BİRLİKTE merkezi Ankara'da olan Türkiye Raylı Sistem Araçları A.Ş (TÜRESAŞ) çatısı altında birleştirilmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- 2020 yılından beri TÜRESAŞ' a herhangi bir yatırım yapılmış mıdır?
- 2- TÜRESAŞ ile ilgili bir özelleştirme veya kiralama planı var mıdır?
- 3- TÜRESAŞ'ın yabancılara özellikle Araçlara satılması konusunda bir çalışma yapılmakta mıdır?

T.C.
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı
Strateji Daire Başkanlığı

Sayı : E-44697349-610-1585936

Konu : Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Hakan
Şeref OLGUN'un yazılı soru önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 29.11.2023 tarihli ve 43452547-120.07.04-1333063 sayılı yazınız.

Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Hakan Şeref OLGUN'un 7/6619 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Abdulkadir URALOĞLU
Bakan

Ek: Cevap Formu

**AFYONKARAHİSAR MİLLETVEKİLİ SAYIN HAKAN ŞEREF OLGUN'UN
7/6619 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI**

TÜRASAS Genel Müdürlüğünün 2022-2026 dönemi Stratejik Planında yer alan “Raylı Sistem Araç sektöründe yerli ve milli projeler geliştirmek” hedefine yönelik olarak;

TÜRASAS tarafından milli projelerin tasarımının yapılması ve tasarımı tamamlanan milli projelerin prototip üretiminin tamamlanması amacıyla “**ARGE Yatırımları**”,

Üretim kapasitesinin artırılması, raylı sistem araç sektöründe yan sanayinin geliştirilmesi, dışa bağımlılığın azaltılması amacıyla yerli ve milli imkanlarla alüminyum gövde üretiminin gerçekleştirilmesi için Alüminyum Gövde Üretim Fabrikası ile boji üretimi ve tekerlek takımı imalatı için Sivas Boji Üretim Fabrikası inşa edilerek “**Fabrika Tesis Yatırımları**”,

Bina, yol, altyapı, tezgah, tesis, yönetim sistemleri, çeşitli demirbaşlar ile bilgi sistemleri (donanım ve yazılım) ihtiyaçları kapsamında “**İdame ve Yenileme Projeleri**” gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, “**Enerji Yatırımları**” kapsamında; enerji verimliliğinin sağlanması ve enerji maliyetlerinin azaltılması amacıyla fabrika çatılarına Güneş Enerji Sistemleri kurulması planlanmış ve 2024-2025 döneminde hayata geçirilmek üzere gerekli çalışmalara başlanmıştır.

Diğer taraftan; TÜRASAS'ın özelleştirilmesi, kiralanması veya yabancılara satışına yönelik herhangi bir durum söz konusu değildir.

2.- Konya Milletvekili Ünal Karaman'ın, uçucu personelin özlük haklarının iyileştirilmesi talebine ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu'nun cevabı (7/6625)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Abdulkadir URALOĞLU tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 21.11.2023

Ünal KARAMAN
Konya Milletvekili

Türk hukuk mevzuatında yürürlükte olan bir hava iş kanunu bulunmaması sebebiyle kabin memurları başta olmak üzere havayolu çalışanlarının iş tanımı, özlük hakları, iş güvencesi konusunda önemli problemler yaşadığı bilinmektedir. Yer hizmetleri personeli 4857 Sayılı İş Kanunu'na tabi iken; uçucu personelin iş hukukundan doğan uyuşmazlıklarda belirsizlik ve mağduriyet yaşadığı tarafımıza iletilmiştir.

Sendikalı uçucu personel için başka kanun, sendikasız personel için başka kanun işletiliyor olması iş barışını da zedelemektedir. Bu çerçevede deniz iş kanunu benzeri bir şekilde havacılık sektörünü kapsayan bir hava iş kanununun çıkartılması ya da mevcut uçucu personelin de İş Kanunu'na tabi olmasının sağlanması gerekmektedir. Mevcut durum, sektörde keyfiyete sebep olmakla birlikte çalışanlar için dezavantajlı bir durum oluşturmakta ve havacılığın sürdürülebilirliğini de tehlike altına atmaktadır.

Bu bilgiler çerçevesinde;

1. Kabin memurları başta olmak üzere uçucu personelin iş tanımlarını belirlemek ve özlük haklarını iyileştirmek adına bir çalışmanız var mıdır?
2. Uçucu personelin sendikalı olma durumuna göre farklı kanunlara tabi olmasının gerekçesi nedir? Çeşitli sorunlar yaratan bu ikili durumun giderilmesi için Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır?
3. Bakanlığınızın hava iş kanunu çıkartılması veya uçucu personelin de İş Kanunu'na tabi olması konusunda bir çalışması var mıdır?
4. Bakanlığınız, kabin memurlarının sıklıkla yaşadığı kıdem tazminatı ve ihbar tazminatı sorunlarını gidermek adına bir çalışması var mıdır?
5. Bakanlığınız, mevzuattaki eksiklikler sebebiyle kabin memurlarının yaşadığı mağduriyeti gidermek adına hangi çalışmaları yapacaktır?

T.C.
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı
Strateji Daire Başkanlığı

Sayı : E-44697349-610-1585965

Konu : Konya Milletvekili Sayın Ünal
KARAMAN'ın yazılı soru önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 29.11.2023 tarihli ve 43452547-120.07.04-1333063 sayılı yazınız.

Konya Milletvekili Sayın Ünal KARAMAN'ın 7/6625 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabı
ilişkikte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Abdulkadir URALOĞLU
Bakan

Ek: Cevap Formu

**KONYA MİLLETVEKİLİ SAYIN ÜNAL KARAMAN'IN
7/6625 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI**

Uçuşta görevli kokpit ve kabin görevlilerinin iş tanımları Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı'nın (ICAO) ilgili Ek dokümanları olan Annex.1 ve Annex.6 ile düzenlenmiş olup, gerek ulusal mevzuatımız gerekse Avrupa Birliği-Avrupa Havacılık Emniyeti Ajansı (EASA) mevzuatı bu çerçevede ihdas edilerek yürürlüğe sokulmuştur.

Uçuş ekiplerinin (Kokpit/Kabin) özlük hakları konusundaki tüm yerel düzenlemeler ise ülkemizdeki tüm çalışan haklarına yönelik meri mevzuatı hazırlayan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca düzenlenmekte olup, kokpit ve kabin çalışanlarının 4857 Sayılı İş Kanunu yerine Türk Borçlar Kanunu'na tabi olması, ilgili Bakanlık tasarrufu/iradesi ile belirlenmiştir.

